د پښتو ټولنې لمبر

د کابل کالنی

د پښتو ټولنې د نشریاتو څخه

۱۳۲۸

مهتمم

يارمحمد «نظامی» د صحافت

د څانګې مدير

کابل

عمومي مطبعه

د کابل اتلسمه کالنی

دا مؤسسه ځان نیکمرغه ګڼي چه د ځلمی تولـواك اعلیحضرت محمد ظاهر شاه په روغتیا او دوالاحضرت غازی سپه سالار صدراعظم شاه محمود خان ترقیادت لاندی د ۱۳۲۸ کـال دکابل دکـالنۍ په کـار پیل کوی .

محترم لوستو نـکی به‌په دی کـالنۍ کښی نسبت تېرو کـالنیو ته دقطع او حجم د کو چنیتوب اودتاریخی، اجتماعی، اقتصادی اونورو ګټورو مضامینو دنشت والی له حیثـه بوخه تطور حس کـاندی .

څنـګه چه کـالنۍ بایدیوازی دیوه کـال دواقعاتو او اجرا آتو معلومات لوستونـکو ته وړاندی کړی ، نوځکه د ځینو ګرانو لوستونـکو د غوښتنو سره‌سم چه مونږ ته ئې پیشنهاد کړی ؤ ، چه د کـابل کـالنۍ باید د مملـکتی دوائرو د اجرا آتو او تشکیلاتو نیو ونـکی وی ، نه دتاریخی ، اجتماعی ، اقتصادی او نورو مقالو .

مونږ هم دګرانو لوستونـکو پیشنهاد استقبال کړ او ومو منل ، نودا دی‌په دې کـال کښی مو یوازې دمملـکتی دوائرو تشکیلات او اجرا آت ، او داخلی اوخارجی وقائع نشر کړل، ګوروبه چه‌په راتلونـکی کـال کښی به ددې کـالنۍ دنورو محترمو لوستونـکوله خوا مونږ ته څه هدایت او پیشنهاد را رسیږی .
(مهتمم)

پادشاه افغانستان

د افغانستان پادشاه

په افغانستان معظم پادشاه اوزلمی تولواك اعلیحضرت محمد ظاهرشاه خلدالله ملکه واظال الله عمره ودولته دی چه همایونی ذات ئی سږ کال دخپل شریف ژوند په (۳۵) مرحله کښې پښه ږدی .

همایونی ذات د ۱۲۹۳ هجری کال دمیزان په ۲۲ په کابل کښې زیږیدلی دی ، وروسته چه دده سن د تعلیم مقتضی شو نو په مقدماتی او منځنیو ښوونځیو او بالاخر ئی خپل تحصیلات د کابل په عالی ښوونځیو کښې پای ته ورسول کله چه دده فقید او شهید پلار اعلیحضرت محمد نادر شاه کبیر د افغانستان په سفارت پاریس ته ولاړ همایونی ذات هم دهغه فقید شهر یار سره دمهمو تحصیلاتو دپاره فرانس ته تشریف فرما شو ، د فرانسوی ژبی او عالی علوم تحصیل ئي دهغه مملکت په مختلفو رشتو اوعالی ښوونځیو اوپوهو کورنیو کښې پای ته ورساوه او د وطن دداخلی مسائلو په شاو خوا کښې خصوصی روزنه ئه خپل بزرگوار پلار څخه وشوه اوملي اخلاقی او دوطن په نسبت ئی د لازمه مطالبو ادراك او خصایص هم له هغه نومیالی پلار څخه زده کړه .

دافغانستان دلوی شورش تر پیښی وروسته (چه د هغه نجات د همایونی ذات دشهید پلار په حق پالونکی لاس څرگند شو) زلمی اعلیحضرت چه په هغه مملکت کښې ئ دده تعلیمات پای ته رسیدلي و او دوطن دخدمت دپاره مستعد و د ۱۳۰۹ شمسی کال دمیزان په ۲۰ کابل ته تشریف فرماشو محض دهغه عشق په اثرچه د افغانستان دعسکری عالم سره ئي درلود او د بزرگوار پلار دقدمو نو په تعقیب

د کابل دنظامی عالی تعلیمگاه په عسکری څانگه کښی شامل شو، په ۱۳۱۰ شمسی کال ئې د والاحضرت سردار احمد شاه خان د دربار وزیر دشهید اعلیحضرت د اکازوی دمعظمی لور سره ازدواج وفرمایه او دهمدغه کال په آخر کښی څومودہ دحربدجلیله وزارت په وکالت او بیاد پوهنی دوزارت په وکالت مؤظف ؤ .

پـه دی دو اړو وزارتو کښی د همایونی ذات فطری استعداد او ذاتی قابلیت د وظیفی داجرا کولو اوښی اداری له رویه ښه څرگند شو .

په ۱۳۱۲ کال یعنی دشهید شهریار ترشهادت وروسته دعقرب په ۱۶ د ملت دلویو وکیلانو اوتولو عسکری او کشوری افرادو په غوښتنه او اتفاق دافغانستان پاچا شو ، سږ کال ددې زلمی شهریار دجلوس (۱۷) کال دی ،

دهمایونی اعلیحضرت اولادونه :

۱ :- شهزاده بیگم بلقیس	: دزیږیدو نیټه	دحمل	۲۸	سنه	۱۳۱۱	ش
۲ :- والاحضرت شهزاده احمد شاه خان	: « «	دسنبلی	۲۱	«	۱۳۱۳	«
۳ :- شهزاده بیگم مریم	: « «	دعقرب	۱۰	«	۱۳۱۵	«
۴ :- والاحضرت شهزاده محمدنادرخان	: « «	د جوزا	۳	«	۱۳۲۰	«
۵ :- « « شاه محمود خان	: « «	دمیزان	۱۲	«	۱۳۲۵	«
۶ :- « « محمد داؤد خان ملقب به پښتون یار	« «	دحمل	۲۵	«	۱۳۲۸	«

تشکیلات

صدارت عظمی

سپه سالار صدر اعظم	: ج ، ع . ج ا ، ا نښان غازی والاحضرت سردار شاه محمود خان
دخارجه وزارت وزیر اودصدارت لمړی معاون	: ع ، ج، س، ا علی محمد خان
دصدارت دوهم معاون اودداخله وزارت وزیر	: « ، «، «، « جنرال اسدالله خان
ددولت وزیر	: ع ، ج میرزا محمد خان
« «	: « ، « احمد علیخان
« «	: « ، « س ، ا غلام فاروق خان
دغازی سپه سالارصدراعظم دحضور مصاحب	: ع،ش پیر محمدخان لمړی فرقه مشر
دمجلس عالی وزراء منشی ددوهمی رتبې پحیث	: ع ، ص خلیل الله خان «خلیلی»

دصدر اعظم حربی سر یاوریت :

سریاور اودعارضینو دعمومی مدیریت آمر	: ع ، ش غلام سعید خان لمړی فرقه مشر
یاور	: ح ، شیر باز خان لمړی غنڈ مشر
«	: « ، محمد عمر خان دوهم «
«	: « . غلام دستگیرخان « «
«	: « ، تاج محمد خان « «

دضبط احوالاتو ریاست :

رئیس : . . . .

دلمړی خانګی مدیر د ۳ رتبی پحیث : ع ، محمد رفیـق خان

» » » د ۵ » » : ص ، حاجی عبدالقادر خان

دشفراو دمخصوص قلم دخانګی مدیر د ۵ رتبی پحیث : » ، محمد ابراهیم خان

دخارجی خانګی مدیر د ۵ رتبی پحیث : » حبیب الله خان

دسرحدی » » » » » : » عبداللطیف خان

ددوهمی » » د ۳ » » : ع ، محمد عثمانخان

ددوهمی خانګی مدیرد پنځمی رتبی پحیث : ص ، عبدالرؤف خان

» » » » » » : » عبدالله خان

دولایاتو » » » » : » ، عبدالسلام خان

داجرائیې » » » » : » ، عبدالستار خان

داعلی حکوماتو » » » » : » ، میر محمد عباس خان

د تحریراتو دوائر :

دلمړی خانګی دعمومی مدیر کـفیل د څلرمی رتبی پحیث : ص ، عبد الله خان

ددوهمی » عمومی » د ۳ رتبی پحیث : ع ، محمد قاسم خان

مدیر د څلرمی رتبی پحیث : ص ، . . . . .

عضو د ۵ » » : » حشمت الله خان

» » » » : » محمد صالح خان

ددریمی خانګی دعمومی مدیر کـفیل د ۵ رتبی پحیث : » غلام جیلانی خان

د مامورینو لوی مدیریت :

عمومی مدیر - : ع ، عبد الخالق خان

دسجل او سوانح مدیر د ۵ رتبی پحیث : ص ، میر عبدالخالق خان

اداری مدیر د ۵ رتبی پحیث : » ، سید محمد انور خان

دعارضینو عمومی مدیریت :

عمومی مدیر : ع ، میر عبدالله خان
مدیر د پنځمی رتبی پحیث : ص ، نظام الدینخان
» » » » : » ، محمد صادق خان

دوزراؤ د عالی مجلس خانــګه :

مدیر د پنځمی رتبی بحیث : ص ، محمد حسن خان

داوراقو عمومی مدیریت :

عمومی مدیر : ع ، محمد ابراهیم خان

د تشریفاتو مدیریت :

د تشریفاتو دمدیریت کـفیل د (۱۰) رتبی پحیث : ص ، محمد علی خان

داجرائیي مدیریت :

مدیر د څلرمی رتبي پحیث : ص ، فضل حق خان

د تعمیراتو مدیریت :

مدیر د پنځمی رتبی پحیث : ص ، نیاز محمد خان
نقشه کش » » : » ، محمد عوض خان

دموټر خانی مدیریت :

مدیر دڅلرمی رتبي پحیث : ص محمد ایوبخان

د کـنترول مدیریت :

مدیر د پنځمی رتبی پحیث : ص ، سیف الدینخان

دخارجي چارو وزارت

وزیر او دصدارت عظمی لمړی معاون

: ع ، ج ، س ، انبنان علی محمد خان

لمړی معین : ع ، ص عبد الصمد خان

دوهم « : « ، « ذوالفقار خان

ع،ج،س،ا نبنان علی محمد خان د خارجي وزير

S.Ex. Ali. Mohammad Khan
Ministre des Affaires
Etrangeres.

الف ــ دسیاسی لوی مدیریت :

لوی مدیر : ع ، ص عبدا ارحمن خان

دلمړی خانګی مدیر

: ص،غلام احمد خان « نوید »

ددوهمی « مدیر : ع،محمد یونس خان

دد ریمی « « : « ،عبدالرؤف خان

دڅلرمی « « : « ، عبدالرحمن خان

داقتصادی دلوی مدیر کفیل

: ص، عبدالحمید خان «مخمور»

داقصادی دلوی معاون

: « ، . . . . . .

ب ــ دبین المللی ریاست.

رئیس : ع،ص جلال الدینخان «طرزی»

دیونولوی مدیر : ع ، . . . . . .

« د « «معاون : ص،سید مسعود خان « پوهنیار »

د کنفرانسو دلوی مدیر کفیل : ص . نثار احمد خان

« « دلوی مدیر معاون : « ، ګلاب شاه خان

دهوائی لوی مدیر : ع ، . . . . . .

« دلوی مدیر معاون : ص ، . . . . . .

د ترجمی اود حقوقو اودمعاهداتو لوی‌مدیر	: ع ، محمد قسیم خان
د « معاون	: ص ، عبد الباقی خان
دحقوقو او معاهداتو معاون	: « ، عبدالهادی خان

ج ـ دتشریفاتو ریاست :

رئیس	: ع ، ص غلام محمد خان
تشریفاتی معاون	. . . .
اداری معاون	: ص ، عبدالقادر خان

د ـ دویزی ائقونسلگری لوی‌مدیریت :

لوی مدیر	: ع ، ص عبدالوها بخان
دلمړی څانگی دمدیر کفیل	: ص ، محمد یوسف خان
» » » معاون	: « ، محمد اختر خان
ددوهمی » » »	: « محمد انور خان
ددریمی » » »	: « ، سید محمد امین خان

ه ـ دشفر او دمخصوص قلم مدیریت ،

مدیر ددریمی رتبې پحیث	: ع ، محمد سلیمان خان
دشفر معاون	: ص ، سلطان محمد خان
دمخصوص قلم معاون	: « ، عبدالحمید خان

و ـ دماموړینو اواجرائیي اوتنظیماتو مدیریت :

مدیر	: ص ، محمد اشرف خان
معاون	: « ، میر امان‌الله خان

ز ـ د اوراقو لوی مدیریت :

لوی مدیر ددوهمی رتبی پحیث	: ع ، ص عبدالغفار خان
داجرائیي دڅانگی معاون	: ص ، محمد رحیم خان
دضبطیي » »	: « ، عبدالقادر خان

ح ـ د کنترول او محاسبی مدیریت :

د مدیر کفیل	: ص ، عبدالصمد خان
مامور	: « ، محمد علیخان

د افغانستان سفیران اونور نمایندگان په خارج کښی:

الف ـ د اعلیحضرت لوی سفارت په انقره کښی :

لوی سفیر	: ع ، ج محمد اکرم خان
مستشار	: ع ، عبدالقیوم خان
دسر کاتب کفیل	: ص ، عبدالغنی خان

ب ـ د اعلیحضرت لوی سفارت په تهران کښی :

لوی سفیر	: ع،ج ستور اول نشان رحیم الله خان
سر کاتب	: ص ، عبدالستار خان
کاتب	: « ، محمد سرور خان

ج ـ د اعلیحضرت لوی سفارت په ماسکو کښی :

لوی سفیر	: ع ، ج سلطان احمد خان
کاتب	، ص ، محمد هاشم خان
«	: « ، محمد یحیی خان

د ـ داعلیحضرت لوی سفارت په پاکستان کښی :

لوی سفیر	: ع ، ج . . . . .
مستشار	: . . . .
سر کاتب	: ص ، سید تاج الدینخان
کاتب	: « ، فتح محمد خان
«	: « ، عبدالجلیل خان
«	: « ، . . . . .

آتشهٔ عسکری : ح ، عبدالرزاق خان
آتشه : ص ، محمد یوسف خان
» : » ، محمد اعظم خان

ه ـ داعلیحضرت لوی سفارت په هندوستان کښی :

لوی سفیر : ع ، ج نجیب‌الله خان
مستشار : ، . . . . .
سر کاتب : ص ، عبدالقیوم خان
کاتب : ص ، غلام صدیق خان
آتشه : » ، غلام فاروق خان
» : ، . . . .

و ـ داعلیحضرت لوی سفارت په لندن کښی :

لوی سفیر : ع،ج،ا،ا نیشان والاحضرت‌غازی‌مارشال‌شاه‌ولیخان
د سر کاتب کفیل : ص ، محمد طاهر خان
آتشه : » ، احمد قیوم خان
» : » ، سکندر خان

ز ـ داعلیحضرت لوی سفارت په واشنګتن کښی :

لوی سفیر : . . . . . .
شارژ دافر : ع ، ج عبدالحمیدخان «عزیز»
مستشار : ع ، محمد شعیب خان
سر کاتب : ص ، نور احمد خان
کاتب : » ، محمد ابراهیم خان
» : » ، ابوبکر خان
آتشه : ع ، عبدالرحمن خان « پژواک »
» : ص ، محمد شعیب خان « مجددی»
» : » ، محمد صدیق خان
» : » ، عبدالحکیم خان « طبیبی»

ح ـ داعلیحضرت لوی سفارت په پاریس ، برن او برو کسل کښی :

لوی سفیر : ع ج ، س ، ع محمد عمر خان
سر کاتب : ص ، عبدالغفور خان «شرر»
کاتب : » : . . . . . .
آتشه : « ، محمد رحیم خان
» : « ، سید قاسم خان
» : « ، فضل احمد خان

ط ـ دافغانستان وزارت مختاری په روم کښی :

مختار وزیر : ع ، ج محمد عثمانخان «امیری»
سر کاتب : ص ، محمد ابراهیم خان

ی ـ دافغانستان وزارت مختاری په قاهره کښی :

مختار وزیر : ع ، ج محمد صادق خان «مجددی»
کاتب : ص ، . . . . . .

ک ـ د افغانستان وزارت مختاری په نانکن کښی :

مختار وزیر : . . . . . .
سر کاتب : . . . . . .

ل ـ دافغانستان وزارت مختاری په بغداد اوشرق‌الاردن اوسوریه او لبنان کښی :

مختار وزیر : ع ، ج ، س ، ع غلام یحیی خان
سر کاتب : ص ، محمد نعیم خان

م ـ د افغانستان وزارت مختاری په چکو سلوا کیا کښی :

مختار وزیر : ع ، ج محمد عتیق خان
سر کاتب : ص ، محمد ایو بخان

ن- دافغانستان نمایندگی په یو نو کښی :

نماینده	: ع، ج، س، ا عبدالحسین خان «عزیز»
کاتب	: ص، سلطان احمد خان

س- دافغانستان قونسلگری په مشهد کښی :

جنرال قونسل	: ع، ص عبدالرؤف خان
سر کاتب	: ص، محمد حیدر خان
کاتب	: «، عبدالرشید خان

ع- دافغانستان قونسلگری په بمبئی کښی :

قونسل	: ع، فضل احمد خان
سر کاتب	: ص، عبدالمجید خان
کاتب	: «، سید حبیب‌الله خان

ف- د افغانستان قونسلگری په نیو یارك کښی :

قونسل	: ع، عبدالرازق خان «ضیائی»
کاتب	: ص، محمد اکبر خان

ص- دافغانستان قونسلگری په پښاور کښی :

قونسل	: ص، محمد قیوم خان
سر کاتب	: «، عبدالمنان خان
کاتب	: «، عزیز احمد خان
«	: «، سلطان محمد خان

ق- دافغانستان قونسلگری په چمن کښی :

وایس قونسل	: ص، عبدالغفور خان
سر کاتب	: «، پاینده محمد خان
کاتب	: «، تاج محمد خان

دداخلي وزارت

وزیر اود صدارت عظمی دوهم معاون

: ع،ج، س،اسردار اسدالله خان «سراج»

معین او اداری رئیس

: ع،ص،محمدفاروق خان «سراج»

دملکی محاکماتو درئیس کفیل

: ع ، شاه محمد خان

د قوانینو داوی مدیریت کفیل

: ص ، اختر محمد خان

داخذ اطلاعاتو مدیر

: ص ، عبدالباقی خان

اداری ریاست :

د مامورینو لوی مدیر

: ع ، محمد حسن خان

د کنترول لوی مدیر: ع ، محمد سعید خان

ع،ج،س،اسردار اسدالله خان «سراج» دداخلي وزارت وزیر اود صدارت عظمی دوم معاون

S.Ex.S.A Géneral Assadullah Khan Sarajd Vice-President du Conseil et Ministre de l'Interieur

د هلال احمر « « : ع،شاه محمد خان

د سینما « « : « ، غلام دستگیر خان

دهوتلونو « « کفیل : ص، عبدالغفار خان

داوراقو مدیر : ص،عبدالستار خان

دپولیسو اوژاندارمي لویه قوماندانی :

د پولیسو او ژاندارمي عمومی قوماندان . . . .

« « اوژاندارمي رئیس او کابل چه دقوماندانی کفیل هم دی : ح ، مراد علی خان

« « د تفتیش لوی مدیر : « ، غلام علی خان غندمشر

دامن اوهوسانینی لوی مدیر : ع ، محمد صدیق خان

د حرکاتو مدیر	: ش، غلام غوث خان کند کمشر
داخذ عسکر اوذاتیه مدیر	: «، عبداللطیف خان « «
د سرحداتو مدیر	: ص ، محمد صدیق خان
داوازمو مدیر	: ص ، سهراب الدین خان
د تعمیراتو «	: ص ، عبدالشکور خان
د محاکماتو «	: ص ، عبدالکریم خان
داوراقو «	: ص ، میرزا محمد خان
د پاسپورت «	: ص ، محمد زبیر خان

دملکی مامورینو دتفتیش ریاست :

رئیس	: ع ، ص عبدالله خان
اداری مدیر	: ص ، محمد طاهر خان
دولایاتو داحصائیې د تفتیش مدیر	: ص ، محمد ابراهیم خان
دتفتیش دریاست عضو دمدیر په رتبې	: « ، عبدالوکیل خان
» » » » »	: « محمد حسن خان
» » » » »	: « ، غلام دستگیر خان
» » » » »	: « ، محمد سرور خان
» » » » »	: « . خواجه محمد خان
» » » » »	: « ، میر محمد عثمان خان
» » » » »	: « ، حیات الله خان
» » » » »	: « ، یار محمد خان
» » » » »	: « ، عبدالرحیم خان
» » » » »	: « ، عبدالشکور خان
» » » » »	: « ، میر عبدالرحیم خان
» » » دمامور »	: « ، عبدالخالق خان
» » » » »	: « ، عبدالله خان
» » » » »	: « ، عبدالاحمد خان

د تفتیش دریاست عضو دمامور یه‌رتبه‌ی	: ص ، محمد کبیر خان
» » » » »	: » ، محمد اسلم خان
» » » » »	: » ، میراحمد خان
» » » » »	: » : محمد دین خان
» » » » »	: » ، محمد شریف خان

داحصائیې ریاست :

رئیس	: ع، ص محمد امین خان
داحصائیې مدیر	: ص ، شاه جان‌خان
داخذ عسکر مدیر	: » ، صالح محمد خان

دمحبس صناعتی ریاست :

رئیس	: ع، ص عبدالخالق خان
داجرائیې مدیر	: ص ، نوراحمد خان

دناقلینو لوی مدیریت :

لوی مدیر	: ع ، خداداد خان
اداری مدیر	: ص ، عبدالکریم خان

دعدلیی وزارت

وزیر	: ع، ج ......
لمړی معین اوددولت دعالی شورا منشی	: ع، ص میر سید قاسم خان
دوهم معین	: « « مولوی محمدقاسم خان

اداری دوائر

د تمیز ریاست :

درئیس کفیل ددوهمی رتبی پحیث	: ع، ص محمدامین خان «خوگیانی»
دقضائی عمومی مدیر	: «، ......
دحقوقو دخانگی عضودانتهائی مدیر پحیث	: ص، مولوی محمد عالم خان
» » « دابتدائی « »	: محمد صدیق خان
» » » » » »	: «، مولوی ابوالقاسم خان
دجزا » « دانتهائی « »	: « عبدالبصیر خان
» » « دابتدائی « »	: «، ......
تقریرلیکونکی دانتهائی مدیر پحیث	: «، ......

دجمعیت العلما ریاست :

رئیس	: ع، ص ......
دجمعیت العلما منشی اودحی علی الفلاح مدیر د۳ رتبی پحیث	: ع،مولوی محمدشاه خان (رشاد)
دجمعیت العلما عضو دځلرمی رتبی پحیث	: ف، مولوی فضل ربی خان
» » » » » »	: «، « محمد بهرام خان
» » » » » »	: «، « میا عبدالله خان
» » » » » »	: «، « عبدالواحد خان
» » » » » »	: «، « عبدالجلیل خان
» » » » » »	: «، « غلام حیدر خان
» » » » » »	: «، « حفیظ الله خان

د جمعیت العلماء عضو دخلرمی رتبی پحیث : « ، « عبدالخالقخان « صدیقی »
» » » » » » : « ، « سید محمد عمر خان
» » » » » » : « ، « عبدالله خان
» » » » » » : « ، « عبدالعزیز خان
» » » » » » : « ، « محمد طالب خان
» » » » » » : « ، « نصرالله خان
» » » د پنځمی » » : « ، « فضل حق خان
» » » د پنځمی » » : « ، « فضل رحمان خان
» » » » » » : « ، « سید انور شاه خان
د محا کماتو د مامور کفیل : ص ، محمد نعیم خان

دتفتیش لوی مدیریت :

لوی مدیر : ع ، . . . . .
عضو دابتدائی مدیر پحیث : ص ، محمد رشید خان
» » » » : « ، خمار الدین خان
» د(۱۱) رتبی » : « ، عبدالغفور خان

دنورو دوائرو آمران :

دتحریراتو اوداوراقو مدیر : ص . . . . .
دماموریتو او د اجرائیي مدیر : « ، فیض محمد خان
دمعاش او مصرف مامور « . محمد اسماعیل خان
دسوانحو مامور : « ملا جمعه خان
د کنترول مدیر : « ،.محمد یوسف خان
د قضاتو د مکتب مدیر : « ، عبدالقدیر خان « شهاب »

دمالیی وزارت

ع ، ج ، میر محمدحیدرخان وزیر مالیه

S. Ex. Mir Mohammad Haïdar Khan Mnistre des Finances.

دوزارت مقام
دمخصوص قلم مدیریت
اومړی معین
دوهم »

داداری ریاست مربوطه :
دریاست مقام
دمامورینو لوی مدیریت
دمالیاتو او محصولاتو لوی مدیریت
داحصائیې » »
د عسکری غلود پیرو دلو » »
دقوانینو » »
د تصفیو » »
د اوراقو » »

دمحاسباتو دریاست مربوطه دوایر:
دریاست مقام
د کنترول لوی مدیریت
د بودیجې » »
د خزائنو » »
د تجارتی » »
دبانکی پورو مدیریت

دمالیات برعایداتو ریاست مربوطه دوایر :
د ریاست مقام
د شخصیی لوی مدیریت
د کنترول » »
د تفتیش » »
د تصفیې مدیریت
د تدقیق او مطالعاتو مدیریت
دوزارت د تفتیش ریاست

دمعارف وزارت

وزیر او ددریم گروپ رئیس

: ع،ج،س،ا فیض محمد خان «زکریا»

دتدریسی دمعین کفیل

: ع ، ص دکتور محمد یوسف خان

داداری معین

: ع ، ص عبدالاحمد خان

مستشار :

ع،ص عزیزالرحمن خان «فتحی»

دمخصوص قلم مدیر د ۳ رتبی پحیث

: ع ، امیرالدین خان

ع،ج، س،ا فیض محمدخان «زکریا» دمعارفو وزیر او ددریم گروپ رئیس

S.Ex. Faïz Mohammad Khan Zekria
Ministre de l'instruction Publique
et President du Troiasième Groupe.

دعمومی تدریساتو ریاست :

درئیس کفیل

: ع،ص دکتور علی احمد خان

دمعاون کفیل

ص ، سردار حمیدالله خان

دثانوی تدریساتو دمدیریت کفیل :

ص ، دکتور محمد اکرم خان

دمسلکی تدریساتو دمدیریت کفیل :

ص ، دکتور محمد حیدر خان

دابتدائی تدریساتو عمومی مدیر : ع محمد آصف خان

دتدریساتو دریاست دمعاً مینو اودماًمورینو

دمدیریت کفیل : ص ، محمد زمانخان

دیونسکو د مدیریت کفیل : ص ، دکتور عبدالرحیم خان

دعمومی تدریساتو داحصائیې دمدیر کفیل : ص ، فقیر محمد خان

د دارالتالیف ریاست :

د رئیس کفیل	: ع ، ص د کتور میر نجم الدینخان
د ریاست د معاون کفیل	: ع ، محمد هاشم خان « مجددی »
د تالیف مدیر	: ص ، پاینده محمد خان « زهیر »
د نشریاتو مدیر	: « ، محمد کریم خان « صمیمی »
د کتابخانی دمدیریت کفیل	: « ، عبداللطیف خان « اریان »

د تفتیش ریاست :

د رئیس کفیل	: ع ، ص عبدالشکور خان
د تفتیش اداری مدیر	: ص ، عزیز محمد خان
د تدریسی د مدیریت کفیل	: « ، محمود خان
د ریاست مفتش	: « ، خواجه گلبدالدینخان
« «	: « ، عبدالاحمد خان

دموزی اوحفریاتو ریاست :

دموزی اود حفریاتو رئیس	: ع ، ص احمدعلیخان « کهزاد »

دحفظ الصحی او دسپورت ریاست :

د رئیس کفیل	: ع ، ص میر عبدالرشید خان « بیغم »

دشفاخانی سرطبیب :

سرطبیب ددریمی رتبی پحیث	: ع ، . . . . . .

اداری ریاست :

رئیس ددوهمی رتبی پحیث	: ع ، ص . . . .
دلوازمو دعمومی مدیریت کفیل	: ص ، محمد اسلم خان
« د تحصیلی مدیر	: « ، صوفی فخرالدین خان
د اثبات جرم د مدیریت کفیل	: « ، داد محمد خان

داجرائیې اود مامورینو مدیریت :

دمامورینو اوداجرائیې دمدیریت کفیل : ص ، عبدالعلیخان

دتعمیراتو مدیریت :

مدیر : ص ، محمد اسحق خان

دتصفیې مدیریت :

مدیر : ص ، عبدالغفور خان « احمد زی »

داوراقو مدیریت :

مدیر : ص ، . . . .

د کنترول عمومی مدیریت :

عمومی مدیر : ع : محمد رسول خان
معاون : ص ، سید محمود خان
د بودجی مدیر : « ، عبداللطیف خان
دمعارفو دعالی شورا منشی : « ، سید امان‌الله خان

دثانوی مکاتبو مدیران :

دحبیبیې دلیسی مدیر : عزتمند دکتور یوشنل
داستقلال « « : عزتمند موسیو مومل
دنجات دلیسی آمر : ع ، ص عبدالغفور خان « برشنا »
دغازی دلیسی مدیر : عزتمند یا - پلستون
دښځو دلیسو عمومی معاون : ع ، غلام محمد خان
« داول لمبر لیسی مدیره : مادام هنف
« دوهم « لیسی مدیره : مادام برشنا
دمرکز دلیلیې دمدیریت کفیل : ص ، محمد سلیمان خان
دشهری‌متوسطی مدیر : ص ، عبدالغفار خان

دمسلکی مکاتبو مدیران :

دعربی دارالعلوم رئیس	: ع ، ص قاری عبدالرسول خان
د دارالمعلمینو د رئیس کفیل	: « ، « دکتور عبدالقیوم خان
دمتوسط دارالمعلمین مدیر	: ص ، غلام حسن خان « مجددی »
دابتدائی دارالمعلمین دمدیریت کفیل	: ص ، محمد اکرم خان
دصنائعو د مکتب کفیل	: ص ، محمد کبیر خان
د تجارتی دلیسی دمدیر کفیل	: ص ، سید فصیح الدینخان
د کرهنی دلیسی مدیر	: : ص ، غلام نقشبند خان
داصول تحریر اومحاسبی دمکتب مدیر	: ص ، أمیر محمد خان
دنهار د مکاتبو دمدیریت کفیل	: ص ، دین محمد خان

دملی اقتصاد وزارت

وزیر اوددوهم دروپ رئیس

: ع ، ج ، ا ، ع نبیان عبدالمجید خان

لومړی معین : . . . . . .

دوهم « : . . . . . .

دمخصوص قلم مدیر

: ص ، غلام دستگیر خان

ع،ج،ا،ع، نبیان عبدالمجید خان د اقتصاد د وزیر

S.Ex. Abdul Madjid Khan

Ministre de l'Economie Nationale

اداری او د گمرکاتو ریاست :

رئیس : ع،ص میا حسین خان (مجددی)

اداری مدیریتونه :

دعمومی مدیر کفیل : ص،علی احمد خان

د مامورینو مدیر : . . . .

د گمرکاتو عمومی مدیر د دوهمې رتبې بحیث :

ع ، ص عبدالاحد خان :

دقوانینو د تدوین دمدیریت کفیل

ص ، گلباز خان :

د کنترول دعمومی مدیر کفیل

ص ، غلام حیدر خان :

داوراقو مدیر : ص ، غلام احمد خان

د گریزی مدیر : ص ، حبیب الله خان

« سیار معاون د خلورمې رتبې بحیث : ص ، . . . .

« ثابت « د پنځمې « « : ص ، فیض محمد خان

« د مدیریت اعضاد شپږمې « «

خلور تنه : کمبود دی

دصنایعو ریاست :

درئیس کفیل چه په عین زمان کښی

دفضائی شرکت رئیس دی	: ع ، ص محمد نعیم خان
عمومی مدیر	: ع ، عبدالغفور خان
دماشینو دڅانګی مدیر	: ص ، پاینده محمد خان
دصنایع دستی «	: « ، عبدالحمید خان
دترانسپورت اودمصالحو دتهیې مدیر	: « ، محمد کاظم خان

دداخلی اوخارجی تجارت ریاست :

رئیس	: ع ، ص عبدالرؤف خان

دتجارتی ریاست مدیریتونه :

دعمومی مدیر کفیل	: ص ، حبیب الله خان
دداخلی تجارت مدیر	: ص ، برات علی خان
« « دمدیت معاون	: . . . . . .
« « « « «	: . . . . . .
دصادراتو او وارداتو مدیر	: ص ، محمد حسن خان
دداخلی بازارو مدیر	: « ، فیض محمد خان
دمطالعې اوتدقیق دمدیریت کفیل	: « ، محمد رسول خان
« « « عضو	: « ، عبدالرشید خان
« « « «	: « ، عبدالخالق خان
دتجارتی داحصائیې دمدیریت کفیل	: « ، عبدالکریم خان

دتفتیش ریاست :

درئیس کفیل چه په عین زمان کښی

دهزاره جاتو دشرکت رئیس هم دی	: ص ، برات علی خان

دعمومی مدیر کفیل	: ص ، عبدالغفور خان
درسمی دوایرو مدیر	: . . . . . .
عضو دپنځمي رتبې په حیث	: ص ، عبدالودود خان
» » » »	: » ، نورالدین خان
عضو دپنځمي رتبې په حیث	: ص ، میر محمد کاظم خان

دملی موسساتو مدیریت :

مدیر دخلورمي رتبې په حیث	: ص ، محمد نبی خان
عضو دپنځمی » »	: ص ، غلام علی خان
» » » »	: » ، سید محمد نبی خان (بهار)
» » » کفیل	: » ، امیر محمد خان

دسیار مدیریت :

دمدیر کفیل دپنځمي رتبې په حیث	: ص ، میر حلیم الدین خان
عضو دخلورمي » »	: » ، محمد اسماعیل خان
» دپنځمي » »	: » ، میر اکبر خان

دمنازعاتو دفیصلو ریاست :

رئیس	: ع ، محمد اکبر خان

د فواید عامی وزارت

وزیر	: ع.ج.ا.ع والاحضرت سردار محمد نعیم خان
فنی معین	: ع.ص محمد اکرم خان
اداری «	: « ، « محمد مرید خان
د مخصوص قلم او ارتباط عمومی مدیر	: ع ، محمد ایوب خان
« « عضو د دریمې رتبې په حیث	: « ، غلام محی الدینخان (روښان)

مربوطه دوایر :

د معابرو ریاست :

رئیس	: . . . . .
اداری عمومی مدیر	: ع، کمال الدین خان
وسرکو مدیر	: . . . . .
د حفظ او مراقبت مدیر	: . . . . .
د فنی عضو د پنځمې رتبې په حیث	: ص ، مسجدی خان
« « « «	: « ، عبدالحمید خان
« « « «	: « ، محمد رضا خان
« « « «	: « ، سید محمد شاه خان
« « « «	: « ، بسنت سنگه
سرمهندس	: مسترتم دی جونګ

د تعمیراتو ریاست :

رئیس	: ع ، ص عبدالرحیم خان
اداری عمومی مدیر	: ع ، محمد طاهرخان
د نوی کابل د تعمیراتو عمومی مدیر	: « ، شیر احمدخان
د مصالحو د پخت عمومی مدیر	: « ، محمد اصغرخان
د قدیم کابل د تعمیراتو مدیر	: ص، عبدالغنی خان
برآوردی مدیر	: « ، خواجه عبدالغفور خان
د اعلیحضرت شهید د مقبرې د تعمیر مدیر	: « ، سید محمد خان
د شاهی ارګ د تعمیر مدیر	: « ، سید برهان الدینخان

فنی عضو دپنځمې رتبې په‌حیث : ص ، حاجی محمد خان
» » » » : » ، محمدافضل خان
» » » » : » ، غلام محمد خان
سرمهندس : . . . . .

د بندوانهارو ریاست :

رئیس : . . . . .
د اجرائیې مدیر : ص ، محمد آصف خان
فنی‌عضو دپنځمې رتبې په‌حیث : ص ، جان محمد خان
» » » » : » ، عبدالباقی خان

د تفتیش مدیریت :

عمومی مدیر : ع ، میرعنایت‌الله خان
د سیارو د څانګې مدیر : ص ، محمد مهدی‌خان
د تحقیق » » : ص ، عبدالعزیز خان
د مرکز » » : » ، محمدامین خان

د مصالحو دتهیه کولو عمومی مدیریت :

عمومی مدیر : ع ، سیدضیاؤالدین خان
د اجرائیې د مدیریت کفیل : ص ، عبدالرزاق خان

د کنترول عمومی مدیریت :

عمومی مدیر : ع ، محمد اسلم خان
معاون دپنځمې رتبې په‌حیث : ص ، سیدعلیخان
د تصفیهٔ ماضیه مدیر : » ، محمد یوسف خان
د اجرائیې او مامورینو مدیر : » ، محمدانور خان

د میخانیکی مدیریت :

فنی مدیر : ص ، غلام محمد خان
د اجرائیې دمدیریت کفیل : » ، غلام علی خان
د اوراقو مدیر : » ، محمد اسلم خان
د مترولوژی دمدیریت کفیل : » ، ارجنداس

د صحیې وزارت

S.E. Abdul Madjid Khan

Ministre de l'Hygiene

ع ، ج ، د کتور عبدالمجید خان

دصحیې وزیر

دصحیې وزیر : ع، ج د کتور عبدالمجید خان

لومړی معین : « ص « غلام فاروق خان

د روغتیا دساتنې ریاست :

دحفظ الصحې دریاست کفیل :

ع ، ص د کتور عبدالغنی خان .(افضل)

د نشریاتو او تبلیغاتو مدیر : . . . . .

» » معاون :

ص ، سید احمد خان (دهاتی)

د ساری مرضونو د مجادلې مدیر :

ص ، د کیتور حسن علیخان

داحصائیې مدیر : ص میر آقا خان

د بین المللی د مدیر کفیل : « محمد موسی خان

د تجهیزاتو او د تشکیلاتو د ریاست کفیل

ع ، ص د کتور فقیر محمد خان « شفا »

د تفتیش مدیر : ص د کتور حاجی محمد شریف خان

د تشکیلاتو مدیر : « ، حافظ احمد علیخان

د درملوا کی مدیر : ص ، محمد اکبر خان

اداری لوی مدیریت :

د اجرائیې او مامورینو لوی مدیر : ع ، محمد ابراهیم خان

د اوراقو مدیر : ص ، صالح محمد خان

د مخصوص قلم د مدیریت کفیل : « ، حبیب الله خان

د کنترول مدیر : ص ، محمد شیر گل خان

دغابیودډاکټرانو دټولنې افتخاری رئیس : « ، عبدالله خان (طرزی)

ددر ملودعمومی دیپو دریاست کفیل : ع ، سید اسحق خان

د بلدیې سر طبیب : « ، دکتور عبدالظاهر خان

د محبس « : ص ، « محمد عمر خان

د مستوراتو د سناتوریم سرطبیب : « ، « محمد ایوب خان

د باکتر لوژۍ د کتور او متخصص : ع،ج « عبدالمجید خان دصحیې وزیر

❀ ❀ ❀

دمخابراتو وزارت

ع،ج غلام محمد خان دمخابراتو وزیر

S.E.Gholame Mohammad Khan

Ministre des P.T.T

وزیر : ع ، ج ، غلام محمد خان

دوهم معین : ع ، ص ، غلام صفدر خان

د تفتیش رئیس : « ، « محمد سعید خان

د پوستې لوی مدیر : « ، غلام فاروق خان

« اداری « : ص ، غلام نبی خان

د تلګراف لوی « : ع ، عبدالقیوم خان

د تلګراف اداری « : ص ، رجب علی خان

« د تخنیک لوی « : ع ، محمد حسین انجنیر

د تیلفون « « : « ، گل احمد خان

« اداری « : ص ، سلطان علی خان

« د تخنیک لوی « : ع ، عبدالمجید خان

د مامورینو لوی مدیر : ع ، محمد ایوب خان

د کنترول « « : « ، محمد عثمان خان

دچك آفس « « : ص ، حیدر علی خان

داوراقو دمدیریت کفیل : « ، عبدالشکور خان

د معادنو وزارت

وزیر	: ع ، ج . . . .
لومړی معین	: ع ، ص عبدالله خان
دوهم معین	: » ، » عبدالاحد خان
دفنی دلوی مدیریت آمر	: » ، محمد احسان خان
د اقتصادی » » »	: » محمد عثمان خان
د اجرائیي اومامورینودمدیریت آمر	: ص ، رمضان علی خان
د کنترول مدیر	: » ، لعل محمدخان
د تفتیش »	: » ، عبدالفتاح خان
داوراقو »	: » ، محمد یوسف خان
داخلی متخصص	: ع ، داکتر سلطان احمد خان
» »	: » ، غلام علی خان
خارجی »	: عزت مند مستر والش
دوزارت انجنیر	: ص ، عبدالله خان

ج ، امیر الدین خان د کرهنی مستقل رئیس

S.E. Amir-Oddin Khan
Chef du département
de l'Agriculture

د کرهنی مستقل ریاست

رئیس : ج ، امیر الدین خان

معین ددوهمی رتبې په حیث :

ع ، ص محمد زمان خان

دزراعتی پلان دتطبیقاتو رئیس :

ع ، ص میر محمد یوسف خان

دمخصوص قلم دانتهائی مدیر کفیل :

ص ، محمد اکبر خان

د کرهنې ددفع آفاتو عمومی مدیریت :

عمومی مدیر . . . .

اداری « چه په عین زمان کې کفالتاً

دعمومی مدیریت کار هم کوی :

ص، مسجدی خان

دتبلیغاتو عمومی مدیریت :

عمومی مدیر : ع ، محمد زمان خان

« « : « ، عبد الفتاح خان

د کرهنې د تحقیقاتو مدیر . . . .

داملاکو دانتهائی مدیر کفیل : ص ، محمد اسلم خان

دجنگلاتو انتهائی مدیر : « ، محمد طاهر خان

د کرهنې د تخنیکو ریاست :

رئیس : ع ، ص نور محمد خان

دتخنیکی انتهائی مدیر : ص ، فقیر محمدخان

د تفتیش عمومی مدیریت :

عمومی مدیر ددو همې رتبې په حیث : ع ، ص نادر علی خان

عضو ددریمې رتبې د کفالت په حیث : ص ، غلام محی الدین خان

« د پنځمې « په حیث : « میر ابو طالب خان

« « « د کفالت په حیث : « ، عجب گل خان

اداری څانگې :

داجرائیې اوماموریتو دلوی مدیریت کفیل د ٤ رتبې په حیث : ص ، عبد الله خان

د کنترول انتهائی مدیر : « ، سید فقیر محمد خان

د آبیاریو عمومی مدیریت :

عمومی مدیر : ع ، سید وحدت شاه خان

انجنیر دابتدائی مدیر په حیث : ص ، علی احمد خان

دمسلخ عمومی مدیریت :

د عمومی مدیر کفیل ، ص ، غلام دستگیر خان

دنسلگیریو ریاست :

درئیس ددریمې رتبی په حیث : ع ، داد محمد خان

واکسین جوړولو مدیر : ص ، میر کشاه خان

د مطبوعاتو مستقل رياست

S.E. Mohammad Qadir Khan Taraki

Chef du Département de la Presse

د رئيس کفيل:

ع ، ص محمدقديرخان (تره کی)

معاون : « محمد هاشم خان (ميوندوال)

مشاور : « ، ص محمد سرورخان (گويا)

دمخصوص قلم دمدير کفيل :

ص ، محمد کريم خان (شبون)

د نشرياتو عمومي مديريت :

عمومي مدير : ع ، عبدالباقی خان (لطيفی)

د لومړي څانګي مدير :

ص ، رحمت الله خان (شفق)

د دوهمي څانګي مدير :

ص ، محمد سرورخان (وفا)

ددريمي « « مدير :

ص محمد نبی خان (کهزاد)

د څلورمي څانګي :

ص ، فصل احمدخان «زرمتی»

د پښتوټولني عمومي مديريت :

عمومي مدير ددوهمي رتبي پهحيث : ع ، ص عبدالرؤف خان (بېنوا)

معاون ددريمي « « : « ، صديق الله خان (رښتين)

د صحافت دڅانګي مدير : ص ، يار محمدخان (نظامی)

د تاليف او ترجمي دمديريت کفيل : « ، عزيزالرحمان خان «سيفی»

دلغاتو دڅانګي مدير : « ، محمد گل خان (نوری)

د کورسو مدير : « ، عبدالغنی خان

دپښتو ټولنی اعضاء :

د صحافت دڅانګي عضو	: . . . .
د تاليف اوترجمي « «	: ص ، غلام احمد خان (رحمانی)
» » » »	: « ، عبدالله خان
د لغاتو » » »	: « ، محمد رفيق خان «قانع»

ددايرة المعارف عمومی مديريت :

عمومی مدير	: ع ، مير علی اصغر خان (شعاع)
معاون	: ص ، سيد احمد شاه خان (هاشمی)
دداخلی څانګي مدير	: ص ، محمد حسين خان

دپښتو دايرة المعارف مديريت :

دپښتو دايرة المعارف مدير	: ع ، ص غلام جيلانيخان «جلالی»
اداری مدير	: ص ، . . . .
عضو	: ص ، عبدالرؤف خان (تتر)
»	: ص ، محمد ابراهيم خان «ثابت»
»	: « ، حفيظ الله خان

د تاريخ دانجمن عمومی مديريت :

دعمومی مدير د دوهمي رتبي په حيث	: ع ، ص احمد عليخان (کهزاد)
عضو	: « ، « محمد سرور خان (ګويا) چه د رياست مشاور هم دی
»	: ص ، محمد ابراهيم خان (خليل)

دآژانس عمومی مدیریت:

دعمومی مدیر کفیل	: ص ، محمد اسلم خان (بسمل زاده)
معاون	: « ، . . . . .
«	: « ، عبداللطیف خان (نشاط)

درادیو تخنیکی عمومی مدیریت :

عمومی مدیر ددوهمی رتبی په حیث	: ع ، ص عطاؤ الله خان
داداری مدیر کفیل	: ص ، محمد علم خان

درادیو دنشریاتو عمومی مدیریت :

دعمومی مدیر کفیل	: ص ، علی احمد خان (نعیمی)
معاون	: ص ، نجف علی خان (نباتی)
دپوهنی ننداري مدیر	: ص ، عبدالحلیم خان (عاطفی)

اداری عمومی مدیریت :

عمومی مدیر	: ع ، . . . . .
داجرائیی اوماموړینو عمومی مدیر	: ع ، گل سعید خان
دکنترول مدیر	: ص ، محمد ابراهیم خان
د تفتیش د مدیریت کفیل	: « ، سید مصطفی خان
د اوراقو « «	: « ، فدا محمد خان
د کتابخاني مدیر	: « ، غلام جان خان

د مطابعو عمومی مدیریت :

عمومی مدیر دلمړی رتبې پحیث	: ع ، ص برهان الدینخان « کشککی »
فنی مشاور	: عزتمند محمد نوری
طباعتی مدیر او دمعاون کفیل	: ص ، شیراحمد خان
د ضکوکو مدیر	: ص ، محمد ابراهیم خان
د تصحیح مدیـــر	: ص ، . . . . .
د « معاون «	: ص ، غلام محی الدینخان «عارفی»
د زینکو گرافی مدیر	: ص ، عبدالغنی خان
طباعتی متخصص	: ص ، نوراحمدخان
د تخنیکی فنی مدیر	: عزتمند کویسکی
« اداری »	: ص ، محمد اکبر خان
د خطاطی »	: ص ، سید محمد طاهر خان
د اجرائیي »	: ص ، عبدالوکیل خان
د کنترول مدیر	: ص ، فیض محمد خان
د اجـــرائیي معاون	: ص ، غلام سرور خان
د کنترول »	: ص ، محمدرحیم خان
د زینکوگرافی »	: ص ، داد محمد خان
د طباعتی فنی »	: ص ، محمد شریف خان

د کابل ولایت

د کابل دولایت والی	: و ، ج عبدالحکیم خان
مستوفی	: ع ، ص عبدالوهاب خان
د امنیې قوماندان	: ح ، محمد آصف خان
د مرافعی دمحکمی قاضی	: ف ، عبدالجلیل خان
د گمرك رئیس	: ع ، ص محمد نبی خان
د تعمیراتوعمومی مدیردوهمی رتبی بحیث	: « ، « عبدالغیاث خان
د تحریراتو عمومی مدیر	: « ، عبدالباقیخان
د احصائیې مدیر	: ص ، عبدالهادی خان
« « د تفتیش مدیر	: « ، علی محمد خان
د پولیسو سرمامور	: ح ، عبدالعزیز خان
دژاندرمی غند مشر	: « ، محمد علیخان
دقوماندانی داستخباراتوعمومی مدیر	: ع ، محمد سرور خان
د امنیې مدیر	: ص ، سید بهاؤ الدینخان
دحقوقو دمدیریت کفیل	: « ، محمد امانخان
دحرکاتو دمدیریت کفیل	: ش ، محمد زمانخان
دقوماندانی دلوازمودمدیریت کفیل	: ص ، محمد انور خان
د محبس دانضباط دمدیریت «	: ش ، میر عباس خان
د خارجی دچارو مدیر	: ع عبدالاحد خان
د کرهنی عمومی مدیر	: ع ، محمد زمانخان
د معارفو « «	: « ، محمد اسماعیل خان

د کابل د ولایت هر بوطه لوی حاکمان :

د دایزنگی لوی حاکم	: ع ، ع عبدالله خان
د لوگر « «	: « ، « احمدعلیخان

د هرات ولایت

نائب الحکومه	: ع ، ج عبد الله خان
مستوفی	: ع ، ص عبد الغفور خان
دامنیې قوماندان	: ح ، سردار محمد خان
د مرافعې قاضی	: ف ، محمد علیخا ن
د کرهنې د خانګو آمر	: ع ، ص محمد کریم خان
د ګمرك رئیس	: ع ، ص حاجی احمد قلیخان
دمخابراتو لوی مدیر	: ع ، غلام دستګیر خان
دمالیات برعایداتو لوی مدیر	: » ، جلال الدینخان
دپوهنې لــوی مدیر	: » ، محراب الدینخان
دفوایدعامې « «	: » ، فضل حق خان
د تحریراتو مدیر	: ص ، عبدالـلطیف خان
د صحیې »	: » ، محمد آصف خان (سهبل)
د احصائیې »	: » ، محمد ناصر خان
» » د تفتیش مدیر	: » ، رمضان خان
د مخابراتو اداری مدیر	: » ، احمد ضیا خان
د لیلیې دمکتب دمدیر کفیل	: » ، محمد اعظم خان
د بلدیې رئیس	، ع ، ص غلام یحیی خان
د اطاق تجارت رئیس	: ع ، عزیز محمد خان
د منازعاتو دفیصلو »	: » ، نور احمدخان

د مزار شریف ولایت

دنائب الحکومه کفیل اودعسکری قوماندان : ع ، ش ، س ، ع الله داد خان لمری فرقه مشر

معاون	: . . . . . .
مستوفی	: ع ، ص غلام رسول خان

د حدو دو دژاندرمی قوماندان	: ح ، محمد اسحق خان
د امنیې قوماندان	: ح ، محمد خواجه خان
د گمرك عمومی مدیر	: ع ، محمد صدیق خان
د معارفو مدیر	: ض ، محمد محسن خان
د تحریراتو مدیر	: ص ، عبد السمع خان
د مرافعی دمحکمی قاضی	: ف ، مولوی محمد ابراهیم خان
د مخابراتو عمومی مدیر	: ع ، عبدالاحد خان «فدائی»
د احصائیې مدیر	: ص ، محمد أسلم خان
د کرهنی مدیر	: ص ، عبدالرسول خان
د فوائدعامی مدیر	: ص ، . . . .
د صحی مدیر او سرطبیب	: ص ، عبدالرحمن خان «حکیمی»
د معدن مدیر	: ص ، عبدالاحد خان
دعایداتودمالیې مدیر	: ص ، محمد ابراهیم خان
د بلدئی رئیس	: ع ، ص سید محمد یونس خان

دمزار شریف دولایت مربوطه لوی حاکمان :

د شبرغان دلوی حاکم کفیل	: ع ، ع غلام علیخان
د بلخ لوی حاکم	: . . . .
د سمنگان لوی حاکم	: ع ، ع سراج الدینخان

د قطغن ولایت

نائب الحکومه	: و ، ج ، محمد اسماعیل خان
مستوفی	: ع ، ص غلام حسن خان
د ژاندرمی قوماندان	: . . . . .
د امنیې قوماندان	: ح ، حبیب الله خان
د معارفو مدیر د ۳ رتبی پحیث	: ع ، عبد الرسول خان
د کرهنی مدیر « « «	: ع ، محمد صدیق خان

د تحریراتو د مدیریت کفیل	: ص ، محمد افضل خان
د احصائیې مدیر	: ص ، محمد همایون خان
د احصائیې د تفتیش مدیر	: ص ، محمد انورخان
د ناقلینو مدیر	: ص ، نصرالله خان
د مساحت مدیر	: ص ، عبدالعزیز خان
د گمرك مدیر	: ص ، محمد ابراهیم خان
د معدن مدیر	: ص ، غلام داؤد خان
د چال د معدن عمومی مدیر	: ع ، عبدالمومن خان
د کلفگان د مالگو د معدن مدیر	: ص ، عبدالرب خان
د صحیې مدیر او سرطبیب	: ص ، دکتور محمد علیخان
د عایداتو د مالیې مدیر	: ص ، عبدالمجید خان
د جنگلاتو مدیر	: ص ، محمد شریف خان

د قطغن مربوطه لوی حاکمان :

د قندوز لوی حاکم	: ع ، ع غلام قادر خان
د تالقان لوی حاکم	: « ، « محمد محبوب خان
د یلخمری لوی حاکم	: « ، « حبیب الله خان

د جنوبی ولایت

تنظیمیه رئیس او عسکری قوماندان	: ع ش س ، غلام رسول خان
د تنظیمه ریاست معاون د دوهمی رتبې په حیث	: ع ، ص پاینده محمد خان
مستوفی	: ع ، ص نور محمد خان
د تحریراتو مدیر	: ص ، فیض محمد خان
د مرافعی د محکمې قاضی	: ف ، فضل کریم خان
د امنیې قوماندان کفیل	: ش ، امیر محمد خان
د مخصوص قلم مدیر	: ص ، محمد حسن خان
د گمرك مدیر	: ص ، محمد علیخان

دمعارفو مدیر د۳ رتبې پحیث	: ع ، عبد السلام خان
دصحیې مدیر	: ص ، محمد عظیم خان
دفوائد عامی مدیر	: ص ، عبد الهادیخان
دمعا برو مدیر	: ص ، . . . .
دمخابراتو مدیر	: ص ، جمعه گل خان
دقبائلو مدیر	: ص ، محمد اسلم خان
د کرهنی مدیر	: ص ، عبد الغفور خان
داستخباراتو مدیر	: ص ، غوث الدینخان
دبلدئی رئیس	: ع ، فیض محمد خان

د میمنی اعلی حکومت

اعلی حاکم	: ع ، ع ، ص سعادتخان
سررشته‌دار	: ع ، ص عبدالرحیم خان
دمرافعی دمحکمی قاضی	: ف ، عبد الرحمن خان
دامنیې قوماندان	: ش : محمد انور خان
دژاندارمی قوماندان	: ح ، عبد الکریم خان
دمخابراتو مدیر	: ص ، عبد الرزاق خان
دصحیې سرطبیب	: ص ، محمد سرور خان
دگمرك مدیر	: ص ، صدر الدینخان
دتحریراتو مامور	: ص ، عبد القدوس خان
داستخباراتو مامور	: ص امین الله خان
داحصائیې مامور	: ص ، سید مقیم خان
د کرهنی مامور	: ص ، آقا رحیم خان

دفراه اعلی حکومت

اعلی حاکم	: ع ، ع ، ص‌سیدعبدالله‌خان
سر رشته دار	: ع ، مرزاعبداللطیف خان

دمرافعی دمحکمی قاضی	: ف ، محمد علیخان
دامنیې قوماندان	: ش ، غلام سخی خان
دمعارفو مدیر	: ص ، عبد العزیز خان
دصحیې مدیر	: : عبدالاحدخان «عاطفی»
دفوائد عامی مدیر	: ص ، محمد سرور خان
دکرهڼی مدیر	: ص ، عبد الرحیم خان
دمخابراتو مدیر	: ص ، نور الدینخان
دتحریراتو مامور	: ص ، عبد البصیر خان
دګمرك مامور	: ص ، امین الله خان
داحصائیی مامور	: ص ، محمد سرور خان
دعایداتو اودمالیې مامور	: ص ، نور احمد خان

دبدخشان اعلی حکومت

اعلی حاکم	: ع ، ع ، ص محمدسرورخان
سررشته‌دار	: « ، عزیزاحمد خان
دمرافعی دمحکمی قاضی	: ف ، ملامحمدغوث خان
دامنیې قوماندان	: غ ، محمدانور خان
دژاندارمی غندمشر	: ح ، عبدالغنی خان
دکرهڼی مدیر	: ص ، حسن علیخان
دصحیې دمدیر کفیل	: ص ، امیرمحمد خان
دمخابراتو مدیر	: ص ، محمداسحق خان
دفوائد عامې مدیر	: ص ، فضل الرحمن خان
داحصائیې مامور	: ص ، عبدالواحد خان
دتفتیش داحصائیې مامور	: ص ، عبدالعزیز خان
دمعارفو دمدیریت کفیل	: ص ، محمدنادر خان

د گمرك مامور	: ص ، سیدعباسخان
دمحاسبی مامور	: ص ، محمد اسماعیل خان
دعایداتو دمالیې مامور	: ص ، شیراحمد خان
دتحریراتو مامور	: ص ، محمدرحیم خان
داستخباراتو دماموریت کفیل	: ص ، محمدحسن خان
دمنازعاتو دفیصلی رئیس	: ص ، محمدغنی خان

دپروان اعلی حکومت

اعلی حاکم	: ع ، ع ، ص میر عبدالعزیز خان
معاون ددریمې رتبې بحیث	: » ، . . . . .
سررشته‌دار	: ع ، عبدالمجید خان
دامنیې قوماندان	: ش ، بابه صاحبخان
دمرافعې دمحکمې قاضی	: ف ، عبدالرؤف خان
دتحریراتو مامور	: ص ، غلام‌حسن خان
دمعارفو مدیر	: ص ، محمدطاهر خان
دصحیې مدیر	: ص ، محمدنعیم خان
دجنگلاتو مدیر	: ص ، محمدجان خان
دلیسې مدیر	: ص ، محمدایوب خان
دآژانسو مامور	: ص ، عبدالصمد خان
داحصائیې مامور	: ص ، عبدالغفور خان
داحصائیې دتفتیش مامور	: ص ، محمدانور خان
دگمرك مامور	: ص ، محمدرفیق خان
دکرهنی مامور	: ص ، غلام‌حسین خان
دتعمیراتو مامور	: ص ، نوراحمد خان

دملی شورا ریاست

الف ــ رئیسه هیئت:

رئیس : ع ، ج عبدالهادیخان « داوی »

لمړی معین : ع ، ص عبدالرشیدخان

دوهم » : » ، » گل پاچا خان « الفت »

لمړی منشی : » ، عبد العظیم خان « صافی »

دوهم » : » ، محمد کبیر خان « عبرت »

دمجلس د تحریراتو مامور:

ص ، محمد داؤد خان

دتفتیش دمدیر کفیل:

ص ، حافظ محمدانورخان

د کنترول مدیر : ص ، غلام‌دستگیرخان

داجرائیې سرکاتب : » ، علی‌مرزا خان

داوراقو مامور : » ، فیض‌محمد خان

ع ، ج عبدالهادی خان (داوی)

دملی شورا رئیس

S.Ex. Abdul Hadi Khan

Davi Présiden du Conseil

National

ب ــ داوومې دورې وکیلان :

د کابل دمرکز وکیل : ع ، میرغلام‌محمد خان « غبار »

» » » : » ، دکتورعبدالرحمن خان « محمودی »

دچاردهی وکیل دکابل دولایت مربوط				: ع ،	عبدالمجمد خان
دکوهدامن وکیل				: » ،	سیداحمد خان
دپغمان	»	»	»	»	: » ،	محمدایوبخان
دبگرامی	»	»	»	»	: » ،	محمدانور خان
دسروبی	»	»	»	»	: » ،	امیرمحمد خان
دیکاولنګ	»	»	»	»	: » ،	سیدحبیب‌الله خان
ددایزنګی	»	»	»	»	: » ،	شاه‌مدار علیخان
ددایکندی	»	»	»	»	: » ،	علی احمد خان
دلوګر	»	»	»	»	: » ،	سید ګلاب‌شاه خان
دکلنګاردلوګر	»	»	»	»	: » ،	خواجه محمدرحیم خان
دورودکو	»	»	»	»	: » ،	صاحبجان خان
دلعل‌وسرجنګل	»	»	»	»	: » ،	سیدمحمداکبر خان
دشهرستان	»	»	»	»	: » ،	محمدموسی خان
دمیدان	»	»	»	»	: » ،	نورعلم‌خان
دبهسودو	»	»	»	»	: » ،	سید آغا خان
دقندهاردمرکز وکیل					: » ،	عبدالحی خان « حبیبی »
دزمیندا ور وکیل‌دقندهار درلایت‌مربوط					: » ،	تاج ګل خان
دشنکی	»	»	»	»	: » ،	جلال الدینخان
دارزګان	»	»	»	»	: » ،	خدایرحم خان
دترنک‌اوجلدک	»	»	»	»	: » ،	خدا یرحم خان
ددایه‌و چوپان	»	»	»	»	: » ،	درانی خان
ددهراووت	»	»	»	»	: » ،	دوست محمد خان
دنوازد	»	»	»	»	: » ،	سلطان محمد خان
دشورایک	»	»	»	»	: » ،	سید محمد خان
دقلات	»	»	»	»	: » ،	شاد محمد خان
داجرستان	»	»	»	»	: » ،	شیر محمد خان
دارغنداو	»	»	»	»	: » ،	عبدالروف خان

دخاکریز و کیل دقندهار دولایت مربوط : ع ، غلام حسن خان
دده‌له » » » » : » ، لعل محمد خان
دگیزاب » » » » : » ، لعل محمد خان
دگرمسیر » » » » : » ، محمد ابراهیم خان
دکشک نخود » » » » : » ، سردار محمد حیدر خان
دارغستان » » » » : » ، حاجی محمد خان
دسپین بولدك » » » : » ، محمد شاه خان
دترین و کیل » » » : » ، محمد صادقخان
دگرشك » » » : » ، محمد صدیق خان
دریگستان دکوچیانو » » » : » ، محمود خان
دډنډ و کیل » » » : » ، نصرالله خان
دپنجوائی » » » : » ، نور محمد خان
دپشترود دکوچیانو » » » : » ، ولی محمد خان
دهرات دمرکز و کیل : » ، صلاح الدینخان «سلجوقی»
دغوریان و کیل دهرات ولایت مربوط : » ، حاجی احمدخان
دپرچمن » » » » : » ، جان‌محمد خان
دچخچران » » » » : » ، خدا یارخان
دشهرك » » » » : » ، رسول دادخان
دقادس » » » » : » ، محمد علی‌خان
داوبه » » » » : » ، سعدالدینخان
دتولك » » » » : » ، سید محمد خان
دبادغیسات » » » » : » ، سلطان محمد خان
دادرسکن » » » » : » ، سید محمدخان
دپښتون زرغون » » » » : » ، عبدالحبیب خان
دشین ډنډ » » » » : » ، عبدالکریم‌خان
دکشك » » » » : » ، عبدالله‌خان

دمرغاب وکیل دهرات دولایت مربوط : ع ، عبدالملوك خان
دجلګی » » » » : » ، عبدالواحدخان « بهره »
دزنده جان » » » » : » ، عبدالله خان
دګیداری » » » » : » ، سید محمد اعظم خان
دکوهستان » » » » : » ، محمد افضل خان
دژوند » » » » : » ، محمد صدیق خان
دګلران » » » » : » ، محمد علی شاد خان
دکرخ » » » » : » ، سید میرحامد خان
دغوراتو » » » » : » ، نجیب الله خان
دپسابندو » » » » : » ، دین محمد خان
دمزار شریف دمرکز وکیل : » ، خال محمد خان « خسته »
د کشنده وکیل دمزار دولایت مربوط : » ، مرزا احمد مدنی خان
دبلخ » » » » : » ، محراب الدین خان
دشبرغان » » » » : » ، محمد اسلم خان
ددولت آباد » » » » : » ، محمد حسین خان
دسنګچارك » » » » : » ، عبدالقهار خان
دنهر شاهی » » » » : » ، محمد داؤد خان
دسرپل » » » » : » : محمد قاسم خان
دسمنګان » » » » : « ، عصمت الله خان « شرقی »
دشورتپی » » » » : » ، محمد مراد خان
دقرقین » » » » : » ، محمد یوسف خان
ددرهٔ صوف » » » » : » ، اشرف علی خان
دقطغن دمرکز وکیل : » ، سید عمر خان
دقلعهٔ زال وکیل دقطغن دولایت مربوط : » ، اختر محمد خان
داندراب » » » » : » ، عبدالاحد خان

د تالقانو وکیل د قطغن د ولایت مربوط : « ، عبدالاول خان

د پلخمری

اوغوری « « « « « : « ، مرزا عبدالله خان

د قندوز « « « « : « ، عبدالحکیم خان

د نهرین « « « « : « ، عبدالغفور خان

دچایاب « « « « : « ، عبدالله خان

دچال او اشکمش « « « « : « ، عبدالوهاب خان

د حضرت

امام صاحب « « « « : « ، علی مراد خان

د خان آباد « « « « : « ، غلام حیدر خان

د فرخار « « « « : « ، میر محمد طاهر خان

د خوست

او فرنگ « « « « : « ، میر محمد عمر خان

د ینگی قلعه « « « « : « ، محمد نبی خان

د رستاق « « « « : « ، نجم الدینخان

د دوشی « « « « : « ، سخی امین خان

د قرغیو وکیل د مشرقی د ولایت مربوط : « ، بسم الله خان

د خاص کنړ « « « « : « ، جلات خان

د خوګیو « « « « : « ، عبدالمعبود خان

د سرکانو « « « « : « ، سید فقیر احمد خان

د شینوارو « « « « : « ، سید قدرت شاه خان

د اسمار د مرکز « « « « : « ، محمدالله خان

د کامدیش

د لنډی سین « « « « : « ، ملک محمد جان خان

د پیچ دری وکیل « « « : « ، مرزا محمد جانخان

د سرخرود « « « « : « ، محمد رفیق خان

دغلجائی حصارك وکیل دمشرقی دولایت مربوط : ع . محمد زمانخان
د کنړ ودمرکز » » » » : » ، محمد صدیق خان
د روداتو » » » » : » ، مرزا محمد عثمانخان
دوایګل » » » » : » ، مرزا محمد عظیم خان
داچین » » » » : » ، مرزا بهرام خان
د کامی » » » « : » ، محمد فرخ شاه خان
د کوز کنړ » » » » : » ، محمد موسی خان
دلغمان » » » » : » ، محمد نسیم خان
د نورستان » » » » : » ، مشك عالم خان
دخوګیانو » » » » : » ، میراجانخان
دمومنددری » » » » : » ، ننګرهار خان
د ننګرهار .
د کوچیو » » » » : » ، ګـل اصغر خان
د ګـــردیز وکیل د جنوبی د ولایت مربوط : » ، سعادت خان
دخوست دتنی » » » » : » ، الله میر خان
دځاځو میدان » » » » : » ، خجو خان
دجانی خیلو » » » » : » ، دردمند خان
دارګون » » » » : » ، رزیمخان
دموسی خیلو » » » » : » ، عمرشاه خان
دازرې » » » » : » ، عبدالوکیل خان
دځاځو » » » » : » ، ګـلاجانخان
دزرمت » » » » : » ، محمدابراهیم خان
دخمکنیو » » » » : »، میرزامحمدحسین خان
دسید کرم » » » » : » ، مقبل خان
دځدرانو » » » » : » ، میر حاتم خان
دخوست » » » » : » ، میرزا محمد خان

دغلجائی حصارك‌و کیل دمشرقی دولایت مربوط : ع . محمد زمانخان
د کنړ ودمرکز » » » » : » ، محمد صدیق خان
د روداتو » » » » : » ، مرزا محمد عثمانخان
دوایګل » » » » : » ، مرزا محمد عظیم خان
داچین » » » » : » ، مرزا بهرام خان
د کامی » » » « : » ، محمد فرخ شاه خان
د کوز کنړ » » » » : » ، محمد موسی خان
دلغمان » » » » : » ، محمد نسیم خان
دنورستان » » » » : » ، مشك عالم خان
دخوګیانو » » » » : » ، میراجانخان
دمومنددری » » » » : » ، ننګرهار خان
دننګرهار .
دکوچیو » » » » : » ، ګل اصغر خان
د ګردیز وکیل د جنوبی د ولایت مربوط : » ، سعادت خان
دخوست دتنی » » » » : » ، الله میر خان
دځاځو میدان » » » » : » ، خجو خان
دجانی خیلو » » » » : » ، دردمند خان
دارګون » » » » : » ، رزیم خان
دموسی خیلو » » » » : » ، عمرشاه خان
دازري » » » » : » ، عبدالوکیل خان
دځاځو » » » » : » ، ګلاجانخان
دزرمت » » » » : » ، محمدابراهیم خان
دشمکنیو » » » » : » ، میرزامحمدحسین خان
دسید کرم » » » » : » ، مقبل خان
دځدرانو » » » » : » ، میر حاتم خان
دخوست » » » » : » ، میرزا محمد خان

د میمنې دمرکز وکیل : ع ، نظر محمد خان «نوا»
د شیرین تګاب وکیل دمیمنې داعلی حکومت مربوط : « ، سید ابوالخیر خان
د درزاب وګرزیوان « » » » : « ، قاری عبدالرؤف خان
د پښتون کوټ « » » » : « ، میرزا محمد اعظم خان
د اندخوی » » » » : « ، محمد کریم خان «نزیهی»
د قیصار » » » » : « ، محمد یوسف خان
د بدخشان دمرکز وکیل : « ، سید محمد خان «دهقان»
د واخان وکیل د بدخشان داعلی حکومت مربوط : « ، ادینه بیګ خان
د کشم » » » » : « ، عبدالقدوس خان
د اشکاشم » » » » : « ، عبدالجبار خان
د درواز » » » » : « ، عبدالله بیګ خان
د جرم » » » » : « ، میرزا محمد ایوب خان
د فراه دمرکز وکیل : « ، عبدالقادر خان «بلیغ»
د انار دری وکیل دفراه داعلی حکومت مربوط : « ، محمد یاسین خان
د بکواه » » » » : « ، محمد علی خان
د پخانسور » » » » : « ، عبدالحمید خان
د چاریکارو وکیل د پروان داعلی حکومت مربوط : « ، محمد کریم خان
د جبل الراج » » » » : « ، محمد فروز خان
د کوهستان » » » » : « ، سلطان خان
د تګاب » » » » : « ، غلام حضرت خان
د بګرام » » » » : « ، عبدالعلیم خان
د سرخ وپارسا » » » » : « ، سید محمد اسماعیلشاه خان
د نجراب » » » » : « ، عبدالرحمن خان
د پنجشیر » » » » : « ، محمد کریم خان

د بامیانو وکیل دپروان د اعلی حکومت مربوط : ع ، غلام فاروقخان
د صیغان و کهمرد » » » » : » ، محمد یوسف خان
د غور بند » » » » : » ، محمد کبیر خان
د غزنی د مرکز وکیل : » ، سید محمود خان
د قره باغ وکیل دغزنی د اعلی حکومت مربوط : » ، شیر احمد خان
د اندړو » » » » : » ، عبدالرب خان
د مقر » » » » : » ، عبدالقیوم خان
د وازی خوا » » » » : » ، محمد جمال خان
د جغتو » » » » : » ، محمد طاهر خان
د کټواز » » » » : » ، محمد شاه خان
د کټوازد کوچیانو » » » » : » ، محمد یونس خان
د شرن » » » » : » ، نیك محمد خان
د جاغوریو » » » » : » ، غلام علیخان

د اعیانو مجلس

الف ـ رئیسه هیئت :ـ

رئیس:

ع ، ج،س،ع فضل احمد خان «مجددی»

لمړی معین : ع ، ص عبدالجبار خان

دوهم معین :

ع ، ص حافظ عبدالغفار خان

د مجلس منشی :

ع ، مرزا محمود خان

ع،ج،س،ع فضل احمد خان «مجددی»

داعیانو دمجلس رئیس

S. Ex Fazl Ahmad Khan

Président du Sénat

ب ـ دمجلس اعضاء :

عضو : ع ، ص محمد انور خان «بسمل»

» : » ، «محمد اسحق خان

» : » ، خواجه جانګلخان

» : » ، عبدالحکیم خان

» : » ، عبدالغفور خان

» : » ، حاجی معاذالله خان

» : » ، عبدالحکیم خان

» : » ، شرف الدینخان

» : » ، ایشان امان الدینخان

» : » ، جان محمدخان

» : » ، نظر محمدخان

عضو	: ع ، محمد میر خان
»	: » ، درویزه خان
»	: » ، حاجی عبدالحکیم خان
»	: » ، اخندزاده محمد رسولخان
»	: » ، عبدالستار خان
»	: » ، علی احمد خان
»	: » ، محمد حسن خان
»	: » ، محمد اکبر خان

ج ـ اداري دوائر :

د تحریراتو أوداوراقو مامور	: ص ، محمد حسین خان
د اجرائیي مامور	: ص ، امام الدینخان
د کنترول »	: » محمد یونس خان

د دربار وزارت

وزیر:

ع، ج والاحضرت سردار احمدشاه خان

لمړی معین د وزیر په رتبه

ع ، ج محمد حیدر خان

دوهم معین:

ع، ص حاجی امین الله خان

ناظم : ع، ص محمد آصف خان

د مخصوص قلم مامور:

ص ، میرعلی احمد خان

د تشریفاتو مدیر:

ص ، نعمت الله خان

د تنظیماتو مدیر:

ص ، محمد زمانخان

ع، ج والاحضرت سردار احمدشاه خان

د دربار وزیر

S. A. Ahmad Chah Khan

Ministre de la Cour

د اجرائیې مدیر : « ، شیر احمدخان

د تشریفاتو معاون : « ، عبدالله خان

« « « ، غلام نبی خان

د کنترول عمومی مدیر : ع ، میر امام الدینخان

د ملوکانه د حضور د درملتون عمومی مدیر : ع ، میر عبدالغنی خان

د تحریراتو او د اوراقو مدیر : ص ، حافظ محمد عظیم خان

د نقلیې مدیر : « ، میر اکبر خان

د خزانی « : « ، عبدالباقیخان

د کارخانی ناظر : « ، محمد عثمانخان

فراشباشی : « ، عبدالرشید خان

دملوکانه ذات دحضور مصاحبين

دحضورمصاحب اوددولتوزير : ع ، ج سردار احمدعليخان

» » : ع ، ص « محمدحکيم خان

» » : » ، «عبدالرزاق خان

شاهی دارالتحرير

سرمنشی : ع ، ج ....

معين اودلمړی څانګې آمردوهمی رتبی بحيث : ع ، ص حافظ نورمحمد خان

مشاور دلومړی رتبی بحيث : » ، « سراج الدينخان «سعيد»

ددوهمی څانګی مديرددريمی رتبی بحيث : » ، عبدالقدوس خان

دځلرمی » » » » » : » ، غلام قادر خان «مسکين»

دشخصيې » » » » » : » ، محمدجعفر خان

دعرايضو » » «دځلرمی« » : ص ، عبدالنبی خان

دکتابخانی مدير » » » : » ، غلام حيدرخان

دشاهانه حضور کتابدار اودرسامی

آمردشپږمی رتبی بحيث : » ، محمدهمايون خان

دهمايونی حضور دپښتو دکورس معلم

ددريمی رتبی بحيث : ع ، مولوی صالح محمدخان

د داخلي روز نامو او مجلو ليکو نکي

الف مرکز :

د اصلاح روز نامه	: مدير او ليکو نکي ښاغلي محمد محسن خان «فيروز»
د انيس « «	: « او دامتياز خاوند محمد يونس خان «حيران»
د اريانا مياشتني مجله	: « ښاغلي محمد ابراهيم خان «خليل»
د کابل پنځلس ورځنۍ مجله	: ليکو نکي ښاغلي «بينوا»
د اقتصاد « « «	: د انطباعا تو دعمومي مديريت له خوا نشريږي
د ژوندون « « «	: « « عبدالحکيم خان «نوري»
د اردو مياشتني مجله	: د رياست ارکان حرب له خوا څخه نشريږي
د روغتيا « «	: مدير او ليکو نکي ښاغلي دکتور عبدالغني خان «افضل»
د پښتون ږغ «	: مدير ښاغلي علي احمد خان «نعيمي»
دافغانستان ددري مياشتني مجله	: د نشرياتو ددريمې څانګې څخه نشر يږي
د پارسي اريانا دائرة المعارف	: د دائرة المعارف دانجمن له خوا نشر يږي
د پښتو « « «	: د پښتو ټولنې له خوا نشريږي
د برګ سبز د پنځلس ورځنۍ مجله	: ليکو نکي ښاغلي رشيد خان «لطيفي»
د هيواد هفته وار جريده	: مدير « غلام جيلاني خان «جلالي»
د عرفان مجله	: « « عبداللطيف خان «اريان»

بـ ولايات :

د طلوع افغان دقندهار روز نامه	: مدير ښاغلي محمد يوسف خان «ايازي»
د اتفاق اسلام دهرات «	: « « عبدالعليخان «شايق» هروي

دداخلې په وزارت کښې نوی مقرری او ترفیع گانی

ع ، ع ، ص میر عبدالعزیز خان
دېروان اعلی حاکم

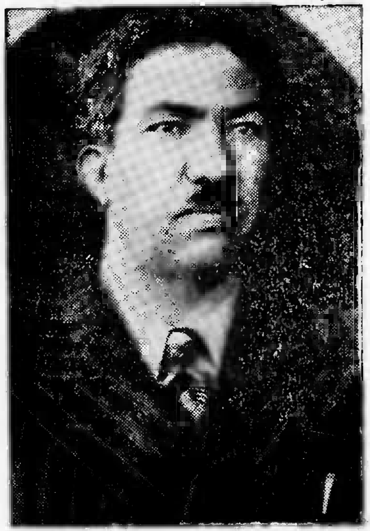
ع ، ع ، ص نصرالله خان
دغزنی اعلی حاکم

ع.ص سیدشمس الدینخان «مجروح»
دقبائلو دریاست کفیل

ع ، محمد زمانخان دقبائلو د رياست
د اوراقو عمومي مدير

ع، ص پاينده محمدخان دجنوبي ولايت
د تنظيمې د رياست معاون

دمزارشریف د بیدار چه په
هفته کښی دوه وار نشرینږی : مدیر ښاغلی عبدالغفور خان «جبارخیل»
دقطغن اتحاد چه په هفته کښی دوه
وار نشرینږی : » » میر امین الدینخان «انصاری»
دمشرقی اتحاد هفته گی جریده : د » کفیل» محمد یونس خان «مراد»
دجنوبی وړانگه » » : » » » پاینده محمد خان «روهیلی»
د میمنی ستوری » » : مدیر » محمد ناصرخان «کوهی»
دفراه دسیستان » » :د » کفیل » عبدالمنان خان «دردمند»
دبدخشان هفته گی جریده : مدیراولیکونکی ښاغلی محمد قاسم خان «واجد»
د هرات ادبی میاشتنی مجله : » » » محمدابراهیم خان «رجائی»
دمزاردبلخ » » » : » » » عبدالاحدخان «رفیم»

دافغانستان بانک

دعالی شورا هیئت :

د مجلس رئیس : ع،ج،ا،ع عبدالمجیدخان دملی اقتصادوزیر
د ریاست کفیل : ع،ص محمد عمرخان
معاون : »،» غلام سخی خان
دټولو خزانو خزانه دار : »،» نظرمحمد خان
د تفتیش عمومی مدیر : ع،سیداسحق خان
د ماموریتو مدیر ص، حفیظ الله خان
د تحریراتو مدیر : ص، محمدحیدرخان
د کنترول مدیر : ص، سیداحمدعلیشاه خان
د محاسبی مدیر : ص، صالح محمدخان
دخارجه دارتباطو د مدیریت کفیل : ص،جنت ال خان
دداخلی خزانی » » : »، مانک چند
داعتباراتو » » : »، عبدالغفورخان
داوراقو مامور : »، محمد سهراب خان
داسعارو د کتنی مامور : »،نیك محمد خان

د افغانستان بانك نمايندگان :

دقندهار نمايندگی لوی مدير	: ع، صلاح الدينخان
دهرات نمايندگی دمديريت كفيل	: ص، جمعه خان
دمزار » » »	: ص، محمد يعقوبخان
د آقچي » » »	: ص، حسام الدينخان
داندخوی » » »	: ص، محمد حسين خان

دملکی مامورينو دعمومي محاكماتو رياست

رئيس دلوړی رتبی په حيث	: ع،ص يارمحمد خان
معاون	: ع،ص محمد شفيع خان
قانونی مشاور	: . . . . . .
د تحريراتو مامور	: ص، غلام محمدخان

دتميز دمحكمی رياست :

رئيس : ددې رياست كارونه دعمومي محاكماتو تررياست لاندی اجرا كيږي

عضو ددريمی په حيث	: ع، محمد شريف خان « تره كی »
»	: ص، عبدالله خان
»	: « ، فقيرمحمد خان
»	: « ، ميرغلام محمد خان
»	: « ، حبيب الله خان
سر كاتب	: « ، جمشيدخان

دمرافعی دمحكمی رياست :

رئيس ددريمی رتبی په حيث	: ع، ميرمحمدشاه خان
عضو	: ص، محمدعمر خان
»	: « ، عبدالعزيزخان
»	: « ، محمداسحق خان
د تحراتو مامور	: « ، . . . . . .
سر كاتب	: « ، . . . . . .

دمحاسباتو دعمومی تفتیش ریاست

رئیس	د لمړی	رتبې	پحیث	: ع ، ص غلام مجتبی خان
معاون	»	»	»	: » ، » عزیز الله خان
عضو	د ۳	»	»	: » ، سید محمد ابراهم خان «عالشماهی»
»	»	»	»	: » ، عبدالسلام خان
»	»	»	»	: » ، محمد ابراهیم خان
»	د ٤	»	»	: ص ، جلال الدینخان
»	»	»	»	: » ، میر اعظم شاه خان
»	»	»	»	: » ، عبدالرفیق خان
»	»	»	»	: » ، محمد امین خان
»	»	»	»	: » ، عبدالرحمن خان
»	»	»	»	: » ، غلام دستگیر خان
»	»	»	»	: » ، غوث الدینخان
»	»	»	»	: » ، عبدالصمد خان
»	»	»	»	: » ، عبدالرشید خان
»	د ٥	»	»	: » ، عبدالخالق خان
»	»	»	»	: » ، پیر محمد خان
»	»	»	»	: » ، عبدالحسین خان
»	»	»	»	: » ، گل احمد خان
»	»	»	»	: » ، صالح محمد خان
»	»	»	»	: » ، دین محمد خان

د تحریراتو دڅانگې مدیر د څلرمی رتبې پحیث : » ، صالح محمد خان

داولمپیك ریاست :

رئیس : . . . . .

معاون : . . . . .

دمرکز دڅانگې مدیر د څلورمی رتبې پحیث : ص ، محمد عمر خان « تاتا »

د سپورتو دفابریکې مدیریت :

مدیر د ٥ رتبې پحیث : ص سید علی باباخان

امور وزارت جلیلهٔ خارجه

در ظرف سال ۱۳۲۸ اجراآتیکه بوزارت جلیلهٔ خارجه بعمل آمده ، اینك برخی از فقرات عمدهٔ آنرا که بدست آورده توانستیم بصورت اختصار جهت اطلاع خوانندگان محترم سالنامه درمعرض نشر واشاعه میگذاریم :

شعبهٔ ٤ سیاسی :

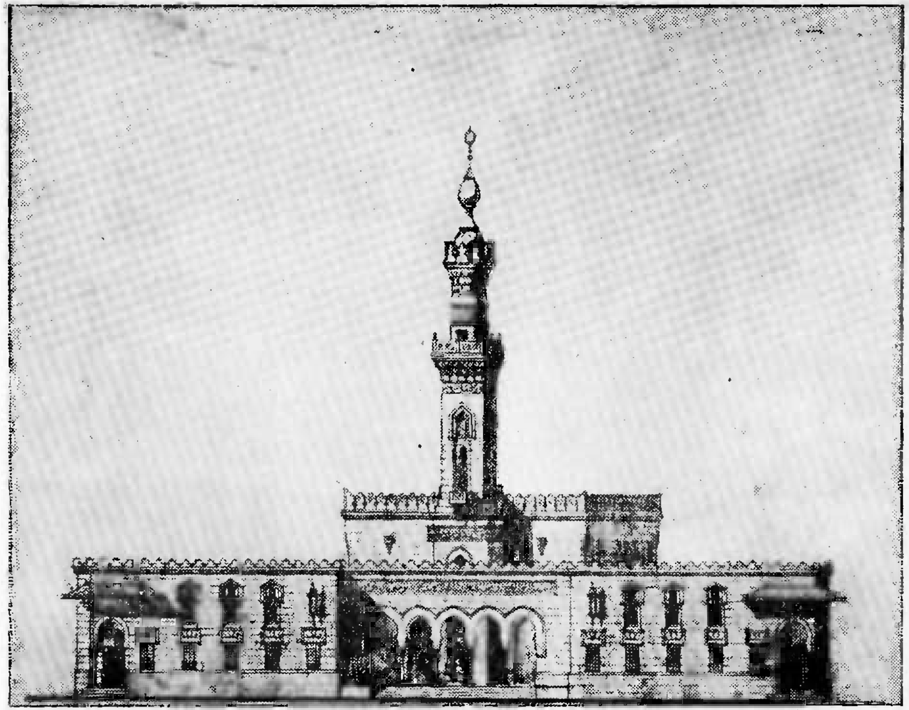
مفاهمهٔ حکومت متبوعه باحکومت برازیل راجع به قیام مناسبات سیاسی طرفین. سفیر کبیر افغانی در دهلی از صورت ملاقات خود باسفیر کبیر برازیل سمت به برقراری مناسبات طرفین شرحی را متذکر وخواهان هدایت وامر گردیده بود وزارت امورخارجه باساس معاهدهٔ مؤدت که بین افغانستان و برازیل بتاریخ ۲ حوت ۱۳۱۱ درانقره بامضاء رسیده بود موضوع را بمجلس عالی وزراء عرض نمود مجلس عالی وزراء موضوع را تصویب و در فرمان مورخهٔ ۱۹ دلو ۱۳۲۸ مقام منیع صدارت بوزارت امور خارجه چنین امر وارشاد گردید که حکومت افغانستان به برقرار نمودن روابط سیاسی خود باحکومت برازیل موافقت وسفیر کبیر افغانستان در واشنگتن در عین زمان پوست وزارت مختاری افغانستان را درآنجا نیز بعهده بگیرد .

راجع به بنای مسجد مسلمین در واشنگتن :

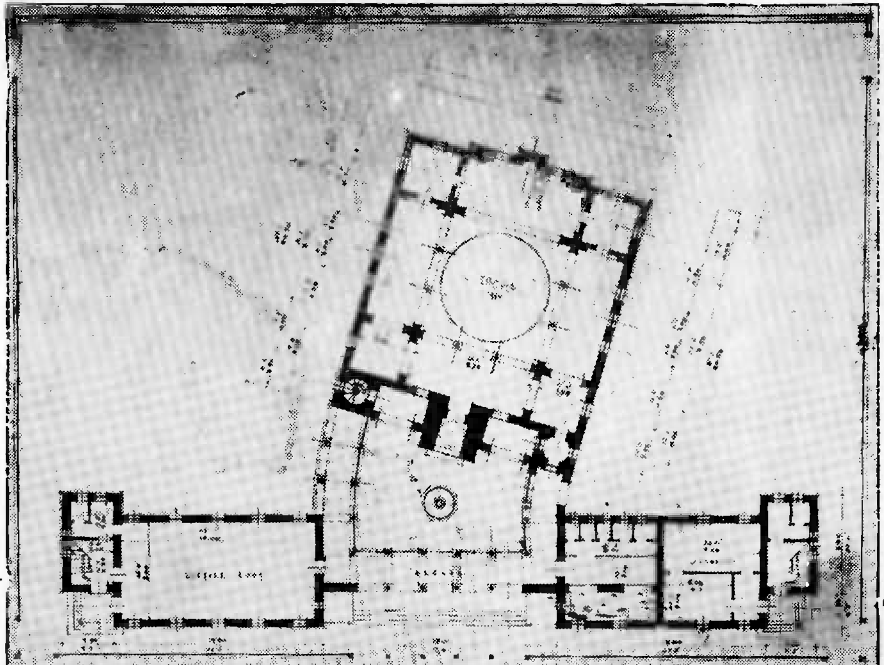
سفرای کبار و وزرای مختار اسلامی در واشنگتن باحراز جمعیت مسلمین آنجا خواستند در واشنگتن مانند لندن - پاریس - برلین وغیره شهرها مسجدی را بناء نمایند چنانچه به روز سه شنبه ۱۱ جنوری ۱۹٤۹ بعد از ظهر اولین سنگ تهداب را در موقعیکه تمام سفرای دول اسلامی عربیه سعودیهٔ سوریه - مصر - و مستشار سفارت کبرای افغانی در واشنگتن - ایران - پاکستان - عراق - حضور داشتند گذاشته شد وبعد تمام سفراء و نمایندگان اسلامی در سفارت مصر اجتماع نموده ونسبت به انتخاب رئیس و معاونین آن وجمع آوری اعانهٔ مذکور که باید از ممالك اسلامی باساس وتناسبی که در دکومان مربوطهٔ (یو — ن)

سفرای دول اسلامی بروز تهداب گذاری مسجد اسلامی در واشنگتن

نقشهٔ ایستاده مسجد مسلمین در واشنگتن

نقشهٔ افتادهٔ مسجد مسلمین در واشنگتن

ع،ص سید محمد یونس خان د مزار شریف
د بلدیې رئیس

ع ، تاج الدینخان د مزار شریف
د بلدیې مهندس د۳ رتبې بحیث

Raund up of the Fsst Pait of the the third regular Sessian of the general assembly 21 Septembre 12 Dee 1948 Paris

درصفحهٔ ۱۶ فیصدی قید وحساب شده بپردازند سهم افغانستان عبارت از مبلغ ۲۱۱۸۷ دالر امریکائی .

وزارت امور خارجه مراتب فوق را به مجلس عالی وزراء با ضمایم آن تقدیم وخواهان امر وهدایت مجلس عالی گردید مجلس عالی وزراء به فرمان ۸ حوت ۱۳۲۸ خود چنین امر وارشاد فرمودند که موضوع مذکرهٔ متن ورقهٔ عرض به مجلس وزراء قرائت گردید مجلس وزراء منظوری مبلغ ۲۱۱۸۷ دالر امریکائی را تصویب مینماید که در سال ۱۳۲۸ ضمیمهٔ بودجه دولت بوزارت امور خارجه تخصیص داده شود .

وزارت امور خارجه از تصویب مجلس عالی وزراء و صورت منظوری مبلغ فوق بسفارت کبرای افغانی در واشنگتن ابلاغ داشت .

ریاست امور بین المللی

اول مدیریت عمومی یونو

از انعقاد حصهٔ اول سومین اسامبلهٔ عمومی ملل متحده بتاریخ ۲۱ ستامبر ۱۹۴۸ که جلسهٔ آن درپاریس صورت گرفت وتا ۱۲ دسمبر تقریباً دونیم ماه دوام نمود باطلاع قارئین محترم رسانیده بودیم. اینک یك حصه ازجریانات عمدهٔ اسامبلهٔ مذکور بسلسله گذشته جهت مزید معلومات قارئین تقدیم میشود :

درجملهٔ فقرات عمدهٔ اسامبلهٔ متذکره یکی موضوع «اعلامیه حقوق بشر» بود این اعلامیه دراواخرسال ۱۹۴۷ ونیمهٔ اول سال ۱۹۴۸ از جانب کمیسیون حقوق بشر به تفصیل تمام مذاکره و تدقیق گردیده بالاخره بشکل یك راپور درختم جلسهٔ سوم کمیسیون مذکور بتاریخ ۲۸ جون ۱۹۴۸ بهداخل (۲۸) ماده بشورای اقتصادی واجتماعی یونو تقدیم وشورای مذکور آنراجهت تصویب باسامبله سوم پیشنهاد کرده بود وقتا که اسامبله دائروموضوع مذکور مطرح بحث قرار گرفت مدتمدیدی دراطراف آن مشوره ومباحثه بعمل آمد تا آنکه بعضی ترمیمات بر آن

وارد وچندماده بان تزئید نمود و بتاریخ ۷ دسمبر تصویب شد هیئت افغانی ازمتن مصوبهٔ کمیسون متذکره حقوق بشری که مختصرتر وواضحتر بوده بیشتر طرفداری نمود اما با (مادهٔ ۱۶) مخصوصاً در قسمت تبدیل (دین) صریحاً مخالفت کرد، واغلب ممالك اسلامی نیز بأن حصهٔ رای مخالف اظهار نمودند نماینده افغانی درخصوص آن ماده چنین اظهار داشت که: مطابق باعتقادات دینی واجتماعی مملکت افغانستان این حق را بخود محفوظ میدارد که دایر برین موضوع براساس قوانین اسلامی رفتار نماید درختم مذاکرات و آغاز تصویب بر آن موضوع وقتا که برای تمامیت آن رای گیری میشد نمایندهٔ افغانی ریزوروی (تخصیص) ذیلرا قرائت نمود:

« آقای رئیس! هیئت ما کارهای کمیسون حقوق بشررا تقدیر میکند ومسروریم ازاینکه اعلامیهٔ جهان شمول حقوق درشرف اجرا میباشد بادرنظر گرفتن وضعیت حکومتم که عیناً ازملت نمایندگی میکند، افتخاردارم ریزروذیل راپیش بنمایم :

ازآنجا که ملت افغان جداپابند مذهب ودین خود هستندو به پرنسیب های اسلامی راسخ العقیده میباشند برای هیئت مالازم است اعلام بدارد که راجع به بعضی فقرات چنانچه با اعتقادات دینی وایدیولوژی اجتماعی ما کاملاً مطابق بوده نمیتواند ـ ما این حق رابخود محفوظ میداریم تا آن پرنسیبهای اسلامی را تطبیق کنیم که اساس موجودیت ملی واجتماعی مارا تشکیل میدهد»

۲ :ـ درکنفرانس اداری تلگراف وتیلفون که بتاریخ ۱۸ می ۱۹۴۹ در گیران پلی پاریس انعقاد یافت افغانستان نیزدرآن شمولیت داشت چنانچه اولاً « امیرمحمدخان کاتب سفارت کبرای اعلیحضرت در پاریس بحیث مشاهددرآن کنفرانس معرفی گردید وچون کنفرانس مذکور مدت (۱۲) هفته رادربرمیگرفت وعلاوتاً شمولیت نمایندهٔ فنی صلاحیت دار را از طرف افغانستان ایجاب مینمود تا برای تجدید نظر کنوانسیون بین المللی تلگرافی اتلانتیکستی (که درفقرهٔ (۱۲) تذکر یافته) رای داده بتواند بنابران بناغلی محمد حسینخان مدیرعمومی فنی تلگراف وزارت مخابرات برای آن منظور ازطرف وزارت موصوفه اعزام ودر کنفرانس مذکور شمولیت ورزید .

۳ :ـ بتاریخ ۱۸ می ۱۹۴۸ کنفرانس بین المللی اداری رادیو در اطلاق

کنگرهٔ جینوا بعمل آمد حکومت افغانستان نیز از طرف اتحادیهٔ بین المللی تلگرافی جینوا برای شمولیت در کنفرانس مذکور دعوت گردید که در نتیجه بناغلی عبدالغفور خان شررسر کاتب سفارت کبرای اعلیحضرت در پاریس بحیث مشاهد معرفی شدوچون بناغلی محمد حسین خان از کنفرانس متذکره تلگراف و تیلفون منعقدهٔ پاریس فراغت یافت در آن کنفرانس بحیث نمایندهٔ باصلاحیت افغانستان معرفی گردیده جهت امضاء تصاویب آن اعتبارنامهٔ بناغلی موصوف هم بعنوان موسیو راو رئیس کنفرانس مذکور ازطرف این وزارت صادر گردید .

٤ : - روز (٢٤) اکتوبر که بحیث روز تاسیس ملل متحده اتخاذ گردیده درهرسال بروز مذکور ازطرف دول عضوجشن وترتیبات استقبالیه گرفته میشود، امسال هم مثل سال گذشته استقبال سالگرهٔ چهارمین سال آن از طرف شعبات مربوط دوائر رسمی افغانستان اتخاذ گردید .

٥- امسال هم افغانستان در اعانهٔ بین المللی پناه گزینان فلسطین سهیم گردیده مبلغ دوهزار پوند بهعنوان مستر پارنستر معاون مدیر اعانهٔ بین المللی پناه گزینان فلسطین درجینوا ارسال نمود .

٦- موعد قرارداد شعبهٔ اعانهٔ حمائیه اطفال بین المللی چون امسال بسر میرسد منشی عمومی ملل متحده درضمن تشکریکه از امداد سال گذشته افغانستان جهت حمایهٔ اطفال بین المللی کرده بود خواهش نمود تا بقرارداد شعبهٔ مذکور درافغانستان یکسال دیگر نیز ادامه داده شود باثر آن مقامات صلاحیتدار دوام آن شعبه را برای یکسال دیگر نیز منظور فرمودند .

٧- شعبه حمایهٔ اطفال بین المللی موسسهٔ ملل متحده که مبلغ یك لك دالر را جهت امداد بموسسات صحی اطفال افغانستان پیشنهاد کرده بود ازطرف شعبهٔ صلاحیت دارآن منظور گردیده صورت قرار دادآن را باینوزارت ارسال کرده اند که متعاقباً بوزارت جلیلهٔ صحیه فرستاده شد تا توسط آن وزارت وریاست روز نتون در زمینه امضای قرار داد مصارف پول متذکره اقدامات لازمه بعمل آید .

٨ :- امسال روز (١٠) دسمبر از طرف موسسهٔ ملـــل متحده بحیث روز اعلامیهٔ حقوق بشر انتخاب گردید کـــه بتقریب آن بتمامی ممالك عضو موسسهٔ

متذکره از طرف منشی ملل‌متحده سفارش بعمل آمد تا جشن و ترتیبات استقبالیه اتخاذ گردد. لذا در افغانستان نیز بتقریب اولین سالگرهٔ روز اعلامیهٔ حقوق بشر از طرف ریاست مستقل مطبوعات ترتیبات وانتشارات لازمه صورت گرفت .

۹ :- پرنسیپهای اعلامیه حقوق بشر که از طرف کمیسیون حقوق بشر ملل متحده مورد غور قرار داده شد پیشنهاد گردید تا پس از تصویب جنرال اسامبله بصورت یك کنوانسیون ترتیب ومورد امضای دول عضو قرارداد شود . چون اوراق واسناد مربوطه از طرف مقامات صلاحیت دار گذارش یافت منظور فرمودند تا عندالموقع نمایندهٔ دایمی افغانستان در ژنیو به کنوانسیون مذکور امضاء نماید.

۱۰ :- پیشنهادیکه از طرف ریاست مستقل مطبوعات در خصوص برسمیت شناختن آژانس باختر در جملهٔ آژانس های بین‌المللی به موسسهٔ ملل متحده بعمل آمده بود . بالاخره منشی عمومی موسسهٔ مذکور پیشنهاد متذکره را پذیرفته آژانس باختر را در جملهٔ آژانس‌های بین‌المللی معرفی نمود .

۱۱ :- حصهٔ دوم اسامبلهٔ عمومی سوم که بتاریخ ۵ اپریل ۱۹٤۹ در نلشنگ میدوز انعقاد یافت اجلاس آن مدت شش هفته را در برگرفته بتاریخ ۱۸ ماه می ۱۹٤۹ خاتمه یافت . رئیس اسامبلهٔ مذکور داکتر ایوات وزیر خارجهٔ استرالیا بود.

ذواتیکه درین اسامبله از طرف افغانستان شمولیت وتمثیل نموده اند قرار ذیل اند : ....

الف : ع، ج والاحضرت سردار محمد نعیم خان سفیر کبیر اعلیحضرت در واشنگتن بحیث رئیس هیئت ونمایندهٔ اول .

ب : ع، ج ، عبدالحمید خان عزیز نمایندهٔ دایمی افغانستان در یونو بحیث نمایندهٔ دوم .

ج : ع عبدالرحمن‌خان پژواك آتشهٔ سفارت کبرای موصوفه بحیث نمایندهٔ سوم .

۱۲ - کمیتهٔ مربوطه اسامبلهٔ عمومی بتاریخ ۲۸ اپریل ۱۹٤۹ در جلسهٔ نمبر (۱۹۹) خویش راجع به تشکیل کمیسیونهای تحقیقی وآشتی تصویبی بعمل آورد که باساس آن توسط دارالانشای ملل متحده از هرمملکت عضو خواهش گردید

که آسامی پنجنفر ازدیپلوماتها واشخاص با تجربهٔ خود را طبق شرایط ومقررات تصویب متذکره جهت معرفی به کمیسیونهای تحقیقی وآشتی به دارالانشای یونو اطلاع دهند . کمیسیونهای مذکور که مطابق اساسات منشور ملل متحده برای پیشبرد صلح وآرامش بین المللی تشکیل یافته در موقع تنازعات بین ممالك جهت موافقت وآشتی ورفع مناقشات آن ممالك مؤظف میگردند باساس خواهش دارالانشا که از افغانستان نیز بعمل آمد ذوات ذیل نظر بموافقات خود شان جهت منظور فوق الذکر معرفی گردیدند :

الف : ع، ج، ا، ع والاحضرت سردار محمد نعیم خان وزیر فوائدعامه .

ب : ع، ج، ا، ع، عبدالمجید خان وزیر اقتصادملی .

ج : ع، ج، س، ا، فیض محمد خان وزیر معارف .

د : ع، ج، نجیب الله خان سفیر کبیر اعلیحضرت در دهلی جدید .

۱۳ -: پروژهٔ اسناد تحت الذکر از طرف مجلس اقوام سابقه در سال ۱۹۳۷ ترتیب ودر نظر بود تا آنرا به تصویب اسامبلهٔ عمومی ۱۹۴۰ مجلس مذکور رسانیده نمایندگان ممالك عضو آنرا امضاء نمایند ؛ أما حدوث جنگ بین المللی موجب التوای آن شد . چون موضوعات مذکور بعداز محاربهٔ متذکره در جملهٔ دیگر سوابق جامعهٔ ملل متحده به موسسهٔ ملل متحده ارجاع گردید مورد غورو دقت شعبهٔ مربوطه موسسهٔ مذکور مخصوصاً شورای اقتصادی و اجتماعی واقع وجهت تکمیل آن اقدامات بعمل آمد . اسناد متذکره بعد از تکمیل از طرف ملل متحده قرار ذیل اند :

الف : پروتوکول ترمیم موافقهٔ بین المللی مورخهٔ ۱۸ می ۱۹۰۴ امضاء شده پاریس ، راجع به انسداد فروش بردهٔ سفید پوست .

ب : کنوانسیون بین المللی مورخهٔ ٤ می ۱۹۱۰ امضاشدهٔ پاریس راجع بانسداد فروش بردهٔ سفید پوست .

ج : پروتوکول انسداد نشریات فحش وقبیحه مورخهٔ ٤ می ۱۹۱۰ امضا شدهٔ پاریس . چون مراتب اسناد فوق الذکر دریونو به پایهٔ تکمیل رسید دار الانشای ملل متحده به ممالك عضو راجع به امضا والتحاق به کنوانسیونها

ویروتو کولهای اسناد متذکره توصیه نموده که درین نزدیکیها پس از آنکه اسناد مذکور طرف مطالعهٔ وزارت امور خارجیه قرار گرفت به امضاء والتحاق آن ازطرف حکومت متبوع بنمایندهٔ افغانی دریونو صلاحیت داده شد تاعندالموقع به اسناد سه گانهٔ فوق الذکر امضاء نماید .

۱٤ـ قراریکه فوقاً تذکر یافت تصویب کنوانسیون راجع باسنداد قحبه گی ودلالی واستفاده از فاحشه گیری دیگران نیز بتاریخ ۲۳ جولائی ۱۹٤۹ ازطرف شورای اقتصادی واجتماعی تحت ریز ولوشن نمبر ۲٤۳ صورت گرفت که متعاقباً نسبت بامضای آن ازطرف نماینده های حکومت عضو توسط دارالانشای ملل متحده سفارش بعمل آمد که پس از مطالبه وتصویب آن ازمقامات ذیصلاحیت حکومت متبوعه بنمایندهٔ افغانی دریونو اختیار داده شد تابه کنوانسیون متذکره از طرف افغانستان امضأ نماید ،

۱۵ ـ جنرال اسامبله نظر به تصمیم نمبر ۲۰۰ مصؤبه مؤرخه ٤ دسمبر ۱۹٤۸ خویش راجع به ترقی اوضاع اقتصادی ممالك عقب مانده كه امداد تخنیكی رابااین ممالك منظور كرده بود باساس آن ازطرف افغانستان نیز جهت استفاده از امداد متذكره ملل متحده به دارالانشای موسسه مذكور خواهش ومطالبه بعمل آمد . در نتیجه درخواست ما پذیرفته شده ومقرر گردید تا چندنفر متخصصین ازطرف شعبهٔ اقتصادی آن موسسه بافغانستان آمده در اموریكه به امداد متذكره ضرورت داریم مفاهمه وداخل اقدامات عملی گردند. درخصوص ویزه وفراهم نمودن غیره تسهیلات آمدن متخصصین مذكور بسفارت كبرای افغانی درواشنگتن هدایت لازمه داده شده است. در زمینهٔ امداد مذكور مسائل عمدهٔ پیشبرد اقتصادی افغانستان استخراج پطرول وغیره معادن در نظر گرفته شده است .

۱٦ـ درخواست افغانستان جهت شمولیت به موسسه اغذیه وزراعت (F.A.O) پذیرفته شد چنانچه برای شمولیت نماینده افغانستان در جلسات موسسه مذکور ع.ج.ع عبدالحمیدخان عزیز معرفی واعتبارنامهٔ تلگرافی شان بعنوان مسترنوریس داد مدیر عمومی موسسه اغذیه وزراعت باین عبارت صادر گردید که : ـ بجلالتمآب

موصوف صلاحیت کامل داده شد تا اساسنامهٔ اف . ای . او . را قبول وامضاء نموده در جلسات آن از طرف افغانستان تمثیل نمایند .

باساس آن ښاغلی عبدالحمید خان عزیز به واشنگتن رفته وظایف متذکره را انجام نمودند . قرار معلوم مستر نوریس داد مدیر عمومی موصوف در هنگام مسافرت بشرق میانه که درماه اپریل (۱۹۵۰) صورت خواهد گرفت بافغانستان نیز جهت معاینهٔ اوضاع زراعتی افغانستان ومذاکرات راجع به امداد در زمینهٔ پیشبرد امور زراعتی خواهد آمد .

۱۷ـ انعقاد چهارمین اسامبلهٔ عمومی ملل متحده در لیک سیکسس بتاریخ ۲۰ سپتامبر شروع وبتاریخ ۱۰ دسمبر ۱۹۴۹ اختتام پذیرفت. کرسی ریاست این اسامبله راجنرال رومولو نماینده دائمی ورئیس هیئت فیلپائین دو اسامبلهٔ مذکور اجرا نمود . درین اسامبله که ۵٦ جلسهٔ عمومی ٤۹٦ جلسه فرعی صورت گرفت به(٦۸) موضوع وارسی گردید .

عموماً درین اسامبله زدوخورد بین بلوک شرقی وغربی کمتر بوده و جنرال رومولو وقتی بریاست آن انتخاب شد اظهار نمود: امیدوار است که این اسامبله عمومی را اسامبلهٔ صلح خوانده بتوانند. امامتاسفانه این آرزوی او برنیامد وآنقدر که نمایندگان منتظر بودند در تخفیف کشیدگی بین دوبلوک مخالف کامیابی حاصل ننمود .

ـ مشکل عمده وحل ناشدنی این دو بلوک فعلا مسئله کنترول انرجی اتومیک است ومخصوصاً بعداز آنکه ترومن اعلام مود که درروسیه نیز انفلاق اتومیك صورت گرفته، اوضاع بین المللی تبدیل وهمه نماینده ها بشدت ضرورت مفاهمه را برای این مطلب حس مینمودند بهسعی وکوششهای زیادی ازطرف رئیس اسامبله و منشی عمومی برای آنکه راه حلی پیدا شود، صورت گرفت ، مگر در وضعیت طرفین فرقی پیدا نشده واوضاع وکشیدگی هما نطور است که بود، منتهادرین اسامبله عمومی لهجهٔ مستر ویشنسکی ونماینده های شوروی کمی نرم ونطق های شان کوتاه تر بوده وهمین هم باعث شد که مجمع عمومی بوقت معینه خاتمه یابد .

بصورت عمومی موضوعات این اسامبله نسبت بسایر اسامبله های عمومی زیادتر بود امامدت آن ازاندازهٔ معینه بیشتر طول نکشید تصمیمات عمدهٔ آن راجع بموضوعات ذیل بعمل آمد :

۱. استقلال لیبیا وسومالی لیند .
۲ . تحقیقات راجع به آرزو وخواهش مردم آسترلیا درخصوص آیندهٔ آن سرزمین .
۳. پروگرام امداد تکنیکی برای ممالك پسمانده.
٤. پلان برای بهبود پناه گزینان فلسطین .
٥. بین المللی ساختن شهر بیت المقدس ،
٦. تصویب کنوانسیون انسداد فحاشی .
۷. تصویب اساسهای صلح .
۸ درخواست ازدول عضو باوجود مشکلات برای ادامهٔ مذاکرات اتومیك و تقلیل اسلحه .

مسائلیکه راجع به آن تصویبی بعمل آمد قرارفوق بود که دلچسب تر ازهمه مسئله آینده مستعمرات سابق ایطالیا است، کهاینك خلاصهٔ تصویب متذکره راجهت مزید اطلاع قارئین محترم عرض مینمائیم، زیراا ین مسئله نسبت بهمه برای دول اسلامی وعربی وعموماً برای دول افریقائی های وآسیائی قابل اهمیت است. چون مسئلهٔ مستعمرات مذکور درچندین اجلاس اسامبله های گذشته مطرح مباحثه ومذاکره قرار گرفته وهیچیك فیصلهٔ راجع به آن بعمل آمده نتوانست، لذا درین اسامبله چهار دولت امضاء کننده صلح ایطالیا (امریکا ، روسیه ، برطانیه ، وفرانسه) مسئله را به یونو سپردند و پیش از پیش تعهد نمودند که فیصلهٔ جنرال اسامبله را درآن مورد قبول واجراً کنند .

جنرال اسامبله برای لیبیا قبل ازشروع سنه ۱۹۵۲ وبرای سومالی لیند قبل ازسنه ۱۹٦۰ آزادی را قایل شد . برای تحقیق آرزو وخواهش مردم استریا یك کمسیون خواهد فرستاد . باستثنی فیزان که تحت ادارهٔ فرانسه میباشد ، تمام این مقبوضات فعلاً تحت ادارهٔ انگلستان است . ز رلوشن را جمع باین مطلب درسه حصه ترتیب شده . وبا ٤۸ رأی طرفدار که افغانستان نیز در آن شامل است ویك رأی مخالف از طرف حبشه وایستا نسیون (روسیهٔ سفید ، چکوسلواکیا ، فرانسه نیوزیلند، پولیند ، سویدن ، اوکرأین وشوروی) تصویب گردید . توسط همین زرولوشن جنرال اسامبله تصویب نمود که لیبیا مشتمل

سرینائیکا ، تریپولتانیا وفیزان دولت واحد ومستقلی را تشکیل خواهد نمود واستقلال آن هرقدر زودتر و بهرحال قبل‌ازاول جنوری ۱۹۵۲ عملی خواهدشد .
موضوع دیگریکه درین اسامبله مورد تصویب قرار گرفت واطلاع آن شاید مورد دلچسپی قارئین محترم واقع شود عبارت است ازحل قضیهٔ بیت المقدس مسلهٔ این شهر که برای پیروان هرسه دین یعنی مسلمانان ومسیحیون و یهودیها طرف علاقه واعتنای زیاد است بالآخره پس از مدتها تنازع واختلاف توسط اسامبلهٔ اخیره حل گردید .
مسلهٔ شهر مذکور هنگامیکه در برابر کمیتهٔ خصوصی قرار گرفت راجع به‌آن دومفکوره موجود بود :
اول : اینکه زرولوشن مؤرخهٔ ۲۹ نومبر ۱۹۴۷ ومورخهٔ ۱۹۴۸ راجع به بین‌المللی شدن شهر بیت‌المقدس باید عملی گردد . طرفداران این نظریه تمام ممالک اسلامی (غیر ازترانس جوردان) وتمام کونستها وعدهٔ از امریکای لاتین بود .
دوم : برخی وضعیت کنونی شهر بیت‌المقدس‌را باوضعیت وفضای دوسال پیش که طبق آن محتویات تصمیم نامهٔ ۲۹ نوامبر ۱۹۴۷ ترتیب یافته بود بکلی متفاوت‌دانسته تطبیق آن مطالب‌را که یوناتید نیشنز بین‌المللی شدن بیت‌المقدس‌را باساس آن درنظر داشت درحال موجودهٔ ناممکن میدانستند ، طرفداران این نظریهٔ اسرائیل، انگلستان ، اتازونی وبرخی ازممالک امریکائی لاتین بود .
تمامی تصمیمات ونظریات متعددراجع باین‌موضوع بالآخره به «سب کمیتی» ارجاع گردید تاتصمیمی راکه مناسب دانند پیشنهاد نمایند اما من بعد (سب کمیتهٔ) متذکره درنتیجهٔ تصمیم نامهٔ آسترالیا را راجع به بین‌المللی شدن شهر مذکور با (۹) رأی مقابل (۶) و (۲) رأی بیطرف قبول و برای مذاکره ومباحثه به کمیتهٔ خصوصی سیاسی تقدیم نمود . کمیتهٔ سیاسی مجدداً درین زمینه شروع بمذاکره نموده ، هرچند که اسرائیل وهوا خواهان اوجداً بامفکورهٔ بین‌المللی شدن مخالفت کردند ولی اکثریت آرأ چون به‌آن موافق بود پیشنهاد متذکرهٔ آسترالیا با (۳۵) رأی موافق و (۱۳) رأی

مخالف و (۱۰) رأی بیطرف قبول واز تصویب اسامبله هم گذشت . تصویب مذکور تحت مواد ذیل بعمل آمد :

۱- اسامبلهٔ عمومی باساس تصمیم نامههای (۲۹) نومبر ۱۹٤۷ و(۱۱) دسمبر ۱۹٤۸ بین المللی شدن شهر بیت المقدس را یگانه راه حل این قضیه میداند .

۲- رژیم بین المللی که ادارهٔ شهر بیت المقدس را بدوش دارد وظیفهٔ حمایهٔ مقامات مقدسهرا درداخل وخارج یونو بدوش خواهد داشت ونظریات تصمیم نامهٔ ۲۹ نومبر ۱۹٤۷ را مراعات خواهد کرد که درآن چنین تذکار بود :

الف : شهر بیت المقدس بحیث منطقهٔ جداگانه تحت ادارهٔ رژیم بین المللی باشد .

ب : شورای قیمومیت مراتب اداری آنرا اجرا خواهد کرد .

ج : شهر بیت المقدس مرکب از منطقهٔ بلدی موجودهٔ شهر باوادیها وقصبات آن میباشد باین قسم کهسرحد شرقی تاابودیس وجنوب تا بیت الحم ، غربی تاعین کریم وشمالی تاشفاعت خواهد بود .

۳ : شورای قیمومیت درجلسه آیندهٔ خود ستاتوا شهر را ترتیب کند .

٤ : شورای قیمومیت اقدام هرحکومتی راکه بخواهد موانعی را در راه بین المللی شدن بیت المقدس پیش کند از بین ببرد .

این بود مجادلهٔ دومفکورهٔ مخالف همدیگر وغلبه حاصل کردن مفکورهٔ بین المللی شدن که اسامبلهٔ امسال توانست آنرا تصویب نماید .

درین اسامبله هیئت افغانی که ازطرف افغانستان نمایندگی نموده درکمیتهها وجلسات آن اشتراك ورزیدند قرار ذیل اند :

الف : ع،ج، عبدالحمیدخان عزیز بحیث رئیس هیئت ونماینده درکمیسیون اول.

ب : ښاغلی داکترعبدالرؤف خان وښاغلی حکمچندخان وښاغلی عبدالوهابخان مامورین افغان امریکن درکمیسیون دوم .

ج : ښاغلی عبدالرحمن خان پژواك درکمیسون سوم .

د : « محمد شعیب خان مستشار سفارتکبرای افغانی در کمیسون چهارم .

ه : « سلطان احمدخان کاتب نمایندگی درکمیسیون پنجم .

و : « عبدالحکیم خان طبیبی در کمیسون ششم .

ز : « « « « مخصوص سیاسی (اد هوك پولتیکل کمیتی) .

۱۸ : درین اواخر ع،ج،س،ا، عبدالحسین خان عزیز برتبهٔ سفیر کبیر بحیث نمایندهٔ فوق‌العاده ودایمی افغانستان درموسسه‌ملل متحده مقرر واعتماد نامه‌شان بعنوان مستر تریگولی سکرتر جنرال موسسهٔ موصوفه صادر گردید .

۱۹ : تصمیم نمبر ۲۰۰ (۳) که بتاریخ ٤ دسمبر ۱۹٤۸ ازطرف جنرال اسامبله تصویب گردید راجع بامداد تخنیکی به‌ممالك عقب‌ماندهٔ اعضای موسسه ملل متحده بوده که درجملهٔ آن امداد پذیرفتن متخصصین آن ممالك جهت ستاژ درشعبهٔ‌مربوطهٔ شان ازطرف آن موسسه و به‌مخارج آن موسسه نیزمیباشد. نظر باین تصویب همه ساله برای یک تعداد متخصصین حکومات عضو موقع داده میشود که اسمای خودرا ذریعهٔ نمایندگی حکومت مربوطهٔ خویش جهت ستاژ معرفی نمایند . موسسهٔ ملل متحده متخصصین مذکور را بادرنظر گرفتن تخصص وزبان فهمی شان توسطه خود موسسه ویا بذریعهٔ ایجنسیهای اقتصادی به‌ممالك اروپائی ویادرخود امریکاطوری‌مناسب دانند اعزام مینمایند تا درشقوق مربوطهٔ خویش درظرف مدت معینه مطالعات نمایند ، تمامی مخارج آنها باستثنی مصارف رفتن ومجدداً مراجعت کردن بوطن ازطرف موسسهٔ موصوف پرداخته میشود .

سال گذشته چون فرصت تنگ بوده از طرف افغانستان برای استفاده از آن معاونت داوطلبی شده نتوانست . اما در پروگرام امسال (۱۹۵۰) ازطرف بعضی‌دوایر افغانستان درنظر گرفته شده که‌ازامداد متذکره استفاده نمایند ، چنانچه فعلاً ازطرف وزارت معادن دونفر وازطرف وزارت مخابرات هم دونفر متخصصین مربوطهٔ شان توسط اینوزارت ونمایندگی افغانی دریونو به‌منشی عمومی ملل متحده معرفی و ازآمادگی متخصصین مذکور جهت ستاژ درقسمتهای تخصص شان اطلاع داده شده است. امید است که‌متخصصین موصوف افغانی بعد ازطی مراتبی که برای پذیرفتن شان بعمل می‌آید عنقریب جهت ستاژ بصوب منزل مقصود عازم گردند .

دوم : مدیریت عمومی کنفرانسها :

اجراآت سال ۱۳۲۸ مدیریت عمومی کنفرانس های ریاست امور بین المللی وزارت امور خارجیه قرار ذیل توضیح میباشد .

درسال ۱۳۲۸ حکومت افغانستان دریکعده مجالس بین المللی مدعو ونمایندگان افغانی درمجالس مذکور شامل و نتائج وتصاویب این مجالس توسط نماینده های افغانی ویا خود مدیریت عمومی کنفرانسها بدست آمده مورد مطالعهٔ حکومت متبوعه قرار گرفته وامید است ازآن استفاده های لازمه بعمل آورده شود .

۱ : ع،ص، دکتور غلام فاروق خان معین وزارت صحیه و آقای داکتر عبدالظاهر خان سرطبیب شفاخانهٔ بلدیه به کنفرانس امور صحی که بتاریخ ۱۲ جون ۱۹۴۹ درشهر روما انعقاد یافته بود شمولیت ورزیدند .

۲ : ع ، عبدالباقی خان مدیر عمومی نشریات ریاست مطبوعات به کنفرانس تعلیم جوانان روستائی کشور های آسیائی که بتاریخ ۱۰ عقرب الی ۲۲ قوس ۱۳۲۸ درهند انعقاد یافته بود شمولیت ورزیدند .

۳ ، ع،ص، غلام محمد خان مستشار سفارت کبرای اعلیحضرت در دهلی وآقای عبدالستار خان شالیزی کفیل مدیریت عمومی کار و کارگر به کنفرانس کار و کارگر که بتاریخ ٦ جون ۱۹۴۹ درجینوا انعقاد یافته شمولیت ورزیده بودند .

٤ـ ع،ص ، داکتر غلام فاروق خان معین وزارت صحیه و آقای داکتر عبدالظاهر خان سرطبیب شفاخانهٔ بلدیه به کنفرانس جراحی بین المللی که بتاریخ ۱۰ الی ۱۵ اکتوبر ۱۹۴۹ در اضلاع متحدهٔ امریکا انعقاد یافته بود شمولیت ورزیدند .

٥ـ ع،ص ، داکتر محمد انس خان رئیس پوهنتون به کنفرانس بین المللی مصارف که از تاریخ ۱۲ الی ۱٤ جولائی ۱۹۴۹ درجینوا انعقاد یافته بود شمولیت ورزیدند .

٦ـ ع،ص ، داکتر محمد انس خان رئیس پوهنتون به کنفرانس بین المللی چهارمین کنفرانس یونسکو که بتاریخ ۱۹ ستمبر الی ۱۵ اکتوبر ۱۹۴۹ در پاریس انعقاد یافته بود شمولیت ورزیده بودند .

۷ـ ع، ج، نجیب الله خان سفیر کبیر اعلیحضرت همایونی درهند به کنفرانس صلح جویان جهان که به هفتهٔ اول دسمبر ۱۹۴۹ در بنگال غربی انعقاد یافت شمولیت ورزیدند .

۸ـ آقای محمد یعقوب خان مدیر عمومی بانك ملی در کابل و آقای محمد انور خان مدیر بانك ملی در کراچی به صفت نماینده های غیر رسمی و بطور مشاهد در کنفرانس اقتصادی ممالك اسلامی که بتاریخ ۲۵ نومبر ۱۹۴۹ در کراچی انعقاد یافته بود شمولیت ورزیدند .

۹ـ ع، ج، ا، ع، سردار محمد داؤد خان سفیر کبیر اعلیحضرت همایونی در پاریس به کنفرانس دیپلوماتیکی ژینو از تاریخ ۱۸ اپریل الی ۲۰ می ۴۹ بحیث رئیس هیئت افغانستان تشریف داشتند و بعداز چندی به امر مرکز عازم کابل گردیده و به عوض شان جلالتمآب محمد عثمانخان وزیر مختار روم به کنفرانس مذکور اشتراك ورزید و بتاریخ ۸ دسامبر ۱۹۴۹ به موافقت و کنوانسیو نهای جلسهٔ مذکور امضا نمودند .

۱۰ـ ع، عبدالستارخان شالیزی کفیل مدیریت عمومی کار و کارگر به کنفرانس کارو کارگر که بتاریخ ۱۶ جنوری ۱۹۵۰ درسیلون انعقاد گردید شمولیت ورزیدند .

۱۱ـ ح، عبدالرزاق خان کفیل قوماندانی هوائی و ب، عبدالستارخان سر میخانیك طیاره که بتاریخ ۲۹ اپریل الی ۱۵ می ۱۹۴۹ بـه نمایش مختلف تیپ های طیارات فرانسوی درپاریس شمولیت ورزیدند .

۱۲ـ شمولیت ع، ص، غلام فاروق خان معین وزارت صحیه و آقای عبدالظاهر خان سرطبیب شفاخانه بلدیه به کنفرانس ادویهٔ عسکری که بتاریخ ۲۳ تا ۲۹ اکتوبر درشهر مکسیکو انعقاد یافته بود شمولیت داشتند .

۱۳ـ از عرصهٔ زیادی را جع بروی کار آمـدن سرویس فضائی ملکی بین دولتین افغانستان وایران مذاکرات جاری بود . درسنه ۱۳۲۵ بین جلالتمآب نجیب الله خان نمایندهٔ افغانستان در کنفرانس فضائی بین المللی قاهره و آقای محمود جم سفیر کبیر ایران درقاهره معاهدهٔ فضائی ملکی امضاء ومعاهدهٔ مذکور تا چندی قبل نظر به پارهٔ معاذیر ملتوی بود .

درین اواخر به‌خواهش مجدد حکومت ایران هیئتی برای مذاکرهٔ بروی کار آمدن سرویس فضائی ملکی تعین گردید . ازطرف افغانستان تحت ریاست ، ع ، ج عبدالله خان وزیر مخابرات سابقه وعضویت ع ، ص ، جلال الدینخان طرزی رئیس امور بین المللی وح ، عبدالرزاق خان کفیل قوماندانی فضائی وآقای عبدالحمید خان مخمور کفیل مدیریت اقتصادی وزارت امور خارجیه و ازطرف حکومت ایران آقای احمد شفیق رئیس هوا پیمائی کشوری ایران و آقای مهندس هوشنگ افشار رئیس فنی شرکت سهامی هوا پیمائی ایران باحضور داشتن جلالتمآب آقای مسعود انصاری سفیر کبیر ایران درکابل مذاکرات طولانی بعمل آمده وپس از یك سلسله مفاهمات هیئت طرفین بتاریخ ۲۸ سنبله باتکاه معاهدهٔ فوق وباساس رویهٔ متقابله موافقت نامه را جع بتاسیس سرویس فضائی ملکی بین کابل وطهران بامضاء رسید ، چنانچه فعلا درهر پانزده روز طیارهٔ شرکت فضائی ایران بکابل رفت وآمد مینماید . درموافقت نامهٔ فوق قید شده که فعلا قرارداد منعقدهٔ قاهره که بین آقای نجیب‌الله خان ومحمود جم بامضا رسیده است اجرا و مورد عمل قرار گیرد واگر برای تکمیل قرارداد مذکور مواد اصلاحی ویا اضافی لزوم افتد ضمن یادداشت های متبادله که ضمیمهٔ قرار داد مذکور محسوب خواهد شد بعمل خواهد آمد ، چنانچه فعلا قرارداد مذکور تحت غور و بررسی مقامات مربوطهٔ دولت پادشاهی افغانستان میباشد .

سوم . شعبهٔ حقوق ومعاهدات

۱ـ موافقه نامهٔ سرحدی افغانستان و شوروی منعقدهٔ ۲۳ جوزا ۱۳۲۵ که

ازطرف شعبهٔ حقوق ومعاهدات طبق قانون یونو بغرض ثبت یونو ارسال شده بود بتاریخ موافقه نامهٔ مذکور قرار تصدیق نامه نمبر ۱۳۳٤ جنرال سکرتری یونانتیدنیشنز تحت نمبر ٤٧٦ به ثبت رسیده است .

۲ـ قرارداد رادیوتلگرافی بین افغانستان وهندوستان بتاریخ ۲۲ قوس ۱۳۲۸ بین ع ، ج ، غلام محمدخان وزیر مخابرات و جلالتمآب ونگ کماندر روپ چند سفیر کبیر دولت هند درکابل امضا گردیده است .

۳ـ قرارداد راديو تيلگرافى بين افغانستان وهندوستان منعقدهٔ ۲۲ قوس ۱۳۲۸ بغرض ثبت يونو ارسال شده است .

٤ـ معاهدهٔ مودت بين افغانستان وهندوستان بتاريخ ٤ جنورى ۱۹۵۰ مطابق ١٤ جدى ۱۳۲۸ بين ع ، ج نجيب‌الله خان سفير كبير افغانى درهندوستان وجناب پندت جواهر لال نهرو وزير خارجه وصدراعظم هندوستان دردهلى جديد امضاء گرديده است .

۵ـ بتاريخ ٢٤ اسد ۱۳۲۸ قرار داديكه ع ، ج ، نجيب الله خان سفير كبير افغانى بنام افغانستان بتاريخ ۸ دسامبر ۱۹٤۸ دربيروت باموسسهٔ يونسكو امضا نموده اند جهت ثبت يونو ارسال شده است .

رياست تشريفات

الف :ـ تبديل وترفيع وزارت مختارى‌هاى افغانى درپاريس ووزارت مختارى فرانسه دركابل بسفارت كبار .

ب : ورود سفراى كبار ووزراى مختار خارجى بكابل .

پ : ـ سوانح مختصر سفراى كبار ووزراى مختار خارجى در كابل

معلومات متفرقه

الف :ـ تقرر دونفر قونسل هاى هند درجلال آباد وقندهار .

ب : ـ تقرر نمايندگان سياسى افغانستان بممالك دول متحابه بدوره سال ۱۳۲۸

الف :ـ تبديل و ترفيع

۱ـ حكومت افغانستان ودولت جمهوريهٔ فرانسه فيصله نمودند تا وزارت مختارى‌هاى طرفين بتاريخ ۱۵ مى بسفارت كبار تبديل و دولت جمهورى فرانسه جلالتمآب آقاى هانرى رورا كه سابقاً حيثيت وزير مختار را دركابل دارا بودند بحيث سفير كبير مقيم دربار كابل معرفى و دولت پادشاهى افغانستان بـه تقرر جلالتمآبشان موافقت وموافقهٔ خويش را بتاريخ ۳۱ ثور ۱۳۲۸ بحكومت فرانسه تلگراماً ابـلاغ داشته و بساعت يازده نيم قبل ازظهرروزسه شنبه ۱۳ سرطان ۱۳۲۸ باتشريفات معموله درقصر دلكشا بحضور ذات اشرف ملوكانه شرفياب وعتمادنامهٔ خود را تقديم كردند .

ب :- ورود سفرای کبار ووزرای مختار

۱- جلالتمآب عبدالحسین خان مسعود انصاری را بعوض جلالتمآب همایون جاه دولت شاهنشاهی ایران بحیث سفیر کبیر و نماینده فوق العاده خویش بدربار کابل معرفی و جلالتمآب موصوف بتاریخ ۲ جوزا ۱۳۲۸ از طریق اسلام قلعه وارد کابل گردید وبساعت ده ونیم قبل ازظهر روز شنبه ۱٤ جوزا ۱۳۲۸ باتشریفات معموله در قصر دلکشاه بحضور اعلیحضرت همایونی شرفیاب واعتماد نامه خود را تقدیم کردند .

۲- حکومت سویدن جلالتمآب آقای رولف ارسن سولمن سفیر کبیر سویدن در مسکو را بحیث وزیر مختار ونماینده فوق العاده خویش بدربار کابل معرفی وبساعت یازده نیم قبل ازظهر روزشنبه مورخه ۱٤ جوزای ۱۳۲۸ باتشریفات معموله در قصر دلکشاه بحضور ذات اشرف ملوکانه شرفیاب و اعتماد نامه خود را تقدیم کردند.

۳- جلالتمآب آقای ایمل هرسل وزیر مختار چکوسلواکیا بتاریخ ۱۰ ر ٥ ر ۲۸ وارد کابل گردیده وساعت یازده ونیم قبل از ظهرروز شنبه تاریخی ۱٤ اسد ۱۳۲۸ باتشریفات معموله درقصر دلکشاه بحضورذات اشرف ملوکانه شرفیاب واعتماد نامه خود را تقدیم کردند .

٤- دولت متحده امریکاه جلالتمآب لوی جی لایفوس را بعوض جلالتمآب ایلی-ای پالمر بحیث سفیر کبیر و نماینده فوق العاده خویش بوسیله مراسله خصوصی تاریخی ۲۲ اپریل ۱۹٤۹ رئیس جمهور بعنوان اعلیحضرت همایونی بدربار کابل معرفی و بتاریخ ۱۱ اسد ۱۳۲۸ از طریق تورخم وارد کابل گردیده وبساعت یازده ونیم قبل از ظهر روز سه‌شنبه ۲٤ اسد ۱۳۲۸ باتشریفات معموله در قصر دلکشاه بحضور ذات اشرف ملوکانه شرفیاب و اعتماد نامه خود را تقدیم کردند .

٥- دولت شاهی مصر جلالتمآب آقای حسین شوقی را بعوض جلالتمآب حسن زکی بحیث وزیر مختار و نماینده فوق العده خویش بدربار کابل معرفی

و اگریمان جلالتمآب موصوف بتاریخ ۱۲ اکتوبر ۱۹۴۹ توسط وزارت مختاری مصر در کابل خواسته شد دولت پادشاهی افغانستان به تقرر جلالتمآب موصوف بحیث وزیر مختار مقیم دربار کابل موافقت نموده وموافقهٔ خویش را بتاریخ ۲ر۸ر۲۸ ۱۳ بوزارت مختاری مصر در کابل اطلاع دادند .

۶ـ حکومت برطانیا جلالتمآب آقای ام.ای جی گاردنر را بعوض جلالتمآب سر جایلز نسکوایو بحیث سفیر کبیر ونماینده فوق‌العاده خویش بدربار کابل معرفی واگریمان جلالتمآب موصوف بتاریخ روز سه‌شنبه ۲۱ جون ۱۹۴۹ مطابق ۳۱ جوزای ۱۳۲۸ در روز نامه های لندن نشر یافته وهمانا دولت پادشاهی افغانستان بـه تقرر مشارالیه بحیث سفیر کبیر در کابل موافقت و موافقهٔ خویش را بتاریخ ۱۹ر۳ر۲۸ ابلاغ داشتند جلالتمآب موصوف بتاریخ ۸ میزان ۱۳۲۸ از طریق تورخم وارد کابل گردیده و بتاریخ ۱۸ میزان بساعت سه بعد از ظهر روزسه شنبه با تشریفات معموله در قصر دلکشاه بحضور ج ، ع ، ج ، ا ، ا نشان والاحضرت سپهسالار غازی وکیل ذات شاهانه شرفیاب واعتماد نامهٔ خود را تقدیم کردند .

۷ـ حکومت‌شاهی عراق جلالتمآب آقای اسمعیل ابراهیم حقی الاغا را بعوض جلالتمآب سیدعبدالقادر گیلانی بحیث وزیر مختار ونماینده فوق العاده خویش بدربار کابل معرفی واگریمان جلالتمآب موصوف بوسیلهٔ وزارت‌مختاری افغانی درعراق بتاریخ ۲۱ عقرب ۱۳۲۸ خواسته شده بود همانا دولت پادشاهی افغانستان به تقرر مشارالیه بحیث وزیر مختار در کابل موافقت وموافقهٔ خویش را بتاریخ ۲۹ر۸ر۲۸ ابلاغ داشتند و جلالتمآب موصوف بتاریخ ۱۷ دسمبر ذریعه طیاره ازطریق اسلام قلعه وارد کابل گردیده و بساعت یازده‌ونیم‌قبل ازظهر روز چهارشنبه ۱٤ جدی ۱۳۲۸ باتشریفات معموله در قصردلکشاه بحضور ج ، ع،ج ، ا ، ا نشان والاحضرت سپه سالار غازی و کیل ذات شاهانه شرفیاب واعتماد نامه خودرا تقدیم کردند .

ب : سوانحات مختصری سفرای کبار و وزرای مختار

۱- سوانح جلالتماب آقای عبدالحسین مسعود انصاری : ـ

جلالتماب آقای عبدالحسین مسعود انصاری از خاندانی هستند که در ادوار مختلفه مردان بزرگ به کشور ایران تقدیم و در مدت هشتاد سال اخیر چهار وزیر امور خارجه ازین خاندان بمیان آمده اند که آخرین آنها مرحوم علی قلی انصاری (مشاور الممالك) بودند جناب آقای عبدالحسین مسعود انصاری فرزند ایشان اند درسال ۱۲۹۶ شمسی وارد خدمت وزارت امور خارجه شده ند درسال ۱۲۹۷ منشی هیئت اعزامی در کنفرانس صلح پاریس بوده از آن به بعد مدت دوازده سال درسفارتخانه های ایران در پاریس ، برلین ، لندن ومسکو ماموریت داشتند تحصیلات عالیه خود را ضمن خدمت در اروپا به پایان رسانیده اند و چندین سال متمادی در وزارت امورخارجه ریاست ادارات مختلفه را ازقبیل دائره اطلاعات ومطبوعات اداره امور قونسلی اداره اقتصادیات

جلالتماب آقای عبدالحسین مسعود انصاری سفیر کبیر ایران

اداره سوم سیاسی اداره تشریفات راعهده دار بودند ودرسال ۱۳۱۷ سر کنسول ایران درهندوستان ودراواخرسال ۱۳۱۹ بوزارت مختاری کشورهای اسکاندنیا تعین گردیدند وبعد از مراجعت ازسوئد سمت مدیریت کل وزارت امورخارجه وریاست اداری پیمان سه گانه (پیمانیکه بین ایران وسه دولت انگلیس

امریکا واتحاد جماهیر شوروی درموقعیکه سران سه گانه دولت درطهران بودند بسته شده است) منصوب ودرسال ۱۳۲۴ بسمت استانداری گیلان تعین ودرسال ۱۳۲۶ استاندار اصفهان گردیده واز آغاز سال ۱۳۲۸ بسمت سفیر کبیردولت شاهنشاهی ایران در کابل انتخاب شده اند .

۲ـسوانح جلالتماب آقای رولف ارسن سولمن : ـ رولف ارسن سولمن تولد به فوریس کار بسکو متعلقه سویدن ۱۹۰۰ به بکلوریا در کارونس گالار ودر کبت ۱۹۱۸ لیسانس ادبیات دار الفنون روپسال ۱۹۲۳ آتشه درمؤسسه بین المللی تعاونی عرفانی جامعه ملل درپاریس ۱۹۲۵ دیپلومهٔ موسسه تحصیلات عالی بین المللی سویدن ۱۹۲۷ سکرتر نمایندگی سویدن نسبت به تعاون بین المللی کار از ۱۳۲۷ آتشه دروزارت امور خارجه سویدن وسفارت سویدن درریگا وسفارت لندن ۱۹۲۷ ـ ۱۹۲۸ ـ ۱۹۲۹ شارژ دافر در سفارت وارسا و ۱۹۳۱ سکرتر بوزارت خارجه ۱۹۳۱ سکرتر بسفارت روم ۱۹۳٤ شارژ دافر بسفارت روم ۱۹۳۷ مشاور تجارتی درپاریس ۱۹۳۸ رئیس تقسیمات اداری دروزارت خارجه ۱۹۳۹ معاون مدیر عمومی اقتصادی ۱۹٤۰ مدیر عمومی ۱۹٤٤ وزیر مختار در مسکو ۱۹٤۷ سفیر کبیر درمسکو ۱۹٤۸ وزیر مختار درکابل ۱۹٤۹ رئیس نمایندگی سویدن برای مذاکرات تجارتی باالمان، بلژیك، بلغاریه، دنمارك ـ امریکا ـ فرانسه ـ انگلستان هانگری ـ ایطالیا، نارویژ سولاند ـ پولیند ـ سویه ـ چکوسلواکیا ـ روسیه ـ یوگوسلاوی ومعاون نماینده باسامبله های موسسه ملل متحده به ۱۹٤۷ ـ ۱۹٤۸ـ۱۹٤۹

۳ـ سوانح جلالتماب آقای لوی جی دریفوس ـ لوی گوته دریفوس تولد درسانتاباربارا کالیفورنیا ۲۳ نوامبر ۱۸۸۹ بتعلیمات لیسه هوچکس دارالفنون ییل (۱۹۱۰ ليسانسه ۱۹۱۱، اگریش) انیانس فرانسیز معاون قونسلگری ۲۰ دسامبر ۱۹۱۰ معاون جنرال قونسل در برلین ۱۶ مارس ۱۹۱۱ معاون وویس قونسل در کالیاه و ۲۷ می ۱۹۱۲ نماینده قونسلگری در کیملدوه ژویه ۱۹۱۲. معاون وویس جنرال قونسل در برلین ۲۶ فوریه ۱۹۱٤ ویس قونسل در برلین ٦ فوریه ۱۹۱۵ ویس قونسل در بوداپست ۱٤ ژویه ۱۹۱۵ قونسل رتبه (۸) ۱۲ ژویه

جلالتماب آقای لوی جی، دریفوس

سفیر کبیر امریکا

۱۹۱٦ قونسل رصوفیه از اکتوبر ۱ تا نوامبر ۳۰ـ۱۹۱٦ قونسل در سویس ۲۰ مارس ۱۹۱۷ قونسل در مالاگا ژون ۱۹۱۷ مأموریت در پلدریس ۲۵ اوت ۱۹۱۹ رتبه ٦ به ۵ دسامبر ۱۹۱۹ قونسل در پالرمو ۱۲ مارس ۱۹۲۰ به ٤ ژون ۱۹۲۰ ترقی برتبه ۵ قونسل در سویدن به ۱۵ نوامبر ۱۹۲۱ ترقی برتبه ٤ به ۲۳ نوامبر ۱۹۲۱ وبرتبه ۳ باول مارس ۱۹۲۳ قونسل جنرال رتبه ٤ به ۵ ژون ۱۹۲٤ مامور رتبه ۳ خارجه باول ژویه ۱۹۲٤ مفتش خارجه اول می ۱۹۲۵ ترقی برتبه ۲ بتاریخ ۳۰ ژون ۱۹۲۷ قونسل جنرال در اسلو ۱۷ اکتوبر ۱۹۲۷ مفتش خارجه اول اکتوبر ۱۹۲۷ قونسل جنرال در

ناپل ۲۷ ژوئیه ۱۹۲۹ ترقی برتبه اول ۹ می ۱۹۳۰ قونسل جنرال در کوپونهاك ۳۱ ژوئیه ۱۹۳۱ سکرتر خارجه به ۱۳ ژون ۱۹۳۳ مستشار سفارت کبرا در لیما **Limâ** ۲۶ ژون ۱۹۳۳ وزیرمختار و نماینده فوق العاده در ایران ۷ ژوئیه ۱۹۳۹ وزیر مختار به افغانستان از ۱۶ فوریه ۱۹۴۰ الی ۲۵ ژوئیه ۱۹۴۲ وزیرمختار در ایسلاند ۲۱ مارچ ۱۹۴۴ نماینده مخصوص رئیس جمهور روز ولت در مراسم جمهوریت ایسلاند ۱۷ ژون ۱۹۴۴ وزیر مختار و نماینده فوق العاده در سویدن اول اوت ۱۹۴۶ مامور خارجه برتبه وزارت ۱۴ نوامبر ۱۹۴۶ مقرری در وزارت خارجه به ۱۳ نوامبر ۱۹۴۷ متاهل است .

جلالتمآب آقای ام- ای- جی گاردنر

سفیر کبیر برطانیه

٤- سوانح جلالتماب آقای ام ای- جی گاردنر : یك عضو با کریر وزارت خارجه بریطانیا تاریخ تولد ٦ فروری ۱۸۹۷ در جنگ اول جهانی خدمت عسکری کرده و بسال ۱۹۲۰ داخل سرویس وزارت خارجه بریطانیا در طهران ، بوشهر ، اصفهان - طنجه - تطوان ، کرمان شاه - دمشق وشیراز کار کرده است آخرین پست آقای گاردنر در خارج جنرال قونسلگری انگلیس در نیو یارك بوده از سال ۱۹٤٦ ناميرده مدير شعبه تاسيس وتنظيمات وزارت خارجه بوده است .

سوانح جلالتماب آقای اسماعیل حقی الاغا: درسال ۱۸۹۷ میلادی در شهر بغداد تولد یافته تعلیمات خود را در همان جاه واستانبول درمکاتیب نظامی گرفته در سال ۱۹۱٤ از فاکولته عسکری ترکی در آستانه فارغ التحصیل گردید وبعداز آن درعسکر ترکی برتبه ملازم دوم و اول بالترتیب در قطار عسکر ترکي در محاربه قفقاز وعراق خدمت به انجام رسانید بعد از خاتمهٔ جنگ جهانی اول وروی کار شدن امنیت ازعسکر ترکیه استعفا کرده بعراق مراجعه نمود و درسال ۱۹۲۳ میلادی به عسکر عراق پیوست وبین سال‌های ۱۹۲۳ و۱۹۳۷ متعدد منصب های عسکری رااشغال نمود که از انجمله

جلالتماب آقای اسماعیل حقی الاغا

سفیر کبیر عراق

ریاست ارکان حرب منطقهٔ شمالی وآتشهٔ نظامی سفارت کبرای عراق درلندن وقائد فرقه‌های شهر بغداد میباشد وبه مکتب عسکری سواره هندوستان سمت نمایندگی داشت ونیز درمکتب هندسه درانگلستان ازطریق عراق رفته بود. درسال ۱۹۳۷ بنا برعلل سیاسی وظیفهٔ عسکری را ترک گفته بمسلک سیاسی داخل شد ودرین رشته منصب های مختلفه را اشغال کرد وقونسل عراق درحلب مستشار وشارژدافر وزارت مختاری عراق درطهران وزیر مختار ونماینده فوق العاده عراق بدربار اعلیحضرت همایونی محمد ظاهر شاه مقرر گردیدند.

الف :- معلومات متفرقه

۱- حکومت جمهوری هند عالیقدر آقای نریندر نایته‌را بحیث وایس قونسل هند درجلال‌آباد بتاریخ ۲دسمبر ۱۹۴۹ معرفی واکز کواتور عالیقدر موصوف را ازحکومت افغانستان خواهش نمودهمانادولت پادشاهی افغانستان به تقررمشارالیه بحیث وایس قونسل هند درجلال آباد موافقت واکز کواتور عالیقدر موصوف را بتاریخ ۱۵ قوس ۱۳۲۸ صادر نمود .

۲- حکومت جمهوری هند عالیقدر آقای رامچند کالرا بحیث وایس‌قونسل هند درقندهار بتاریخ ۳ ستمبر ۱۹۴۹ معرفی واکز کواتور عالیقدر موصوف را از حکومت افغانستان خواهش نمود همانا دولت پاد شاهی افغانستان به تقرر مشارالیه بحیث‌وایس قونسل‌هند درقندهارموافقت واکز کواتور عالیقدرموصوف‌را بتاریخ ۲۷سنبله ۱۳۲۸ صادر نمود .

ب :- تقررنمایندگان سیاسی افغانستان به‌ممالك دول‌متحابه

بدورهٔ سال ۱۳۲۸

۱- دولت پادشاهی افغانستان وزارت مختاری خویش را در پاریس بتاریخ ۲۰ اپریل ۱۹۴۹ بسفارت کبرای مبدل و ع، ج، ا، ع والا حضرت سردار محمد داود خان‌را بحیث سفیر کبیر ونمایندهٔ فوق‌العاده خویش بدانجا معرفی واگریمان والا حضرت ممدوح بتاریخ ٤ثور ۱۳۲۸ بذریعهٔ سفارت کبرای‌فرانسه درکابل خواسته ودولت جمهوری فرانسه به تقرر والا حضرت شان موافقت وموافقهٔ شان بتاریخ ۱٤ می ۱۹۴۹ مواصلت نمود .

۲- دولت پادشاهی افغانستان ع، ج، س ا جنرال محمد عمر خان را بحیث سفیر کبیر ونمایندهٔ فوق العاده خویش بعوض ع، ج، ا، ع والا حضرت سردار محمد داود خان سفیر کبیر افغانی مقیم پاریس بوسیلهٔ سفارت کبرای افغانی درپاریس معرفی واگریمان جلالتماب شانرا بتاریخ ۱۷-۸-۲۸ حکومت فرانسه طالب گردیدند حکومت جمهوری فرانسه بــه تقرر جلالتماب موصوف موافقت وموافقهٔ شان بتاریخ ۳-۹-۲۸ ذریعه سفارت کبرای افغانی درپاریس مواصلت

کرده وجلالتماب آقای محمد عمر خان اعتمادنامهٔ خویش را بتاریخ ۸ـ۱۰ـ۲۸ به جلالتماب آقای ونسان اوریول رئیس جمهور فرانسه تقدیم نمودند .

۳ـ دولت پادشاهی افغانستان ع، ج، س، ا جنرال محمد عمرخان را بحیث وزیرمختار ونمایندهٔ فوق‌العاده خویش بعوض ع، ج، ا، ع والا حضرت سردار محمد داود خان وزیر مختار افغانی مقیم سویس وبلژیك بوسیلهٔ سفارت کبرای افغانی درپاریس‌معرفی واگریمان جلالتماب شان‌را بتاریخ ۱۱ـ۹ـ۲۸ از حکومت سویس وبلژیك طالب گردیدند حکومات سویس وبلژیك به تقرر جلالتماب موصوف موافقت داشته وموافقهٔ شان از حکومت موصوفه بتاریخ ۵ـ۱۰ـ۲۸ و۹ـ۱۰ـ۲۸ ذریعه سفارت کبرای افغانی در پاریس مواصلت کرد وجلالتماب شان اعتمادنامهٔ خویش را بتاریخ ۳۱ جنوری ۱۹۵۰ به جلالتماب رئیس جمهور سویس تقدیم نموده اند .

٤ـ دولت پادشاهی افغانستان عالیقدر جلالتماب سرداراعلی سلطان احمد خان را بحیث سفیر کبیر ونماینده فوق‌العادهٔ خویش مقیم مسکو بعوض عالیقدر جلالتماب سرداراعلی محمد نوروزخان بوسیله‌سفارت کبرای افغانی درمسکو معرفی‌واگریمان جلالتماب شان‌را بتاریخ ۱۷ـ۸ـ۲۸ ازحکومت اتحادجماهیر اشتراکیه شوروی طالب گردیدندحکومت موصوفه به تقرر جلالتماب موصوف موافقت وموافقهٔشان بتاریخ۳ـ۹ـ۲۸ذریعه‌سفارت کبرای افغانی‌درمسکو مواصلت کردوجلالتماب‌سفیر کبیر افغانی درمسکو اعتمادنامهٔ خویش را بتاریخ ۷ـ۱۱ـ۲۸ به‌جلالتماب آقای شورنیك رئیس جماهیر دولت اتحادیهٔ اشتراکیه شوروی تقدیم نمودند .

۵ـ دولت پادشاهی افغانستان عالیقدرجلالتماب سرداراعلی سلطان احمد خان را بعوض عالیقدر جلالتماب سردار اعلی محمد نو روز خان بحیث وزیر مختار ونماینده فوق‌العادهٔ خویش مقیم سویدن بوسیلهٔ سفارت کبرای افغانی درمسکو معرفی واگریمان جلالتماب شانرا بتاریخ ۲۳ـ۹ـ۲۸ ازحکومت سویدن طالب گردیدندحکومت‌سویدن به‌تقرر جلالتماب‌موصوف‌موافقت‌وموافقه‌شان بتاریخ۲۸ـ۹ـ۲۸ ذریعه سفارت کبرای افغانی درمسکو مواصلت کرد .

٦ـ دولت پادشاهی افغانستان عالیقدر جلالتماب محمد عتیق خان رفیق را بحیث وزیر مختار ونمایندهٔ فوق‌العادهٔ خویش‌بوسیلهٔ وزارت مختاری چکوسلواکی

در کابل معرفی واگریمان جلالتماب شانرا بتاریخ ۲ قوس ۲۸ از حکومت چکوسلواکی طلب گردید واگریمان شان بوسیلهٔ وزارت مختاری چکوسلواکی در کابل بتاریخ ۱۸-۱۰-۲۸ مواصلت کرد.

۷- دولت پادشاهی افغانستان ع، ج، ا، ا نشان والا حضرت مارشال شاولیخان را که سابقاً سفیر کبیر افغانی در کراچی بودند بعوض عالیقدر جلالتماب سردار اعلی سردار فیض محمد خان بحیث سفیر کبیر ونمایندهٔ فوق العادهٔ خویش مقیم لندن معرفی واگریمان والا حضرت ممدوح را بتاریخ ۲۱-۹-۲۸ از حکومت برطانیا طالب گردیدند حکومت برطانیا موافقت وموافقه شان بتاریخ ۳ دلو ۲۸ ذریعهٔ سفارت کبرای افغانی درلندن مواصلت کرد .

۸- دولت پادشاهی افغانستان به نسبت اعلان جمهوریت هندوانتخاب جلالتمآب آقای را چند پرشاد اولین رئیس جمهور هند بوسیله سفارت کبرای افغانی در هند مجدداً عالیقدر جلالتمآب نجیب الله خان رابحیث سفیر کبیر ونماینده فوق العاده خویش درهند معرفی واعتماد نامهٔشان رابتاریخ ۲۱ جدی ۲۸ صادر نموده وبجلالتمآب رئیس موصوف هند بتاریخ ۲۰ فروری ۱۹۵۰ اعتماد نامهٔ خودرا تقدیم نمودند .

مدیریت عمومی سیاسی :

اول : شعبه اول سیاسی :

نظر بخواهش حکومت اندونیزیا وموافقه حکومت متبوعه عالیقدر عبدالرحمن خان رؤفی مدیرشعبه ٤ سیاسی بحیث مشاهد در-وك جاکار تا تعین وبتاریخ ۲۸،٦،۲ اعزام گردیده بود وبعدازمشاهدات خوددراندو نیزیا بتاریخ ۲۸،۱۰،۱ وارد کابل گردیده وصورت مشاهدات خودرا بوزارة امورخارجه تقدیم وبعدازآن عالیقدر جلالتمآب نجیب الله خان سفیر کبیردهلی درروز اعلان تشکیل جمهوریت متحده اندونیزیا شرکت نمودند .

۲- قرارخواهش دولت اندونیزیا وفرمان نمبر۶۳۳ مورخه ۱۷ اسد ۱۳۲۸ مقام منیع صدارت عظمی نماینده گی دولت جمهوریه اندو نیزیا در کابل بوزارة مختاری تبدیل گردیده است .

مدیریت مامورین :

نظر بهایجابات موقع یك مدیریت عمومی اقتصادی وهمچنان یك وزارت مختاری درچکوسلواکی به تشکیل وزارت افزود گردیده است صورت اجراآت مدیریت عمومی اقتصادی تاجائیکه مقتضی بود ضمن راپورهای ریاست عمومی بین المللی ازمطالعهٔ خوانندگان خواهد گذشت باقی تشکیل دوایر وزارت خارجه به ترتیب گذشته بوده منتها مامورینیکه تغیر پست داده ویاجدیداً مقررشده اند ذیلاً اسم ومحل ماموریت مامورین مذکور را آنچه لازم بود تحت اجراآت مدیریت مامورین توضیح میداریم.

(۱) ع ، عبدالروف خان سابق مدیرعمومی کنفرانسها بحیث مدیر شعبهٔ ۳ سیاسی -

(۲) « عبدالرحمن خان رؤفی سابق قونسل نیویارك « « ٤ « -

(۳) س ، عبدالحمید خان مخمور کفیل مدیریت عمومی اقتصادی .

(٤) مدیریت عمومی یونو کمبود . . . . . . (معاون مدیریت عمومی یونو ص سید مسعود خان).

(٥) ص ، نثار احمد خان رتبه ٤ سابق مدیر مامورین بحیث کفیل مدیریت عمومی کنفرانسها .

(٦) معاون کنفرانسها ص گلاب شاه خان سابق سرکاتب سفارتکبرای دهلی

(۷) رئیس تشریفات کمبود . . . . . .

(۸) معاون تشریفات کمبود . . . .

(۹) معاون اداری ریاست تشریفات ص ، عبدالقادر خان سابق در شعبهٔ ترجمانی ترجمان .

(۱۰) ص ، محمداشرفخان رتبه ٤ مدیرمامورین، اجرائیه ، تنظیمات سابق سرکاتب سفارتکبرای طهران .

(۱۱) ص، محمد علیخان مامور کنترول سابق سرکاتب نماینده گی کنترول.

نماینده گی های افغانی درخارج :

(۱) واشنگتون سفیر کبیر ندارد بحیث شارژدافر ع ، ج ، عبدالحمیدخان (عزیز) اجرای وظیفه سفارت را طور موقت مینمایند .

(۲) ص، عبدالستارخان کفیل سرکاتب سفارت کبرای افغانی در طهران سابق معاون اداری تشریفات وزارت خارجه .

(۳) ص،محمد سرورخان کاتب سفارت کبرای افغانی در طهران سابق سرکاتب مدیریت مامورین وزارت خارجه .

(٤) ع، ج ، سلطان احمدخان سفیر کبیرافغانی درمسکوسابق رئیس شورای ملی

(٥) سفیر کبیر در پاکستان کمبوداست .

(٦) مستشار » » » .

(۷) ص،غلام فاروق خان آتشه سفارت کبرای افغانی درد هلی سابق کاتب شعبهٔ یونو .

(۸) ع،ج،ا،ا، نشان والاحضرت سردارشاه ولی خان سفیر کبیر افغانی در لندن سابق سفیر کبیرپاکستان .

(۹) ع، ص، میرمحمدصدیق خان مستشارسفارت کبرای افغانی در لندن سابق رئیس تشریفات وزارت خارجه .

(۱۰) ع، ج، جنرال محمدعمرخان سفیر کبیرافغانی درپاریس سابق وزیرحربیه .

(۱۱) ع،ج،محمدعتیق خان وزیرمختار افغانی درچکوسلواکیا سابق رئیس زراعت

(۱۲) ص، محمدایوب خان کفیل سرکاتب وزارت مختاری افغانی درچکوسلواکیا سابق معاون تشریفات وزارت خارجه .

(۱۳) ع،ج، عبدالحسین خان عزیز نماینده افغانستان دریونوسابق وزیرمعارف .

(۱٤) ص، محمداکبرخان کاتب قونسلگری افغانی در نیویارك سابق کاتب شعبهٔ ٤ سیاسی .

(۱٥) ص، عزیزاحمدخان کاتب قونسلگری افغانی در پشاور سابق سرکاتب شعبه ٤ سیاسی .

(۲٦) ص، تاج محمدخان کاتب قونسلگری افغانی در چمن سابق کاتب شعبهٔ اول قونسلگری وزارت خارجه .

(۲۷) ص ، غلام محمد خان منتظم رباطه نادرشاهی در مکه مکرمه سابق کاتب شعبهٔ مدیریت یونو .

نوت : محمدعمرخان وشاه محمود خان کاتبان سفارة کبرای افغانی در کراچی نسبت افزودی بست بمرکز خواسته شده اند .

امور وزارت داخله

وزارت داخله قرار رهمه ساله در حفظ امنیت و آسایش کوشیده وحسب ایجابات مملکتی پس از استیذان مقامات صلاحیت‌دار وتبدیلات جدیدی را درامور کشوری مملکت روی کار آورده واجراآت دوائر مربوط وزارت را باتغیر وتبدیل وترفیعات ومقرریهای جدید که ازطرف وزارت داخله درسال جاری روی کار آمده قرار آتی درمعرض اشاعه گذاشته می شود .

ترفیعات :

۱ـ ع ، ص عبدالله‌خان رئیس تفتیش قرار فرمان ۷۶۹ـ۱۹ سنبله صدارت عظمی مستند بفرمان نمبر ۲٤۷۰ـ۱۳ـ٦ـ۲۸ شاهانه رتبهٔ اول

۲ـ ع ، محمد حسن خان مدیر مامورین قرار فرمان ۱ ۷ ٦ـ ٦ سنبله صدارت عظمی برتبهٔ ۳

۳ـ ع ، خدا داد خان مدیر قاطین قرار فرمان ۱ ٦ـ٦ سنبله صدارت‌عظمی برتبهٔ ۳

٤ـ ع ، عبد الباقی‌خان « تحریرات ولایت کابل قرار فرمان ۱ ۷ ٦ـ٦ سنبله صدارت عظمی برتبهٔ ۳

۵ـ ع ، ع ، محمد رفیق خان حاکم کلان گرشك قرار فرمان ۱ ۷ ٦ـ٦ سنبله صدارت عظمی برتبهٔ ۳

٦ـ ع ، ع ، محمد عثمانخان حاکم کلان لغمان قرار فرمان ۱ ۷ ٦ـ٦ سنبله صدارت عظمی برتبهٔ ۳

۷ـ ع ، ع ، سراج‌الدینخان حاکم کلان سمنگان قرار فرمان ۱۸٦۰ـ۱ـ۹ـ۲۸ صدارت عظمی برتبهٔ ۳

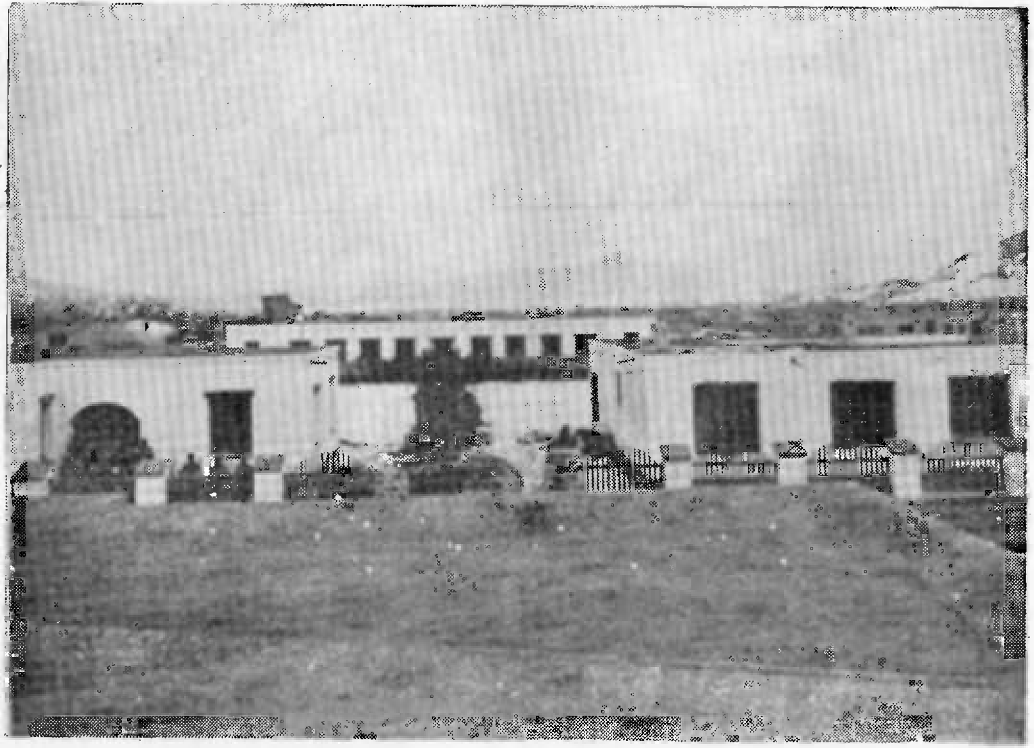
۸ـ ع ، ع ، محمد شریف خان معاون ریاست تنظیمه مشرقی قرار فرمان ۱۰۵۲ـ۲۰ـ۸ـ۲۸ صدارت عظمی برتبهٔ ۳

۹ـ ع ، محمد صدیق خان مدیرعمومی امنیه وآسایش قرار فرمان برتبهٔ ۳

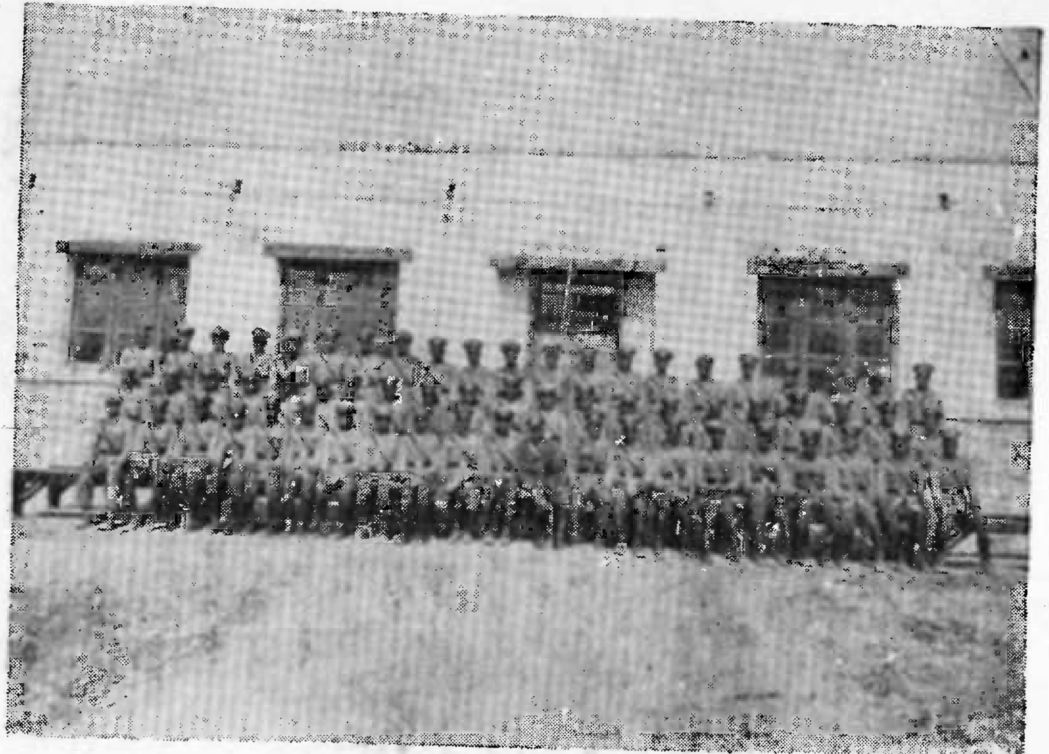
۱۰ـ ع ، محمد سرورخان مدیر استخبارات‌ولایت کابل برتبهٔ ۳

۱۱ـ ح ، دین محمد خان غند مشر قوماندانی امنیه مشرقی برتبهٔ ۳

۱۲ـ ح ، دین محمد خان « د ژاندارم مزار شریف برتبهٔ ۳

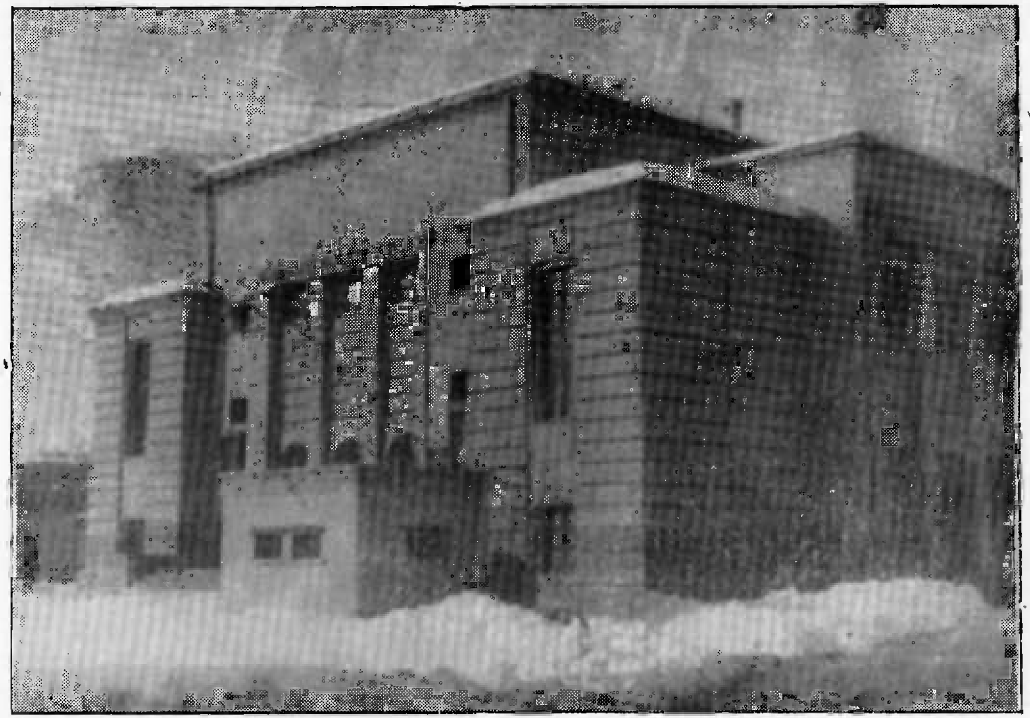
دپولیسو دافرادو قشله په نوی ښار کښې

په نوي ښار کښې د پوليسو، ضابطانو او افرادو يو ټولی

د بهزاد د سینما یوه برخه

د بهزاد د سينما يوه برخه

تقرر و تبدل :

۱ـ ع ، ج ، عبدالله خان وزیر مخابرات قرار فرمـــان ۱۸۰۸ ـ ۲۵ ـ ۸ ـ ۲۸ صدارت عظمی حسب فرمان ۳۳۱۰ـ۲۲ـ۸ـ۲۸ پادشاهی به نایب‌الحکومه گی هرات

۲ـ و ، ج ، محمد اسمعیل خان والی کابل قرار فرمان ۱۹۰۴ ـ ۶ ـ ۹ ـ ۲۸ صدارت عظمی حسب فرمان ۳٤۰۶ ـ ۵ ـ ۹ پادشاهی به نایب‌الحکومه گی قطغن

۳ـ و ، ج ، عبدالحکیم خان نایب‌الحکومه قطغن قرار فرمان ۱۹۰٤ ـ ۶ـ۹ـ۲۸ صدارت عظمی حسب فرمـــان ۳٤۰۶ ـ ۵ـ ۹ پادشاهی بولایت کابل

٤ـ ع ، ص ، نصرالله خان معین فوائد عامه قرار فرمان ۱۹۰٤ ـ ۶ ـ ۹ ـ ۲۸ صدارت عظمی حسب فرمان ۳٤۰۶ ـ ۵ ـ ۹ پادشاهی بحکومت اعلی غزنی

۵ـ ع ، پاینده محمد خان مدیر عمومی ناقلین قرار فرمان ۲۳۵ ـ ۱۷ ـ ۲ـ ۲۸ صدارت عظمی برتبه ومعاش رتبه دوم بمعاونی ریاست تنظیمهٔ جنوبی

۶ـ ع ، ع ، سید آقا خان حاکم کلان غزنی قرار فرمان ۲۵۰۹ـ ۲۳ ـ ۱۲ ـ ۲۸ صدارت عظمی بحکومت کلان قلات

۷ـ ع ، ع ، محمد عثمانخان قرار فرمان ۱۷۹۱ ـ ۲۱ ـ ۸ـ ۲۸ صدارت عظمی بحکومت کلان لغمان

۸ـ ع ، ع ، غلام علیخان قرار فرمان بکفالت حکومت کلان شبرغان

تعدیلات :

۱ـ دراثر پیشنهاد وزارت داخله ومنظوری نمبر ۸۷۹ـ۲۶ـ۹ـ۲۷ صدارت عظمی حکومتکلان جلگهٔ هرات بحکومت درجه اول وحکومت درجه اول ارگون جنوبی بحکومت کلان تعدیل گردید .

۲ـ نظر به پیشنهاد وزارت داخله تصویب مجلس عالی وزرا واحکام پادشاهی حکومتکلان شمالی بحیث حکومت اعلی پروان و حکومتکـــلان پروان بنام حکومتکلان کاپیساء وحکومتکلان غزنی بحیث حکومت اعلی تعدیل وحکومت سروبی و کوهدامن ازحکومت اعلی پروان منفك و بولایت کابل مربوط و هکذا علاقداری قره باغ ازحکومت کوهدامن منفك وراسا بحکومت اعلی پروان مربوط گردیده .

۳- نظر به بهبود کار ورفع مشکلات دراثر پیشنهاد وزارت داخله وتصویب مجلس عالی وزراء واحکام پادشاهی امتیاز ابتدائی وانتهائی که برای مامورین بوده نه برای منطقه لهذا امتیاز ابتدائی وانتهائی از منطقه های حکومت کلان واعلی برداشته شده .

منظوری جدید :

۱- نظر برفع مشکلات وسهولت دراجرای امور مستند به پیشنهاد وزارت داخله وتصویب مجلس عالی وزراء قرار فرمان نمره ۱۳۰۱۵۳۵-۱۱-۲۸ صدارت عظمی ومنظوری نمبر ۳۹۶۹- ۷-۱۱ پادشاهی برای نائب الحکومه گی ها یك نفر معاون معادل برتبه اول وبحکومت اعلی یك یکنفر معاون معادل برتبه سوم در بودجه ۱۳۲۹ وزارت داخله منظور فرموده شده .

۲- برای رفاه وآرامی اهالی واینکه در مرکز حکومت کلان دایزنگی محکمهٔ مرافعه نبوده اهالی ازانجا الی ولایت کابل برای حل وفصل مسایل حقوقی وجزائی خود به بمحکمهٔ مرافعه ولایت کابل می آمدند در اثر پیشنهاد وزارت داخله نظر بفرمان نمره ۱۶۱۵ - ۱۹ - ۱۱-۲۸ صدارت عظمی ، مستند به احکام نمره ۴۰۲۷-۱۴-۱۱-۲۸ پادشاهی یك محکمهٔ مرافعه درحکومت کلان دایزنگی منظور وامر فرموده شده تادر بودجهٔ ۱۳۲۹ وزارت عدلیه گرفته شود » .

قوماندانی عمومی ژاندارم و پولیس درسال ۲۸ توانست که از نقطهٔ نظر داخل یك ساحه جاید وبه اجراآت خود قدم گذاشته است که بصورت آتی عوض خواهد گردید .

۱- مکتب ژاندارم و پولیس بسال ۱۳۲۸ توانست تا (۹۰) نفر پولیسهای مکتبی را برای اولین بار داخل خدمت نموده و این پولیسهای مکتبی بصورت عصری اعاشه ولباس ومعاش شان در بودجهٔ وزارت داخله تزئید شده ومانند مامورین دولت وظیفه دار شده اند .

۲- برای اینکه درعلاقداری ها ژاندارمیکه وظیفه دار میباشند تحت تعلیم وتربیه گرفته شده ازطرف دیگر درغیاب علاقدار وظیفه امنیت وسایره را یك شخص مسئول ایفاء نموده بتواند . ۷۰ نفر خورد ضابطان مکتبی فارغ التحصیلان دورهٔ

۲۸ مکتب ژاندارم اولا درداخل یك پلان اساسی به علاقداری‌های ولایت کابل استخدام شده وما بقی شان به ولایت قندهار ، هرات وفراه معرفی شده‌اند معاش وتمام مایحتاج آنها طبق مقررات حساب شده وبه بودجهٔ وزارت داخله تزئید گردیده است .

۳- مدیریت سرحدی که اهمیت بسزای دارد بحیث مدیریت عمومی سرحدات جدیداً تشکیل وتمام معاملات سرحدی تحت شرایط اساسی درآورده شده است .

٤- ترفیعات صاحب منصبان ژاندارم وپولیس تماما بوقت وزمان آن داخل شرایط اصولی اجراشده است .

۵- ازنقطهٔ نظر صحی به مناطق ملریائی بوقت وزمان آن ادویهٔ لازمه با هیئتهای رسمی فرستاده شده است که آنچه هیئتهای سیار وادویهٔ عاجله بوقت وزمان آن یك نتیجهٔ خیلی مثبت داده الحمدلله مرضهای همه مناطق ملریائی دروقت آن دفع شده است.

٦- برای اینکه قطعات ژاندارم وپولیس بسیستم جدید آورده شده در هر وقت وزمان امورات شان پیش شده بتوانند یك مدیریت عمومی تفتیش مسلکی در تشکیلات قوماندانی عمومی تزئید شده که دروقت و زمان آنرا بحال سیار تفتیش بنمایند . برای اینکه شعبات امنیهٔ ولایات دروقت وزمان آن وارسی کرده شود هیئتهای جداگانه نیز مرکب ازمدیرهای قوماندانی عمومی ژاندارم وپولیس به اطراف فرستاده شده که تماما حصهٔ مربوطهٔ خودهارا وارسی نموده ونتایج مثبتهٔ امورات را دروقت وزمان آن راپور بدهند .

مدیریت عمومی قوانین قوماندانی عمومی ژاندارم و پولیس توانست که قانون لایحه وظایف نایب الحکومه ها حکام اعلی حکام کلان وسایر را تنظیم نماید وبه غرض تصدیق بمجلس عالی وزراء پیش نموده است کذا قانون مجالس و قانون قریه دارها یا قانون پولیس مکتبی رانیز ترتیب و تنظیم داده و برای اینکه قوماندانی عمومی ژاندارم پولیس دارای یك مجله اساسی سه ماه درسه ماه برای استفاده صاحب منصبان ومنسوبین ژاندارم باشد داخل پلان ترتیب داده که عنقریب درمعرض اشاعه گذاشته خواهد شد .

مدیریت تعمیرات قوماندانی عمومی ژاندارم وپولیس درسال ۱۳۲۹ تعمیرات ذیل را تحت تعمیر اساسی پخته کاری روی کار آورده است ،

۱ـ یك تهانه امنیت عصری درحد کوتل خیرخانه
۲ـ یك تهانه « « « کوچکنیه
۳ـ یك قشله منظم عصری پولیس درشهر جدید
٤ـ « « « « درکارته چار
٥ـ حمام مکتب ژاندارم
٦ـ احاطه مکتب ژاندارم
۷ـ یك تهانه امنیت عصري درحد خدوخیل مشرقی
۸ـ کمیساری بریکوت
۹ـ تعمیر قوماندانی ژاندارم و پولیس مشرقی
۱۰ـ دوتعمیر عصری جدید برای مدیریت عمومی تفتیش مسلکی و برای شعبات ذاتیه صحیه وتعمیرات درخود عمارت وزارت داخله :

ریاست تفتیش :

۱ـ نماینده وهیئت های تحقیق و تفتیش اداری وحصائیوی که در مرکز وولایات فرستاده شده . (۲۳) هیئت

۲ـ اوراق محاکماتی که بغرض محاکمه وفیصلهٔ راجعه مامورین منسوبه آن به محاکم مربوطه اعم ازمجالس مشاورهٔ ولایات وحکومات اعلی ومحاکمات صدارت‌عظمی و هیئت‌محاکماتی وزارت گسیل‌شده است . (۲٤) فقره

۳ـ اوراقیکه بریاست تفتیش ازمراجع مربوطه واصل‌شده و بعدازغور و تدقیق و تطبیق به‌اصول وایس بمرجعش به‌غرض تکمیل‌ورفع نواقص‌واجراآت روانه شده؛ (۱۱۹) فقره

٤ـ فقراتیکه بمجلس انضباط وزارت از طرف ریاست‌تفتیش تقدیم و تصویب بعمل آمده وبه‌مراجع مربوطه آن بغرض‌اجراآت‌اصولی روانه‌شده‌است؛ (۳) فقره

٥ـ فقراتیکه در اثر مرافعه خواهی وتمیزطلبی محبوسین ومرافعه خواهی ادارهٔ به‌محاکمات مربوطه راجع‌شده . (۳) فقره

اجراعات‌ریاست صنایع محابس :

برای اجرای این مقصد وانجام این مدعا از سال ۱۳۱٦ باینطرف توجهٔ نهائی‌حکومت،اول به‌شعبه‌صناعتی درمرکز وسپس به‌همین ترتیب‌شعبات‌مذکوره رفته، رفته درمرکزمحابس ولایات وحکومات اعلی‌واکثریه حکومات کلان تاسیس‌یافته‌است .

چون اجرا و انجام امور صناعتی در محابس ایجاب سرمایه را مینمود از سال ۱۳۱۶ باینطرف برای هر یک از ولایات و حکومات اعلی و کلان به تناسب جریان کار یک یک مقدار سرمایه هم اعطا شده است که بوسیلهٔ آن محبوسین به کار انداخته شده از رهگذار منافع اجرت مذکوره و مصارفات اداری شعبات صناعتی تامین می شود تا جائیکه از راپورهای ماهواره و بیلانس های سالیانه واضح میشود تمام شعبات صناعتی در نفع است و خساره ندارند بعضی نقاط به نفعاً ابت قوماندانهای امنیه درصدی سه و برخی درصد پنج و بعضی درصد هشت. نظر به گردش پول سرمایه منافع نموده خود محبس عمومی در همین دو سال تقریباً درصدی دوازده افغانی بعد از وضع ماکولات یک تعداد نفر و اجرت تمام محبوسین و مصارفات اداری نفع نموده واجرا آت مهمه که در سال ۱۳۲۸ درین شق به عمل آمده است ذیلاً توضیح میشود :

۱ـ: موقع یافتن انتخاب رئیس صناعتی برای بازدید تمام شعبات صناعتی ولایات و حکومات اعلی (باستثنای ولایات جنوبی و مشرقی) ودادن هدایت ودساتیر کافی به هریک از شعبات صناعتی بروفق ایجاب محیط هریک از مناطق مذکور .

۲ـ: تاسیس یک شعبه رنگ آمیزی پشم از مواد نباتی در محبس مرکز .

۳: تاسیس یک شعبه عالی قالین بافی در محبس مرکز .

٤ـ: اعمار یک سرای عمل و نقل با گراژها ودوکانها در احاطه باغ محبس که یک قسمت آن انجام و یک قسمت آن درسال آینده به پایان میرسد .

۵ـ: تسوید یک لایحه (تعلیماتی) مبنی به تفریق وظایف ، به اشتراک شعبات صناعتی و انظباطی محابس و هیئت آینده مامورین صناعتی که تقریباً از جهت اثر قوماندانی منفک میشوند . لایحه مذکور در مجلس وزارت زیر بحث است .

٦ـ: خریداری و توزید ۲۰۰۰ بوری سمنت برای کار آمد شعبهٔ خشت و سمنت سازی از نمایندگی سوافغان ترک .

۷ـ: فرمایش و خریداری یک تن رنگهای متنوعه نخ و پشم برای تمام محابس مملکت ابذریعهٔ نمایندگی سوافغان ترک

ـ۷: خریداری یکمقدار کافی رنگهای متنوعه سمنت از نمایندگی اسکودا .

۹ـ: استهلاک واخراج یک قسمت اموال باقیمانده تحویلخانه که از سال های گذشته باقی مانده بود .

الف: قسمت تشکیلات :

۱ـ: تشکیلات اداری هلال‌احمر افغانی درسال ۱۳۲۸ نسبت به تشکیل سال ۱۳۲۷ تغیری واقع نشده تنها درحصه معارف بغرض امداد ومعاونت (۳٤٥٥٦) افغانی منظور شد.

ب: قسمت امداد ومعاونت :

۱ـ برای جلوگیری از بروز مرض ملیریاء ازطرف موسسهٔ هلال احمر افغانی باانجمن ملریاء معاونت وامدادشده است ۱، ۲، برای مصارف آبادی زمین و خانهٔ ملا جاندل مسکونهٔ حاجی میدان ولایت جنوبی امداد ومعاونت شده (٥۰۰۰)

ج :ـ قسمت تنظیم اموراداری ا

۱ـ نسبت به ترتیب اساس نامهٔ هلال احمر افغانی نیز اقدامات گردیده وپروژه آن ترتیب شده.

۲ـ باساس موافقهٔ هلال‌احمر نماینده هئیت احمر بین المللی جهت بازدید امور هلال‌احمرافغانی بتاریخ ۲۹ جنوری ۱۹٥۰ بکابل‌وارد ودر مدت توقف مهمان هلال‌احمر بوده نسبت به تشکیلات وامورلازمه هلال‌احمرافغانی‌ازنقطه نظربین‌المللی باقیماندهٔ مذکور مفاهمات بعمل آمد.

مدیریت عمومی سینما :

نخست باید توضیح شود که دولت موسسهٔ سنیمارا ازسال ۱۳۱۹ باینطرف بمقصود طرزاداره بهتروتحکیم بنیهٔ مالی آن بجهت تطبیق واجرای پلان توسعه وانکشاف سینماهای دیگردرمرکزوولایات بصورت واسلوب تجارتی با تشکیل یك مدیریت علیحده تحت اداره وزارت جلیله داخله منظور فرمود که‌ازان تاریخ به بعد درجریان است وموقعیکه حجم سرمایه ودارائی سینماءاجازه‌داد پلان اعمار چهارسینما برای کابل‌وهرات وقندهار ومزارشریف بدست اجراگرفته شده‌است ومساعی کاملی برای‌اکمال اقدامات متذکره جاری است. تا اکنون آن حصه که شامل اقدام فوق بوده ودرسال ۱۳۲۸ بامراقبت ومساعدت عالیه‌وزارت داخله بانجام رسیده است. ذیلاً خلاصه میشود.

۱- تعمیرات باب سینما درحصهٔ باغ نواب کابل بپایه اکمال وموسوم بهسنیمای بهزاد گردیده وازتاریخ اول برج سنبله۲۸ افتتاح شده برای مسرت و آرزوی هموطنان عزیزخدمت مینماید .

۲ : تورید دودستگاه مکمل ماشینهای سینما ازمودل آخرین مال کمپانی مشهور امریکائی موسوم به یسترن الکترك واحضارانجنیرآن ونصب دستگاهایکی درکابل ویکی درشهر قندهار وهمچنین تورید یکهزارو سهصدچوکی ونصب حصهٔ مربوطه کابل :

۳- اصدارفرمایش وارسال اعتبارلازمه برای خریداری دودستگاه ماشین های جدید ازامریکا بمقصد نصب درسینمای ولایت هرات که کار آن بپایهٔ تکمیل رسیده است وتنها کار کامل شدن سقف آن باقی بوده انشاء الله الی مواصلت دستگاه حاضر خدمت خواهدشد دستگاه دویمی درنظراست تا باحاضرشدن یك سینمای بهاری درشهرمزارشریف یا کدام نقطهٔ دیگر نصب گردد،

۴- عقدقرارداد های مناسب بصورت استفاده فیصدی وثابت از واردات فیلمها با کمپانی موسوم بشرکت سهامی پخش فیلم مقیم تهران بمنظور توریدفلمهای موزون وتربیوی فرانسوی انگلیسی عربی امریکای که تماما ترجمه فارسی داشته باشند ومطلوب عمده که ازتاسیسات سینمائی دروطن ملحوظ نظر است ازان حاصل گردد .

امور وزارت مالیه

۱- وزارت مالیه درسال ۱۳۲۸ ازجریانات مال شماری بجدیت کامل مراقبت نموده وبوسیلهٔ صدورفرامین مقام منیع صدارت عظمی موضوع شمار مال مواشی راتعقیب وراجع بمجازات شدید بمامورین وکسانیکه خلاف اصول ومنظور حکومت درمطالبه محصول بشکل بست رفتار نمایند اوامرلازمه صادرنموده است وعلاوتاً راپورعمومی راجع به تنظیم امورمال شماری باپروژه های مفصل آن دراین خصوص ترتیب داده که بعدازتدقیق بمقامات صالحه تقدیم خواهدشد ونیزیك هیئت سی نفری ازوزارات مختلف ترکیب وبرای شمول بهشمارمواشی بولایت قندهاراعزام گردیده وهمچنان عدهٔ دیگر ازوزارات مختلف برای شمارمال مواشی ولایت کابل وحکومت

اعلی‌غزنی تعین گردیده وعلاوتاً نسبت به رفاهیت ملت وعایدات دولت ورقه عرض بمقام صدارت عظمی تقدیم شد که از اثر آن فرمان مقام منیع صدارت عظمی واصل‌وامر صادرشده که‌ازهروزارت ازجمله مامورین رتبه پنج (پنج پنج) نفر برای‌مال شماری مقرر شوند)

وزارت مالیه بقرارامریهٔ مقام منیع صدارت‌عظمی نفری مذکور را برای مال شماری بولایت قندهار فرستاد .

در ظرف سال‌جاری به‌تعداد (۲۰۰) فقره مسایل حسابی و (۶٤۰) فقره انضباطی حل‌و(۳۰۰) جلدفتر سوانح برای مامورین ترتیب وتصویب گردیده .

۲- ترتیب وتدوین لایحه مجلس وزارت مالیه .

۳- تشکیل یك کتاب خانه مختصر درمدیریت عمومی قوانین .

٤- اقدامات‌وتشبثات راجع باستخدام متخصصین خارجی برای اصلاح امور مالی از ممالك اروپا .

۵- ترجمهٔ یك‌تعداد قوانین وکتب مالی ازز بانهای خارجی‌بفارسی .

٦- تاسیس کورس‌مالی‌در وزارت مالیه .

۷- اعزام هشت‌نفرمتعلمین فاکولتهٔ حقوق باروپاوامریکاه برای تحصیل درشقوق مختلفه مالی وحسابداری واحصائیه .

۸- ترتیب وتدوین پروژه‌قانون عمومی محاسبات .

۹- « « « صکوك واوراق‌قیمت‌دار .

۱۰- « « « لایحه تفتیش امور حسابی و تشکیل یك عده هیئت ها برای بازدید امورات داخلی وزارت مالیه .

۱۱ زمین‌های که درسال ۱۳۲۸ از طرف مدیریت عمومی مساحت وزارت مالیه جریب کشی ونقشه‌برداری شده قرارذیل است ،

۱ ـ حکومت دندولایت قندهار .

زمین‌های باغی (۵۹۰۰) جریب

اشجار مثمر (۵۹۲۰۰۰) اصله

« غیر مثمر (۳۰۰۰) «

دمالیی په وزارت کښی نوی مقرری او ترفیع گانی

ع ، ص غلام رسول خان دمزارشریف
مستوفی

ع ، عبدالمجید خان دپروان داعلی
حکومت سررشته دار

ع ، محمد رسول خان «صالحی»
دپوهنی وزارت د کنترول عمومی مدیر

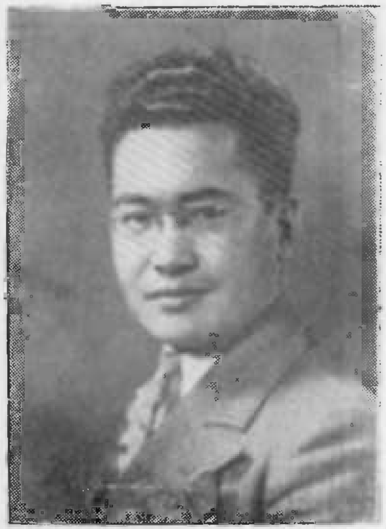
دپوهنی په وزارت کښې نوی مقرري او ترفیع گانی

ع،ص عبدالاحمد خان دپوهنی
وزارت اداری معین

ع،ص دوکتور محمد یوسف خان د پوهنی
وزارت د تدریسی معین کفیل

ع،ص دوکتور میرنجم الدینخان دپوهنی
وزارت د دارالتالیف دریاست کفیل

۲ـحکومت سروبی زمین باغی (۱۰۰۰) یکهزار جریب
۳ـحکومت کشم بدخشان (سه) حصه:

۱ـ ۳۱۳۹ جریب ۲ـ ۷۶۶۳۸ جریب ۳ـ ۱۹۶۷۴ جریب

جمله اراضی که از اول دلو ۱۳۲۶ الی ۲۰ عقرب ۱۳۲۸ مساحت ونقشه بر داری شده قرار ذیل است،

آبی (٦٤٤٨٤) جریب - باغی (۳٦۷۰) جریب للمی (۸۳۱٦۳) جریب
اشجار مثمر ۷۰۲۵۷۳ـ اصله غیر مثمر ۹٤٦٤۹ اصله آسیاب ۸۲ حجر
پا کوب ٦ عدد درسنه ۱۳۱۷، ۱۵ جریب (۷۹۷۲۲) اصله

۱۲ ترتیب حساب قطعیهٔ سال ۱۳۲۸

۱۳ ترتیب بودجه مرکزی وزارت مالیه وغور بالای بودجه مصارفات و عایدات

۱٤ ترتیب ومنظوری بودجه عمومی دوایر مملکتی.

۱۵ برای ذخیرهٔ کاغذ ورنگ امور طباعتی درسال ۱۳۲۸ مبلغ بیست و شش لك وپنجاه هزار افغانی از دارائی مطبعه قرضه وبمجلس عالی وزرا پیشنهاد و به قسط پنجسال از بودجه عمومی مطبعه منظوری حاصل شد.

۱٦ پرداخت اقساط تکت پولی ها وتنظیم قرضه های دولتی از دافغانستان بانك

۱۷ تطبیقات تابلوهای وارداتی ومصارفاتی کل وزارت ها وریاست های مستقل که ماهوار میرسد .

۱۸ تفتیش امور مالی تماماً دوایر ورسیده گی به نواقص و اجراآت آنها .

۱۹ اجرای امور جاریه وروی کار آوردن اصلاحات جدید مالی ،

دراثر جداشدن محکمه ابتدائیهٔ محاکمهٔ مامورین ملکی ازصدارت عظمی در برج اسد ۱۳۲۸ دایرهٔ محاکمات درو زارت مالیه تشکیل واز تاریخ تشکیل الی ماه حوت ۱۳۲۸ محاکمهٔ (۲۰) نفر مامورین دایر وفیصله آن صادر شد و(۱۱٤) نفر مامورین قابل محاکمه ازهرات، فراه وقندهار جلب گردیده اند ومحاکمهٔ ابتدائی یك عدهٔ مهم آن تکمیل گردیده. درنظر است که درسال ۱۳۲۹ وزارت مالیه پروژه های مرتبه خود را یك آن اولتر بمقامات صالحه برای طی مراتب اصولی تقدیـــم نماید وعلاوتاً درسال ۱۳۲۹ درنظر است که برای پیشبرد امور مالی و تقویه عـــلمی مامورین وزارت مالیه یك کورس تای پستی و کورس گراف تاسیس شود ،

امور وزارت معارف

تشکیلات جدید :-

تشکیلات مرکز وزارت از برج جوزای ۱۳۲۶ الی برج جدی ۱۳۲۸ عبارت از ریاست ثانوی مسلکی - وابتدائی بوده که امور کنترولی آنها از طرف مدیریت عمومی کنترول وامورسپورت وحفظ الصحهٔ آنها ازطرف ادارهٔ سپورت وسرطبابت شفاخانه اداره ووارسی میگردید دراواسط سال ۱۳۲۸ بعد از ینکه ع،ج،س ا شاغلی سردار فیض محمدخان زمام امور عرفانی رابدست گرفتند نظر به ایجابات عصروزمان ونسبت به تجارب علمی وعملی وسابقهٔ که درامور عرفان مملکت داشتند بمنظور ایجاد انجام وهم آهنگی دربین امور به تشکیلات وزارت معارف تجدید نظر نمودند این تشکیلات از تاریخ اول جدی ۱۳۲۸ عملی گردید بدینقرار که تمام امور نظری تدریسی وتربیوی مکاتب ثانوی - مسلکی وابتدائی بریاست تدریسات عمومی و کنترول صورت تطبیق نظریات بریاست تفتیش امور تالیف وترجمه وطبع کتب تدریسی ومعاون درسی ونشر مجلهٔ عرفان بریاست دارالتالیف ومسائل مالی وتهیه مالزمه درسی وغیره بریاست اداری و مدیریت عمومی لوازم متمرکز وتعلق گرفت مدیریت سپورت بریاست سپورت وحفظ الصحه تبدیل ومدیریت عمومی کنترول ومدیریت عمومی قلم مخصوص واوراق بحال سابق خود باقی ماندند باین اساس بعوض ریاست های ثانوی - مسلکی وابتدائی در وزارت معارف شش ریاست جدید احداث شد .

۱ - ریاست تدریسات عمومیه که موظف به اجرای تمام امور تدریسی تربیوی واداری مکاتب ثانوی مسلکی وابتدائی مملکت بوده مدیریت های ابتدائی ثانوی مسلکی مدیریت احضاریه مدیریت مامورین مدیریت یونسکو را احتوا میکنند .

۲ - ریاست دارالتالیف که بامور تالیف و ترجمه تصحیح مطبع نشر کتب درسی وغیردرسی ونشرمجلهٔ عرفان رسیدگی مینماید مدیریت تالیف وترجمه مدیریت نشریات - مدیریت کتابخانه را - دارا است .

۳ - ریاست تفتیش که کنترول و صورت تطبیق نظریات را مواظبت مینماید دارای دوشعبهٔ تفتیش تدریسی واداری می باشد .

٤ - ریاست اداری که بمسائل مالی - تهیهٔ مالزمهٔ تدریسی تمام مکاتب ومسائل اعاشه و اباته مکاتب مسلکی وغیره رسیدگی ومراقبت مینماید شعبات اوازم - اعاشه و اباته تصفیه، تعمیرات، ما مورین واجرائیهٔ مرکزی وتحویلخانه راحائز میباشد .

٥ - ریاست موزه وحفریات .

٦ - ریاست سپورت وحفظ الصحه که بامور تربیهٔ بدنی سپورت ها وتداوی ومعاینهٔ صحی طلاب مکاتب رسیدگی مینماید . شامل ادارات سپورت وشفاخانه میباشد.

تدریسات عمومیه

تدریسات ابتدائی :

ریاست تدریسات عمومی وزارت معارف درسال ۱۳۲۸ درقطار سائر وظائف خود درحصهٔ تدریسات ابتدائی موفق بیك سلسله اجرا آتی شده است که ماذیلاً هرکدام آن رابصورت علیحده ازنظر قارئین کرام میگذرانیم :

- یك قسمت پروگرام هاوکتب تعلیمی ابتدائی ذریعهٔ هیئت علمی ومتخصصین پیداکوژی تجدیدنظر شده وبغرض اصلاح درکتب ابتدائی تعدیلاتی بعمل آمده است که تاثیرات خوبی در پیشرفت تعلیمی طلاب ابتدائی نموده است و کتبیکه از طرف هیئت معلمین تجدید نظر شده و تعدیلات در آن صورت گرفته است قرار ذیل میباشد .

الف - کتب پشتو :

۱ - کتاب پشتوی صنف دوم پس ازتجدید نظر وتعدیلات لازمه برای طبع بمطبعه فرستاده شده است .

۲ - کتاب پشتوی صنف چهارم پس از تجدید نظر وتعدیلات لازمه برای طبع بمطبعهٔ عمومی فرستاده شده است

۳ - کتاب پشتوی صنف پنجم پس ازتجدیدنظر وتعدیلات لازمه برای طبع بمطبعه عمومی فرستاده شده است .

٤ - کتاب پشتوی صنف سوم پس ازتجدیدنظر وتعدیلات لازمه برای طبع بمطبعهٔ عمومی فرستاده شده است .

ب ـ کتب فارسی :

۱ ـ قرائت فارسی دوم که پس از تجدید نظر و تعدیلات لازمه برای طبع به مطبعه فرستاده شده است .

۲ ـ قرائت فارسی سوم که پس از تجدید نظر و تعدیلات لازمه برای طبع به مطبعه فرستاده شده است ،

۳ ـ قرائت فارسی چهارم که پس از تجدید نظر و تعدیلات لازمه برای طبع به مطبعه فرستاده شده است .

٤ ـ قرائت فارسی پنجم که پس از تجدید نظر و تعدیلات لازمه برای طبع به مطبعه فرستاده شده است

٥ ـ تاریخ صنف پنجم که پس از تجدید نظر و تعدیلات لازمه برای طبع به مطبعه فرستاده شده است .

٦ـ دینیات صنف ششم که پس از تجدید نظر و تعدیلات لازمه برای طبع بمطبعه فرستاده شده است .

نا گفته نماند که تجدید نظر و تعدیلات لازمهٔ کتب مذکور عبارت از حل یك سلسله لغات و تعبیرات مشکل بوده است که در پاورقی هر صفحه از طرف هیئت واضحاً نشان داده شده است . تا متعلمین در وقت ضرورت ومطالعهٔ شان بدون کمك دیگران حل مطلب نمایند وهم مضمون هائیکه از سویهٔ طلاب بلند ترومشکل تر بنظر میرسید۔ یاعبارات آن بصورت ساده وسلیس مطابق فهم طلاب ساخته نشده بود ، اصل موضوع بکلی تعدیل یافته است وعوض آن مضمون آسان ترومطابق ذوق وقوهٔ طلاب درج شده است علاوه از کتب متذکرهٔ فوق یك تعداد کتب دیگر ابتدائی هم تحت غور ومطالعه میباشد که به ترتیب بعد از تعدیلات واصلاحات لازمه ونظریهٔ هیئت علمی برای طبع فرستاده میشود.

۲ ـ کورسهای پشتو درمکاتب :

برای ترویج و تقویهٔ زبان ملی پشتو ومعلومات معلمین در لسان ملی ازین سال باین طرف کورسهای متعدد پشتو در تمام مکاتب ولایات ومرکز افغانستان تاسیس واز طرف مفتشین موظف جریان کورسهای پشتوی مکاتب تحت غور ومعاینه بوده وهیئت وقتاً فوقتاً جهت مزید معلومات معلمین و پیشرفت صحیح تدریسات در لسان ملی هدایات

زیادی بغرض رهنمائی شاملین کورس ها ذریعهٔ متحدالمال های متعدد به دوائر مکاتب از طرف شعبهٔ پشتوی تدریسات ابتدائی بعمل آمده ونیز امتحانات تعداد ده باب کورسهای پشتوی سمستر ششم که مرحلهٔ آخرین کورس معلمین مکاتب ابتدائی مرکز است درماه حمل ۱۳۲۸ ذریعهٔ هیئت‌ممتحنه‌اخذ گردید که نتائج آن قرار ذیل است :

۱ ـ تعداد شاملین امتحان‌سمستر ششم کورسهای پشتو ـ(۱۰۹) نفر

۲ـ تعداد کامیابهای امتحان سمستر ششم بدرجهٔ عالی ـ(۲۰) نفر.

۳ـ تعداد کامیابهای امتحان سمستر ششم بدرجهٔ خوب (۵۷) نفر .

٤ـ ناکامهای امتحان سمستر ششم کورسهای پشتو (۲۲) نفر .

٥ـ مریض وآنانیکه به نسبت‌عذر معقول از شمول امتحان بازمانده‌اند. (۱۲) نفر ناگفته نماند که برای اشخاص کامیاب هر شش سمستر کورسهای پشتو قرار فرمان نمبر ۳۲۲ مورخه ۲۲ر٤ر۲۵ صدارت عظمی افزودی فی صد ده افغانی امتیازی پشتو درمعاش آنها بعمل آمده وعنقریب شهادتنامه ها نیز از طرف ریاست تدریسات عمومی توزیع میگردد .

وهمچنین در ولایات نیز کورسهای پشتوی معلمین تحت‌هدایات مدیریت تدریسات ابتدائی به فعالیت خود ادامه داده وقرار تصویب وزارت مقرارت ذیل بصورت متحدالمال بولایت ابلاغ وتحت اجراء قرار داده‌شده است :ـ

۱ـ امور کورسهای پشتوی معلمین‌ولایت بمدیریت های معارف‌ولایت تفویض شود که شخص مدیر بحیث رئیس ودو نفر از معلمین‌باصلاحیت‌زبان پشتو تحت ریاست مدیر مذکور مکاتب راوقتاً فوقتاً معاینه کرده سویهٔ هر کورس را معلوم ویك لست صنف بندی آنها رابه ادارهٔ معارف ضبط کرده یك سواد مذکوررا بوزارت بفرستند.

۲ـ از نتائج امتحانات گذشته که عجالتاً موجود شده نمیتواند صرف نظر شود ونمرهٔ امتحانات جدید مدار اعتبار قرار داده شود .

۳ـمدیریت های معارف ولایات مکلف هستند که توسط مفتشین مربوطه خود برای کورسهای پشتوی معلمین دوسیهٔ مرتبی وضع کرده واز نتیجهٔ کورسهای پشتو درسال یك مرتبه بوزارت اطلاعدهی کنند .

٤- نمره های امتحانات پشتوی معلمین که تبدیل میشوند مانند راپورهای حاضری ورخصتی وغیره در مکتوب تبدیلی ایشان ذکر شود تاموضع جدید شان از سویهٔ پشتوی آنها مستحضر باشد .

تعطیل ها ورخصتی ها :

٤- راجع به رخصتی طلاب در ماه مبارك رمضان در موسم تموز ترتیبات ذیل گرفته شده چون ماه مبارك رمضان در سال های اخیردرموسم تموزتصادف میکند واکثر طلاب روزه میگیرند ومعلمین نیز روزه دار میباشند ازین جهت اخذ دروس درماه مبارك رمضان که بروزهای تموز تصادف میکند مشکل بوده ودر گرسنگی وگرمی هوا کار های سنگین دماغی مثل تحصیل وتدریس خلاف مقررات صحی است بنا برآن وزارت معارف مواد آتی را قابل توجه و تطبیق دانسته هدایات مفصلی بدین قرار تصویب نمود .

۱- تازمانیکه ماه مبارك رمضان بماهای تموز یعنی از پانزدهم جوزا الی ۱۵ سنبله تصادف نمایند قرار شرح ذیل تعطیل دروس صورت می گیرد .

۲- لیسه ها و مکاتب پسران ودختران در ماه مبارك رمضان رخصت میشوند .

۳- مکاتب لیلیه که دارالاقامه دارند از ساعت صبح درس خوانده وظهر مرخص میشوند وطلاب به دارلاقامه های خویش می باشند .

٤- اگر بعضی از ایام ماه صیام پیش از ۱۵ جوزا ویا بعد از ۱۵ سنبله بیاید در آن صورت درظرف هرقدر روزیکه از رمضان داخل سه ماه متذکرهٔ اول میباشد دروس تعطیل میباشد ودر ظرف هرقدر روزیکه داخل آن نباشد تعلیم جریان خواهد داشت .

ب- برای جبران اوقاتیکه از دست میرود حسب ذیل اقدام میشود .

۱- برای طلاب کار های خانگی داده میشود ومکلف خواهند بود که به سوالات وکار های خانگی بپردازند البته تکمیل این کار خانگی بعداز انقضای رخصتی جداً مراقبت میشود .

۲- درماه میزان دروس بعوض ساعت ۹ از ساعت ۸ ودرماه عقرب از ساعت ۸ونیم شروع خواهد شد و تاختم سال تعلیمی به استثنای ایام امتحان بهمین منوال ادامه خواهد یافت .

۳ـ مدیر های لیسه و سرمعلمین ابتدائی و متوسطه سعی نمایند تا پروگرام سالانه بوقت معینه تکمیل گردد واگر احیاناً تکمیل نشود مجلس وزارت در اثر راپورت مدیران وسرمعلمین در هفتهٔ اول عقرب تصمیم خواهند گرفت تاوقت امتحان سالانه رادوهفته عقب انداخته و برای آن ترتیبات لازمه گرفته شود .

۵ـ پروگرامها و لوائح :

پروگرام مکاتب نسوان : ـ

پیشرفت وتنویرافکار دختران یکی ازهدف های مهم حکومت معارف پرورما بوده بواسطهٔ همین غایه سالانه درتعداد مکاتب نسوان و کثرت متعلمات آن در تمام شهر های بزرگ مملکت افزود میشود و هم وزارت معارف متوجه است همین که عدهٔ کافی معلمات و لوازم تحصیل را در دست رس خود ملاحظه نموده در تاءسیس مکاتب جدید نسوان یکی بعد دیگر اقدامات عملی مینماید چنانچه در دوران سال ۱۳۲۸ یکعده در خواست ها راجع به تاءسیس مکاتب نسوان ازجا های مختلف مملکت رسیده ازآن جمله در مرکز به نسبت زیاد شدن طالبات وعدم گنجایش آنها در مکاتب موجوده، ریاست تدریسات درنظر دارد که درین نزدیکی ها یك مکتب جدید نسوان در شهرنو افتتاح نماید .

چنانچه ترتیبات مقدماتی آن از طرف دوائر مربوطه گرفته شده است .

علاوتاً دردوران این سال پروگرام های مکاتب ابتدائی نسوان طرف توجه وغور هیئت علمی وزارت واقع گردیده پس ازمطالعهٔ یك پروگرام کتب ابتدائی نسوان تکمیل وعنقریب ازطرف متخصصین ومعلمین با تجربه درتالیف کتب نسوان اقدامات لازمه بعمل می آید .

۶ـ امتحانات درسال ۱۳۲۸ :

امتحانات همه ساله مطابق تعلیماتنامهٔ ابتدائی اخذ میگردید، لاکن به منظور آنکه امتحان سالانهٔ مکاتب بصورت صحیح گرفته شود وطلاب لایق ومستحق کامیاب شوند راجع به کنترول امتحانات مقررات مؤثرتری وضع و به قیود سابقه ایزاد گردید ذیلاً به اطلاع قارئین کرام رسانیده میشود .

۱- هریك ازمعلمین مکاتب ابتدائی خواه معلم اصول صنفی باشد یا معلم مضمونی مجبوراست که در نزد خود کتابچهٔ جیبی داشته باشد واوراق آن ازطرف ادارهٔ مکتب مهرونشانی شده ودرآن اسمای شاگردان با شهرت کاملهٔ آن بصورت صحیح غیرقابل اشتباه تحریرشود. چون معلمین هرروز درمضامین درسی خود ازشاگردان راجع بدروس خواندگی شان سوالاتی مینمایند و جواباتی میگیرند برای این جوابات نمره درنزدخویش تعیین نموده وآن را در مقابل اسم شاگرد در کتابچه های خود قید میکنند ترتیب ایراد سوالات واخذ جوابات باید بطوری باشد که درطول هرماه اقلاً یك مرتبه برای هرمتعلم نوبت اضابت نموده بتواند. دراین صورت دراخیرهرماه بمقابل اسم هرشاگرد نمرهٔ امتحان ماهانهٔ او در کتابچهٔ معلم درج وقید میگردد. معلم دریك دوروز اول ماه متعاقب این ماه ازروی کتابچهٔ خود نمرات امتحان ماهانهٔ طلاب را درجدول مخصوص درج وامضاء نموده جداول را باداره میسپارد وازطرف اداره روی آن جدول نمرات ماهانهٔ طلاب به جدول عمومی درج میگردد ومعلمین مکلف اند که خیلی دقت بخرج بدهند تا اشتباه وسهو ومغالطه درنمرات طلاب پیش نشود. در اخیرسال قبل از آغاز امتحان سالانه نمرات امتحان ماهانهٔ هرشاگرد را معلم درمضمون خود سنجیده ومجموعه را بر عدهٔ ماهای درسی تقسیم نموده واوسط نمرات را نیزدرجدول عمومی داخل نموده این نمرهٔ واوسط امتحان های متعلم را جمع و بعد نصف نموده، نتیجه رادرجای معینهٔ جدول عمومی داخل میکنند که همین نمرهٔ نمره امتحان سالانه اعتبار داده میشود.

تعین ساعات درسی معلمین ومعلمات مکاتب :—

راجع به معلمینیکه درمکاتب ذکور واناث خارج ازوظیفهٔ معینهٔ خود کار نموده ومستحق اخذ حق الزحمه شناخته میشوند. مجلس درین باره بوزارت معارف د اثر و باثر آن چنین تصویب بعمل آمده (برای معلمین مکاتب ذکور درهفتهٔ حد اقل ۲۶ وحداکثر ۲۸ ساعت درسی تخصیص داده میشود معلمینیکه هفته وار از ۲۸ ساعت درسی زیاده تر کار میکنند مستحق حق الزحمه شناخته میشوند وهمچنین حد اکثر ساعات تعلیمی معلمات درلیسه ها بیست ودرمکاتب ابتدائی بیست ودوساعت قرار داده شده است اگر ازساعات فوق معلمات درمکاتب مذکور زیاده تر کار میکنند مستحق

حق الزحمه شناخته می‌شوند. قرار فوق مقررات و تصویب که در بارهٔ تعیین ساعات هفته‌وار درسی و اجرای حق الزحمه معلمین ذکور و اناث مکاتب بعمل آمده بغرض مزید معلومات قارئین گرام نگاشته شد.

مدیریت تدریسات ثانوی :

نظر به تشکیل جدید وزارت معارف این شق دراواخر سال ۱۳۲۸ از ریاست ثانوی مجزی و بریاست تدریسات عمومیه تعلق گرفت. خلص اجراآت این مدیریت قرار ذیل میباشد.

۱- چون وظیفهٔ اساسی این شعبه وارسی امور تعلیم و تربیه - تعلیم و تعلم - تالیف و تدوین کتب (قبل از تشکیل جدید) ووسایل مختلفه درسی است بنا بر آن شعبهٔ متذکره به وارسی از امور تالیف و ترجمه کتب درسی متوسط وابسته ها توجه نموده و در راه تعمیل این مفکوره تاحدامکان داخل اقدامات گردید - چنانچه برای پیشرفت امور تالیف و ترجمه کتب دورهٔ متوسطه را تا جائیکه درسال گذشته در آن کارشده بود اقدام و کتب سابقه را که تکمیل و به نشر واشاعه آن مبادرت ورزید که باین صورت کتب دورهٔ متوسطه تا صنف نه تکمیل و بصورت عمومی طبع و بدسترس استفادهٔ طلاب گذاشته شد.

بعدازتکمیل کتب این دوره چیزیکه بیشتر جلب نظر نموده همانا وارسی تالیف و ترجمهٔ کتب دورهٔ دوم متوسطه و ثانوی بوده که آن را هم تحت اجراء گرفت. چنانچه تالیف کتب این دوره را بعد از استشارهٔ مقام وزارت و مشاورین علمی به مولفین ذی صلاحیت بقرار ذیل سپرد.

۱- کتب هندسه برای دورهٔ دوم متوسطه و ثانوی ازطرف شاغلی رئیس صاحب پوهنتون که تحت تالیف است.

۲- کتب ریاضی ازطرف شاغلی عبدالشکورخان و دکتور محمد حیدر خان و دکتور محمدعظیم خان که دو جلد اول بعد ازمقابله و تطبیق رسمها واشکال آن تحت طبع و جلد سوم تحت تبیض و مقابله است.

۳- کتب کیمیا که کتاب صنف ده آن ازطرف دکتور انور خان و کتب صنوف ۱۱ و ۱۲ آن ازطرف دکتور سیداسحق خان تالیف گردیده چنانچه کتاب

دهودوازدۀ آن بعدازمقابله تصحیح وتدوین اشکال تحت‌طبع گرفته شد واز صنف یازده هنوز تحت تالیف است .

٤ـ کتب فزیك صنف‌ده ویازده ازطرف دکتور محمدعظیم‌خان تحت تالیف وکتاب فزیك صنف‌دوازده ازطرف دکتور محمدابوبکرخان تالیف گردیده که بعدازمقابله، تصحیح وتدوین اشکال آن بطبع خواهدرفت .

٥ـ کتب جغرافیۀ صنف‌ده ودوازده تحت تالیف شاغلی دکتورمحمد اکرم خان وازصنف یازدهم تحت تالیف دکتورمحمدعمرخان است .

٦ـ بیالوژی وجیالوجی :ـ بیولوژی صنف دوازده تحت مقابله‌ومنتظر تهیۀ رسم‌ها است. بیولوژی صنف‌یازده تحت تالیف‌شاغلی میرامان‌الدین خان انصاری رئیس فاکولتۀ ادبیات وجیولوجی صنف‌دهم تحت تالیف دکتور عبدالله‌خان معین معدن میباشد .

٧ـ اخلاق صنف دوازده ومتافزیك آن تحت تالیف شاغلی عبدالحکیم‌خان سابق رئیس ثانوی .

٨ـ میکانیك صنف‌یازده ودوازده تحت‌تالیف دکتور محمد حیدرخان است .

٩ـ تریکونومتری‌صنف یازده‌وصنف‌دوازده تحت تالیف‌دکتور محمدحیدرخان است .

١٠ـ دسکرپتیف‌جیومتری صنف‌یازده ودوازده تحت تالیف‌عبدالشکورخان است .

از کتب‌فوق آنهائیکه تالیف‌گردیده بعد ازمقابله تصحیح ـ تبییض و تدوین رسم‌ها واشکال آن به‌مطبعه جهت‌طبع‌سپرده شده و نیز این کتب به‌پشتو ترجمه وبانسخه‌های فارسی تحت‌طبع انداگر به احصائیه اجراآت عمومی‌نظری بیندازیم معلوم خواهدشد که‌به‌تعداد هشت‌جلد کتاب پښتو ـ فارسی و به تعداد (١٢٠٠) قطعه رسم‌ونقشه به‌مقدار (٢٠٠٠) صفحه‌مقابله و تصحیح وغیره‌امور ضرور یه کتب آمادۀ‌طبع گردیده .

علاوه‌بر تالیف وتدوین کتب‌به‌وارسی عمومی تعلیم‌وتعلم متوسطه وثانوی‌اقدام نمود. اساسات مهمۀ تعلیم وتعلم وپرنسیپهای عمومی و خصوصی تعلیم و تربیه را یکایك خاطرنشان‌نموده‌ـ تقسیم‌اوقات‌مکاتب متوسطه نظر به زیادت ساعات تعلیمی تجدید نظرشدوقسمتی ازساعات تعلیمی آن زیاد گردید.

درمکاتب متوسطهٔ ولایات‌چون غزنی- فراه- میمنه وغیره تعلیم زبان خارجی آغاز واساسات اداری وعلمی آن تهیه گردید .

پیشنهاد های برخی‌ازلیسه‌های مرکز که راجع به تعدیل یا رۀ از مضامین وپروگرام درسی بوده تحت‌غور قرارداده‌شد که‌در نتیجه بعدازغور قسمتی از آن پیشنهاد هائیکه ازطرف‌مدیرهای تدریسی تقدیم‌میکردید قبول‌وقسمتی رد و نبذی اصلاح وتعدیل گردید. در تهیهٔ معلمین‌خارجی که‌برای‌لیسه‌های‌مرکزومتوسطه های اطراف‌ضرورت آن‌محسوس بود کوشش‌و کمبودمعلمین‌داخلی‌وخارجی‌چاره جوئی‌شد .

راجع به‌پروگرام دینیات‌دورهٔ دوم ثانوی مخصوصاً صنف دوازده تجدید نظر بعمل‌آمده ومفردات پروگرام دینیات درصنف دوازده تزئید وراجع به ترتیب وتالیف کتاب مذکور اقدامات لازمه کرده شد .

درامور‌تعلیمی وتدریسی لیسه‌های نسوان وارسی شده بعد از تدقیق سیستم تعلیمی این‌لیسه ها بعضی نواقصیکه در سالهای گذشته به مشاهده رسیده بود اصلاح گردید .

مدیریت‌مسلکی :

مدیریت تدریسات مسلکی مسائل اداری وتدریسی مکاتب‌مسلکی را وارسی و کنترول مینماید درین موسسات توسعهٔ امور مملکتی همیشه مد نظر بوده ونظر به تقاضای موسسات دولتی‌وملی در اصلاح آنها پرداخته میشود .

ازهمین رهگذر است که‌مدیریت مسلکی همیشه‌درصدد توسعه‌وترقی آن‌ها بوده ودرهمه‌موارد باموسسات دولتی تماس‌داشت تادراثر مفاهمه وتجارب آنها بتواند به‌اصلاح وتوسعه این‌مکاتب موفق شود .

باوجودمشکلات وموانعیکه این‌مدیریت به‌آن‌مواجه‌است چه از رهگذر کمبود معلمین‌ونداشتن جای کافی وچه‌ازرهگذر قلت وسایل لازمه با آن هم در پیشبرد مرام وهدفهای وزارت معارف ازصرف‌هیچ‌گونه مساعی و کوشش دریغ نکرده وامورمتعلقهٔ تمام مکاتب مسلکی‌را منفرداً تحت‌غور ومداقه قرار داده چاره اندیشی‌ها نموده وتاجائیکه وسایل موجوده اجازه‌میداد در رفع نواقص‌وبلندبردن سویهٔ مکاتب مربوطه اهتمام ورزیده زمینه را برای نشوونمای آینده مساعدتر ساخته است که‌خلاصهٔ آن ذیلاً ارائه میشود :

۱ـ انتخاب طلبه برای مکاتب مسلکی :ـ ازروی تجارب هیئت اداری وتربیوی مکاتب مسلکی تا جائیکه از اوراق تفتیش امور اداری و تدریسی سال ۱۳۲۷ برمی آید باید ازهمه اولتر در انتخاب وشمول طلبهٔ لائق غور بعمل آید تاموافق به شرایط موسسه های مختلفه باشد بنا بر آن برای انتخاب طلبه از مرکزو ولایات طوریکه لازم بود ذریعهٔ هیئت های منتخبه که مرکب از نمایندگــان ریاست تدریسات عمومی و ریاست تفتیش مرکز ومدیر های محلی ولایات باشد ازطرف وزارت معارف بولایات شمالی ، پروان، قطغن ، مزار شریف وحکومت اعلای میمنه همچنین بولایات قندهار ، هرات و حکومات اعلی فرستاده شدند . ایــن هیئت ها باهدایات لازمه تا جائیکه هوا مساعدت کرد اعزام گردیدند .

۲ـ تعمیر وتهیهٔ اطاق های تدریسی ولیلی : ـ راجع باین موضوع با وزارت فوائد عامه مذاکره وموافقهٔ جداگانه بعمل آمده وآن وزارت وعده داده است در سال ۱۳۲۹ حتی الامکان درین راه باما کمك نمایند .

۳ـ تهیهٔ لوازم تحصیل و سامان :ـ خصوصاً در شق ساینس مــکاتب مربوطهٔ تاجائیکه بودجهٔ موانع اقتصادی و ترافیکی اجازه میداد سعی شده .

٤ـ تا جائیکه امکان داشت به تقویهٔ معلمین موسسات مذکور پرداخته شده .

٥ ـ امتحانات مکاتب مسلکی چه درمرکزوچه درولایات بوجه احسن تحت نگرانی وغور هیئت تدریسی از طلبه اخذ گردیده است .

٦ـ معرفی یك عده فارغ التحصیلان این موسسات به شعبات مربوطه .

نود ودونفر از فارغ التحصیلان دارالمعلمین به مکاتب ابتدائی ومتوسطه مرکز و ولایات مقرر گردیدند بر علاوهٔ آن یك تعداد نفر از فارغ التصحیلان امساله تشکیل یك صنف ده را نیز نموده است .

بیست ویك نفر ازفارغ التحصیلان لیسهٔ تجارتی بهوزارت اقتصادملی معرفی شدند .

بیست وشش نفر ازفارغ التحصیلان لیسهٔ زراعت بریاست مستقل زراعت معرفی شده اند ،

شصت نفر از فارغ التحصیلان مــکتب اصول تحریر ومحاسبه بوزارت مالیه وهفت نفراز فارغ التحصیلان دارالعلوم عربیه ٤ نفر بوزارت عــدلیه و۳ نفرآن به مکاتب عالی معرفی و مقرر شدند .

بیست‌وهشت نفر از فارغ التحصیلان مکتب میخانیکی بوزارت‌فوائد عامه.

۷- تفتیش وبازرسی از مکاتب مسلکی در موقع لازمه بعمل آمده است.

۸- راجع به اعزام طلبه بخارج البته واضح وآشکار است که در عرصهٔ چند سال اخیر وزارت معارف متخصصین ومعلمین از خارج استخدام نموده آن هم متأسفانه بصورت کامل امکان پذیر نبوده چه دستیاب کردن متخصصین فعلاً در ممالك خارجه هم مشکل است باز هم تاجائیکه امکان‌داشت بحق الزحمهٔ متخصصین را بکار گماشته‌ایم ندانستن زبان به طلاب اجازه نمی‌دهد از آنها بصورت کامل استفاده کنند ترجمان های کافی هم پیدانشد باین صورت مشکل مادو چند گردید پس ریاست تدریسات لازم دید از فارغ التحصیلان امسال چند نفر را برای تحصیل شقوق مختلفه به خارج اعزام دارد تا بعداز فراغت بحیث‌معلم ایفای‌وظیفه نمایند انجمن معارف پیشنهاد مذکور را پذیرفت قرار ذیل:

الف - معلمی شعبات مختلفهٔ زراعت.

حشرات شناسی یك نفر.

نباتات زراعتی یك نفر.

حیوانات یك نفر.

ب- معلمی شعبات مختلفهٔ تجارت و مالیه چهار نفر.

ج- « « « برق ومیخانیکی سه نفر.

د- « « « مهندسی چهار نفر

ه- تخصص در امور لایبریری. (یك نفر)

و- برای تحصیل زبان عربی وعلوم دینی - پنج نفر. از مدارس علوم عربیه.

دارالمعلمین ها:

دارالمعلمین یك موسسهٔ است که در آن جهت پیشبرد امور معارف معلمین لایق وفاضل تربیه میگردد تا بتوانند در مملکت مصدر خدمات‌شایان عرفانی گردیده اطفال امروز را جوانان مقتدر وبا شهامت در جامعهٔ فردا بار بیاورند. از این رو وزارت معارف دربارهٔ دارالمعلمین ها تجدید نظر نموده ووسایل و وسایط این موسسه‌را در جریان سال ۱۳۲۸ فراهم ساخته است.

چون معلومات فارغ التحصیلان صنف نهم ابتدائی برای تدریس د رصنوف پنج وشش کفایت نمیکرد دارالمعلمین ابتدائی از ۹ صنف به ۱۱ صنف تمدید یافت چنانچه از فارغ التحصیلان امساله دارالمعلمین ابتدائی یك صنف تشکیل گردیده وبالای آنها پروگرام صنف ده ویازده لیسه ها بامضامین مسلکی تطبیق خواهد گشت در سال آینده فارغ التحصیلان صنوف نهم دارالمعلمین جمله به صنف ده ارتقاء داده خواهند شد .

باین صورت فارغ التحصیلان علماً تقویه خواهند گردید وامید است شکایت آینده رفع گردد .

از طرف دیگر وزارت معارف تأسیس یك دارالمعلمین عالی را لازم دانسته با ریاست پوهنتون مفاهمه نموده وبعد از غور لازمه چنین فیصله بعمل آمد که دارالمعلمین متوسطه به لیسهٔ مکمل تبدیل گردیده وبعداز فراغ به دارالمعلمین عالی که تأسیس آن به سال آینده در پوهنتون مدنظر گرفته شده شامل گردند و در شقوق مختلفهٔ جغرافیه - تاریخ — بیولوژی کیمیا-ریاضی-فزیك وادبیاتو زبان خارجه تحصیلات خودرادوام بدهند. باین صورت ما خواهیم توانست درمدت قلیلی برای صنوف ده ویازده ودوازدهٔ خود معلمین لائق پیدا کنیم . دارالمعلمین نظر به اهمیت آن به ریاست تبدیل ودر رأس آن بناغلی دکتور عبدالقیوم خان که یکی ازفارغ التحصیلان لائق خارج میباشند مقرر گردیده است .

لیسهٔ زراعت :

مبرهن وهویدا است که زراعت در دنیای کنونی رول بس بزرگی بازی مینماید وهمین علت است وزارت معارف بکمك ریاست زراعت به تأسیس یك باب لیسهٔ زراعت اقدام نمود وازسنه ۱۳۲۲ چنددورهٔ فارغ التحصیل هم بریاست زراعت معرفی کرده مشکل ما درین مکتب دستیاب شدن معلم لائق وفنی است ازآن رو تصمیم گرفته شده که سه نفر برای تحصیل شقوق مختلفهٔ متعلقهٔ زراعت به خارج اعزام گردد وتارسیدن آنها هدایت داده شده سه نفر معلم جدید استخدام نماید .

مدرسهٔ دارالعلوم عربیه :

این مدرسه یکی ازموسسه های بااهمیتی محسوب میشود وزارت‌معارف تمام لوازم فارغ‌التحصیل ووسایل اعاشه وآباتهٔ این موسسه‌را تاجائیکه امکان‌داشت فراهم ساخته ودرهذا سنه به‌تعداد هفت نفر طلاب لائق وفاضل ازمدرسهٔ موصوفه فراغت حاصل نموده اند که چارنفر آن بوزارت عدلیه معرفی وسه نفر آن بحیث معلم علوم دینی درمکاتب عالی مقرر شدند .

مدرسهٔ علوم شرعیه :

تقسیم ساعات این مدرسه نیز تجدیدنظر گردیده وبعضی تغیرات جزئی درآن بعمل آمده مدرسهٔ مذکور امسال صنف دوازدهم هم پیدا میکند امید است بکلوریای این موسسهٔ شرعیه هم اشخاص لائق تقدیم نماید تا بعداً به تحصیلات عالی شرعیه بپردازند .

لیسهٔ تجارتی :

لیسهٔ تجارتی به‌نسبت کمبود معلمین لائق فنی دررشتهٔ اقتصاد و نداشتن بعضی ازوسایل و وسایطی را که یك موسسهٔ تجارتی ایجاب مینماید ازقبیل ماشین های محاسباتی و تایپ های فارسی و لاتینی وغیره دچار مشکلات زیادی میباشد . وزارت‌معارف درجریان‌سال ۱۳۲۸ یك‌اندازه ازمشکلات این‌موسسه‌را چاره سنجی نموده تاحد امکان رفع ساخته است . باوجود همه مشکلاتیکه درپیش رو بود وزارت‌معارف به‌معاونت متخصصین اقتصاد داخلی‌وخارجی موفق گردید (۲۱) نفر فارغ‌التحصیلان ازین موسسه بوزارت اقتصاد معرفی نماید امیداست وزارت‌محترم اقتصاد نواقص تعلیمات آنهارا درحین کارشان بماخبربدهند ومیتوانیم‌اصلاحات لازمه را پیش کنیم .

مکتب میخانیکی :

برای‌این مکتب درسال ۱۳۲۷ معلمین‌اطریشی استخدام گردیده ونیز چندنفر معلمین دیگربایك‌نفر مدیر از آلمان جهت پیشبرد این موسسه خواسته‌شده است . همچنین درسال گذشته در مکتب میخانیکی لزوماً یك شعبهٔ جدید باسم شعبهٔ

دریوری تأسیس گردیده بود درهذا سنه به‌توجه وزحمات هیئت اداری وتربیوی این موسسه یك دوره در یورانیکه تعداد شان به ۱۷ نفر میرسد فراغت حاصل نمودند دراثر مفاهمهٔ که بین وزارت فوائدعامه ووزارت معارف بعمل آمد علاوه برآن فارغ التحصیلان سنوات ماضیهٔ این مکتب که خارج مسلك خود ها شامل وظیفه گـــردیده بودنـــد از طرف وزارت معارف جمع و بوزارت فوائدعامـــه بافارغ التحصیلان امسا له معرفی شد ند .

مدیریت احصائیه :

قبل از تشکیل جدید وزارت معارف احصائیه‌های طلاب ومعلمین ومکاتب وغیره ازطرف شعبات مـــربوطهٔ ریاسات تهیه وترتیب میشد چون این شعبه از نقطهٔ نظر ترتیب احصائیه های لازمه برای ضرورت وزارت معارف ونشر آن جهت تنویر افـکار عامه راجع به کار روائیهای وزارت دارای اهمیت زیادی میباشد لذا برروی این اساس در تشکیلات جدید وزارت مدیریت جدیدی گرفته شده است . این شعبه ازبدو تأسیس شروع به فعالیت نموده جداول متعددی تهیه و بمدیریت‌های معارف ولایات و مکاتب مرکز جهت خانه پوری ارسال نموده است . مدیریت احصائیه تصمیم گرفته است که دراخیر هرسال تعلیمی یك جلد سالنامهٔ احصائیهٔ معارف افغانستان را ترتیب نموده بعدازنشر بدسترس استفاده عموم وعلاقه‌مندان بگذارد .

مدیریت مامورین : ـ

دراثر تشکیل جدید مدیریت مامورین ثانوی ومسلکی لغووامور مربوطهٔ آن بمدیریت مامورین تدریسات عمومیه تعلق گـــرفت . اجرا آت مهـــم این دائره قرار ذیل میباشد :

۱ ـ اعطای پول غله گی :ـ برای اینکه معلمین وهیئت تربیوی معارف آسوده ومرفه الحال باشندو بوظیفهٔ خود بهتر متوجه‌شده بتوانند برای معلمین وهیئت تربیوی متأهل ماهانه پنجاه افغانی و برای معلمین غیر متأهل ماهانه سی افغانی منظور گردیده ودرابتدای هرسال باساس فرمان مقام منیع صدارت عظمی یك مشت پول از طرف وزارت مالیه بوزارت معارف میرسد .

مدیریت ماموریں و معلمین طبق هدایاتیکه دردست دارد مطابق احصائیه های مرتبهٔ خویش به تعداد معلمین وهیئت تربیوی هر ولایت انـــدازهٔ غلگی آنهارا بمدیریت های معارف ولایات ارسال مینماید .

۲ ـ تقرر آمرهای جدید معارف ولایات کـــه در سال ۱۳۲۸ صورت گرفته قرار ذیل میبا شد :

۱ ـ ع محراب الدین خان مدیر عمومی معارف میمنه تبدیلاً بحیث مدیرعمومی معارف هرات .

۲ ـ ص، محمد یوسف خان مدیر مکتب اصول تحریر و محاسبه تبدیلاً بحیث مدیر معارف میمنه .

۳ ـ ص، عبدالعزیز خان مفتش ریاست تدریسات ابتدائی بحیث مدیر معارف فراه .

۳ـ دراثر تشکیل جدید وزارت معارف مقرریهـای ذیل در ولایات و مکـاتب صورت گرفته است :

۱ـ ع ، ص داکترعبدالقیوم خان عضو ریاست مسلکی بحیث کـفیل ریاست دارالمعلمین .

۲ـ ص، عبدالغفورخان مدیر تعلیم وتربیهٔ ریاست تدریسات ابتدائی بحیث کفیل مدیریت عمومی معارف مشرقی و ص عبدالاحمد خان مدیر معارف مشرقی بحیث بمفتش ریاست تفتیش وزارت معارف .

۳ـ ص، محمدمحسن خان مدیر اجرائیه و ماموریں تدریسات مسلکی بحیث مدیر معارف مزار شریف و ع، محمد آصف خان مدیرعمومی معارف مزارشریف بحیث مدیر عمومی تدریسات ابتدائی ـ ریاست تدریسات عمومیه .

٤ـ ع، عبدالرسول خان معاون ریاست فاکولتهٔ حقوق تبدیلا بحیث مدیرعمومی معارف قطغن .

٥ ـ ع،عبدالسلام خان مدیرعمومی اوراق وزارت معارف تبدیلا بحیث مدیرعمومی معارف جنوبی .

٦ـ ص،محمد طاهرخان مدیر معارف جنوبی تبدیلا بحیث مدیر معارف پروان.

۷ـ ص، محمد سلیمان خان مدیر لیلیهٔ هرات تبدیلا بحیث مدیر لیلیهٔ مرکز .

۸ـ ص، محمداعظم خان کـفیل مدیر لیلیهٔ مرکز تبدیلا بحیث مدیرلیلیهٔ هرات.

۹ـ ص، غلام نقشبندخان معاون مدیریت معارف مشرقی تبدیلا بحیث معاون مدیریت عمومی معارف هرات ،

۱۰ـ ص، عبدالمجیدخان معاون دار المعلمین تبدیلا بحیث معاون لیسهٔ حبیبیه .

۱۱ـ ص، محمد عمرخان معاون لیلیهٔ مرکز بحیث معاون مدیریت عمومی معارف کابل .

۱۲ـ ص، محمداکرم خان عضو مدیریت تدریسات ثانوی بحیث کفیل مدیر دار المعلمین مسلکی .

۱۳ـ ص، داکتر محمد حیدرخان مدیر تدریسات مسلکی علاوه بر وظیفهٔ موجوده اش بحیث کفیل مدیر مکتب میخانیکی .

۱٤ـ ص، عبدالستارخان سرمعلم مکتب نمبر ۱۵ بحیث معاون مدیریت عمومی معارف قطغن .

۱۵ـ ص، الیاس الدینخان مفتش معارف پروان بحیث معاون مدیریت مشرقی.

۱٦ـ ص، غلام قادرخان کفیل مدیریت لیسهٔ تیگری بحیث معاون لیسهٔ غازی .

۱۷ـ ص، رازمحمد خان معاون لیسهٔ غازی بحیث معاون مکتب متوسطهٔ احضاریهٔ نهاری .

٤ـ ترتیب و ترسیل تخصیصیه های معاشات مسلکی معلمین و مامورین ولایات معارف معافیات پشك معلمین و همچنین ترتیب سوانحات ودفاتر مربوطهٔ معلمین و سرمعلمین ومامورین منسوبهٔ معارف تمام افغانستان و رسید گی به امور استخدام معلمین خارجی وعقد قرار داد ها وغیرهٔ آنها نیز از وظیفهٔ مدیریت مامورین میباشد .

مدیریت یونسکو :

واقعهٔ مهمی که در تاریخ معارف افغانستان برای اولین بارروی داده همانا معاینهٔ مکاتب ذریعهٔ هیئت تربیوی بین المللی است سال گذشته از امضای یك قرار داد جهت اعزام یك هیئت تربیوی برای معاینهٔ مکاتب مملکت بین سازمان ملل متحده برای تربیهٔ علوم وثقافت افغانستان که بتاریخ ۸ دسامبر ۱۹٤۸ در بیروت بوقوع پیوسته بود سخن زده وتذکر داده بودیم که بودجهٔ مصارف هیئت

عبارت از سی‌هزار دالر درسومین کنفرانس عمومی یونسکو تصویب شده وتاریخ شروع کاررا به ابتداء سال ۱۳۲۸ تعین نموده بودند دراثرآن هیئت تربیوی مرکب ازسه نفر متخصص که اسمای شان درذیل درج است بایك منشی بتاریخ ۲۹ ـــ اسد ۱۳۲۸ وارد کابل گردیدند .

۱ـ عزتمند دبیس (Debiesse)معاون مدیر تدریسات ابـتدائی وزارت معارف فرانسه برای بازدید مکاتب بحیث رئیس هیئت .

۲ـ عزتمند ابوت (Mr Abbott) متخصص مکاتب تخنیکی بحیث عضو برای بازدید مکاتب مسلکی.

۳ـ عز تمند هاژولد بنجمین (Harold Benjamin) مدیر سکول تعلیم و تربیهٔ یونیورستی ماری لیند ـ متخصص تعلیم و تربیهٔ مقایسوی بحیث عضو کتب برای معاینه مکاتب ابتدائی . ناگفته نماند که یکی از منسوبین یونسکو آقای عقروی سابق معین معارف عراق وفعلا در شعبهٔ تعلیم و تربیهٔ سازمان مذکـــور بحیث سرکردهٔ دائره عوض ومعاوضهٔ اطلاعات وظیفه دار میباشد چند روز قبل از ورود هیئت تربیوی یعنی بتاریخ ۲٤ ـ اسد ۲۸ بکابل‌مواصلت نموده و مدت ۱۵ روز اقامت کردند . وظیفهٔ آقای موصوف سر براه نمودن کارهای مادی وسائل مختلفهٔ هیئت تربیوی بوده وضمناً باروسای وزارت معارف به‌تماس درآمده راجع به مسائل تعلیمی ـ پروگرامها نوع مکاتب کتب درسی ـ معلومات حاصل داشته ویك عدهٔ مکاتب ابتدائی ـ مسلکی ولیسه‌های مرکز را هم معاینه نموده بتاریخ ـ ٦ سنبله به پاریس عودت کردند .

هیئت تربیوی بعد از ورود خویش با کارکنان وزارت معارف معرفی شده وبعد ازآن هریك بارئیس شق مربوطهٔ خویش داخل مذاکره شده ازجریان‌امور پروگرام ـ کتب درسی وغیره معلومات حاصل نمودند در اثــر خواهش شان تـــوسط وزارت معارف بحضور اشخاص معظم مملکت ج ، ع ، ج ، ا ، ا نشان والاحضرت‌سپه سالار غازی صدراعظم صاحب ع ، ج ، س ، ا وزیرصاحب‌امورخارجه ع ، ج ، ا ، ع وزیرصاحب‌اقتصاد ع ، ج وزیر صاحب معدن ع ، ج وزیرصاحب صحیه ع ، ص کفیل‌رئیس مستقل مطبوعات و ج ، رئیس صاحب‌مستقل زراعت‌مشرف‌شدند .

سپس از تاریخ ۳۰ ـ اسد الی ۱٤ سنبله هر متخصص به معیت رئیس مربوطهٔ شق خویش مکاتب مرکز را معاینه نمودند (لیسه های مـــرکـز ، دارالمعلمین ، مکتب میخانیکی، متوسطهٔ لیـــلـــیه ، متوسطهٔ نهاری مکتب تجر بـــوی مکتب نمونـــه ، مکـــاتب منطقهٔ بلدیـــه ، مدرسهٔ علوم شرعیه ، مکتب زراعت وغیره بروز ۱٤ سنبله بمعیت هیئت وزارت معارف تحت ریاست رئیس تدریسات عمومی که آنوقت سمت ریاست تدریسات ابتدائی را داشتند برای معاینهٔ مکاتب ولایت عازم گردیدندودر مدت یك ماه مکاتب ولایات کابل ، قطغن، مزارشریف ، هرات ، قندهار وحکومت های اعلای بدخشان ، میمنه ، فراه را مشاهده و معاینه کردند . مادر ذیل اسامی مکاتب را که دیده اند درج مینمائیم .

مکـتب ابتدائی سرای خواجه ، ابتدائی استالف ، ابتدائی جـــبل السراج . متوسطهٔ چهاریـکار ، ابتدائی بامیان ، ابتدائی پلخمری ، ابتدائی بغلان صنعتی ، متوسطهٔ بغلان مرکزی ، ابتدائی مرکز خان آباد، متوسطهٔ فیض آباد ، ابتدائی مرکـز قندوز، متوسطهٔ لیلیهٔ خلم، متوسطهٔ مزارشریف ، ابتدائی نمبر۳ مزارشریف ابتدائیهٔ مرکز بلخ ، ابتدائی شبرغان ، ابتدائی اندخـــوی ، متوسطـــهٔ میمنه ، دارالحفاظ میمنه. ابتدائی نسوان میمنه، ابتدائی قیصار، ابتدائی قلعهٔ نو، لیسهٔ جامی ، لیسهٔ سلطان غیاث الدین ، لیلیهٔ متوسطهٔ هرات ، ابتدائی موفق هرات ، ابتدائی نسوان هرات ، متوسطهٔ فراه ، لیسهٔ احمد شاه بابا ، لیسهٔ میرویس بابا ، متوسطهٔ کوکران . ابتدائی مقر . متوسطهٔ غزنی ، از ۱٤ میزان الی اول عقرب به بازدید لیسه های مرکـز . دارالمعلمین ها ، مکـاتب مسلکی وموسسات عالی چون فاکولتهٔ طب فاکولتهٔ سیانس وغیره پرداختند ودریکی از روزها یعنی بتاریخ ۲٦ میزان عازم گردیز گردیده مکتب متوسطهٔ آنجا رامعاینه نمودند وقبل از حرکت خویش بسوی سمت مشرقی باع ، ج ، س ، ا ، وزیر معارف ملاقات مفصلی نموده و هر گونه معلومات مطلوبهٔ خویش را حاصل داشتند . بتاریخ اول عقرب به معیت هیئت وزارت معارف رهسپار سمت مشرقی گردیده ودر روز های بعد لیسهٔ جلال آباد لیسه تیـــگری را معاینه نموده بروز ٤ عقرب بساعت ده ونیم سرحد افغانی را عبور کردند راپورهیئت راجع بهمشاهدات شان وپیشنهاداتیکه راجع به پیشرفت و اصلاح معارف افغانستان ترتیب نموده اند درین تاز گـــیها بوزارت معارف

مواصلت نموده است . چون راپور بلسان انگلیزی میباشد ریاست دارالتألیف ترجمهٔ آن را تمام نموده وعنقریب به نشر آن اقدام واستفادهٔ لازمه از آن گرفته خواهد شد . این را باید علاوه نمود که یونسکو به افتخار یادوبود اعزام هیئت تربیوی خویش یك کورس شش‌ماه مسماء به (بورس) هیئت تربیوی یونسکو به افغانستان تخصیص واعطاء نموده است زمینهٔ مطالعه عبارت است ازیك‌ستاژ دریکی ازشقوق سه گانهٔ ابتدائی ، ثانوی ، مسلکی خواه در شق اداری ویادر شق تدریسی ، از طرف وزارت معارف بناغلی عبدالحکیم خان سابق رئیس تدریسات ثانوی بحیث کاندید برای استفاده از آن تعیین شدند .

شمولیت افغانستان در کنفرانس های بین المللی عرفانی :

۱ ــ دوازد همین کنفرانس بین‌المللی معارف دو سال قبل ازین موافقهٔ همکاری در بین دفتر عرفانی بین‌المللی ویونسکو به امضاء رسیده بود لذا در تحت نگرانی مشترك این دوموسسه کنفرانس یازدهمین و دوازد همین معارف جهان در جینوا صورت گرفت نظر به دعوت مشترك یونسکو ودفتر عرفانی بین المللی در اثر ورقهٔ عرض این مدیریت ع،ص محمدانس خان رئیس پوهنتون بحیث نمایندهٔ افغانستان در کنفرانس مذکور تعیین شدند این کنفرانس از تاریخ ٤ الی ۱۲ جولائی (۱۲ ـ الی ۲۰ سرطان) در جینوادائر و نمایندگــان ٤۷ مملکت در آن شرکت داشتند ـ علاوتاً مبصرین سازمان ملل‌متحده ـ سازمان صحی جهان دفتر بین المللی کار و کارگر نیز حضور داشتند روزنامـــچهٔ مـــرتبـــهٔ کار کنفرانس حاوی نقاط ذیل بوده :

۱ـ راپور اجراآت پیشرفت های سالانهٔ وزارت معارف هر مملکت در دورهٔ سال تعلیمی ۱۹٤۸ ــ ۱۹٤۹

۲ـ آموزش معلومات طبیعی در مکاتب ابتدائی .

۳ـ آموزش قرائت .

٤ـ آموزش جغرافیه بقسمیکه حسن تفاهم بین المللی را فراهم آورد .

نمایندهٔ افغانستان ع،ص داکتر محمدانس خان رئیس پوهنتون راپوری را که راجع به پیشرفت های معارف افغانستان در دوران سال تعلیمی بوده به کنفرانس

قرائت نمودند نقطهٔ مهمی که رئیس موصوف در ضمن مذاکـرات به مدیر دفتر بین‌المللی عرفانی خاطرنشان وتوجه اورا درین باره معطوف ساختنـد عبارت از پیش کردن تسهیلات برای طلاب افغانی در منطقهٔ جرمنی زبان سو یس است ، مدیر مذکور وعده داد تادرین موضوع داخل مذاکره گردد .

مبصر سازمان ملل متحده ونمایندگان بعضی ممالك از آن جمله سوریه نظریهٔ شان را تائید نمودند . واقعاً اگر این مسئله بوقوع پیوندد وبرای طلاب ما که لسان آلمانی میدانند وتعلیمات عالی خودرا در آنجا تعقیب خواهند کرد فواید مزیدی میرساند امیداست این خواهش بزودی در میدان عمل داخل گردد .

۲- چهارمین کنفرانس یونسکو که در پاریس به کرسی سازمان مـذکور دائر شده از ۱۹ ستامبر الی ۵ اکتوبر دوام کرد نظربه دعوت یونسکو وور قهٔ عرض وزارت معارف رئیس پوهنتون بحیث نمایندهٔ افغانستان در کنفرانس مذکور تعیین شدند . وراپورت پیشرفت های عرفانی یك سالهٔ مملکت را که طبق مادهٔ (۸) اساسنامه یونسکو ترتیب کرده بودند به کنفرانس سپردند در مذاکـرات خود بامدیر عمومی یونسکو بعداز اختتام کنفرانس وعده‌های خوبی بدست آوردند از قبیل تخصیص بورس که در آینده اعطا خواهد شد .و استخدام معلمین وغیره کمك عرفانی که در ساحهٔ اقتدار این موسسهٔ بین‌المللی می باشد .

۳- کنفرانس راجع به تعلیم جوانان روستانشین Education Seminar Rnral Adalt در سومین کـنفرانس عمومی یونسـکو تصـویب شده بود که در سال ۱۹۴۹ دوسمینر یکی در امـریکا لاتین راجـع بمجادله برضـد بیسوادی و دومی درآسیا راجـع به تعلیم اکـابر روستـا نشین بعمل بیاید حکومت هند درخواست نمود تاسمینر آسیائی درهند صورت بگیرد وضمنا متصدی مصارف مادی وترتیبات مذاکرات و جریان کارها گردیده در اثرآن وزارت معارف دعوت شمول درین سمینررا از طرف وزارت هند ذریعهٔ وزارت خارجه حاصل‌داشت ـ ع، عبدالباقی خان لطیفی مدیرعمومی نشریات ریاست مستقل مطبوعات بحیث نمایندهٔ افغانستان ازطرف وزارت معارف تعین شدند کنفرانس مذکور از ۲ نومبر الی ۱٤ دسامبر درمیسور دائر شد چون راپور کنفرانس

مذکور تاحال مواصلت نکرده است معلوماتی درآن موضوع درثانی بغرض مزید معلومات خوانندگان گرام شایع خواهد گردید .

٤ـ ترجمه ونشر رسالات یونسکو :

نه رسالهٔ که تحت عنوان عمومی « در راه حسن تفاهم بین المللی » از طرف یونسکو بطبع رسیده وچهار جلد تاحال باین مدیریت مواصلت نموده است جهت ترجمه بریاست دارالتاءلیف فرستاده شده است البته بعد از ترجمه بدسترس مربیون گذاشته خواهدشد تاطبق آن در راه حسن تفاهم بین المللی تعمیل دارند عنا وین این رسالات قرار ذیل است ؛

۱ـ بعضی تلقینات راجع به آموزش ومعرفت سازمان ملل متحده واجنس های اختصاص آن .

۲ـ تربیت مربیون .

۳ـ درصنف باطلاب خورد تر از۱۳سال .

٤ـ تاثیر خانه وجامعه بالای اطفال خورد از۱۳ سال .

بقیهٔ رسالات حین حصول برای ترجمه فرستاده خواهد شد علاوتا رسالهٔ تعلیم اساسی نیز جهت ترجمه سپرده شده تادرثانی مورد استفادهٔ مربیون واقع گردد .

مسائل مختلفه

علاوتا در دوران سال به یك پاره سوالات موسسات عرفانی نیز جواب ترتیب وفرستاده شده ویادرشرف ارسال میباشد که عبارت انداز ؛

۱ـ آموزش حساب ومبادی ریاضی درمکاتب ابتدائی ،

۲ـ آموزش کاردستی درمکاتب ثانوی .

۳ـ کمك اجتماعی به طلاب (البسه ورستوران)

٤ـ پروگرام تاریخ وجغرافیه درمکاتب ابتدائی وثانوی وغیره .

در نظر است که درین نزدیکی ها کمیسیون ملی یونسکو نیز در افغانستان تأسیس گردد ،

ریاست دارالتالیف

یکی از وظائف مهم واساسی وزارت تهیهٔ کتب تدریسی مکاتب است اگر کتب تدریسی به اندازهٔ ضرورت بدسترس استفادهٔ طلاب رسانده نشود چرخ وزارت به محور اساسی خود نمی چرخد قبلا کتب تدریسی ابتدائی از طرف ریاست ابتدائی و کتب ثانوی ومسلکی درشعبات ریاسات مربوطه ترتیب - طبع وتصحیح میگردید .

چون وزارت معارف درنظردارد بعلاوه ازاصلاح، تصحیح ونشر کتب تدریسی موجوده بهپیمانهٔ وسیعتری کتب معاون ویك تعداد کتب دیگرخارج از پروگرام درسی مکاتب که بهمعلومات تاریخی-جغرافیائی وتهذیبی مملکت ماروشنی انداخته بتواند تالیف - ترجمه وطبع نماید پس بروی همین اساس وزارت معارف در تشکیلات جدیدخود ریاستی بنام ریاست دارالتالیف درنظر گرفتهاست تااین ریاست برای برآوردن آمال معارف ازجهت تالیفات وتراجم کتب تدریسی وغیر تدریسی ونشر مقالات جهت تنویر اذهان معلمین - متعلمین وعامه کمك شایانی بنماید .

اگرچه ازتشکیل این ریاست دوسهماه بیشتر سپری نشده مگر با وجود آنهم بهفعالیت شروع بکار نموده ورؤس اجراآت آن بصورت خلص تقدیم میگردد .

مدیریت تالیف وترجمه :

تاجائیکه کتب درسی طبع گردیده بود ریاست به تصحیح وطبع- اول- دوم سوم - باانقشه هـا ورسم های آن اقدام وتا جائیکه کتب درسی مکاتب تالیف وترجمه نگردیده بود بتالیف وترجمهٔ آن مبادرت نمود بایںصورت کتب درسی صنوف متوسطه تمام وازدورهٔ ثانوی (صنف۱۲) برخی تحت تالیف وبعضی تحت طبع وپارهٔ ازطبع فارغ وبدسترس استفاده قرار داده شده کتبیکه تاحال تالیف نگردیده بمولفین ذی صلاحیت تفویض گردیده. کتب درسی که درینسال آمادهٔ طبع گردیده قرار ذیل است :

۱ـ کتاب کیمیای صنف ۱۲ بااشکال ورسم های آن .
۲ـ کتاب فزیك صنف ۱۲ با اشکال ورسم های آن .

۳ـ کتاب دوم دهاتی تحت تدقیق وتصحیح .

٤ـ کتاب سوم دهاتی تحت تدقیق وتصحیح .

٥ـ کتاب فارسی صنف دهم که توسط یك کمیسیون منتخبهٔ مضامین ومتون آن جمع وتدوین گردید .

٦ـ کتاب فارسی صنف یازدهم که توسط یك کمیسیون دونفری مضامین ومتون آن جمع وتدوین میگردد .

۷ـ کتاب دفتر داری که ازطرف شاغلی رئیس کسهٔ عمرانی تالیف و تحت تدقیق است .

۸ـ کتاب تاریخ ادبیات افغانستان که تحت تدقیق وعنقریب آمادهٔ طبع میگردد.

۳ـ تالیف وترجمهٔ کتب غیردرسی و کلاسیکی که جهت تنویر افکار تودهٔ اهل معارف ضروریست ریاست دارالتالیف بعدازرفع احتیاج مبرم کتب درسی بهترجمهٔ برخی از کتبیکه ازیك طرف به تنویر افکار عامه واهل علم و عرفان خدمت مینماید واز طرف دیگر ذخائر علمی وسرمایهٔ ادبی را بار می آورد عطف توجه نموده و درین باره تااندازهٔ که لازم بود اقدامات نمود چنانچه یك عده کتب ذیل را بهمترجمین لایق سپرد ،

۱ـ یك عده کتبیکه ازیونسکو درشقوق مختلف توصل نموده بود از قبیل تربیهٔ اطفال ـ رهنمای معلمین وتربیهٔ معلمین درصنف باطلاب ،

طرز تعلیم وتعلم ویرنسیب های عمومی تعلیم وتربیه درملل متحده .

نظریات تدریس راجع بهملل متحده وآژانس های مخصوصهٔ آن .

تاثیرات خانه وجامعه بر اطفال .

درصنوف باطلاب خورد تراز۱۳سال .

وبرخی دیگررا تحت ترجمه گرفت .

علاوتا کتب دیگررا کهدرالسنهٔ خارجه راجع به اجتماعیات ـروحیات ـ تاریخ اروپا، عرب، هند ـ افغانستان وغیره طبع ونشر گردیده ومطالعه وترجمهٔ آن برای افراداین خاك واولاد معارف ضروری ولازمی است هم تحت ترجمه گرفت و نیز کتبیکه درعلم کلام وعقاید بزبان عربی نوشتهشده ازقبیل شرح مواقف تالیف ویك

کتاب درعلم الکلام. ترجمهٔ کتاب طرز تدریس تاریخ، ترجمه کتاب خاطرات جمال الدین افغان، روحیات طفل ودو جلد تاریخ افغانستان و کتاب تو وز ند گی و کتاب ساینس عمومی و یك کتاب ریاضیات عمومی را ترجمه ونشر نماید علاو تأ ریاست در نظر دارد تا درباره تالیف کتب کلاسیکی مکاتب مسلکی و دارا لمعلمین ونسوان بعد از تثبیت پروگرام های آن و نیز تدوین لغات کتب پښتو با یك لست مکمل کتب پښتو که جهت مطالعهٔ انکشاف قوهٔ لسان بدرد بخورد اقدام نماید وهمچنان تدوین پښتو جهت سهولت آموختن لسان .

تعدیل ویا تصحیح کتب موجودهٔ پښتو را ازروی مناطق وترجمهٔ برخی از آثار خارجی راجع به پښتو وترتیب یك عدهٔ کتب زبان آموختن باصول علمی بسازد .

نا گفته نماند که ریاست در ترجمه ونشر کتب متذکرهٔ فوق اقدام مینماید . بعد از تدوین وتصحیح تماما بزبان پښتو ترجمه ونشر و باین صورت یك ذخیرهٔ علمی برای زبان ملی تهیه خواهدشد.

مدیریت نشریات :

این مدیریت دارای دو شعبه میباشد یکی شعبهٔ نشریات کتب تدریسی وغیر تدریسی ودیگر آن شعبه نشر مجلهٔ عرفان است .

کتب درسی وغیردرسی را که ازشعبهٔ تالیف وترجمه بشعبهٔ نشریات میرسد از نقطهٔ نظر طباعتی ملاحظه نموده رسمها ودیگرام ها ونقشه های کتب را براساس مرام مطبعهٔ عمومی ترتیب مینماید تا در کلیشه ساختن واز نقطهٔ نظر مشکلات طباعتی سکته درطبع کتب واقع نشود وبه تمام مشکلات طباعتی از قبیل ترتیب کتب و کلیشه ها وتفهیم موضوعات کتب درسی به مطبعهٔ عمومی کمك ورسید گی مینماید وبرای اینکه درجریان طبع کتب درسی معارف درمطبعهٔ عمومی سکتگی رخ ندهد همیشه خبر گیری مینماید .

احیای مجلهٔ عرفان :

نشر مجلهٔ عرفان که ازچندی باین طرف نظر بمشکلات طباعتی و توریدسامان طباعتی معطل بود چون این مجله برای تنویر افکار معلمین ومتعلمین وعلاقه مندان معارف خدمت شایانی مینماید ازهمه اولتر باحیا وتدوین این مجله اقدام ومقدمات

ابتدائی آنرا تا اندازهٔ که درحیطهٔ اقتدارخود ریاست وموافقه و معاونت مراجع مربوطه بود تهیه و به اجرای آن پرداخت چنانچه اولا در مجلس وزارت درین باره مفاهمه و بعد با ریاست مستقل مطبوعات ومطبعهٔ عمومی مذاکره بعمل آمد. در نتیجه نشراین مجله به نسبت اینکه اوایل کار و آغاز آمال است عجالتاً درسال چهار مرتبه یعنی درسه ماه یکبار باندازهٔ (۱۰۰)صفحه مقننه تثبیت گردید. وسائل همکاری وامداد به مجله تا جائیکه بخود ریاست ودوائر ذیعلاقه تعلق داشت تهیه واستدعای تساند قلمی هم تا جائیکه لازم بود ازنویسندگان محترم و بارز وطن بعمل آمده و به خواست خدای متعال شمارهٔ نخستین مجله دراوایل سال ۱۳۲۹ نشر و بدسترس افاده واستفادهٔ منسوبین معارف واهل علم ودانش گذارده خواهدشد.

چون هدف اصلی این مجلهٔ زیاده ترتنویر افکار، تقویه وانکشاف ذهنی ودماغی معلمین ومتعلمین ومنسوبین معارف میباشد وزارت معارف در نظر دارد درانتخاب مواد سعی بلیغ بخرج بدهد و آثار مفیدی از طرف متخصصین فن تعلیم و تربیه ساینس واجتماعیات وادبیات نشر و بدسترس استفاده علاقه‌مندان گذارد. و بعلاوه ازجریانات روزانهٔ معارف فیصله‌های مهم مجلس راجع به امور تعلیمی و معلومات راجع به ملل متحده و آژانس‌های مخصوصهٔ آن نیز درآینده حصهٔ ازمجله را تخصیص خواهدداد.

مدیریت کتابخانه:

درسال ۱۳۲۸ مهمترین کاریراکه کتابخانه انجام داده عبارت از تکمیل امور موجودی عمومی کتابخانه است.

که ازسال ۱۳۲۶ بعدازحادثهٔ حریق اول جوزای سال مذکور آغاز یافته بود و نظر به مشکلات زیاد یکه موجود بود خاتمه نیافته بود و اخیراً حسب الامر مقام وزارت ذریعهٔ یك هیئت فوق العاده بارثانی موجودی مذکور تطبیق یافته و نتیجه به مجلس وزارت تقدیم گردید. چون موجودی کتابخانه ازنقطهٔ نظر اینکه ازبدو تشکیل کتابخانه موجودی کامل وعمومی بعمل نیامده بود و بمرور زمان سر جمع اصلی کتابداران درد وائر حسابی از یك طرف دراثر ترجمهٔ اسمای کتب و تحریر آنها بفارسی واختلاف تلفظ اسامی کتب صحیح قید نشده بود. وازطرف دیگر چون

سال بسال نظر باصول کنترول از کتابی بکتابی ذریعهٔ کاتبان نقل گردیده بود بکلی تغیرشکل کرده و با اصل کتب تطبیق نمی یافت و نیز ترتیب و تصنیف لست های جدید کتابخانه باسرجمع کنترول مطابق نبود و نمره های مرتب ومسلسل کتابخانه در کتب کنترول موجود نبود وهرگاه تعداد کتب کتابخانه ولسانهای مختلف درنظر گرفته شود آنوقت اهمیت ومشکلات امور موجودی کتابخانه تاحدی واضح میگردد لهذا یك مدت مدیدی وقت مارا درسال ۱۳۲۸ تکمیل موجودی مذکور اشغال نمود .

علاوه براینکه کتابخانهٔ معارف بطورعادی ومعمول درسال ۱۳۲۸ برای استفادهٔ مراجعین همیشه باز ومراجعین حداکثر استفاده را از کتابخانه نموده اند - یك تعداد کتب جدید فارسی که بالغ به تقریباً دوهزار جلد میگردد از ایران ویك تعداد کتب دیگر جدید انگلیسی که تقریباً یکهزار جلد بالغ میگردد ازامریکا وغیره ممالك وارد ساخته ایم. استفادهٔ مراجعین در کتابخانه به اندازهٔ زیاد است که از یك نفر کتابدار از ۱۵ قوس الی ۲۵ جدی یعنی درمدت ۴۰ روز ۴۲۰۰ جلد کتاب نظر بشمارهٔ کتاب رسیدات جهت مطالعه برده شده البته بهمین معیار گرفتاری های کتابدارهای کتابخانه را تخمین خواهند کرد .

ریاست تفتیش

قبل از تشکیلات جدید وزارت معارف شعبات تفتیش هر ریاست جدا ودرتشکیل جدید ریاستی بنام ریاست تفتیش احداث گردید که دارای دو مدیریت تفتیش اداری و تدریسی میباشد - اجراآت دوائر تفتیش وزارت ذیلاً بصورت خلاصه تذکار میگردد :

۱ــ ثانوی ومتوسطه :

اجراآت ووظائف مهم این شعبه تغیر وتبدیل شاگردان ازیك مکتب بمکتب دیگر مطابق مقررات موضوعه، شمول واخراج طلبه طبق لوائح وزارت معارف، وارسی بامور و اوضاع اشخاص اداری وتربیوی مکاتب مربوطه بالاخره مراقبت احوال ووضعیت اخلاقی شاگردان وغیره است .

لیسهٔ حبیبیه :

تعلیم و تدریس معلمین داخلی و خارجی ذریعهٔ هیئت های جداگانه تفتیش گردید .

تعلیمات دورهٔ ابتدائی اطمینان بخش و تعلیمات دورهٔ ثانوی تااندازهٔ اصلاح طلب بود که ازطرف اولیای امور هدایت لازمه صادر گردید .

لیسهٔ غازی :

در ظرف سال تعلیمی ۱۳۲۸ امور اداری وتدریسی آن تحت غور و تفتیش قرار داده شده وتعلیمات این لیسه اطمینان بخش و باآنهم هدایات لازمه داده شد .

لیسهٔ استقلال :

ازطرف هیئت جداگانه ولیسهٔ نجات از طرف شخص رئیس ثانوی وارسی وامور تدریسی واداری این هردو لیسه اطمینان بخش بود .

امور تدریسی لیسه های نمبر ۱ ونمبر ۲ نسوان درطول سال تعلیمی از طرف رئیس ثانوی تفتیش و در نتیجه تعلیمات آنها خوب ومورد رضایت وزارت معارف واقع شد .

بعلاوهٔ لیسه‌های متذکره امور تدریسی واداری لیسهٔ نوی کابل، لیسهٔچاریکار، مکتب متوسطهٔ لیلیهٔمرکز، مکتب متوسطهٔ نهاری درطول سال ۱۳۲۸ ملاحظه وتفتیش وراجع به‌نواقص آن هدایات لازمه صادر گردید .

لیسه های احمدشاه بابا ومیرویس بابا مکتب متوسطهٔ کهکران قندهار ـ متوسطهٔ فراه ولیسه های هرات ومتوسطهٔ آنولا ازطرف یك هیئت که درراس آن ع‌ص عبدالاحمد خان معین اداری وزارت معارف بودند تفتیش وراجع به‌بعضی نواقصات آنها تاجائیکه درحوزهٔ صلاحیت آنها بود اصلاح ویك راپور مفصلی درین زمینه ترتیب وبوزارت معارف تقدیم نمودند . وزارت معارف بعد از غور ودقت ترتیبات لازمه اتخاذ وهدایت لازمه برای رفع نواقص آنها داده شد .

مکتب متوسطهٔ لیلیهٔ خلم نیز ازطرف اعضای تفتیش ثانوی بازرسی گردید .

۲ـ مسلکی :

بعلاوه از شمول واخراج طلبه طبق مقررات امور تدریسی واداری مکاتب لیلیه های مربـوطه از قبیل دارالمعلمین ها ، اصول تحریر ، مکتب زراعت ، مکتب تجارتی ، مکتب صنائع ومکتب میخانیکی وغیره در ظرف سال تفتیش وراجع به نواقص آن هدایات لازمه داده شد .

۳ـ ابتدائی :

بعلاوهٔ تغیر وتبدیل شاگردان از یك مکتب به مکتب دیگر مطابق مقررات وشمول و اخراج طلبه طبق لوائح وزارت معارف ـ فارغ التحصیلان صنف ششم را اکثراً بمکاتب حربی شوونځی ـ مدرسهٔ علوم شرعیه ـ دارالمعلمین ها ـ تجارتی ـ اصول تحریر ـ میخانیکی ونیز یك تعداد آنهارا جهت شمول بمکاتب ژاندارمه وپولیس ـ کورس مخابـرات وپستی و کـورس رادیو ـ کورس کمپودری وآبله کوبی وغیره ـ بـوزارت صحیه ـ مخابـرات وداخله وغیره بقدر ضرورت معرفی وامر تبدیلی آنها به مقامات مربوطه صادر گردید .

قبل از تشکیل جدید مدیریت تفتیش ابتدائی اعضای خود را بـه هیئت های جداگانه تقسیم وهر گروپ را جهت بازرسی امور تدریسی واداری مکاتب ولایات کابل ـ هرات ـ مزار شریف ـ قطغن ـ حکومت اعلای پروان ـ بدخشان فراه ولایت جنوبی اعزام نمودند . درنتیجه امور تدریسی واداری مکاتب شش کروهی ـ مکاتب ابتدائی شهر ومکاتب ولایت مزار شریف اطمینان بخش بود . امور تدریسی ولایت هرات خوب اما کارهای اداری آن قابـل هدایت و بازرسی دیده شد چنانچه از طرف وزارت معارف هدایات کافی داده شد وبرعلاوه ع،ص عبدالاحمد خان معین اداری وزارت معارف امور تدریسی واداری آن ولا را تا جائیکه لازم بود بازرسی واصلاح نمودند .

امور تدریسی واداری مکاتب جنوبی قابل اطمینان بود . امـور تدریسی واداری ولایت قطغن قابـل اصلاح وترمیـم دیده شد چنانچه وزارت معارف علی العجاله بطرف معارف ولایـت مزبور متوجه ویـك تعداد معلمین لائـق

از فارغ التحصیلان دارالمعلمین‌ها را به‌آنجا اعزام و بعضی سرمعلمین کارآزموده وباتجربه را به‌آنولا فرستاد . علاوتاً هدایات لازمه برای بهبود معارف آنجا داده شد . معارف میمنه درنتیجه تفتیش سال ۱۳۲۸ ـ امور اداری و تدریسی معارف میمنه خوب‌تر بود .

مکاتب ابتدائی نسوان ازطرف ع‌ص رئیس تدریسات ابتدائی تفتیش ودرنتیجه ازامور تدریسی واداری آنها اظهار خوشنودی نمود .

ریاست موزه و حفریات

چون درتشکیلات جدید وزارت معارف نظریه وتوسعه و انکشاف حفریات وموزه درافغانستان مدیریت عمومی موزه وحفریات بریاست تبدیل شده لذا برحسب فرمان‌نمبر ۵۵۸ر۵۵ تاریخی ۱۸ برج دلو۱۳۲۸ مقام منیع‌صدارت‌عظمی ع‌ص احمدعلیخان کهزاد که شخص عالم ولایق است ودرین رشته تتبع وسابقهٔ خدمت گذاری دارد باعین رتبه ومعاش رئیس موزه وحفریات مقرر ومنظور شده است . اجراآت مهم این شعبه قرار ذیل است .

۱ـ کشف لشکرگاه وآغاز حفریات :

از واقعات بسیار مهمی که جزء اجراآت سال ۱۳۲۸ ریاست موزه وحفریات محسوب میشود کشف لشکرگاه است درحوزهٔ هیرمند در مجاورت قلعهٔ بست که ازنقطهٔ نظر باستان شناسی کمال‌اهمیت دارد وارزش علمی آن برای‌عالم‌شرق ودنیای اسلام خیلی مهم تلقی میشود .

لشکرگاه که آنرا اهالی دهکده های مجاور (لشکری بازار) یاد میکنند وبیهقی مورخ معروف دورهٔ آل ناصر درتاریخ مسعودی آنرا لشکرگاه میخوانند درحقیقت درحصهٔ ازشهربست یا (قلعهٔ بست) است که‌ازعصر صفاری‌ها وغزنویها به‌بعد تازمان خراب کاری های تیمور یکی‌ازبلاد معروف سیستان بوده وبه منزلهٔ تجارتگاهی در حوزهٔ وسطی هیرمند وقوع داشت . بعبارت دیگر بست شامل دوحصه بزرگ یکی حصهٔ تجارتی شهر که شامل بازار ها ـ کاروان سرای ها ـ تجارتخانه ها و محل بود وباش اهالی بود

ودیگری لشکرگاه که عمارات سلطنتی ودولتی و بیشتر موسسات نظامی در آنجا تمرکز یافته بود چنانچه از کلمهٔ (لشکرگاه) مفهوم واقعی آنـــرا میتوان درك کرد ـ فاصله میان بقایای بست ولشکرگاه درحدود ده کیلومتر است وهـــردو متصل مجـــرای رود خانهٔ بـــزرگ هیرمند در دامان دشتی موسوم به (دشت لکان) واقع شده اند . موضوع خرابه های لشکرگاه باهمه عظمت بنا و نقش مهمی که در تاریخ دورهٔ غزنویها بازی کرده درخاطر کسی خطور نمیکرد وهیچ کس در داخل وخارج افغانستان از آن اطلاعی نداشت و کسانی هم که درولایات قندهار از آن بنام لشکری بازار اسمی شنیده بودند به چگونگی واقعی آن اطلاعی نداشتند تا اینکه دراوایل بهارسال ۱۳۲۷ رئیس موزهٔ کابل بامدیر واعضای هیئت حفریات فرانسوی که دراثر در خواست نائب الحکومگی قندهار بقصد معاینه و مطالعهٔ کمان معروف بست بدان صوب حرکت میکردند به رهنمائی بناغلی محمد یونس خان نائب الحکومه خـــرابه های لشکرگاه را معاینه نموده وعندالمراجعه بکابل رئیس موزه بعد ازمرور درمتن بیهقی باراول درمطبوعات افغانی خاطر نشان نمود که خـــرابه های لشکری بازار عبارت از بقایای قصور سلطنتی محمود و مسعود میباشد وبدین اساس دربهار ۱۳۲۸ اولین مرحلهٔ حفریات درآنجا آغاز گردید . حفریات این نظریه را فوراً تائید کرد بامراجعه وپیشنهاد رئیس موزه حضور اعلیحضرت معظم همایونی عکاسی هوائی این خرابه هارا اراده فرمودند و از طرف قوماندانی فضائی افغانی عکس های مهمی ازین منطقه برداشته شد و دراثر دوام حفریات کتیبه های کوفی پارچـــه های گچ بری ومهمتر ازهمه یك عده تصاویر رنگه دیواری به بلندی طبیعی قامت انسانی که غـــلامان ونظامیان گارد عصر غزنوی را معـــرفی میکنند کشف شد که از روی آن عجالتاً بعضی کاپی های نوك آهنی برداشته شده و ازطرف هیئت حفریات فرانسوی کوشش بعمل خواهد آمد تادرصورت امکان هرقدر آن که کنده شود بموزهٔ کابل انتقال یابد .

در خـــزان ۱۳۲۸ دومین مـــرحلهٔ حفـــریات لشکرگاه شـــروع شده و نتائج مهمتری بـــدست آمد بـــدین معنی که عـــلاوه برتصاویر دیواری

مذکور تصاویر دیگر کشف‌شده‌ویا مهمتر ازهمهٔ آنها مسجد کوچك یا مقصورهٔ پدیدار گردید که‌مخصوص عبادت‌سلطان مسعود بود این‌مسجد کوچك که سطح آن تقریباً دونیم‌مترمربع‌را دربرمیگیرد دیوارها ومحرابی داشت مزین با کتیبه‌های کوفی وتزئینات بسیار قشنگ اشکال‌هندسی که‌همهٔ آن باصرف مساعی متخصصین فرانسوی کنده‌شده وبصورت پارچه‌های بزرگ درمیان صندوق‌ها به‌موزهٔ کابل انتقال یافته است وریاست موزهٔ کابل درنظر دارد که هروقت عمارات علیحده در دسترس گذاشته شده وموزهٔ آثار اسلامی به میان آید قسمتی را برای تمدن درخشان غــزنویهای افغانستان وقف نموده وآنگاه غرفه‌ئی یاغرفه هائی برای (لشکرگاه) باز کنندواین‌مسجدرا که‌قدیم‌ترین مسجد افغانستان میباشد دریکی از اطاق‌ها دوباره بامتصل ساختن پارچه ها بسازدخلاصه لشکرگاه که حفریات آن دربهار وخزان سال ۱۳۲۸ جریان‌داشت وشواهدی که از آن بدست آمد از نقطهٔ‌نظر تحقیقات باستان‌شناسی صفحهٔ جدیدی را در تاریخ آرت وصنائع‌مستظرفه ومعماری‌یکی ازدوره‌های اسلامی مملکت‌یعنی دورهٔ غزنویها باز کرده‌وچون‌مدنیت دورهٔ‌غزنویهای‌افغانستان برممالك همجوارما تاثیر فراوان‌داشت وازنقطهٔ نظر قدرت سیاسی وعلمی وادبی رقیب خلافت بغداد شمرده میشد . روشنی هائیکه لشکرگاه درزمینه های‌مختلف می‌اندازد مورد توجه تمام شرق‌ودنیای‌اسلام واقع‌خواهدشد .

۲ـ تحقیقات هیئت‌امریکائی درزمینهٔ‌قبل‌التاریخ : نظر به‌پیشنهادات‌ومراجعات مکرر موزه تاریخ‌طبیعی امریکا بسفارت کبرای افغانی درواشنگتن وکسب موافقت وزارت معارف افغانی بالاخره‌هیئت باستان‌شناسی مرکب ازسه‌نفر ازطرف موزهٔ‌مذکور وارد کابل‌شده‌وبعدازتماس ومفاهمه با اولیای امورورزارت معارف ورئیس موزهٔ کابل بالاخره به‌هیئت مذکور درحدود توقف‌چهارماهه درتابستان سال‌جاری اجازه مسافرت وگردشی در حوزهٔ سفلی هیرمند وسیستان افغانی داده شد تا بدون تشبث به‌حفریات به‌مطالعات‌روی‌خاکی درزمینهٔ‌مراحل‌اولی قبل‌التاریخ که‌عبارت ازتحقیق دوره‌های مدنیت‌سنگی بشری است بپردازند مشروط براینکه مخارج همه‌به‌عهدهٔ موزهٔ امریکائی تاریخ طبیعی بشری باشد وکولکسیون ادوات سنگی وکاپی مطالعات آنها به شمول عکس‌ها نقشه‌ها وغیره به‌موزهٔ کابل داده شود هیئت مذکور تحت ادارهٔ (مسترفیر سرویس) مدت دوماه به تحقیقات روی خاکی پرداخته برای بسط مطالعات به امریکا مراجعت کرد قرار نظریهٔ

هیئت مذکور درسیستان افغانی بعضی نقاطی است که از نقطهٔ نظر مدنیت های دوره های اولیهٔ حجری بشر قابل مطالعه و تحقیق است و مطالعهٔ آن البته حفریات میخواهد و این مسئلهٔ است که با موافقت وزارت معارف و همکاری موزهٔ کابل بسال آینده صورت خواهد گرفت

۳ـ خریداری مسکوکات میرزکه : موضوع میرزکه و کشف چندین هزار سکه را از آنجا همگان اطلاع دارند چون در روزهای اول کشف مسکوکات مردمان قبائلی منگلی عدهٔ سکه ها را بدست آورده و نگهداشته اند ریاست موزهٔ کابل برای تمرکز دادن حداکثر مسکوکات مذکور در موزه و جلوگیری از انتشار زیاد آن بخارج بعد از عرض و کسب اجازهٔ کتبی از حضور والا حضرت سپه سالار غازی صدر اعظم هر قدر سکهٔ که اهالی بیارند فی دانه یک افغانی خریداری میکنند در جریان سال ۱۳۲۸ در حدود چهار هزار مسکوکات جدید خریداری کرده است که به تحویلدار موظف سپرده شده امروز برای مسکوکات میرزکه در موزهٔ کابل اطاق مخصوص تشکیل یافته و قسمت اعظم مسکوکات از طرف دانشمندان سکه شناس فرانسوی مطالعه وطبقه بندی شده کتلاکی هم ترتیب یافته که در پاریس مصروف طبع آن میباشند .

٤ـ ورود شاگردان مکاتب در موزه و مطالعات علمی : موزه ومعاینهٔ آن در توسعهٔ معلومات تاریخی شاگردان مدارس اهمیتی دارد که کسی از آن انکار ندارد در جریان سال مانند سالهای گذشته شاگردان صنوف عالی مکاتب و طلبات مکاتب نسوان مرتب به موزه آمده وازمعاینهٔ آثار تاریخی کشور خود استفاده های زیاد کرده اند دراکثر موارد رئیس موزهٔ کابل درعین جریان معاینهٔ طلاب به ایراد کنفرانس هائی پرداخته است .

ریاست سپورت و حفظ الصحه

قبل از تشکیل جدید وزارت امور سپورت وحفظ الصحهٔ طلاب از هم جدا بوده، ولی در تشکیل جدید ریاستی باسم ریاست سپورت .وحفظ الصحه احداث گردید که به امور سپورت وحفظ الصحه وارسی مینماید وخلص اجراآت شعبات آن قرار ذیل میباشد :

سپورت :

حسب همه ساله اجراآت سپورتی ومسابقه های مربوطه که وارسی ونگرانی آن از طرف مدیریت سپورت وزارت معارف میگردید از ماه حمل شروع وتاآخر فصل

خزان دربین طلاب معارف باصول ومقررات سپورتی چنین انجام یافت .

۱- درابتداء سال نو ۱۳۲۸ بعدازینکه لیسه های کابل لست های ورزشکاران خویش را به شعبه سپورت تقدیم و پس از بر آوردن قرعه پروگرام مسابقه های اجتماعی که به سیستم لیگ صورت گرفته مسابقهٔ دورهٔ اول تورنمنت های رسمی فتبال- هاکی و بعدا هیندبال - باسکت بال - والی بال وغیره بصورت ناک اوت انجام داده شد .

۲- پس از انجام مسابقات دورهٔ اول تورنمنت اجتماعی سپورتهای انفرادی که انجام آن در کلوپ عسکری بوقوع پیوست بعمل آمد که در آن طلاب مکاتب بصورت تماشاچی نیز اشتراك ورزیده بودند .

۳- سپس دورهٔ دوم تورنمنت رسمی معارف در بازیهای اجتماعی شروع و پس ازچندی با نتیجه مقنع سپری شد متعاقباً دورهٔ شیلدمعارف که طبق قانون ناك اوت انجام دادیم که درین قهرمان هر بازی معین گردید .

٤- سالگره کلپ سپورتهای ثقیلهٔ معارف ازهمه دلچسپ تر وموزون تر واقع گردید وجهت باز دید آن والا حضرت غازی صدراعظم و تمام اراکین دولت حضور بهمرسانیده بودند ازطرف شاملین کلپ سپورتهای ثقیلهٔ معارف درشقوق مختلفهٔ نمایشات نشان داده شد که ازهمه سالها خوب تر و بهتر بوده چه ریکاردها تجدید و تخنیك که در سپورت نصف موفقیت است نیز بمراتب بلندتر وخوبتر بوده است چنانچه ازطرف تماشاچیان تقدیروطرف توجه والاحضرت غازی صدر اعظم صاحب که مبلغ ده هزار افغانی نیز قسم تشویق به کلپ عنایت فرمودند واقع گردید.

٥- همین قسم سپورت آب بازی که درین سه سال است درافغانستان خصوصاً مکاتب معمول وعملی میگردد درین سال خوبتر و بهتر بوده است ونتائج خوب بدست آوردند .

ودراثر فعالیت های متمادی شعبه سپورت که باعث قناعت ورضائیت مقام عالی معارف گردید مدیریت مذکور بریاست تبدیل گردید .

معاینه وتداوی طلاب :

قبل ازینکه به اصل موضوع بپردازیم تذکر میدهیم که شفاخانهٔ معارف یك شفاخانهٔ دارای بستره نبوده وتنها یك معاینه خانه میباشد لذا راپوریرا که تقدیم میداریم منحصر به اجراآت یك معاینه خانه بوده والبته ازاجراآت یك شفاخانهٔ اساسی اختلاف

داشته وخیلی محدوداست پس‌هم به‌اساس وطبق اجراآت معمولهٔ همه‌ساله اجراآت خودرا عملی وراپور آن ذیلاً ارقام است :

۱ ـ مریضانیکه ازمکاتب ذریعهٔ معرفی خط های جداگانه به شفاخانه معرفی میشوند ازطرف دکتوران معارف تحت‌معاینه قرار گرفته بعد از معاینه وتثبیت مرض ازطرف دکتورمذکورنسخهٔ لازمه تحریر وباساس نسخهٔ دست داشتهٔ خود مریض ادویه راازدواخانهٔ‌معارف اخذ میدارد اما اگر در شفاخانهٔ معارف نسبت به عدم وسایل و غیره تشخیص صورت نگیرد مریض موصوف ذریعهٔ استعلامیه ومعرفی‌خط علیحده ازطرف دائرهٔ شفاخانه به‌معاینه‌خانه مرکزی و متخصصین مربوطهٔ آن رجعت داده میشود نامبرده درآنجا تحت تداوی متخصص‌قرارمیگیرد واگر بستری‌شدن مریض لازم دیده شود ذریعهٔ مکتوب رسمی شفاخانهٔ معارف به‌شفاخانهٔ علی‌آباد فرستاده میشود شفاخانهٔ علی‌آباد در بستره های مخصوصی که برای طلاب تخصیص داده شده بستری وتحت مشاهده و تداوی گرفته میشود چنانچه بهمین‌اساس امسال هم چندین نفرطلاب مریض‌را که ازمکاتب مختلف بودند به شفاخانهٔ علی‌آباد بغرض تداوی ومعالجه معرفی نموده ایم :

۲ ـ همه وقت داکتر از طرف شفاخانهٔ معارف به‌مکاتب لیلیهٔ مرکز رفته ومریضا نیراکه قابل بستره نباشند معاینه‌ونسخهٔ لازمه‌میدهدو نسخهٔ مذکور ازطرف شفاخانهٔ معارف اجرامیشود واگرمریض قابل بستره باشدبه دائرهٔ مکتب موضوع راهدایت ودائرهٔ مکتب کیفیت رابه‌معاینه‌خانهٔ مرکزی تیلفوناً مخابره مینماید . ازمعاینه خانهٔ مرکزی موتر امبولاس (مریض بردار) آمده ومریض رابه شفاخانهٔ علی آباد نقل و از طرف داکتر نوکریوالادر سرویس مخصوص ومربوطهٔ آن بستری میشودچنانچه چندنفر طلاب‌لیلیهٔ مکتب قبایل‌واصول تحریر وغیره بهمین اساس بستری گردیده اند .

۳ـ گاه‌گاه ازطرف شفاخانهٔ معارف یک‌نفر داکتر به‌مکاتب لیلیهٔ مرکز رفته وبه دست خود در البسه وبسترهٔ طلاب مذکور ـ پودر « دی ، دی ، تی » وغیره‌ادویهٔ مضاد تعفن استعمال وبه‌دائرهٔ مکتب‌هدایت لازمه میدهد تا ازصورت سرایت و استیلای امراض ساری جلوگیری بعمل آید .

٤ـ اگر درولایت کابل دریکی از مکاتب آن کدام واقعه وحادثهٔ امراض ساری دیده میشود وازطرف دائرهٔ مربوطهٔ آن به‌شفاخانهٔ وزارت معارف اطلاع

میرسد، سرطبابت بلامعطل یك نفر داکتررا بدان صوب اعزام وداکترموصوف درآنجا اجراآت وترتیبات لازمهٔ فنی خودرا اتخاذ مینماید بعدازانجام وظائف صورت اجراآت خودرا راپوری ترتیب وبه‌شعبهٔ مربوطه تقدیم میدارد .

۵- درابتدای شروع سال تعلیمی تمام طلاب مکاتب بلا استثناء واکسین ضد محرقه تطبیق میشوند. در هذاسنه هم تقریبا در حدود پانزاده هزار نفر طلاب مکاتب واکسن ضدتیفو وپاراتیفو تزریق گردیده اند . اگر احتمال شیوع کدام مرض ساری دیگر مثل کولیرا وغیره موجود باشد طلاب پیش از پیش واکسن ضدهمان مرض تطبیق میشوند .

۶- طلاب جدیدالشمول مکاتب تماما قبل ازدخول درمکتب ازطرف شفاخانهٔ معارف واکسن چیچك تطبیق میگردند امسال تمام طلاب جدیدالشمول واکسیناسیون چیچك شده اند.

۷- طلاب جدید الشمول قبل از ادخال مکتب معاینهٔ صحی شده اند - راجع به طلا بیکه به کدام امراض ساری مبتلا بوده‌اند درستون جدول‌اوراق معاینات نظریات جداگانه تحریر شده است ،

۸- بعداز انجام واکسیناسیون تمام طلاب مکاتب عالی وابتدائی از طرف دکتوران وزارت معاینهٔ صحی میشوند داکتر در جدول ویا کتاب مخصوصیکه برای معاینات طلاب طبع شده ودر مکاتب موجود است موضوع تداوی - تجرید وغیره نظریات وهدایات لازمه را درستون مخصوص همان کتاب ثبت میدارد .

۹- مکاتب نسوان هم نظر به پروگرام معین از طرف داکتر های معارف معاینهٔ صحی - واکسیناسیون وتداوی گردید اند .

۱۰- تمام چپراسیها وملازمینیکه برای خدمات مکاتب وغیره دوائر معارف استخدام میشوند - از طرف شفاخانهٔ معارف معاینهٔ صحی شده اند ،

ریاست اداری

این ریاست به اساس تشکیلات جدید وزارت معارف عرض وجود نموده است وظیفهٔ آن تهیه ووارسی به‌مسائل مالی- تهیهٔ لوازمهٔ تدریسی تمام مکاتب‌ومسائل واعاشه واباتهٔ مکاتب مسلکی وغیره میباشد. این‌ریاست از شروع تشکیل‌به‌شرح ذیل به انجام وظائف محولهٔ خویش پرداخته است .

کتب تدریسی دورهٔ شش صنفی ضرورت سال تعلیمی ۲۷-۲۸ مکاتب ابتدائی مرکز وولایات مطابق پروگرام و بست معینه قبل از آغاز سال تعلیمی به مرکز وولایات به اندازهٔ ضرورت فرستاده شده است ونیز کتب دورهٔ متوسطه تااندازهٔ که از طبع فارغ شده مطابق احتیاجات به مرکز وولایات توزیع گردیده است.

کتب اداری - قرطاسیه ، دفتر مکاتب ابتدائی - متوسطه و ثانوی واوراق ولوائح اجراآت دوائر که از طبع فارغ وبه مرکز وولایات فرستاده شده است.

لوازم تحصیل از قبیل تختهٔ سلیت - قلم سلیت - تختهٔ مشق - گل سفید - قلم نی - دوات گلی - کتابچهٔ خط دار - قلم پنسل - پنسل پاك - وتباشیر وغیره مطابق بست منظوری لوازم تحصیل به مرکز وولایات توزیع گردیده است. بعلاوه برای تورید لوازم تحصیل و کتب تدریسی لسان خارجه که در لیسه ها ومکاتب متوسطه خوانده میشود با کمپنی های داخلی و خارجی داخل مفاهمه ومکاتبه بوده وترتیبات لازمه گرفته شده است.

در سال ۱۳۲۸ بعلاوهٔ اینکه وزارت معارف برای تکمیل تعمیرات نیمکاره اکثر ولایات توجه نموده به تعمیر وترمیم مکاتب ذیل مرکز از طرف مدیریت تعمیرات وزارت رسیدگی شد.

۱- ترمیمات ویك حصهٔ تعمیر الحاقیهٔ سرای بادام ۲- ترمیمات و یك حصهٔ تعمیر الحاقیه صنوف مکتب نمبر ۲ نسوان ۳- ترمیمات عمومی حرم سرای باغ بابرشاه ٤- ترمیمات وساختمان قفسچه های باغ بابرشاه مربوط وزارت معارف ٥- ترمیمات عمومی مکاتب شهر ٦- ترمیمات مرکز وزارت ویك حصهٔ کارات ترمیم مکتب غازی.

۷- ترمیمات مکتب نسوان بابای خودی علیه الرحمه ۸- ترمیمات جای معلمین خارجه

شورای عالی معارف

برای غور وتدقیق در کلیه مسائل معارف واخذ تصمیمات ووضع قوانینی که برای پیشرفت معارف لازم میباشد ، وزارت معارف لزوم تاسیس مجلسی را بنام «شورای عالی معارف» احساس نمود که حسب ضرورت ودر مواقع لازمه برای حل وفصل بعضی امور مهم وعلمی منعقد گردد ، مقررات «شورای عالی معارف» که محتوی تشکیلات ووظائف آن بوده ودر مسائل متعلقه مستند قرار داده خواهد شد ، جهة تصویب مفکورهٔ تأسیس وتعیین صلاحیت شورای مذکور به مجلس عالی

وزراء تقدیم واخیراً مجلس موصوف بتأسیس شورای عالی معارف ومقررات آن در جلسهٔ مؤرخهٔ ٤ دلو ۱۳۲۸ موافقت نموده ومراتب تصویب آن بعداز گذارش از صحهٔ مقام وکالت پادشاهی بفرمان نمبر ١٥٢٤ مورخهٔ ۱۳ دلو۱۳۲۸مقام صدارت عظمی بوزارت معارف جهة تعمیل ابلاغ گردید .

شورای عالی معارف (متشکل ازمعین ها- رؤسای ریاست تدریسات دارالتالیف تفتیش - سپورت وحفظ الصحهٔ معارف - رئیس پوهنتون کابل - یك یك نفر از مدیران مکاتب ثانوی - ومسلکی- یک نفر ازسرمعلمین با تجربهٔ مکاتب ابتدائی یك یك نفر ازمعلمین لایق و با تجربهٔ مکاتب ثانوی،ابتدائی ، مسلکی وهفت نفر علمای مبرز مملکت که در معارف سوابق خدمت داشته باشند ، میباشد) غیر از مجالس عادی وزارت که عموما هفتهٔ یکدفعه روز های دو شنبه جهةغور بعضی اموراداری تشکیل میشود، بوده وبرای حل مسائل ذیل درمواقع لازمه انعقادمی یابد:

۱- ترتیب ، تدوین ، اصلاح و تصویب کلیه پروگرامهای مکاتب ابتدائی ثانوی ، مسلکی ذکوروانات .

۲- ترتیب، اصلاح وتصویب کلیه لوائح وتعلیماتنامهائیکه برای تدریسات ، تفتیش امتحانات وغیره امور مربوط بمعارف وضع میگردد . از قبیل لوائح حق الزحمهٔ تدریس . لوائح حق الزحمهٔ تألیف وترجمهٔ کتب . لوائح معاشات مسلکی ، وظائف رؤسا ومدیران معارف ومدیران مکاتب وغیره .

۳- غور وتدقیق کلیه پیشنهادات اصلاحی که در بارهٔامور معارف ازطرف دوائر وزارت ویا خارج ازآن تهیه وتقدیم میشود .

٤- غور تصویب در بارهٔ الغای بعضی ازمکاتب موجوده وایجاد مکاتب جدید ابتدائی ، ثانوی ومسلکی ذکور واناث .

٥- تحقیق وتصویب در بارهٔ استخدام معلمین خارجی ، فسخ تجدید یا الغای قراردادهای آنها .

٦- تعیین رشته های تحصیل طلبهٔ که بخرج وزارت معارف بخارج اعزام میشوند .

۷- انتخاب وتعیین طلبهٔ که بخرج وزارت معارف جهة تحصیل بخارج اعزام میشوند.

۸- قبول ویارد مبالغیکه بعنوان اعانه بوزارت معارف تقدیم میشود وتعیین وجوه مصرف آن،

۹- تشخیص صلاحیت اشخاص و یامؤسسات رسمی و انفرادی که اجازهٔ تاسیس مدارس ابتدائی ثانوی و مسلکی ذکوروانات را در خواست میکنند (با در نظر داشتن مادهٔ «۲۲» قانون اساسی)

۱۰- غور دربارهٔ تاسیس هر نوع مکتبی که اشخاص و یا مؤسسات رسمی یا انفرادی میخواهند ایجاد نمایند (با در نظر گرفتن مادهٔ «۲۲» قانون اساسی) .
۱۱- تشخیص درجهٔ تحصیل طلبهٔ که در مکاتب مسلکی خارجه که سویهٔ آنها با یا نتواز تحصیلات عالیهٔ دارالفنون است ، تحصیل کرده اند .
۱۲- غور وتشخیص استحقاق اشخاصیکه برای اعطای نشانهای موجودهٔ معارف ویا مدالها ونشانهائیکه در آینده وضع میگردند . پیشنهاد میشوند .
۱۳- سنجش پیشنهاد هر اقدامیکه موجب ترقي سویه عرفانی وعلمی مملکت میگردد ،
۱٤- کمك فکری در کلیه مسائل عرفانی باوزیر معارف .

در شورای مذکور از زمان تأسیس باینطرف فیصله های آتی بعمل آمده است :

۱- فیصله راجع به اعزام پانزده نفر از فارغ التحصیلان لیسه ها وپنج نفراز فارغ التحصیلان دارالعلومها جهت تحصیل بخارج برای معلمی مکاتب مسلکی . که این فیصله بعداز تصویب و منظوری مجلس عالی وزرأ جهة تطبیق بریاست تدریسات عمومی اخبار شده است .

۲- تصویب راجع به دارالمعلمین ها : جهة بلند بردن سویهٔ معلمین دارالمعلمین ابتدائی از (نه) سال به (۱۱) سال تمدید داده شده ودارالمعلمین متوسطه بیك لیسهٔ مکمل تبدیل گردید که طلاب آن بعداز فراغ بدارالمعلمین عالی که تأسیس آن بسال آینده در پوهنتون مدنظر گرفته شده ، شامل گردند .

۳- فیصله راجع به آیندهٔ مکاتب احضاریهٔ لیلی و نهاری مرکز وولایات باینصورت که : مکتب لیلیهٔ قندهار یکدم ومکاتب لیلی هرات ومزارشریف تدریجی لغو شده وطلاب جدید نمیگیرند . مکتب لیلیهٔ مرکز بیك لیسهٔ دوازده صنفی لیلی تبدیل گردید ومکتب نهاری مرکز بحیث احضاریهٔ لیسهٔ تجارتی بحال خود باقی ماند.

٤- مسئلهٔ تعدیل تقسیم ساعات هفته وار لیسه ها و متوسطه های ذکور مرکز و اطراف که از ریاست تدریسات عمومیه پیشنهاد شده بود مطرح بحث قرار داده شده ودر نتیجه تعدیل وتطبیق آن تصویب گردید .

۵- فیصله در بارهٔ تقسیم ساعات هفته وار ومفردات پروگرام بعضی مضامین لیسه ها وابتدائیه های نسوان که تغیر و تعدیل آنها از طرف ریاست تدریسات عمومیه پیشنهاد شده بود ،

٦- دربارهٔ تاسیس وتشکیل کومسیون ملی یونسکو که راپور آن از جانب آقای داکتر محمدانس خان رئیس پوهنتون کابل پیش شده بود ، تصویب بعمل آمد .

۷ ـ در بارهٔ کتب لسان انگلیسی لیسه ها ومتوسطه ها که تا حال در بعضی سلسلهٔ اکسفورد ودربعضی ، سلسلهٔ مایکل ویست تدریس میشد نظر به پیشنهاد ریاست تدریسات عمومیه غور بعمل آمده وتعقیب سلسلهٔ مایکل ویست ترجیح داده شد.

۸ ـ نسبت به مشکلاتیکه برای متعلمات لیسه های نسوان ازرهگذر تعقیب لسان خارجی عائد بود باثر پیشنهاد ریاست تدریسات عمومیه درلیسه های مذکور شروع لسان خارجی ازصنف ٤ بصنف ۷ تصویب گردید .

۹ ـ فیصله راجع به تاسیس مکاتب دهاتی درهزار جات وافزایش پنجاه فیصد درمعاش معلمین آنجا بنام معاش منطقوی .

۱۰ ـ فیصله راجع به تأسیس مکاتب دهاتی درهرات ومشرقی .

۱۱ ـ فیصله راجع به تأسیس یك باب مکتب ابتدائی نسوان درشهر نو .

۱۲ ـ مذاکره دربارهٔ تاسیس کود کستان درمزار شریف .

۱۳ ـ فیصله دربارهٔ اینکه تدریس مضامین درلیسه های حبیبیه ، نجات احمد شاه بابا ومیرویس بابا که سابق بهلسان خارجی صورت میگرفت بعد ازین تاصنف (۹) توسط معلمین داخلی بهلسان ملی بعمل آید .

همچنین بسا مسائل علمی دیگر نیز درشورای عالی معارف از وقت تاسیس باینطرف مطرح مذاکره قرارداده شده که نظر بهنداشتن اهمیت بارز ذکرهمهٔ آنها دراینجا لازم دیده نشد .

امور فوائد عامه

در سال ۱۳۲٤ حکومت بایك کمپنی امریکائی موسوم به موریسن کنودسن که‌در ساختمان های بزرگ وقوی مانند بندها ، راه‌هاوغیره تعمیرات چه‌در داخل اتازونی وچه در ممالك خارج شهرت‌داشت داخل قرارداد شد تاامور انجنیری، ساختمان راه ها ، بندها و آبیاری وغیره پروژه های افغانستان را تحت عمل واجراء بگیرد .

پس از تدقیق ومطالعات‌زیاد پلان‌وپروژه های ذیل تکمیل شده . راه بزرگ تورخم وکابل که قریب ۱۸۰ میل‌طول دارد وبه امتداد دریای کابل بوجود آمدن این سرك خوف وخطر راه لته‌بندرا ازبین برده ، سرك بزرگ کرشك وقندهار که‌مانند سرك‌جدید اسپین بولدك ازراه‌های درجه اول بشمار میرود ، پلان ونقشه های‌بند بغرا ، بندخروار . بندسراج ، مطالعات ابتدائی بندسروبی ، بند درونته وپروژهٔ آبیاری قریب شهرجلال‌آباد که‌صد هزار جریب زمین‌رازیر آب‌می سازد وبرای تنویر شهر مذکور تولید برق نیز می‌نماید .

پس ازمطالعه وتدقیقات مکمل انجنیری وبعضی ملاحظات تعمیر اتی پسر کها بند ها . عمارات حکومت با درنظر گرفتن مسائل اقتصادی چنین صواب دید که اهتمام وتوجه زیاد در اعمار سرك سپین بولدك وپروژهٔ آبیاری بغرا بعمل آورده شود همان‌بود که‌نتائج خوب ۱۳۲۸ این دو پروژه اطمینان بخش ومورد خوشوقتی حکومت گردید وازنقطه نظر اقتصادیات مملکت نیز قناعت بخش است امسال سرك سپین بولدك تکمیل شده وازقندهار تاسپین بولدك بفاصله ٦٦ میل امتداد دارد عرض ومیلان این‌سرك عیناً مانند سرك های درجه اول‌غیر قیرشده ایالات متحدهٔ امریکا میباشد ابروهای بزرگ ودوعدد پل کانکریتی مستحکم بالای دریای ارغستان و(میل‌مانده) نیزشامل آن‌است که‌توانائی وقوه برداشت ترافیك ازصرف وقت زیاد واستهلاك عراده هاجلو گیری مینماید سرك مذکور شبیه به‌مینار یست که‌برای سالهای متمادی برپاخواهد بودوتمثیل ارتقای افغانستان میباشد این راهی است که محصولات وادی حاصل خیز هلمند به مار کیت ها

وبازار های ممالك خارجه برروی آن نقل‌داده خواهدشد وتوجه به‌ساختمان این راه بمنظور توسعه تجارت‌خارجی که‌ضرورت همه‌ملل دنیااست بوده به امتدادسمت‌غربی دریای هلمند از گرشك تاچخانسوریك پروژه آبیاری تحت اجراء است که برای (۵۲۸۰۰۰)ایکر زمین‌آب ذخیره خواهد کرد درجریان سال۱۳۲۸ بالای دریای هلمند بند (انحراف کنندهٔ تعمیر وپنجاه کیلو متر کانال بزرگ نیز برای کنترول آب‌ازکانکریت ساخته شده‌یك‌اطاق‌تولید برق‌بطاقت ۳۴۰۰ کیلووات برق در کانال بزرگ تعمیر شده و زمانیکه ماشین های آن تکمیل گردید ازآن استفاده بعمل خواهد آمد . فعلاً آب برای فارم‌امتحانی زراعتی نادعلی وغیره تهیه میشود .

پلان‌ها وپروژه های آینده فعلاً منحصر به‌امتحان وطریقهٔ مفید آبیاری زراعت‌است‌وتخم های‌زراعتی ونباتات جدیدازامریکا وارد وزرع شده تادیده شود کدام یك‌نباتات بارخوب ترین آرد این فارم امتحانی که در اثر پروژهٔ بغرا بمیان آمد یکی از مهمترین عامل ارتقای اقتصادی بوده درپیشرفت منابع ثروت افغانستان بشمار میرود، بدهاقین فرصت خواهد داد درچنین زمین زراعت وآبدارممکن‌شده بزراعت‌وتربیه حیوانات مشغول‌بوده مخصوصاً به شرائط وادی هلمند توافق حاصل نمایند دهاقین ومملکت هردو ازین طریقهٔ عملی زراعت مستفید خواهد شد .

مجموعمقادیر کاریکه امسال‌در پروژه آبیاری بغرابعمل آمده قرارذیل‌است :

حفریات	۱۴۵۱۴۳۵	مکعب متر زمین برداشته شده	
ریختن کانکریت	۲۱۹۵۸	»	»
کار سنگ	۳۴۴۸۵	»	»

کار زیادی درحصه کانال های‌دیگر وحفریات‌نیز بعمل آمده برای‌ساختمان بند کجکی که قریب (۳۰۰۰۰۰۰) ایکرفت آب را در تابستان برای آبیاری ذخیره مینماید فعلاً آماده گی زیر نظراست غدیری که بوجود می‌آیدبالاتراز بند به‌وسعت ۳۵ میل خواهدبود که‌یکی از بزرگترین غدیر مصنوعی‌است که‌ساخته شده دست انسان درایشیامی‌باشد بند مذکورازسیلاب های‌آوان بهاروخسارات وارده

سیلاب جلوگیری نموده و(۱ بره) آب‌های افغانستان که بمنظور زراعت بکار میرود ذخیره خواهد کرد وزمانی کار آن تکمیل گردید ذخیره غذای که کفایت تمام افغانستان را بنماید خواهد کرد بند کجکی قوهٔ برق کافی درجنوب غربی افغانستان جهت پیشبرد صنائع ازقبیل نساجی تولید فولاد فابریکه سمنت سازی آسیاهای آرد ودیگر فابریکه‌های ضروری تهیه وتولید خواهد کرد ساختمان بند ارغنداب نیز زیرنظراست وآب کافی برای وادی ارغنداب وبرق برای شهر قندهار تهیه وتولید مینماید .

ساختمان این بندو پروژه های آبیاری توسط بانك صادراتی وواردانی امریکا که دلچسپی زیاد به ارتقای افغانستان دارد بدادن قرضه ۲۱ ملیون دالر قابل امکان ساخته مفادی که ازطرف این قرضه بعمل خواهد آمد مسرت بانك مذکور رافراهم نموده وازین لحاظ به پرداخت این قرضه قایل شد این است یك راپور سالیانه تعمیراتی درافغانستان وامید میرود که سالهای آینده ارتقای بیشتر ومهمتری بارآرد افغانهای که ازین جاها دیدن کرده اند توسط این ساختمان های بزرگ ومهم بحیرت رفته وخوشوقت شده اند وامید میرود که کسان زیاد ارتقای مملکت شانرا به ترتیب منظم ودائم که درین سال اخیر بعمل آمده بچشم سر به بینند .

شق متراالوژی :

۱ ـ یکپایه استیشن جوی دربالا مرغاب نصب وبکار انداخته شده .

۲ ـ سامانهای عصری جدیدیکه ازامریکا خریداری ووارد شده بود ، در استیشن‌های مربوطه نصب شده است .

۳ ـ طبق پیشنهادقوماندانی طیاره سه‌استیشن متراالوژی لین کابل، قندهار وهرات باسامان فضائی مجهز شده وشاگردان متراالوژی مسائل علمی بین المللی جوی را مربوطه بصعود ونزول طیاره آموخته اند .

ریاست تعمیرات :

الف ـ ارگ کابل وغیره :

۱ - تعمیر گلخانه ، بدون کارهای دست بند بقیهٔ آن تکمیل شده است .
۲ - « حرم سرای » « « « « «
۳ - ترمیمات کلیه ارگ انجام‌شده است .
٤ - تعمیر استدیم : - به‌استثنأ بعضی جزئیات کلیات آن تکمیل شده است .
۵ - تعمیرقصربزرگ نوی کابل:- داغ گیری وترمیمات لازمه بعمل آمده است.
٦ - کار گنبد تعمیرمقبرهٔ اعلیحضرت شهید تکمیل شده است .
۷ : تعمیر میدان گلف به استثناء جزئیات کلیات آن تکمیل شده است .

ب- مربوطه ولایت مشرقی :

۱ - تعمیرایارتمان نیم کار تکمیل شده صرف نصب آهن جامه مانده .
۲ - تعمیر پوسته شهری تکمیل شده صرف نصب آهن جامه ورنگمالی باقیمانده .
۳ - بیت الخدم های مدیریت مخابرات تکمیل شده .
٤ -الحاقیهٔدارالحکومه گی تکمیل است صرف نصب آهن جامه‌ورنگمالی آن باقیمانده .
۵ - تعمیر قهوه خانه مربوط بلدیه درهذاسنه شروع الی پوشش رسیده و کار آن جریان دارد واطاق های عملیات معاینه خانه وشفاخانه نیز جریان دارد .

ج- مربوطه حکومت اعلی فراه :

درسال ۱۳۲۸ کارتعمیر مکتب متوسط ومکاتب ابتدائی دارآباد وکوشك وتعمیر متر لوژی باستثنای دیوار احاطهٔ آن تکمیل و هکذا پنج سرك سمت هرات بعرض ۸ الی ۱۰ وطول۱۷الی ۸ متر بقسم‌پخته کاری جدیدتکمیل وانجام‌گردیده .

د- مربوطه ولایت جنوبی :

۱ - تعمیر مدیریت مخابرات که‌درسال ۱۳۲۷ به‌پوشش رسیده بود درسال جاری پوشش ونجاری‌ومسطح‌واستر کاری آن تکمیل گردیده تنها رنگمالی آن باقیمانده .
۲ - تعمیر دارالحکومه گی که‌درسال ۱۳۲۷ یك حصهٔ آن به سنگ کاری رسیده بود درسال۱۳۲۸سنگ کاری آن تکمیل وعمارت‌سمت جنوب ونصف‌سمت‌غربی به‌پوشش رسیده تماماً به‌طول یکصد مترآباد ومتباقی درسال ۱۳۲۹ زیر کار گرفته خواهد شد : -

۳ ـ تعمیر متر لوژی در سال ۱۳۲۸ شروع گردیده وپوشش شده دروازه و کلکین وآهن آن نصب گردیده تنها رنگمالی آن باقیمانده ،

٤ ـ تعمیر حکومت کلان خوست ، سمت شمالی به‌پوشش رسیده باقیمانده کار موسمی آن جاری میباشد .

٥ ـ عمارت گدام خوست به‌پوشش رسیده باقیمانده کارمذکور به شدت جریان دارد .

٦ ـ تعمیر یك باب مکتب ابتدائی خوست تکمیل وقابل استفاده گردیده .

۷ ـ برای تعمیر مرکز گردیز در سال ۱۳۲۸ که ماموریت جدید تهیه مصالح تشکیل گردیده ۵۷ دوره داش پخت گردیده .

ریاست معابر :

الف سرك ها ـ مربوط ولایت کابل :

سرك پغمان ،

نقشهٔ این سرك دولینه است لین اول آن قبلا ساخته شده ، کار لین دوم با بعضی جزئیات لین اول قرار ذیل در سال جاری اجراء شده آغاز آن از برج میزان بوده است .

۱ـ کاریکه در بغل لین اول اجرا شده کندن وپرکاری مجموعاً ۱۰٤۲۷،۹۵ متر مکعب

۲ـ لین دوم :

۱ـ از کیلو متر اول الی کیلومتر دهم کندن ۱٤۲۸٤،۹۹ مکعب
۲ـاز کیلو متر اول الی ده واز ۱٦ الی ۱۷ پرکاری ۱۸٦۲۸،۹٦ « ۳۵۰۳۲،۹۵ متر مکعب
۳ـ « « « ۱۷ الی ۱۰ جغل اندازی ۲۱۲۰،۰۰ «

۲ـ مربوط ولایت جنوبی :

۱ـ سرك خته کند وجنوبی

این سرك از گردیز بخوست میرود کارهای سنهٔ جاری سرك مذکور.

۱- سرنگ پرانی ، جبل کاری، کندن کاری، پر کاری ،
سنگ کاری مجموعاً ۱۹٦۹٥۰۰۷-متر مکعب
۲- صاف کاری ٦۸۳۷۷۰۰۰- مربع متر
۳- ولایت مشرقی
۱- سرك کنر ها :
کار موسمی سال جاری سرك مذکور ازحمل الی ۱۳ ثور
کندن و پر کاری ، وسرنگ پرانی آن مجموعاً ۵۳۰۰۰۰- متر مکعب
٤- مربوط حکومت اعلی بدخشان :
۱- درحصهٔ جرم از بهارك الی طویخانه حدبخشی جرم واشکاشم

طول سرك	٦٥	کیلو متر	جمله مقدار کار ۱۷۲٤٦۱ - مکعب متر
خام کاری	۱۲۰٦٥۸ -	مکعب متر	
سرنگ پرانی	۲٥۹۷ —	» »	
سنگ کاری	٤٦٥۹۰ —	» »	
جبل کاری	۲٦۱٥ —	» »	

۲- در حصهٔ اشکاشم از طویخانه الی پوزه ایروغ حد بخشی اشکاشم ووا خان

طول سرك	٤۰ —	کیلو متر	جمله مقدار کار ٤۸۰۰۰-مکعب متر
خام کاری	٤۸۰۰۰	مکعب متر	

۳- درحصهٔ واخان از پوزهٔ ایروغ الی قلعه انجه ورخان

طول سرك	۹۹—	کیلو متر	جمله مقدار کار- ۷۲۰۰۰ مکعب متر
خام کاری	۷۲۰۰۰ —	مکعب متر	

ب پلها :
مربوط بحکومت اعلی شمالی

۱- پل صوفیان کار شده گی	٥	درفیصد
۲- » سرایخواجه « »	۹٥	»
۳- ابر وسیا گرد	۹٥	»
٤- پل سیا گرد	۹٥	»
٥- پل قره گرد	۹۰	»
٦- پل جبل السراج	٥۰	»

۲- مربوط ولایت کابل

۱- ترمیمات پل قندهاری	۱۰۰	در فیصد
۲- پل بگرامی	۱۰۰	»

۳- مربوط حکومت اعلی غزنی

پل بابا	۱۰۰	»
پل سرخ	۱۰۰	»
پل درانی	۵	»
پل سالار	۳	»
پل سلطان خیل	٤۰	»
پل بزك نمبر ۱	۸۰	»
» » نمبر ۲	۸۰	»
» » نمبر ۳	۸۰	»
» » نمبر ٤	۸۰	»
پل کشك	۵	»
ترمیمات پل نصر الله	۱۰۰	»
پل کلان سید آباد	٦۰	»
ترمیمات پل قره باغ	٦۰	»

مدیریت فوائد عامه مزار شریف:

۱- شروع تعمیر یك عمارت اساسی وعصری بحکومت نهر شاهی که کار ابتدائی آن شده و باقیماندهٔ آن بنا بموسم سرما معطل مانده.

۲- کار با قیماندهٔ تعمیر بزرگ و پختهٔ هوتل که ملتوی بود، در هذا لسنه یك اندازه کار مذکور بسر رسیده.

۳- یکباب عمارت پخته کاری بنحو یلخانهٔ مستوفیت شروع گردیده که دو حصه کار آن تمام ویك حصهٔ آن باقیمانده.

٤- ترمیم و مرمتکاری اکثر مکاتب.

۵- تعمیر دو پل پخته بصورت اساسی در دهدادی که یکی به پل شفاخانه و دیگری به پل قلعهٔ حربی موسوم گشته اند.

٦- اصلاح وپخته کاری سرك جدید آقچه ازحد پل امام بکری الی‌دروازهٔ قوم آقچه واز شبرغان الی خواجه دوکوه بعرض شش متروطول (۱۱۹۲۷۵) متر

که جمله (۷۱۵۶۵۰) کیلو متر می شود تماماً با سنگ وریگ فرش واصلاحات وتعدیلات هم گردیده .

۷- اصلاح گردشی سرك دهدادی بطول صد متر وعرض ۱۴ متر که جمله مربع متر آن (۱۴۰۰) متر میشود.

۸- برای تحویلخانهٔ شکر یك عمارت اساسی و پخته کاری بنا و آهن پوش گردیده که درحدود بیست هزار بوجی شکر درآن گنجایش دارد .

۹- تعمیر تانك بطرول طور پخته با کتارهٔ محوطهٔ آن بپایهٔ تکمیل رسیده .

۱۰- عمارت تانك بطرول چار سرك که وسعت داده شده یك قسمت آن تمام و باقی کار آن عنقریب اختتام خواهدیافت.

مدیریت فوائد عامهٔ حکومت اعلی میمنه :

۱- تعمیر یك کدام عصری درمیمنه

۲- « « « « دراندخوی

۳- به اندازهٔ بیست میل سرك از دولت آباد الی تگاب پخته کاری و ریگ اندازی شده است .

مدیریت فوائد عامهٔ حکومت اعلای فراه :

در سال جاری علاوه بر مرمت کاری و ریگ اندازی سرکها از مرکز فراه تا باغ پل به دوطرف سرك بیك تعداد کثیر نهال ناجو غرس گردیده وپنج پل پخته درحدود خشکابه وساج نو ساخته وسرك بکواه که به اثر سیلابهای امسال خراب شده بود ، از خرمالق تاآخرحصهٔ مربوطهٔ دلارام مرمتکاریشده است .

مدیریت فوائد عامهٔ حکومت اعلای پروان :

۱- تکمیل پنج پل در سرك راه مرکز الی گلبهار که بصورت پخته کاری انجام یافته است .

۲- تعمیر عمارت علاقه داری قره باغ کهدرسال جاری تکمیل وقابلاستفاده گردیده است .

۳- احداث یك سرك جدید از دوآب میخ زرین الی حکومتی کهمرد که قابل عبور ومرور عراده ها هم گردیده .

امور وزارت صحیه

الف- مدیریت تشکیلات :

۱- چون دوا خانه های مرکز کابل محدود بوده درین اواخر از نقطهٔ نظر رفاه وآسائش اهالی اجازهٔ مفتوح ساختن یکتعداد دواخانه‌های دیگر نیز توسط وزارت صحیه از مقام منیع صدارت عظمی حاصل شده است وصورت تطبیق و اجراآت عملی آن زیر بحث می باشد .

۲- چون مقرراتیکه دربارهٔ دواخانه های شهری وضع واکنون مرعی الاجرا میباشد ازسالهای گذشته بوده ازان روتجویز نمودیم تاقوانین فوق که عبارت ازاصولنامه رهنمای دواخانه ها وغیره باشد مجدداً تحت غور وخوض قرار داده شود چنانچه موضوع به کمیسیون مربوطه رویت داده شده است .

۳- برای اینکه دوافروشیهای شهری از خود یك بودجهٔ مصارفاتی معین داشته وادویه جات واردهٔ شان پس از سنجش مصارفات وبیجك های دست داشتهٔ شان بصورت درست وقیمت اصولی درمعرض فروش گذاشته شود وزارت صحیه توسط مدیریت تشکیلات خود بودجهٔ مصارفات سالانهٔ دوا فروشی های مرکز کابل را ترتیب وبه ایشان دستور داد تاادویه جات خودرا طبق قیمت معین و مفاد یکه برایشان وضع شده بفروش برسانند . علاوتاً درنظر داریم تا برای دواخانه‌های اطرافی نیز دریموردمقرراتی وضع نمائیم .

٤- به مقصدیکه شرکتهای اتحادیهٔ توريد ادویه مطابق به اصول صحی وتحت قوانین درفعالیت باشند . اخیراً به عنوان (مقررات وتعهد نامه اتحادیه توريد ادویه) درطی ۲۰ مواد مقرراتی را ترتیب داده وپس ازغور مجلس انضباط خود آنرا بهشرکتهای مزبوره فرستادیم تا به اساس مواد مقیدهٔ آن اجراآت نمایند.

٥- برای اینکه وزارت صحیه درمرکز کابل یك شفاخانه که ازهرحیث اساسی وعصری باشد داشته وتوسط آن از اوضاع صحی محیط باخبری نماید بالاخره تجویز نمود تا یك شفاخانه که دارای پنجصد بستره باشدتأسیس نمایدچنانچه تا يك اندازه دورهٔ مقدماتی این موضوع طی شده است .

۶ـ درین اواخر وزارت صحیه از نقطهٔ نظر رفاه و آسایش اهالی پس از منظوری مقام منیع صدارت عظمی بمدیریت کنترول خود دستور داد تا وجه مصارفات بیست و پنج بستره را در بودجهٔ سال۲۹ شفاخانهٔ ملکی خوست تکلیف نماید که درینصورت تعداد بستره شفاخانهٔ مذکور (۳۰) بستره میشود .

۷ـ به لحاظیکه لست اغذیهٔ مریضان شفاخانه های مربوطه ما در سنوات ماضی وقیمت مواد ارتزاقیه آنزمان تثبیت شده بود وحالا بودجهٔ اغذیهٔ مذکور نظر به بلندرفتن قیمت ارزاق بسنده نیست ازان رو مجدداً بودجهٔ اغذیهٔ مریضان را بتناسب قیمت اغذیهٔ فعلی تعین وترتیب دادیم که البته پس از طی مراتب اصولی بودجهٔ وی عملی شود .

۸ـ وزارت صحیه درین اواخر عموم اجناس و اشیا و غیره طرف ضرورت شفاخانه های اطرافی خودرا که درراپورتهای شان درزمره نواقصات قیدشده بود تحت لست علیحده آورده وآنرا جهت تهیه بمدیریت عمومی اداری ارسال نمود. چنانچه مدیریت عمومی مذکور فعلا لوازم یکصد بستره را برای شفاخانه‌های فوق تکمیل کرده است .

ب ـ مدیریت درملواکی :

۱ـ مدیریت درملواکی توانست که در ۱۳۲۸ ادویه جات عمومی ضرورت شفاخانه های مربوطه را بذریعهٔ هیئت های منتخبه درولایات شمالی وغربی مملکت بفرستند . وبه واسطهٔ این اجراآت دروظیفه هیچیك از مامورین فنی و غیر فنی شفاخانه های مربوطه که سابق برای اخذ ادویه بمرکز می آمدند معطلی واقع نشود.

۲ـ ادویه ضرورت وسامان فنی کارآمد شفاخانه های ژاندارم مربوط وزارت داخله تاجائیکه موجود بود مدیریت درملواکی به وزارت موصوف پرداخت

۳ـ مدیریت درملواکی برحسب وظیفه راجع به توزیع ادویه به مؤسسات ملی و ادویه فروشی های شهری تاجائیکه ممکن شده میتوانست کمك ودرتکمیل ادویهٔ کمبود آن برای رفع سرگردانی اهالی بذل مساعی نمود .

۴ـ درفراهم نمودن وسائل تورید ادویه وسامان فنی وزود رسیدن فرمایشات

دیپو به کمپانی‌ها وسرعت تورید ادویه‌جات تازه مانند پنسلین ها استرپتومایسن ووا کسین ها جدیت وفعالیت نمود .

۵- چون مدیریت درملوا کی همیشه نگرانی دارد تاازادویه جات جدیدالمکشوف که به درد تداوی امراض وبهبودی صحت توده بخورد بزودترین وقت آن ادویه‌را بوسیلهٔ دیپوی ادویه تورید کند .. درهذا سنه مدیریت درملوا کی توانست در خریداری یکمقدار ادویه ایروماسین وکلور مایستین اقدام نماید . که اینک بعد ورود مورد استفادهٔ مریضان قرار گرفته است .

۶-چون برخی‌ازادویه‌جات‌ضروری‌مریضان‌درادویه‌فروشیهای‌شهری‌ممکن‌نمیشود . مدیریت درملوا کی برای رفع سرگردانی مریضداران ترتیبی اتخاذ کرد تا آن نوع ادویه جات را از ادویه فروشیهای مربوط دیپو بمقابل قیمت اخذ بدارند .

کار روائی عمده سال ۱۳۲۸ ریاست حفظ الصحه .

ج- مدیریت بین المللی :

۱- مدیریت بین‌المللی باشعبهٔ سازمان صحی جهان درنیو دهلی راجع به بدست آوردن متخصصین واشخاص فنی ملاریا وغیره امراض مسری‌داخل اقدامات شده وازموسسهٔ مذکور خواهش نمود تا اینچنین اشخاص را بدسترس وزارت صحیه بگذارند چنانچه دراوائل سال ۲۸ اول کرنیل مانی مدیرمنطقوی سازمان صحی جهان باداکتر لوری متخصص مجادلهٔ ملاریا وارد کابل گردید داکتر لورین مناطق ملاریائی مملکت را معاینه‌وسروی نمود . متعاقبا داکتر کتلر متخصص امراض زهروی آمده بودمناطق را ازنقطهٔ‌نظر امراض زهروی معاینه نمودهمچنان داکتر تولی آمر صحی این‌موسسه وارد مرکزشده و بعضی شفاخانه هارا معاینه ودرخصوص‌مجادلهٔ حماء لکه دار بما همکاری نمود . کذایك تیم مجادلهٔ ملاریا تحت آمریت داکتررودرلغمان مشرقی درهذا سنه داخل فعالیت عملی گردید .

۲- راجع بدست آوردن پنجاه هزار دولار سامان از موسسهٔ صحی دنیا برای امورات صحی افغانستان داخل مذاکره شده تخصیص مبلغ مذکوررا حاصل نمود که سازمان صحی جهان ازجمله پنجاه هزار تخصیصیه مملکت افغانی مبلغ شانزده هزار آن را برای چهار فیلوشپ که چهار نفر داکتر که‌برای هرفیلوشپ آن

یکنفر دکتور تعین واعزام میشود تخصیص داده مابقی مبلغ مذکور را برای وزارت صحیه سامان ولوازم خریداری وروانه میدارند .

۳- اعزام ع . ص غلام‌فاروق‌خان معین‌وزارت صحیه و ع د کتورعبدالظاهرخان بحیث نمایندهٔ افغانی که در دوهمین‌جلسهٔ اسامبلهٔ عمومی صحی جهان که بتاریخ ۱۲ جون ۱۹٤۹ درروم منعقد شده بود شمولیت ورزیده بعد ازفراغ جلسه جهت خریداری سامان ضرورت وزارت صحیه عازم امریکاشدند. چنانچه هیئت مذکور پس از فراغت جلسهٔ موصوف خریداری سامان‌ودستگاه اکسریز و غیره را که ذیلا ذکر میکنیم خریداری وتهیه نموده اند .

برای شفاخانهٔ بلدیهٔ کابل :

۱- اپرات رادیوگرافی ورادیوسکوبی بطاقت دوصد ملی امپر باتمام ملحقات آن برای عکاسی ومعاینهٔ اکسریزی .

۲- اپرات رادیو ترابی سطحی بطاقت صد کیلوولت (برای تداویهای سطحی وامراض جلدی) باتمام ملحقات آن .

۳- اپرات رادیوگرافی ورادیو سکوبی که‌عکاسی‌دندان‌را ایفا کرده میتوانند.

٤- اپرات رادیوگرافی ورادیو سکوبی کوچك سیار .

برای شفاخانهٔ ملکی هرات :

۱- اپرات‌رادیو گرافی ورادیوسکوبی (۱۰۰) ملی امپیر باتمام سامان‌ولوازم مربوطهٔ آن ازقبیل اطاق تاریك میز وغیره سامان برای عکاسی بصورت افقی شاقولی وغیره .

۲- جنریتر برای تولید قوهٔ برق بطاقت (۲۵) کیلووات .

علاوه بران هیئت موصوف با کمپانی های معروف دنیا از قبیل سبیا ساندوز وبایر مفاهماتی نموده وتصمیم گرفته اند تادر آتی از کمپانی مذکور ادویه جاتی که ازنقطهٔ نظر طبابت عصری تازه میباشد به افغانستان وارد شود .

به‌ترتیبیکه ادویه جات مذکوررا خود کمپانی های فوق تا سرحد افغانستان میرسانند . زیراادویه جاتیکه‌قبلا میرسید درراه عبور ازپاکستان بمشکلات مواجه

شده ویك نوع خساره تولید میگردید ومیعاد بعضی ادویهٔ میعادی سپری میشد .

٤- ازاثر اطلاع مکتوبی سازمان صحی جهان که روز ۲۲ جولائی را روز صحت عامه تعین کرده بودند، به مدیریت نشریات وزارت صحیه داخل مذاکره گردیدیم .

٥- موضوع ضرورت بین سال ۱۹٤۹-۱۹٥۰-۱۹٥۱ وزارت صحیه ومربوطات آن را معلومات کافی از دیپوی عمومی ادویه گرفته وبه موسسهٔ صحی جهان داخل اقدامات شدیم .

٦- ازاثر مخابرهٔ وزارت خارجه ووصول مکتوب سازمان صحی جهان مواد قابل بحث ترتیب وبرای ع، ص غلام فاروق خان معین صحیه داده شد تادر جلسهٔ صحی دنیا که در روما منعقد میگردد بهاجندا شامل نماید .

۷- مدیریت بین المللی با سازمان صحی جهان داخل مذاکره و برای سروی نمودن مناطق ملاریائی مملکت افغانی دو کتوران چند از سازمان صحی دنیا بوزارت صحیه آمده به بعضی مناطق ملاریائی افغانستان گشت و گذار نموده وبرعلیه مرض مذکور مجادله نمودند .

۸- موضوع معاف شدن محصول گمرکی ادویه وسامان که از طرف سازمان صحی دنیا برای امور صحی افغانستان روانه میشود فرمان مقام صدارت راحاصل وجهت تطبیق بوزارت اقتصاد ملی ارسال نموده ایم .

۹- موضوع اعزام داکتر میرغلام حیدرخان ماهر جهت تخصص درشق مرض توبرکلوز ومجادله برعلیه مرض مذکور به سازمان صحی دنیا داخل مذاکره وبرای مدت شش ماه بحیث فلوشب ازطرف سازمان صحی دنیا موافقه حاصل وبتاریخ ۲۷ سنبله ۲۸ بجانب لندن اعزام گردید .

۱۰- همچنان داکتر محمد عزیز خان سراج حسب موافقه سازمان صحی دنیا وانتخاب وزارت صحیه برای کسب تعلیمات عالی درامراض اطفال بهامریکا اعزام گردید .

۱۱- ارسال فورم داکتر حسامی به سازمان صحی جهان دهلی جدید که برای یك فیلوشب عوض داکتر حکیمی جهت تخصص درشق امراض زهروی از وزارت صحیه منظور شده .

۱۲- بوزارت خارجه ابلاغ شد که تمام گذارشات ادویهٔ صنعتی را که در نهمین کنگره بین المللی ادویهٔ صنعتی مطرح مذاکره قرارداده میشود و درموقع آن به طبع میرسد یك جلد آنرا برای وزارت صحیه خریداری نماید. ومبلغ سه پوند سترلنك قیمت آن از وزارت صحیه کارسازی میشود.

۱۳- درموضوع تجویزیکه موسسهٔ صحی جهان نسبت به امتیازات ومعافیتهای اجنسی های بین المللی بین افغانستان وسازمان صحی دنیا بهامضاء رسیده بهموسسهٔ صحی دنیا داخل مذاکره گردیدیم.

۱٤ - طوریکه باسازمان صحی جهان دهلی موافقه بعمل آمد، دونفرفلوشب کورس ملاریا برای افغانستان قایل شده اند. نظر به آن ص سید مرتضی خان داکتر وص غلام سخی خان داکتر برای این فیلوشب از وزارت صحیه انتخاب گردیده که بتاریخ سهشنبه پنج برج دلو عازم سازمان صحی دنیا در دهلی جدید برای تکمیل فیلوشب مذکور شده اند.

۱۵- بموجب اطلاع مدیریت عمومی کنفرانسهای وزارت خارجه نسبت به تاسیس ادارهٔ ممالك آسیائی درکابل وحسب فرمان مقام منیع صدارت عظمی که بوزارت صحیه واصل شده بود بریاست مستقل مطبوعات کمیسیونی دائر ومسئلهٔ مذکور را تحت غور ودقت قرار داده و صورت فیصلهٔ آن جهت مطالعه وملاحظهٔ جلالتماب وزیر معارف تقدیم گردیده مبرهن است کهصورت نتیجهٔ آن وقتیکه ازوزارت معارف معلوم شد بوزارت امورخارجه ارسالمیگردد.

۱٦- دراثر وصول مکتوب ۱۱-۱٦-٤۹ تاریخی ۲٦ ستمبر داکتر تولی از سازمان صحی جهان دهلی جدید قرارداد صحی بین وزارت‌صحیهٔ افغانستان وسازمان صحی‌جهان عقد وقرارداد مذکوررا ازمدیریت بین‌المللی درسه کاپی تایپ وبه سازمان صحی جهان روانه نمودیم تایك کاپی آنرا امضا نموده وبوزارت صحیه روانه نمایند.

۱۷- موضوع احتیاجات سامان ولوازم وتجهیزات علمی و نوشته جات ادبی طبی وزارت صحیه ازاثر وصول تلگرام نمبر ۳۰ر۲۹ر۱۱ر٤۹ سازمان صحی دنیا به موسسهٔ مذکور داخل مذاکره شده مبلغ پانزده صد دالر امریکائی تخصیصه از

سازمان صحی جهان برای خریداری سامان مذکور حاصل ولست احتیاجات ضروری خودرا ترتیب وارسال نمودیم تانظر به بودجه موسسهٔ صحی دنیا آنرا خریداری وارسال نمایند .

۱۸- نظر به مذاکره که بین سازمان صحی جهان ووزارت صحیه بعمل آمده و ازینکه وعدهٔ مکتوبی به موسسهٔ سازمان صحی جهان داده شده بود کتابی پیشنهاد صحی مملکت افغانی را راجع به پروغرام ۱۹۵۰ ترتیب و بهسازمان صحی دهلی جدید ارسال نمودیم .

۱۹- ع،ص دکتور فقیر محمدخان شفاه رئیس تشکیلات وزارت صحیه جهت شمولیت در کنفرانس منطقوی صحی جهان درجنوب شرق آسیا که درهند منعقد میگردد بتاریخ ۲۷ سنبله بطرف دهلی جدید اعزام شدند ،

۲۰- قرار اصول مخابرات مکتوب سازمان صحی دنیا مبلغ ۲٤۱۵ دالر سهمیهٔ سال ۱۹٤۹ وزارت صحیه دروجه حساب سازمان صحی دنیا پرداخته شده است .

۲۱- راجع به جمع آوری اعانهٔ اطفال داخلی وخارجی به تماماً مدیریت‌های صحیه ولایات داخل مکاتب گردیده پول مذکوررا ازمدیریت‌های صحیه ولایات جمع آوری وتوسط ریاست روزنتون تحویل دافغانستان بانك نموده ایم .

۲۲- درموضوع کنترول ادویه مخدره وهمچنان ترتیب فورمولر های که بسلسلهٔ وزارت امور خارجه ازموسسهٔ دائمی تریاك واصل شده توسط دیپوی عمومی ادویه خانه پری وبه موسسهٔ دائمی تریاك ارسال و همچنان سوالاتی درمورد ادویه مخدره وغیره از سازمان صحی دنیا و کمیتهٔ دائمی تریاك واسامبله عمومی وزارت صحیه وارد گردیده جواباً اقدام وبقناعت شان پرداخته شده است .

۲۳- درموضوع منع معتادین تریاك راجع بهزرع آن بریاست زراعت وموضوع تجارت قاچاق آن بوزارت اقتصاد ملی وراجع به منع معتادین آن بمدیریت های ولایات هدایات کافی صادر گردیده تادرجوامع بزرگ توصیه هـای اخلاقی وضمناً ازضرر آن به اهالی بفهمانند تابه توفیق خداوند و کوشش زمامداران مملکت معتادین این بتهٔ منحوس بصورت کلی واطمینان بخش ازتوده برداشته شود.

۲۴- دراثرخواهش موسسه‌دائمی تریاك راپورسالتمام‌سال ۱۹۴۹ ادویهٔ مخدره وتماما گذارشات و مسائل مربوطه آن را بریاست دیپو امرا کید داده شده که راپور مذکور را ترتیب‌داده بوزارت صحیه روانه نمایند که بموسسهٔ دائمی تریاك فرستاده شود .

د- مدیریت احصائیه :

۱- هدایات لازمه به تمام نائب‌الحکومه ها وحکام اعلی و کلان متحد المالاً راجع به ارسال راپور تولدات ووفیات .

۲- طبع ده‌هزار قطعه کارت اخذراپورماهوارفوتی وتولدی مناطق مملکت در خود وزارت صحیه .

ه ـ مدیریت نشریات:

۱- مدیریت نشریات مسئول نشر وتبلیغ مضامین صحی وطبی بوده وازین نقطه نظر برای بلند بردن سویهٔ صحی کشور وظیفه مهمی بعهده دارد . چنانچه برای این منظور سابقا تنهـــا یك مجلهٔ روغتیا موجود و بداخل ۳۲صفحه ماهوار چاپ میگردید . و در صفحات محدود آن هرگونه مضامین صحی وتبلیغی برای مردم واطباء نشر میشد ولی زمینه برای پیشرفت معلومات فنی وتحقیقات وتبلیغات طبی دران موجود نبود چون وزا رت صحیه که درحین حال وظیفهٔ نگهدا شت صحت وتندرستی عامه‌را وظیفه‌دار میباشد ارطرف دیگر برای ترقی وپیشرفت معلومات فنی وعلمی دکتوران افغانی نیز معلومات لازمه را باید فراهم نماید ، ازین‌نقطهٔ نظر لازم دانست. که مجلهٔ روغتیا را مخصوص طبقهٔ اطباء ومنسوبین‌طب قراردهد تاد کتوران افغانی بتوانند نتائج تحقیقات وتتبعات علمی خود را در صفحات آن نشر وازین‌راه برای مزید معلومات همکاران وهمسلکان کشور خویش معاونت نمایند و هم کشفیات وتتبعات‌جدیدیکه درعالم طب‌وقتاً فوقتاً به ظهور می پیوندد ازمجلات خ رجی اقتباس وذریعهٔ مجلهٔ روغتیا به مقصد تزئید معلومات اطباء وطن نشرمیابد .

۲- برای تنویر وبلندبردن خلق مجلهٔ دیگری بنام روغتیا زیری تاسیس نمود که‌دران مباحث مختلفهٔ طب بازبان بسیار ساده وعام فهم وعاری ازاصطلاحات‌طبی

نشر میگردد . این مجله دارای دو قسمت است . اول آن بنام وزارت صحیه ودران مرض طرز وقایه وجلوگیری از امــراض اصول حفظ‌الصحه وغیره نشر ودر قسمت دوم تحت عنوان قسمت روزنتون که دران مضامین صحی در خصوص وظایف مادران پرورش کودکان تغذیه وصورت شیردادن شیرخوارگان امراض اطفال وغیره را برای کسب معلومات طبقهٔ عامه نشر میدارد .

این مجله بداخل ۲۵ صفحه درگستتنر طبع ودر بیستم هرماه از طرف مدیریت نشریات به تعداد هزار جلد رایگان برای استفادهٔ مردم توزیع میشود .

۳ـ مدیریت نشریات در هرماه اجتماع دکتوران افغانی را ترتیب داده ودر اجتماع مذکور راجع به پیشبرد امورصحی کشور دکتوران افغانی اظهار رای ونظریه میدارند که در موقعش برای پیشرفت امورات صحی استفاده میشود .

٤ـ مــدیــریت نشریــات وتبلیغــات عــلاوه بــر نشر طــبع دو مجــلهٔ فوق‌الــذکــر بــرای تعمیم روح حفظ‌الصحه در پانــزدهٔ هــر ماه کنفرانسهای در رادیو کابل نشر وتوسط کنفرانسهای مذکور مردم‌را به‌اصول حفظ‌الصحه آشنا ساخته به بالا بردن سطح معلومات صحی کشور خدمات مفیده انجام میدهد . ازطرف دیگر چون مجلات صحی بتمام اهالی وطن نمیرسد مضامین مفید صحی برای حفاظت تندرستی مردم درروزنامه های کشور(انیس واصلاح) نشر وبدینوسیله ازحمله وسرایت امراض ساریه ظهور و پیدایش امراض تناسله وغیره بحث میراند تادر تمام نقاط مملکت مردم ازان مستفید گردند .

۵ ـ مدیریت نشریات وتبلیغات صحی برای تنویروتفهم‌عامه غیر از نشر مجلات ومضامین صحی توسط ماشین سینمای متحرك خودفلم های صحی‌امراض سل‌سفلیس سوزاك دیزانتری وغیره رادر مکاتب ومجامع بزرگ درموسسات وشفاخانه ها نمایش داده وبوسیله فلم های صحی‌صورت‌پیدایش وپیشرفت‌امراض مذکورمعالجه وجلوگیری ازان رانشان داده وبازبان ساده ترجمه فارسی ذریعه میکروفون سینمای مذکور تبلیغ گردیده است تابه این ذریعه اهالی از شر سرایت امراض مدهشه که باعث‌خطرات بزرگی درجامعه‌می‌شوند مطلع گردیده وخودرااز سرایت امراض محفوظ نگهدارند .

٦ ـ مدیریت‌نشریات برای‌پیشرفت‌معلومات طبی‌جدیدیك عده مجلات وکتابهای طبی خارجی به‌السنه های انگلیسی فرانسوی جرمنی اشتراك‌ورزیده تامضامین

جدید درباره تشخیص تداوی ادویه جدید صورت استعمال آن وغیره راازبین مجلات انتخاب وتوسط ترجمان های مربوطه خویش بفارسی ترجمه ودر معرض استفاده دکتوران افغانی قرار دهد تااگر خدا بخواهد بدینوسیله سویه معلومات طبی در کشور ما بلند رفته وطب عصری راقدم بقدم تعقیب بتوانیم .

۷ - مدیریت نشریات باموسسه صحی جهان دائماً به تماس بوده نشرات وراپورات های صحی موسسه مذکوررا درمجله روغتیا نشرنموده واز اشخاص نماینده گان صحی موسسه مذکور که درافغانستان آمده واجراآت نموده اند معلومات حاصل وصورت اجراآت آنهارا درمجله روغتیا نشر کرده اند .

و: مدیریت قلم مخصوص :

۱ - یکی ازاجراآت عمدهٔ این مدیریت درسال ۲۸ هماناتاسیس افتتاح یك کورس کمپو دری بوده که اکثر شفاخانه های مربوطه وزارت صحیه ووزارت داخله ومؤسسات صحی دیگر دولتی ازرهگذر کمبود دواساز وکمپودر به مشکلات فوق العاده مواجه بوده ووزارت صحیه درصدد چارجوئی آن برامده تابالاخره تصمیم گرفت که یك کورس کمپودری تاسیس نماید تااگرخدا (ج) بخواهد بعد از مدتی ازفارغ التحصیلان این کورس استفاده وامور صحی شفاخانه های مملکت رابه محور اصلی آن بچرخاند .

همان بود که دراواخر سال ۲۷ پیشنهادی در ین باره به مجلس عالی وزراء تقدیم ومنظوری آنرا حاصل وامور محوله کورس مذکوررا به مدیریت قلم مخصوص تفویض کرده تامطابق مرام وزارت صحیه کورس مذکوررا دائر و جریان بدهد .

مدیریت مذکور پروگرامهای تدریسی دروس عملی ونظری کورس مذکور را با تعلیمانتنامه مفصل وبااشتراك اهل فن ترتیب وبعد ازمنظوری مقامات ذی صلاحیت وسائل ولوازم تحصیل کورس مذکورا تهیه وبتاریخ ۵ برج ثور ۱۳۲۸ آنرا افتتاح وطبق پروغرام تدریسی وتقسیم اوقات معین یکدسته جوانان راطبق مقتضیات ومقررات تعلیمانتنامه در کورس مذکور شامل تعلیم وتربیه آنها توسط معلمین لایق پرداخته که سال اول تعلیمی آن باختم سال ۲۸ بپایان رسیده است .

دراین کورس اشخاص که‌سویه تعلیمی شان معادل صنوف ششم ویا هفتم بوده شامل وطبق مقررات موضوعه دوسال به‌تحصیلات خود ادامه میدهد که‌درسال اول علاوه برمضامین عمومی (فارسی انگلیسی ریاضی فزیك کیمیا وغیره) بعضی مضامین مسلکی را نیز آموخته‌وعلاوتا به‌تطبیقات عمومی وابتدائی در داخل کورس که دارالتحریر کوچکی برای آن ترتیب گردیده مصروف وضمنا همه‌روزه با ندازه دوساعت بعداز تدریسات نظـــری با دویه فروشی های مربوطه د پوی عمومی ادویه تطبیقات ابتدائی مسلکی نیز مینماید . تا بدین ترتیب درعین‌حالیکه دروس نظری مضامین عمومی ومسلکی کسب معلومات مینمایند در دروس عملی مسلکی نیز آشنائی پیدا مینمایند ـ در سال‌دوم هم‌مانند سال‌اول دروس نظری مظامین مسلکی‌رافرا گرفته ودر عین‌حال همه‌روزه وقت بیشتری در دوا فروشی ها و دوا خانه‌های مربوطه وزارت صحیه طبق پروغرام وتقسیم اوقات معین به‌تطبیقات مسلکی پرداخته که‌این تطبیقات مسلکی دوم بدوره ستاژ فارغ‌التحصیلان محسوب میگردد برای متعلمین کورس کمپودری‌درجریان دورهٔ دوسال تحصیلات لوازم تحصیل ـ مصارف ماکولات‌نهاری باچپن‌های عملیات دریشی وغیره طور رایگان داده میشود . متعلمین مذکور بعد ازدوسال دورهٔ تحصیلات در کورس کمپودری فراغت حاصل نموده وشهادتنامه مسلکی به‌ایشان اعطا ودر شعبات صحی مملکت داخل خدمت میشوند .

تعداد شاملین کورس کمپو دری درسال ۱۳۲۸ چهل‌نفربوده که‌منجمله ده‌نفر آن ازخورد ضابطان وزارت داخله بوده که این ۱۰ نفر را حسب در خواست وزارت موصوف طور رایگان وبدون تادیه کدام مضرف تحصیلات خودرا در کورس کمپودری وزارت صحیه ادامه داده وبعد از فراغت وحصول شهادتنامهٔ کمپودری درشفاخانه های مربوطهٔ و زارت جلیلهٔ داخله شا مل خدمت ومتباقی فارغ التحصیلا نی کورس کمپو دری درمؤسسات صحی د یگر مملکت ایفا ی وظیفه مینمایند .

وهم از فارغ‌التحصیلان این کورس حیثیکه احتیاجات فوری وفعلی‌مؤسسات صحی مملکت رفع گردد . البته دران صورت بطور همکاری دردوا فرو شیهای ملی نیز ازایشان استفاده خواهد شد .

امور وزارت مخابرات

الف : مدیریت عمومی تلگراف :

۱ ـ عقد وامضای قراردادرادیو تلگرافی بادولت هند است که قرار دارمذکور بتاریخ ۲۲ قوس ۲۸ بساعت یك بجه بعدازظهر درعمارت وزارت جلیلهٔ خارجه بین ع ، ج وزیر مخابرات و ع ، ج د نگک کماندار روپ چند سفیر کبیر هند مقیم کابل دردو کاپی به لسانهای فارسی وانگلیسی ترتیب وامضاء گردیده وارتباط مستقیم رادیو تلگرافی بین استاسیون بسم کابل واستاسیون بسیم بمبئی سر از تاریخ ۹ جنوری ۱۹۵۰ (مطابق ۱۹ جدی ۱۳۲۸) رسماً جاری و قایم گردیده وباین تقریب تلگرامات تبریکیه بین ع ، ج وزیرمخابرات و ع،ج وزیر دولت هند مخابره گردید و برقراری ارتباط مستقیم رادیو تلگرافی بین افغانستان و هند سهولت زیاد درمخابرات تلگرامات بین مملکتین فراهم نموده وسکته گی هایکه قبلاً دراخذ ومخابرهٔ تلگرامات بین مملکتین بوقوع میرسید بکلی مرتفع گردیده.

۲ ـ تزئید نرخ محصولات تلگرامات بخارج .

۳ ـ فارغ التحصیل (۱۳) نفرطلاب از کورس مکتب تلگراف .

٤ ـ اعزام نمایندهٔ افغانستان ع آقای محمد حسین خان انجنیر مدیر عمومی تلگراف به کنفرانس بین المللی تلگرافی وتیلفونی درپاریس وهم بحیث نمایندهٔ افغانستان در کنفرانس اداری تیلی کموسنکاسیون در جینوا .

ب ـ مدیریت عمومی پست :

۱ ـ در خطوط پستی خان آباد وبدخشان ، چهاریکار و پروان ؛ قندهار وارزگان که پسته ها توسط نفرحمل ونقل داده میشدنسبت سرعت ایصال وموصول پسته های مذکور بهاثر موافقه وقرار داد جداگانه که بین وزارت مخابرات وشرکت سرویس صورت گرفته در خطوط مذکور موتر به کار انداخته شده وپسته ها توسط موتر جریان یافته .

۲ ـ یك عده طلاب که به اساس پلان پنج ساله در ۱۳۲۷ در کورس پست وپارسل شامل شده بودند ، در هذا سنه دورهٔ تعلیمی شان اکمال وبه شعبات مسلکی

واداری وزارت مخابرات شامل وظیفه گردیدند کذا یك عده طلاب جدیدالشمول مصروف تعلیم اند .

۳ ـ جمع آوری یك تعداد تکت های پستی آثار عتیقه برای مدیریت موزیم پست .

٤ ـ طبع یك تعداد تکت های پستی باستقبال تشریف آوری حضور اعلیحضرت همایونی از سفر اروپا .

ج ـ مدیریت عمومی تیلفون :

۱ ـ یکی از کارها که وزارت مخابرات در سال ۱۳۲۸ سر دست گرفته تورید یك دستگاه مرکز اتو ماتیك یکهزار و سه‌صد لینه تیلفون است که باوجود مشکلات وصعوبات ترانزیستی پاکستان موفق شده ایم که از جملهٔ یکهزارو سه‌صد لین بهمین چندروزقریب پنجصدلین آن شروع و به کار انداخته شود ، مابقی لین‌های مذکور که‌مشکلات وارده پاکستان مرفوع‌و کیبل های که فرمایش داده شده توصل نماید ، البته بکار انداخته خواهد شد .

۱ ـ بحکومت اعلای فراه ، یك‌لین‌جدید ازمرکز سوچبورد فراه الی علاقداری بالا بلوك بمسافهٔ (۱۲) کروه تمدید وتیلفون آن بکار انداخته شده .

۳ ـ یك‌لین جدید ازمرکز سوچبورد چخانسور به علاقه داری نادعلی بمسافهٔ (۱۱) کروه تمدید وتیلفون آن بکار انداخته شده .

٤ ـ ولایت جنوبی ـ تمدید لین جدید اززیروك مربوطهٔ حکومت کلان ارگون بحکومت اسپرهٔ جدران وازانجاء به‌نادر شاه کوت ولین عمومی خوست بمسافهٔ (۱۵) کروه امتداد یافته .

٥ ـ حکومت اعلی پروان ـ یك لین جدید از لین سرخ پارسا الی جنگلهای چهاردهی غوربند امتداد گردیده ویك لین جدید ازسوچبورد مرکز پروان الی ماموریت برق تمدید شده .

برای تسهیلات مخابرهٔ تیلفون علاوه برلین‌های سابق لین های ارتباطی جدید حسب ذیل تمدید وایزاد شده .

۱ - بین دارالفنون و کارتهٔ ٤	یك لین	پنج لین
۲ - کارتهٔ ٤ وشهر نو	یك لین	
۳ - شیرپور ووزارت خارجه	یك لین	
٤ - « « ومرکز کیبل	دو لین	

د - شق مدیریت عمومی ارتباط خارجه

۱ - یك قلم قراردادسرویس رادیو تیلگرافی بین حکومت افغانستان وحکومت هندوستان که از تاریخ ۱۹ برج جدی سال ۱۳۲۸ مطابق ۹ جنوری ۱۹۵۰ بین مملکتین قایم گردیده که تشریحات آن قبلا داده شده .

ه - شق (مامورین واجرائیه) .

مامورین ذیل قرار فرمان مورخه ۱۳۲۸ مقام عالی صدارت عظمی از تاریخ اول سنبله ۱۳۲۸ برتبه های سه وچهار وپنج ترفیع نموده اند .

۱ - ع عبدالقیوم خان کفیل مدیریت عمومی تیلگراف برتبه ۳ - ۲ ارتباط خارجه .

۲ - ع سید احمد شاه خان « مخابرات کابل برتبه ۳

۳ - ع غلام سرورخان کفیل مخابرات قطغن ترفیعا برتبه ۳

٤ - ع غلام دستگیر خان کفیل مدیریت عمومی مخابرات هرات ترفیعا برتبه ۳

٥ - ع ، ص نیك محمد خان مدیر رتبه پنج موزهٔ پست ترفیعا برتبه چهارم

٦ - ص احمد ضیاء خان مدیر اداری رتبه پنج هرات ترفیعا برتبه چهارم

۷ - ص حیدر علیخان مامور رتبه ٦ مدیریت چك افس ترفیعا برتبه پنجم

امور معادن

وزارت معادن درجریان سال ۱۳۲۸ بیشتر جدوجهد ورزیده تا بعضی معادن مهم وقابل صادرات مملکت را برای معلومات جنسیت و مقدار ذخایر آنها بوسیله اعمال مراحل منظم واصول صحیح باساس مقتضیات فن تحت عملیات سروی وجیالوجی وبرمه کاری قرار دهد . و مواد معدنی که طرف دلچسپی وفروش بازار دنیا واقع شده بتواند مواد خام آنرا بصورت امتحانی در بازار دنیا رسانیده ازروی نرخ مواد وسنجشات مصارف ترانسپورتی اندازه مفاد وترتیب عرضهٔ آنرا معلوم نماید بروی این اساس اجراآت معادن عموماً به سه دسته تقسیم و کاراتیکه جریان داشته ودرسال ۱۳۲۸ تحت عملیات قرار گرفته قرارسه مواد ذیل تشریح داده میشود :-

۱- قسمت امور تجسساتی و کشفیات مقدماتی معادن (Exploration)

۲- قسمت امور توسعه‌وی و تحقیقات اساسی معادن (Development)

۳- قسمت امور استخراج و تولیدات معادن (Exploitation)

۱- قسمت امور تجسساتی و کشفیات مقدماتی معادن :-

وزارت معادن از بدو تشکیل خود جدوجهد دارد تا بعضی منابع معدنی پیداوار مملکت را کشف وآشکار نماید در اثر همچه اقدامات بصورت مستقیم یا غیر مستقیم بواسطهٔ از باب حساس این کار یك تعداد نمونه های معدنی متنوع ازنقاط مختلف مملکت درسال های اخیر کشف گردیده است که یك قسمت مهم آن تحت مطالعات متخصصین قرار گرفته و به اساس راپورت های دست داشته موجودیت معادن ذیل در افغانستان تثبیت یافته است :-

ترکیبات معدنی آهن ، مس ، سرب وجست ، سرمه ، کروم ، ذوغال سنگ ، گرافیت، نفت، بیتومین ، گوگرد ، ابرك سنگ ریشه ، سنگ شاه مقصود ، سنگ مرمر وانواع آن ، رخام ، چونه، گچ، مگنیزیت ، تالك ، نمك ، زاك، املاح، مگنیزیوم کلورایڈ، رنگهای معدنی ، بیریل ، امتیست، لاجورد وغیره .

در نتیجه معاینات متخصصین ظاهر شده که سایر معادن مکشوفه فوق مطالعات فنی عمیق بکار داشته وقسمتی از آنها نظر باهمیت شان مستلزم تحقیقات مفصل

طبقات الارضی، نقشه برداری، برمه کاری، نمونه برداری وحفرجرها وصوفهای امتحانی و غیره عملیات لازمه میباشند. که اجرای تمام عملیات فوق کارات صعب وپرمصرف بود. وتوسیع وترقی دادن معادن وابسته بسرمایه کافی ومنحصر به استخدام گروپ های متخصصین وانجینران ما هر وتهیه آلات ولوازم فنی میباشد که از آنجملهٔ امور توسعه وی وتحقیقات اساسی معادن مهمه ذیل کار واقدامات جاریست :-

۲- قسمت امور توسعه وی وتحقیقات اساسی معادن :-

بعداز کشف وتعین موقعیت معادن مطلوبه بوسیلهٔ کشفیات مقدماتی منظم لازم میگردد. تامعدن مطلوب کاملاً تحت عملیات اکتشافی قرار گرفته‌وتوسعه داده شود. بهمین اساس در قسمت امور توسعه وی معادن آنوقت به مرام مطلوب موفقیت رخ میدهد که‌جنسیت ومقدار ذخیره معدنی پیداوارمملکت در اثرعملیات فوق معلوم گردد. وقیمت تجارتی مواد خام آن در بازاردنیا بدست آید. برای نایل شدن این مقصود در جریان سال ۱۳۲۸ به امور توسعه‌وی وتحقیقات مزید علمی بعضی معدن مهمه از قبیل کرومیت(Chromite) لهو گرد وسرب وجست بی بی گوهر ودرهٔ نور ونیش قند هارو تالك (Talc) موضع عبدالجلیل شنوار وبیریل (Beryl) دره کنر مشرقی که مواد خام آنها بازار فروش تجارتی دارند. عملیات آغاز شد که پروگرام کار واجراآتی که در معادن مذکور بعمل آمده خلص نتایج قرار ذیل است :-

۱- کرومیت وادی لهو گرد :-

پروگرام کارات توسعه وی معدن کرومیت مذکور توسط کمپنی مو ریسن و متخصصین امریکائی تحت عملیات گرفته شد در چهار اوت گراپ های (Outcrops) معادن یعنی نمبر ۱-۲-۳-۵ نقشه برداری‌ونمونه گیری وعملیات برمه کاری اجراء شده بود. تا جنسیت و وسعت مواد کرومیت در زیر زمین معلوم گردد. (۲۷) نقطه معدن رویهم در حدود (۳۲۰۰) فت سوراخ برمه عملی گردیده و نمونهای مستحصله برمه بغرض تجزیه درامریکاه ارسال شده نتایج تجزیه

خیلی قناعت بخش ظاهر گردیده است . که مقدار کرومیك او کساید (G_2O_8)
آن (۵۸) فیصد میباشد گویا باینصورت معدن مذکور مراحل توسعه وی‌خودرا
پیموده وبعداز طی مراتب فوق موادخام آن جهت فروش بازار دنیا باذر نظر
گرفتن وسایل ترانسپورت وسنجش جنبه های اقتصادی آن عرضه خواهد شد ترتیب
استخراج مقدار (۱۰۰۰) تن کرومیت انجام یافته فعــلاً موضوع چــالانی آن
در امریکاء بقسم امتحانی ملحوظ نظر میباشد دیده شود که نسبت بلندی کرایه
چه نتیجه ومفاد بدست خواهد آمد .

(ب) معدن سرب وجست موضع بی‌بی گوهرودره نورونیش ولایت قندهار:

نقشه‌های طوپوگرافی معدن مذکور دریعه مسترلیمن (Mr. Lemmon)
امریــکائی ترتیب یافته مسایل برمه کاری نقاط مساعدمعدن توسط کمپنی موریسن
انجام وصورت گرفته است وروبهمرفته در حدود (۳۰۰۰)فت برمه بعمل آمده
نمونه های مستحصلهٔ هسته های برمه بغرض تجزیه در امریکاء ارسال شده تااز
روی آن جنسیت مواد معدنی وذخیره معدن معلوم گردد . وقتا که نتیجه مثبت
بدست آید وزارت معدن‌میتواند . قرار داد فروش مواد خام معدنی مذکور را
با کدام کمپنی عقد نماید همچنین مسایل نقشه برداری معدن سرب فرنجل‌غوربند
از طرف مسترلیمن تـکمیل گردیده است .

[ج] معادن تالك موضع عبدالخیل شنوار :ــ

در اوآخر سال ۱۳۲۸ امور استخراج وترتیب نقلیه مقداری یك صدتن تالك
در امریــکاء بصورت امتحان بدست گرفته شده بود مقدار مذکـــور توسط
افغان نشنل بانك پشاور وکـــراچی در افغان امریـــکن تریــدنـگ کمپنی
(Afghon American Trading Co) مقیم نیویارك ارسال شـده است .
تا برطبق نمونه بالای کمپنی ویتا کرکـــلارك (Whitakel Clark) قرار
قیمت معینه بفروش برساند هرگاه مذکرات به موافقه انجامدوترتیب نقلیه امتحانی
کامیبانه‌صورت بگیردممکن است آدرهای کمپنی موصوف به پیمانه های وسیع برسد .

[د] معدن بیریل دره نور مشرقی :ــ

چون معادن مذکور مستلزم تحقیقات مفصل و تجسسات مزید میباشد در جریان

سال ۱۳۲۸ تحقیقات اکتشافی معادن مذکور دوام داشت در نتیجه - دارائی و ذخیره بیریل قابل استخراج در حدود یك هزار تن تخمین گردید ونقشه های توپوگرافی آن ترتیب داده شد . بعضی کرستل های بیریل که طور نمونه به امریکا فرستاده شده بود . طرف دلچسپی زیاد واقع گردید ومعلوم شد که در بازار دنیا قیمت خوبی دارد مسترو الش انجنیر معادن میگوید فی تن آن در امریکا دوصددالر قیمت دارد فعلاً در ضمن کارات توسعه وی ترتیب استخراج مواد بیریل رویدست گرفته شده است .

[ه]معدن نقره پنجشیر : -

مسترو الش انجنیر معادن وآقای داکتر سلطان احمد خان متخصص که از روی شواهد تاریخی به موجودیت نقرۀ پنجشیر خوشبین و به کار آن دلچسپی زیاد دارند به تعقیب تجسسات سابقه در جریان سال ۱۳۲۸ نیز آقای داکترسلطان احمد خان به مطالعات و تحقیقات ثانوی معدن پنجشیر پرداخته نمونه های مستحصله که تحت تجزیه قرار داده شد ازوجود نقره چیزی بظهور نرسید ترکیبات معدنی که در آنجاه وجود دارد موسوم به (گلینا) (Galenite=Pbs) از ترکیبات سرب وگوگرد میباشد غالباً در ترکیبات معدنی سرب یك مقدار قلیل نقره هم امکان پیدایش دارد گرچه تحقیقات فوق راجع به نقره تا حال به نتیجه مثبت نرسیده ولی در اثر تجسس وگردشات متخصصین مربوطه ظاهر شد که منطقه معدن دار پنجشیر از حصه کوتل خاواك الی زمان کور وفراج از نقطه نظر و فرت معدن ومنرالیزیشن های مهم قابل دید میباشد و در طول دوطرفۀ دریا به امتداد سی میل حفریات وسموچ های کار کرده گی های ازمنۀ سابقه دیده میشود . که در سابق برای بدست آوردن سرب ، مس، آهن وشاید نقره بهپیمانه های زیاد کار شده چون وادی پنجشیر از نقطه نظر پیدایش معادن فوق قابل اهمیت میباشد برای آینده نیز تحقیقات مزید وکارات توسعه وی در معادن پنجشیر دوام خواهد کرد .

[و] در قسمت مسایل نفت :-

دوازده سال قبل یك هیئت پنج نفری متخصصین امریکائی بنام هیئت اتلانتک اکسپلوریشن کمپنی سرتاسر افغانستان را بغرض تفحص و جستجوی نفت مسافرت وباز دید مقدماتی کردند وموضعی را که از آنجاه نفت و گاز طبعی بر روی سطح زمین خارج میشد تحت ملاحظه و مشاهده قرار دادند با مطالعات اوضاع اراضی از روی علم جیالوجی این قدر نتیجه گرفته توانستند که کدام نواحی و اراضی افغانستان برای حفر برمه کاری نفت مساعد میباشد وپس از مرور هجده ماه باز دید مقدماتی بصورت قطع معلوم شد که چانس افغانستان برای نفت مساعد بوده وبایست یك برمه کاری امتحانی صورت بگیرد مخصوصاً در منطقه شبرغان که برای چشم داشت پطرول یك منطقهٔ خوب وبا اهمیت است عملیات سروی وبرمه کاری جاری گردد . دوسال قبل مسیو شولمبارژی فرانسوی به معاینه ومطالعات معدن مذکور پرداخته نظر بداد که انتی کلان (کمانی) تیل شبرغان نیست به دیگر انتی کلان های تیل دار افغانستان زیادتر امید بخش بوده بعداز سروی مکمل مستلزم عملیات برمه کاری دیده میشود . به اساس نظریات واجراآت فوق نقشه توپوگرافی تیل شبرغان ذریعه متخصصین داخلی ترتیب گردیده وموضوع برمه کاری آن تنها توسط قبول پروگرام برمه کاری طوریکه کمپنی جیوفیزیکل یونایتد(Geophysical United Co) پیشناد داده بمصرف تخمین زیاد از نیم ملیون دالر عملی خواهد شد هنگامیکه مخزن نفت توسعه و آشکار گردد ، پایپ لاین هاو(نل تیل) پمپه ها وسایر لوازم ضروریه که کرودآیل (Crudeoil) نفت را تولید و توزیع نماید مهیا وتدارك کرده میشود . نفت خام که ازچاه استحصا میشود ، به راه های مختلف استعمال آن درداخل مملکت صورت میگیرد. احتیاج نفت درافغانستان خیلی شدید ویك موضوع حیاتی است . غور برای تدویر دستگاه تصفیه تیل عاقبت عملی شدنی است . ولی مخارج دستگاه تصفیه بعد ازمخارج برمه کاری امتحانی قرار میگیرد یعنی بعد ازآنکه مخزن تحت الارضی نفت توسعه وآشکار گردید ومقادیر آن اثبات پیدا کرد آنوقت دستگاه تصفیه خریداری و بکار انداخته

خواهد شد . الی زمانیکه تصفیه خانه نفت تاسیس میشود . نفت خام برای احتیاج فوری مملکت بهقسم دیزل برای محروقات درسمنت سازی و استعمال درداش ها وقیرریزی جاده ها وغیره مورد استفاده قرار میگیرد ـ نظر به تصمیماتی که دراواخر سال ۱۳۲۸ گرفته شده امیداست که ترتیب کارآن توسط تاسیس شرکتی بهسرمایه داخلی روی کار آمده عنقریب بهعملیات سروی و استخراجی تیل آغاز شود .

۳ـ قسمت امور استخراجی وتولیدات معادن :

درتحت این عنوان یك تعداد معادن ازقبیل ذوغال ونمك وغیره نامبرده میشود که طرف احتیاج ضروری درداخل مملکت بوده وفعلاً تحت کار وعمل میباشند صورت اجراآت واندازه واردات آنها که درجریان سال ۱۳۲۸ بعمل آمده طور خلص شرح داده میشود .

۱ـ معدن ذوغال ایشپشته :

این معدن ذوغال که بهمسافه (۱۷۲) میل بسمت شمال کابل واقع است . قدامت آن ازدرهٔ یوراسیك (Gurassic) جنسیت ذوغال پودری وبصورت شش لینز (عدسیه) متفرق الشکل . ساختمان دارد خط استقامت آن به میلان ۳۰ تا ۵۰ درجه بطرف شمال غرب ادامه داشته اوت کراپ (Outcrops) معدن ازلینز نمبر ۱ الی ٦ درطول (۱۲۰۰) متر درسطح معلوم بوده وتوسط چندین تونل های اکتشافی واستخراجی برای کار توسعه داده شده است هیت جیالوجکل سروی آف اندیا (Geological Snrvey India) در نتیجهٔ تحقیقات سروی دارائی ذوغال آنرا درحدود (۲۱٦۲۰٦) تن تخمین نموده بودند ولی بواسطهٔ جریان کارات توسعه وی کهذریعه پیشبرد صوفهای افقی توسط متخصصین داخلی صورت گرفه ورگهای ذوغال دراعماق معدن تعقیب شده دارائی وذخیره معدن مذکور زیاده ازآنچه هیئت موصوف تخمین نموده بودند تثبیت گردیده است . مستروالش امریکائی مستخدم وزارت معادن مقادیر ذغال تثبیت شده و احتمالی وامکانی آنرا رویهم درحدود (۷۱٤۰۰۰) تن ازروی بعضی سنجشات که نزد خود دارد تخمین میکنند بهر صورت معادن مذکور باوجود کم بضاعتی نسبت نزدیکی

مرکز وارزانی نقلیه به محروقات زمستانی کابل ازچندسال باینطرف خدمت بسزائی نموده وازقطع جنگلات وچوب های ثمردار تایک درجه جلوگیری کرده است . وزارت معدن باساس پیشنهادات مستروالش به مودرن ساختن معدن ایشپشته بعضی تصمیماتی اتخاذ نموده ودرنظر است. که برای عمله و کاریگران معدن تعمیراتی لازمه وحمام بنا نماید بـرای بکار افتیدن ذوغال لینز نمبر ٤ ونمبر ٥ سرك موتررو درتحت لینزهای مذکور امتداد بدهد پل اساسی تعمیر نماید زمینهای باقیمانده گرد و نواح معدن‌را خریده یـك قسمت آنرا بدسترس استفاده کاریگران گذاشته وبقیه‌را نهال شانی وبصورت جنگل باغ بـرای تامین چوب پایه بندی آینده معادن ترتیب بدهد . مسایل جلبی بهاجوره کاران خوشرضاء تبدیل یافت وبعد ازتکمیل مطالعات وسنجشات امور معدن و استخراج ذوغال بهسیستم اکورد (اجاره) روی کار خواهند شد. فعلاً علاوه برتسهیلات مــواد ارزاقی وپوشاکه کــه بهنــرخ کوپون بقیمت تمام شد بالای معـدن به اجوره کاران خوشرضا داده میشود . اجــوره معقول نیز تادیه میگردد .
درجریان سال ۱۳۲۸ رویهم مقدار (۷۶۳۷) خروار ذوغال از معدن ایشپشته استخراج وتمام مقداری مذکور . بمرکز نقل داده‌شده است .چون‌ذغال ایشپشته جنساً بصورت خاکه وپودری میباشد ذوغال نقل داده شده معدن درمرکز تحت عملیات بریکت سازی قرار میگیرد وبـرای استحکام آن میلاس (شیره) لبلبو که ازفابریکهٔ قندسازی آورده میشود . تا (دو) فیصد بقســم بایندر (مواد لحیم کننده) استعمال میشود . دودستگاه ماشین بریکت که نه سال‌قبل از کمپنی جانسن انگلستان خریداری شده بود ازیك طرف عمر خودرا باخته وازجانب دیگر به‌تهیه بریکت ساختن ذوغال مایحتیاج کابل رسیده‌گی نمیتواند قیمت خرید وکرایه بعضی ماشینهای بریکت که از کمپنی ویب (Webb Co) امریکا تورید گردد بمبلغ پنجاه هزار دالر مصرف بکار دارد دراین قلت اسعار وزارت‌معادن تصمیم گرفت کهدرحال‌حاضر ازخرید همچه ماشین قیمت بها صرف‌نظر وازپرزه جات موجود مملکت کــه بهتعداد کثیر به تحویلخانه های مرکز ومشرقی بدون استفاده افتیده کار بگیرد فعلاً بـرای جمع آوری

پرزه جات ونصب وتاسیس یك دستگاه مکمل آسیاب جهت عملیات بریکت سازی اقدامات جاری است .

۲ـ معدن ذوغال کرکر :

معدن مذکور بواسطه نزدیکی ورفع احتیاج محروقاتی فابریکه قند بغلان وفابریکه نساجی پلخمری وشعبات تعمیراتی ولایت قطغن بکار افتیده و خدمات شایانی انجام میدهد این معدن هم درقدامت وساختمان پودری بودن نوع ذوغال بامعدن ذوغال ایشپشته مشابهت تام دارد. ذخایر آن نسبت معدن ایشپشته وافر بوده درحدود چهار ملیون تن تخمین میگردد. درقسمت امور توسعه وی اصلاحی معدن مذکور بواسطه ترتیب صوفهای افقی اقدامات جاریست در این معدن نیز اجوره کاران خوشرضا بکار افتیده مسایل تعمیر وحمام وساختمان سرای پخته عنقریب روی کار خواهد شد . در جریان سال ۱۳۲۸ رویهم مقدار (۵۳۳۲) خروار ذوغال از معدن مذکور استخراج وبمرجعات گیرنده ذوغال تحویل داده شده است .

۳ـ معدن ذوغال درهٔ صوف :

چون معدن ذوغال ایشپشته دارائی زیاد ندارد که برای موعد طولانی احتیاج محروقاتی کابل را تکمیل نماید برعلاوه تورید وایجاد فابریکات صنعتی ازقبیل فابریکه سمنت . سیرامتك . گداز آن . وغیره به اساس دارائی ذوغال ایشپشته تاسیس شده نمیتواند . واحتیاج به مواد محروقات روزافزون میباشد پس ازین توقعات بشرط فراهم آوری نقلیه سریع وارزان تنها ازمعدن ذوغال دره صوف که دارائی آن در حدود (۱٤ر۶۱۳ر۲٤٤) تن تخمین میگردد برآورد خواهد شد . وزارت معادن برای مشکلات نقلیه وعدم موجودیت راه موتررو وجود کوتل های صعب المرور مثل قره کوتل و کوتل سبزك . و بلغلی تاحال به استخراج و نقلیه مذکور موفق شده نتوانسته باساس پیشنهاد وزارت معادن ازمقام ریاست گروپ دوم بوزارت فوائدعامه امرداده شده تاذریعه مهندسین مربوطه درقسمت امکانات مسایل راه سازی بین دره صوف و دوآب میخ زرین مطالعات به عمل آورده برآورد ونقشه آن ترتیب گردد .

امیداست که بعد ازغور وسنجشات عمیق درباره مسایل راه‌سازی وسنجشات وسایل نقلیه باساس پروژه وپلان صحیح به کار آن اقدام خواهد شد .

٤ــ معدن نمك تالقان :

این امر به تحقیق رسیده که بزرگ ترین ومهم‌ترین معادن موجوده افغانستان نمکسار های آن بوده و تاا کنون دیگر معادن مکشوفه نتوانسته اند ازحیث مقادیر . اندازه تولیدات ورفع حوایج ضروریه بامعادن نمك رقابت کنند این منابع وارداتی به سرمایه مملکت مفاد بزرگی میرسانند منجمله معدن نمك آب تالقان اولین سرچشمه وارداتی وزارت معادن بوده کارآن به سیستم سابق جریان داشته وواردات ده‌ماهه آن طور یقین ودوماهه طورتخمین درسال ۱۳۲۸ بحدود مبلغ (۳۳۸۲۹۸۹) افغانی رسیده برای امور توسعه وی و اصلاحی معادن مذکور بعضی تصمیماتی اتخاذ شده و درنظر است کــه گدام وتعمیرات اساسی درآنجا بناه گردیده مسایل ساختمان پل اساسی وامتداد سرك تاخودمعدن روی کار آید ،

٥ــ معدن نمك کلفگان :

این معدن بواسطه رفع احتیاج نمك اهالــی بدخشان بکار افتیده و عمل ده‌ماهه سال ۱۳۲۸ معــدن مــذکور طور یقین ودوماهه طور تخمین تقریباً (٧٤٢٧٨٤) افغانی میباشد . درسال ۱۳۲۸ سرك موتررو تاخود معدن تمدید وبعضی تعمیرات لازمه بنایافته بواسطه تولید بعضی اصلاحات فنی کــه در امور استخراج آن رویکار خواهد شد به واردات معدن مذکــور توقع بیشتری متصور است .

٦ــ معدن نمکسار اندخوی :

این معدن ازنقطه‌نظر تولید واردات بدرجه دوم قــرار گرفته وازترسب آبهای نمکدار حاصل میشود . فروش یازده‌ماهه سال ۱۳۲۸ آن طــور یقین ویکماه طور تخمین (۲۷۳۷۳۲۳) افغانی میباشد منطقه نمکسار مذکور که رقبهٔ چندین میل مربع را تشکیل داده قرار نظریه مسترجی انگلیس کدام

تبدلات وتغیرات در رقبهٔ نمکزار و ترتیب استحصال نمك نظریه وضعیت موجوده لازم ندارد تنها مسایل ساختمان تعمیر وگدام وغیره آن از طرف وزارت معادن روی کار شده است .

۷ــ نمکسار قندهار :

نمك مستحصلهٔ قندهار که از بیابانها جمع آوری و بهعملیات پخت بدست می‌آید عمل گذشته آن سالانه سهلك افغانی بهاجاره داده شده بود . چون اجاره دار سابق باقیدار وموعد اجاره او در اخیر سال ۱۳۲۷ بسر رسیده بود . و دیگر شخص بهاجارهٔ فوق پیدا نشد درسال ۱۳۲۸ ذریعه نائب‌الحکومه گی قندهار عمل معدن مذکور بهشخص دیگر بمبلغ (۲۰۴۰۰۰) افغانی مجدداً به اجاره داده شد .

۸ــ معدن نمکسار تاشقرغان مربوط ولایت مزارشریف :

این معدن بواسطه استحصال بعضی املاح معدنی ازقبیل مگنیزیوم کلوراید ($MgCl_2$) که درساخت سمنت مصنوعی کار میدهد و میگنیزیوم سلفیت ($MgSO_4$) و سودیم سلفیت (Na_2SO_4) که کار آمد طبی ورنگ آمیزی وغیره میباشد امتیاز خاص واهمیت بزرگ دارد واردات فروش نمك مستحصله معدن مذکور یازده ماه طوریقین ویك ماه طور تخمین در سال ۱۳۲۸ مبلغ (۲۰۱۷۶۸) افغانی رسیده است .

۹ــ معدن نمکسار غوریان هرات :

رقبهٔرا که این نمکساریوشانیده عبارت از(۱۵۰)میل‌مربع بوده وازبزرگترین وعمده ترین نمکسار های موجوده مملکت میباشد عمل نمکسار مذکور را از سال ۱۳۲٤ باینطرف اهالی آنولا سالانه بمبلغ(۲۱۱۵۷۳۵)افغانی برمحصولات مواشی خود ها افزود وپرداخت مبلغ مذکور را قبول کرده اند .

۱۰ــ نمکسار ملك دینخیل مقر :

حاصلات این معدن که ازآبهای نمکدار بدست می‌آید در سال ۱۳۲٦ تحت کنترول وعمل قرارگرفته درسال ۱۳۲۸ معدن مذکور سالانه بمبلغ (۳۲۵۰۰)

افغانی به اجاره داده شده درنظر است. که به کارات این معدن و ترتیب حوض های استخراج آن وسعت داده مسایل تصفیه نمك روی کار ونمك مایحتیاج اهالی مقر وغزنی وهزاره جات و گرد ونواح علاقهٔ مذکور ازاین معدن تهیه و بدسترس استفادهٔ اهالی مذکور گذاشته شود .

۱۱ـ نمك چشمهٔ اشتر شهر غوربند .

ازسال ۱۳۲۲ تحت عمل قرار داده شده. برای سال ۱۳۲۸ نیز معدن مذکور مقدار ۵۵ خروار و ۴۰ سیر اجاره داده شده بود. که ازفروش نقدی آن سالانه مبلغ (۳۳۰۰۰) افغانی بدست می آید نمك مذکور برای حفظ روده مورد استعمال مهم دارد .

❀ ❀ ❀

امور ریاست مستقل زراعت

در اجراآت سال ۱۳۲۸ ریاست مستقل زراعت اجراآت متخصصین آستریائی که بریاست زراعت استخدام شده اند از همه مختصراً قرار ذیل معلومات داده میشود :

۱ـ مستراوفر متخصص اصلاح حبوب : متخصص مذکور بمطلوب اینکه انواع حبوب را که فعلاً بهرجائیکه پیدایش دارد بطور مخلوط ازهرجنس بوده نوعیت هر کدام را ازهم تفریق کرده دراصلاح جنس آنها بکوشد تجربه های کوچکی درنقاط مختلف، علی آباد ، یغمان ، سید آباد ، بمطلوب اصلاح حبوب مشغول تجارب و عملیات بوده است که نتائج را پور های مذکور تحت تدقیق فنی قرار داده شده است .

۲ـ دوکتور هاوزر ـ متخصص کیمیای زراعتی خصوصاً کمیای زمین بوده برای معلوم نودن قوهٔ خاك های زراعتی یعنی خواس فزیکی و کمیاوی زمین به نقاط مختلف نواحی کابل ویغمان و کوهدامن واراضی بغراء گردش کرده نمونه های خاك هر منطقه را با خود آورده در اطاق لابراتوری که بخود ریاست برایش تعمیر شده به تحلیل وتجزیه نمونه خاکهای اراضی حصص مختلف مملکت مشغول است .

۳- دوکتور نوی باور متخصص بوتانیك: متخصص مذکور بغرض کشفیات انواع نباتات طبی خصوصا ترخ های پیداوار حصص مختلف غزنی ، مقر، قلات ، قندهار قطغن ، میمنه ، مزار شریف و بدخشان و بعضی حصهٔ هزاره جات ونواحی کابل را معاینه کرده ازهر کدام منطقه نمونه ترخهای را بریاست حاضر آورده نمونه‌های مذکور تحت انالیز گرفته شده دربارهٔ آنها معلومات و تحقیقات فنی جاری است تا بعد از معلوم شدن فیصدی سانتونین آن درباب فروش آنها از طرف ریاست با کمپنی‌های خارجی داخل اقدامات خواهد شد .

٤- مستردوکلمن متخصص جنگلات وزراعت تمباکو :- متخصص مذکورجنگلات حصص مختلف افغانستان رامعاینه نموده ونظریات خودرا درخصوص اصلاح وتوسعه جنگلات جنوبی ، مشرقی ، هرات ، میمنه ، وولایات شمالی بریاست زراعت تقدیم داشته وهم در بارهٔ تمباکوهای وطنی وتمباکو های خارجی مشغول تجارب وعملیات میباشد.

۵ - دوکتور کروس متخصص امراض حیوانی ونباتی و حشرات :- متخصص مذکور در باغات حصص مختلف مثل غلان وغوری و قلعه ذال وغزنی و غور بند وغیره نقاط سیار بوده که اکثر میوه جات وسبزیجات وحتی نباتات صناعتی پنبه وابلبو وغله‌جات به آفات وامراض دوچار بوده از قبیل مرض جولاگك بادام درغوربند ومرض کرم پت دار درغزنی وکرم سرخ خاردار وکرم غوزه درپنبه و کرم جغندر ولیسه درختان سیب وناك متخصص موصوفه امراض مذکور را مطالعه و حشرات مضرهٔ اکثر مناطق راجمع آوری کرده درلابراتوری مخصوص آن تحت معاینات وتحقیقات قرار داده است .

٦- دکتور ولف متخصص تربیهٔ حیوانات :- متخصص مذکور بشق تربیهٔ حیوانات در ریاست نسلگیری مشغول کار است .

ازجمله کارات مهمی که اجرای آنرا ریاست زراعت داخل پروگرام خود نموده است مهم ترین آن مدافعه امراض حیوانات ونباتات است زیرا که هرسال ازاین جهات خسارات مهم ومدهش که به لکها حیوان وملیون ها افغانی بالغ میگردد متوجه مالداران است ، این امراض بایست بطور فنی تحت مطالعه قرار داده شده وبعد ازآن بدفع آن اقدامات لازمه بعمل آورده شود. ورنه این امراض

از شیوع خویش به اقتصادیات مملکت ضربه های مدهش وارد خواهد کرد وزحمت ودارائی زارعین را مورد اتلاف قرار خواهد داد بلکه هر سال اگر تدابیر لازمه به ضداین امراض ساری اتخاذ نگردد دامنه امراض وسعت مزیدی اختیار خواهد نمود .

ازین جهت است که ازسنه ۱۳۲۵ به اینطرف علی الدوام هرسال نفرفنی با یك مقدار کافی سیروم ضدامراض حیوانی خصوصا مرض تاکو علی التواتر بحصص مختلف خصوصا جنوبی مشرقی قندهار فراه نواحی ولایت کابل وغیره فرستاده شده است .

موسسهٔ سیروم سازی بینیحصار درنتیجه وسعت داده شده است ومقدار واکسین تهیه شده گی روبه افزایش بوده است و درسنه ۱۳۲۷ به تعداد هشتاد سری از واکسین مذکور تهیه شده ، وبه نقاط مختلف فرستاده شده است .

علاوه بروا کسین در موسسهٔ مذکور ساختن سیروم نیز روی دست گرفته شده وبرضد تاکوی گاوتجربه گردیده که درآینده به پیمانه وسیع تر تهیه خواهدشد .

درسنه ۱۳۲۶ به اندازهٔ هفتاد ودوسری ودرسنه ۱۳۲۷ به اندازهٔ هشتادسری ودر سنه ۱۳۲۸ بمقدار نسبتاً زیاده تر واکسین ضدمرض تاکو به دست آمده که درجلد تقریباً (۵۰۰۰۰) حیوان تزریق گردیده است .

علاوه برسیروم حاصل شده موسسهٔ بینی حصار برای جلوگیری مزید ازخسارهٔ مرض یك مقدار سیروم از ممالك خارج نیز بدست آورده شده است که در سنه ۱۳۲۷ در جلد ۳۱٦۵۲ حیوان تزریق شده است .

برضد امراض گوسفند که در پهلوی گاو ،خساره های زیادی را هر سال متحمل میگردد نیز تدابیر لازمه اتخاذ گردیده . زیرا این مسئله نیز بردارائی واقتصاد مملکت خیلی اثرانداز است :- ازهزار رمه درافغانستان معلومات گرفته شده وروشن گردید که در بین گوسفندان افغانستان پنج امراض مهم ومدهش موجود است که دامنه خساره وسیع داشته از پانزده تاسی وپنج فیصد گوسفندان را درافغانستان تلف میسازند .

باساس دفتر مال شماری که به وزارت مالیه است تقریباً ده ملیون گوسفند در افغانستان موجود خواهد بود که اگر دراثر جلوگیری از امراض از اتلاف گوسفند ها ممانعت به عمل آید یقیناً کم ازکم ده فیصد گوسفندان

مورد اتلاف ازمرگ نجات یافته واین ده فیصد تقریباً شامل یك ملیون گوسفند میشود که با اساس اقدام و موافقهٔ ریاست زراعت به روسیه گویا ریاست از ین ناحیهٔ سالانه ازده تا بیست ملیون دولار نفع برداشته بر توازنهٔ اقتصادی مملکت اثر خوبی وارد مینماید و دارائی مملکت را که مالداری مانند ستون فقرات اقتصاد یاتش بحساب میرود به پیمانهٔ بزرگی تقویه گردد .

موضوع دیگری که قابل تذکار است ورود یك نفر متخصص امراض حیوانی مستر کسی ون (Kesseven) رئیس شعبهٔ حیوانی مواد اغذیهٔ یونو است که درماه دلو ۱۳۲۸ از راه کراچی وارد کابل گردیده و در اطراف معالجهٔ حیوانات خصوصاً معالجهٔ مرض تاکو اصول جدیدی را در موسسهٔ سیروم سازی بینی حصار بمحل تطبیق گذاشته وبحضور متخصصین داخلی معلومات عملی ونظری لازمه را دراطراف این اصول جدید مدافعهٔ مرض تاکو به متخصص داخلی ما تلقین و تعمیم نمود این اصول جدید مدافعهٔ مرض تاکو به اساس اینستکه ویروس Virus مرض تاکو را داخل جلد خرگوش کرده از غده های لنفاوی وطحال وخون خرگوش مواد واکسین ضد تاکوی گاو را بدست می‌آورد که نسبت حصول واکسین ازگاو خیلی آسان تر وارزان‌تر وسریع تر است ریاست زراعت درنظر دارد که این اصول جدید مدافعهٔ مرض تاکو را درنقاط مختلف بروز مرض بمحل تطبیق بگذارد ودر صدد فراهم آوری سامان ولوازم تکنیکی آن میباشد .

در بارهٔ تخمیانه جات وحبوب که حصهٔ مهم خورا که اهالی این کشوررا تشکیل میدهد . بـرای ما دراثر تحقیقات و فراهم آوری معلومات ثابت شده است که روی همرفته تمام تخمیانه جات وحبوب خصوصاً گندم ، جو ، جواری در افغانستان ناقص ودوچار امراض بوده دراثر اینکه دهقان تخم خوب و اصلاح شده دردست ندارد تمام وزحماتش تقریباً به هدر رفته چیزیکه بعداز رفع حاصل ووضع مصارف برایش میماند از گاو غدود است واین مسئله روز بروز زیاده تر کسب وخامت مینماید شکایت دهقان ازرهگذر قلت حاصل نیز روز افزون است وبه درجهٔ که در بعضی نقاط دایرهٔ زراعت مواد حیاتی محدود شده میرود .
مثلا در چخانسور جو روبه وسعت بوده لیکن گندم محدود شده میرود .

اگر ذریعه تطبیق قوانین فنی واستفاده ازماشینهای عصری تخم ازمواداجنبی ودانه های پوچ وفاسد پاك وصفا گردد واز تخلیط وتعداد وتخالف نژاد نباتی جلو گیری بعمل آورده اگر در هرمنطقه از روی خواص محیط دوسه رقم از بهترین راه تخصیص و اعتبار بخشیده شود یقیناً از یك طرف بر مقدار محصول افزود وازطرف دیگر درصفات آن ازقبیل طعم ـ طبخ وپز اصـلاحا ت وارد آورده هم چنین برمقدار وخواص واصلاحات مطلوبه افزودی حاصل میگردد .

علاوه برآن ذریعهٔ اصلاح جنس وانتخاب و (سلـکتسن) حبوب ـ اجناس قوی را که برضد حشرات وامراض وزیادت حرارت وبرودت ودیـگر تغیرات جوی مقاومت داشته باشند بدست آورده میشود . ویا اینکه با آب قلیل ومدت کوتاه به پخته گی رسیده دهقان را موقع بدهد کـه از زمین خود استفادهٔ زیادتری نماید این همه مسایل برای افغانستان مملـکت زراعتی رول حیاتـی دارد و نمیتوان ازآن سطحی گـذشت زیرا در اصلاحات ازتعقیب قوانین فنی نمیتوان پهلو تهی نمود . در نقاط مخصوص مثل بادغیسات هرات گـندم نه تنها حاصل کم میدهد بلـکه بمشکل هم خورده میشود ازاین باعث مجبوریم به رفـع همچو نواقص به پردازیم زیرا تامین صحت افراد وطن ازهمه مهم تراست و از همه اول بایست که خورا کـه فراوان و خوب به دست رس آنها گـذاشته شود ـ برای ترویج زرع جنس خوب درسنه ۱۳۲۸ ازنهرین که گـندم خوب وپیش‌رس دارد بمقدار هفت خروار گـندم دربادغیسات فرستاده شده برای اصلاح حبوب افغانستان چنانچه درمقدمه ذکـر شد یك نفر متخصص آستریائی موظف است که تخمهای حصص مختلف خصوصا غله جات را تحت تجربه ومداقه قرارداده وصاف نمودن واصلاح جنس یـکی ازموادمهم وپرگرام کـارش قرار داده شده است .

از تمام افغانستان وتمـام خرمن ها به اساس اجراآت ریاست تخمهـای گـندم وغیره غله جات را جمع نموده تا از روی این حبوب کـاتیـکوریهـای گـندم تفریق وتصفیه‌شده اجناس پست متروك واجناس برحاصل وخوب رواج وتوسعه داده شود .

برای مرام فوق ماشین های تخم پاك ودستـگـاه پخت وپز لازم است که اولا بقسم نمونه تورید گردیده وبعد ازآن به تعمیم تدریجی آن اقدام شود درین موضوع اجراآت لازمه به عمل آمده .

درشق نباتات طبی وصناعتی که امروز درتامین وتقویهٔ اقتصاد وثروت مملکت رول مهمی را بازی میکنند وحتی درمملکت ما که در مبادی استفاده از همچو ثروت های طبعی است هرسال یك اندازه نباتات طبی ازقبیل هنگ - شیرخشت - شیرین بویه ترن جبین - ترخ سورنجان وغیره ذریعهٔ اهالی جمع و به خارج بفروش رسانیده میشود - بناء علیه بایست این نباتات طور مفصل تحت مطالعه قرار گرفته انواع ومساحهٔ فراگرفته گی ومقدار مواد قابل استحصال آنها معلوم ونیز ماشینهای مخصوص استخراج وصفیهٔ مواد طبی آنها از خارج خواسته ومورد استفاده قرار داده شود تایك مقدار ادویهٔ لازمه را مملکت که برای خرید آنها مبالغ هنگفتی بخارج فرستاده میشود در خود مملکت تهیه گردد چنانچه قبلا با وزارت صحیه نیز که در استخراج مواد طبی علاقه مندی دارد موافقه بعمل آمده است . که به اشتراك مساعی ازطرفین درین موضوع اجراآت بعمل آید .

همین قسم دربارهٔ استفاده ازدیگر منابع صناعتی مثل نباتاتیکه ازآن عطر کشیده میشود ویاتیل استخراج میگردد ویا الیاف کشیده میشود اجراآت قابل توجهی بعمل آورده شده است زیرا نصب العین اصلی مفاد آنی وفوری نی بلکه تامین آینده برای تولیدات مملکت است اگرچه گفته میتوانیم که بعضی از نباتات مذکور مثل ترخ بمجردیکه از فیصدی سانتونین آن که تحت تجربهٔ متخصص است اطمینان حاصل شود مفاد هنگفت وآنی بدست می آید — ازین جهات است که متخصص آستریائی (مستر نوی باور) ازیك سال است که به نقاط مختلف مملکت گشت و گذار میکند و تاحال تمام ترخهای کته واز و غزنی - مقر - وقلات - قندهار - قطغن - میمنه - مزار شریف - بدخشان - ویك حصهٔ هزارجات ونواحی کابل را معاینه نموده وراپورت ونمونه های ترخ را بریاست زراعت تقدیم داشته .

نمونه های ترخ تحت انالیز گرفته شده که یك قسمت آن تجزیه شده است وما بقی آن نیز تحت کاراست درحینیکی معلومات وتحقیقات فنی ریاست دربارهٔ ترخهای افغانستان جاریست درباب فروش وغیره مسایل آن با کمپنی های خارجی ریاست زراعت داخل مفاهمه و مذاکره میباشد تا نه تنها دربارهٔ فروش

آن در خارج بازارهای مناسب ومفید پیدا میشود بلکه معاونت کمپانی‌های مذکور نیز جلب میشود تادر داخل مملکت فابریکه‌استخراج سانتونین را نصب نموده مفاد زیاده تری ازین جهت بدست آید .

این است که ریاست زراعت به موضوع ترخ و دیگر نباتات طبی اهمیت زیادی داده ومتخصص مربوطه تا حال سی ویك راپورت دراطراف موضوع بریاست زراعت سپرده است .

وعلاوه برین نمونه‌های دیگر نباتات طبی نیزا ازنقاط مختلف مملکت ذریعه متخصص مذکور جمع وبه‌تحت امتحان گرفته شده .

درباره خواص فزیکی و کمیاوی زمین نیز ذریعه یکنفر متخصص آن تحقیقات وعملیات درجریان است امروز درنظرملل عالم تقویه واصلاح زمین در پلان اول اصلاحات زراعتی قرار گرفته وبلکه‌صورت بین‌المللی را اختیار کرده وموسسات برای تقویه اراضی درممالك مختلف تأسیس شده‌است زیرا زمین منبع وموا خذه حیات است واگرازسینهٔ آن مواد ارتزاقی ذریعه نباتات هرسال گرفته‌شده ومواد مقوی در آن داخل نشود نه‌تنها درخواص زمین ونباتات بلکه درجنسیت حیوانات‌حتی نژادمملکت نیزفساد Degenerescence رومیدهدازین جهات‌است که برای اینکه زمینه جهت اصلاح نباتات وحیوانات‌مملکت فراهم گردد مسئله‌تجزیه وتحلیل‌واصلاح وتقویه اراضی مملکت که بالتدریج روبه ضعف‌وکم حاصلی میروذ در پلان اول پروگرام‌این ریاست قرارگرفته‌شده تااولاء خواص اراضی معلوم بعدازآن همان پاروهای کمیاوی وحیوانی درآن‌داخل کرده‌شود که‌بان زیاده تراحتیاج دارد .

برای‌حصول این‌مقاصد مهم‌چنانچه درمقدمه گفته شده یکنفرمتخصص کمیاوی زمین بـکارموظف قرارداده شده‌است نامبرده باوجود نبودن‌آلات وادوات کمیاوی که‌تاهنوز ازخارج نرسیده درکابل (مکتب‌زراعت) لابراتوار خوردی تشکیل داده واولاء تجزیه‌اراضی نواحی کابل ویغمان وکوهدامن راتحت‌اجراء گرفته وچندنفر ازفارغ‌التحصیلان‌مکتب زراعت که تاحدی لسان المانی راهم یاد گرفته اند بهزیردستی مذکورداده‌شده تابهم معاونت کنندوهم تجربه آموزند .

متخصص‌مذکور بایك‌عده دیگرمتخصصین استریائی برای اینکه‌ازآنها فایده زیاده تری گرفته‌شود به‌متعلمین مکتب‌زراعت نیزدرس میدهد .

په نورو دوایرو کښې نوی ترفیع گانی او مقررۍ

ع ، ش غلام سعیدخان لمړی فرقه‌مشر او دغازی سپه‌سالار صدراعظم یاور او دعارضینو دخانګی آمر

ع ، ص عزیزالله خان دعمومی تفتیش دریاست معاون

ع، ص عزیز الرحمن خان « فتحی » د پوهنی
وزارت مستشار او د ښځو د ښوونځی آمر

ع، ص میر عبدالرشید خان « بیغم »
د ښوونځیو او حفظ الصحی مدیر ریاست کفیل

ع.ص عبدالرؤف خان بېنوا د پښتو ټولنې
آمر چه سږ کال ئې په دوهمه رتبه
ترفیع کړېده

ع.ع محمد زمانخان د ولایت کابل
د کرهنې عمومي مدیر

ع.ع محمد ابراهیم خان دروغتیا وزارت
دادارې خانگې عمومي مدیر

ع، محمد شریف خان تره کی د صدارت عظمی
د مجا کما تو د ریاست عمومی مدیر

ع، عبدالعظیم خان «صافی»
د ملی شورا امری منشی

ع، محمد کبیر خان «عبرت»
د ملی شورا دوهم منشی.

ع، مولوي محمد شاه خان «ارشاد»
د جمعیت العلماء منشي او د الفلاح د مجلې مدیر

ع، محمد صدیق خان د مزار شریف
د ګمرکاتو عمومي مدیر

ع ، صلاح الدینخان د قندهار
د افغانستان بانک عمومی مدیر

ع،ص غلام سخي خان د افغانستان بانک
د ریاست معاون

ع، گل سعید خان د مطبوعا تو د مستقل ریاست
د اجرائیې عمومی مدیر

برای عملیات وسیع تر متخصصین کـه در آینده پیش میشود در ریاست زراعت لابراتواری کلان وجدیدی قرار پلان ونظریه خود متخصص تحت تعمیر است که قریب به اختتام است ونیز آلات وادوات کمیاوی مورد ضرورت متخصص به یك کمپنی انگلیسی فرمایش داده شده وعنقریب سامان وادوات مذکور وارد افغانستان خواهدشد بهاین ترتیب وقتیکه تمام کارات ونقشهها تنظیم گردد هر دهقان به نقشه وخواص زمین خود آشنا گردیده ازروی آن به تقویه وآبیاری اصولی آن خواهد پرداخت چنانچه متذکرشده ایم سامان وآلات لابراتوری مکمل کمیاوی زراعتی به انگلستان فرمایش داده شده ومواد کمیاوی آن ازطرف شخص جلالتمآب رئیس سابقه زراعت که ازاروپا تشریف می آوردند بامشکلات زیادی وارد گردیده دربن اوقات اخیر متخصص مذکور برای معاینه نهربغرا به گرشك فرستاده شده بود در اراضی نهربغرا فعلاً هشت هزارجریب زمین بصورت فارم عصری ترتیب داده شده ودر نظر است که عملیات مختلف زراعتی ازقبیل قلبه وتخم پاشی وخیشاوه ودرو درفارم مذکور ذریعه تراکتورها وماشینهای مربوط آن اجراء گردد و بالتدریج این اصول کار میکانیزه بدیگرنقاط اراضی نهربغرا پهن وعملی شود .

چون دانستن خواص فزیکی و کمیاوی زمین بغرا برای اتخاذ سیستم کلتور وسیاست زراعتی آن ناحیه خیلی ضرورت خصوصاً که اراضی نهربغرا ازلحاظ خواص فزیکی وکمیاوی خود مورد اشتباه نیزمعلوم میشود لهذا متخصص مذکور برای معلوم نمودن خواص اراضی زمین مذکور واخذ ترتیباتیکه تقویه واصلاح آینده آن ایجاب میکند به بغرا فرستاده شده بود .

علاوه براین قرار نظریه متخصص مذکور در خصوص خریداری یك اندازه پاروهای کمیاوی تجاربی برای پنبه ولبلبوی قطغن وبرای تجارب خود متخصص ذریعه وزارت اقتصادملی باسوء افغان ترك داخل مذاکره میباشیم .

با وزارت معادن نیزدرخصوص اینکه حتی الامکان ترتیباتی گذاشته شود که ازمواد معدنی خودافغانستان در زراعت خصوصاً مدافعه حشرات و امراض استفاده بعمل ید ریاست زراعت داخل مفاهمه میباشد .

شق دیگری که ازروی اهمیت خویش توجه مخصوصی راایجاب مینماید موضوع تربیه حیوانات است حیوانات اهلی افغانستان هرجنسیکه است ودر هرجای که دیده

میشود ضعیف باامراض دو چارو محصولات شان هم ازلحاظ مقدار و هم ازلحاظ صفت غیر قابل اطمینان است بناء علیه به فراهم آوری ذرایع اصلاح و تربیه حیوانات خصوصاء اسپ و گاو توجه ریاست به آن طرف معطوف است برای معالجه ومداوعه امراض گاو واسپ موازی پنج دستگاه بیطاری خریداری شده و به پنج منطقه افغانستان نصب کردند ودر تربیه خانه علی آباد یکنفر متخصص کمیاوی مشغول کار می باشد .

در باره خریداری گوسفند و گاو واسپ خون سرد باروسیه داخل مذاکره ایم تاهنوز این موضوع در ریاست زراعت فیصله نشده که داخل نمودن جنس خارجی در مملکت به نتیجه مثبتی واصل خواهد شد یا خیر؟ اما برای اصلاح اجناس وطنی در تربیه خانه علی آباد چهار آسیاب ـ بغلان ـ هرات ـ ترتیبات لازمه اتخاذ گردیده است به داخل نمودن وعادی ساختن نژادهای اصلاح شده گاو خارجی ریاست زراعت داخل اقدامات لازمه شده چنانچه ۱۲ راس گاو جنس فریزین که متخصص ریاست آنها را معاینه و پسند نموده درین اواخر از پاکستان وارد کابل گردیده اند . حینکه جلالتماب رئیس سابقه زراعت در اروپا تشریف داشتند در خصوص فراهم آوری ذرایع لازمه اصلاح حیوانات وطن داخل اقدامات گردیده و به اساس مجلس فنی که در اثر اقدامات موصوف در بین متخصصین فنی دنمارکی در دنمارك که در فن تربیه گاو مهارت زیادی دارند به عمل آمد چنین فیصله شده ـ که چندعدد گاو فریزی برای شیر ومسکه خریداری شود وعلاوه براین امروز اصلاح جنس بصورت خیلی صریح ونسبتاء ارزان تر ذریعه نقل دادن تخم حیوانات نر به نقاط مطلوب انجام میگردد یعنی تخم گاو واسپ و گوسفند را ازحیوانات نر گرفته و به ذرایع فنی به دیگر نقاط نقل داده داخل عضو تانیث حیوانات متقابل مینمایند گرچه پنج دستگاه این عملیات تولید مصنوعی به جرمنی فرمایش داده شده و برای هر دستگاه دوعدد فریژیداتور که جمله ده عدد شود به سویدن فرمایش داده شده است ونیز با دنمارك موافقه شده که عندالمطالبه تخم گاو را ذریعه طیاره (مشروط ومنوط به اینکه پنجصد گاو برای تلقیح به افغانستان آماده باشد) بریاست زراعت بفرستند دراجرای این کار البته ذرایع حمل ونقل صریح خیلی ضروریست زیرا اگرچهار

روزماده تذکیر معطل بماند فاسدمیشود این موضوع هم تحت مذاکره است که تا هنوز تصمیم در آن باره اتخاذ نشده .

دفع آفات نباتی ومنافعه حشرات مضره ازمسایلی مهم دیگری است که صرف مساعی ووقت لازمه را ایجاب میکند درافغانستان اکثرمیوه جات و سبزیجات وحتی نباتات صناعتی (پنبه لبلبو) وغله جات به آفات وامراض دوچار بوده برمحصولات زراعتی مملکت درمقدار وخواص تناقص وارد آورده وبرای زارعین ودهاقین ازآفات وحشرات به ملیون ها افغانی خساره عاید است مرض جولاگک با دام درغوربند ومرض کرم پت دار درغزنی و کرم سرخ وخار دار و کرم غوزه درپنبه و کرم چغندر و لیسه درختان سیب وناك وملخ دراکثر نقاط مملکت ازحشرات مضرهٔ مشهوره است .

بمقابل امراض مذکورجلو گیری ازخسارات ممکنه هیئت های فنی ریاست همیشه درنقاط مختلف مثل بغلان وغوری وقلعه ذال وغزنی وغوربند وغیره نقاط بحرکت بود و حشرات اکثر مناطق جمع آوری شده ذریعه متخصصین آستریائی در لابراتوار مخصوص آن تحت معاینات وتحقیقات قرار داده شده .

برای کارات فنی متخصصین لابراتواری علیحده برپاست زراعت تعمیر شده است وآلات وادوات ضروری این لابراتوار در اثر پیشنهاد متخصص به استریا فرمایش داده شده که عنقریب وارد افغانستان خواهد شد .

برای پاشیدن ادویه ضدحشرات وآفات چهار صدعدد بمبه دوا پاش با ۱۲ عدد بمبه عراده دار ازامریکا خریداری شده وبرپاست زراعت موجود است که عندالموقع برضد حشرات وامراض اقدام بعمل آید هم چنین چند عدد بمبه دیگر طور نمونه از چکوسلواکی خریداری شده درخصوص ادویه ضدحشرات که بکار انداختن بمبه های مذکورایجاب میکند در نظر است که اکثرآن درخود افغانستان تهیه گردد چنانچه بامستر توماس درین موضوع و درموضوع ماشین خانه استخراج مواد طبی به وساطت متخصصین مربوطه خویش داخل مذاکره بوده خریداری ماشینهای فوق الذکر (۷۵۰۰۰) دالر بالغ میشود علاوه بر آن ریاست زراعت در فکر آن است که بوساطت ومعاونت وزارت معادن از کوپر سلفات وزرنیخ وغیره مواد ضدحشرات پیداوار خود افغانستان خساره بعمل

آید زیرا که خریداری وحمل‌ونقل این‌مواد که ازخارج خیلی بهما قیمت تمام میشود وبهتراست برای تجزیه وتهیه آن درخودمملکت اقدامات بعمل آید .

لاکن در انتظار اینکه بحصول این‌مواد درخود وطن کامیابی حاصل گردد برای تداوی دوملیون درخت که قطرتنه هر کدام رویهمرفته شصت سانتی متر باشدوبرای عملیات (۳٤۰۰۰۰) جریب زمین پنبه ادویه ضدحشرات به جرمنی فرمایش داده شده است. درحصهٔ حبوب وغله جات و سبزیها و گیا ی مخصوص چراگاهاونباتات‌صناعتی واشجار جنگلی نسبت‌به‌اینکه درخارج اصلاحات‌زیادی درباره‌محصول وصفات ممیزه آنهادرآنها داخل وساخته‌شده‌است توریدیك‌بمقدار ازآنها درافغانستان بمرام تجربه واحتاط وآب‌وهوای مملکت ازمهمات‌محسوب میشود بناءً علیه ازروسیه تخمهای نباتات تیلی مثل بیدانجیر-آفتاب پرست سویا بین وازامریکاانواع گندم زودرس که‌به‌آب وبه‌وقت کم‌به‌پخته گی میرسند وپنبه‌دانه وتخمهای نباتات‌صناعتی- طبی- جنگلی- سبزیجات‌وتخم‌تمباکووازفرانسه تخم کتان وازدنمارك تخمهای لبلبو خریداری شده وبه‌دست رس‌متخصص مربوطه بمطلوب تجربه وتکثیر جنس گذاشته شده متخصصین تخمهای مذکور رادراراضی تجاربی علی‌آباد - پغمان- سیدآباد تحت‌تجربه گرفته وتخمیکه از تمباکو مزروعی متخصص تمباکو حاصل‌شده است برائ‌یکهزار جریب زمین حاضراست تخمهای تمباکو به‌امریکا ومصر وترکیه نیزفرمایش داده شده است تابعد ازتجارب‌لازمه به‌تعمیم وتوسعه زرع تمباکوهای مخصوص ساختن سگرت اقدامات لازمه بعمل‌آورده شود. همچنین درخصوص اصلاح پنبه یکنفر متخصص مصری‌درسنه ۲۵ استخدام شده بوت ودرموضوع اصلاح‌پنبه وترویج‌انواع اصلاح‌شده اقدامات لازمه بعمل‌آورده شده است .

ازطرف دیگر فوائد واهمیت جنگلات درتامین موازنه اقتصادی‌وتوسعه میدان صناعتی واصلاح واعتدال آب‌وهوای مملکت خیلی‌زیاد بوده وبه‌همه کس‌ثابت‌شده ونیز مع‌الاسف دیده میشود که‌جنگلات وطن عزیزما دراثر عدم رعایت قوانین فنی وسؤ استفاده که ازطرف اهالی بالتدریج ازبین رفته‌ازمساحه قطعات‌جنگلی کاسته میشود واگربرای اصلاح این‌وضعیت ناهنجار چاره‌های اساسی سنجیده نشود بالتدریج باجنگلات‌ماازبین رفته‌خساره‌مدهشی آینده مملکت راکه‌ازمواد

احتراقی دیگر مثل پطرول وقوه برقی وحتی ذغال سنگ محروم است (معادن ذوغال منکشفه برای تامین حوائج افغانستان غیرمکفی است) تجدید میکند .

ازین جهت است که یکنفر متخصص استریائی که به فن جنگلات تخصص دارد موظف گردیده است تا اولاً جنگلات نقاط مختلف افغانستان را معاینه نموده نقشهٔ جنگلات و وضعیت موجوده آن را بصورت تابلو ترتیب داده ونیز نظریات خود را درباره حمایه وحفاظه احیاء وتوسعه جنگلات بصورت راپورت بریاست زراعت تقدیم دارد . علاوه برآن سامان فنی برای اندازه ومقیاس نمودن اشجار جنگلی و عملیات قطع وغیره آن به آستریا فرمایش وبه طرف افغانستان ارسال گردیده دیگر اجرآت که علاوه برپروگرام سه ساله بعمل آورده فرمایش ماشینهای زراعتی است مسئله موظف و روشن است که تولیدات به پیمانه وسیع مرام وغایه واساس حقیقی پروگرام ریاست زراعت است تنظیم وتکثر قوه مولده را ایجاب میکند واین تعین نمیگردد . مگرذریعهٔ ترویج وتعمیم ماشینکاری (موتو کلتور) ازینجاست که بمشوره ونظریهٔ متخصصین امریکائی یك تعداد تراکتورها باماشینهای قلبه ، درو ، راکول وغیره به کمپانی هروستردر امریکا فرمایش داده شده است تراکتورها مخصوص اراضی بغلان وگرشك است ومطلوب کلی از آن این است که درنفر ، کار ،وقت ،اقتصاد بعمل آمده وعلاوه برآن قلبه های عمیق شده حاصل زمین بلند برود ، ونیز زمینهای چمن زار تصفیه گردیده و به زمین قابل الزرع تبدیل گردد ، ودرنتیجه درقیمت لبلبو وشکر وغیره محصولات زراعتی تنظیم بعمل آورده شده تولیدات بلند برود . مع الاسف تراکتور ها که بایست دراوائل دسمبر سال ۱۳۲۷ داخل افغانستان میگردید و برای ماه دلو وحوت در اراضی لبلبوی بغلان مورد استفاده قرار داده میشد ، صرف درین اواخر بکابل رسیده و ترتیبات نقل دادن آنها بطرف بغلان وبغرا گرفته شده و قسمت کلی آن نقل داده شده است ، تادر زراعت لبلبوی سال آینده از آنها کار گرفته شود ازجمله ده عدد تراکتور چهار آن زنجیردار ودیزلی وشش عدد آن پطرولی است که با تمام ماشینهای مربوطه اش بسته کاری وقسمت کلی آن حرکت

داده‌شده است این تراکتورها نه تنها برای کار است بلکه برای تعلیم طلبه نیز مورد استفاده میباشد ، چنانچه یك عده طلبه و نفر میخانیکی مشغول تعلیم و تمرین میباشد اما اقلاً یکصدوپنجاه عدد تراکتور برای قطغن وصد عدد تراکتور برای نهر بغرا بایست خریداری کنیم علاوه بر آن دوعدد تراکتورخورد دیگر برای نمونه‌و تعلیم طلبه از بودجه ریاست زراعت نیزخریداری شده .

یك عــده سامان و آلات و ادوات زراعتی (سامان خیشاوه وغیره) نیز خریداری گردیده تا از روی آن در خود افغانستان ساخته شود همچنین درباره ماشین جغل که به‌قسم نمونه‌ توریدواز روی آن درفابریکهٔ حربی تیارشود اقدامات شده . علاوتاً پنج دستگاه درو باپرس گاه برای قشله‌های عسکری که تعلیمات زراعتی در بین افراد عسکری تعین خواهد شد با دیگر سامان زراعتی مطلوب از کدام های ریاست وفارم بغلان تهیه شده است بمبه های برقی به تعداد کافی به‌مردم داده شده وبمبه های برقی دیگر نیز فراهم شده که علاوه بر آن به مطلوب رفاه عامه بیست عدد آسیاب برای ریاست ارزاق باموترهای مربوطه آنها خریداری شده . (که بیست عدد مذکور درپنج ساعت یکصد تن گندم را آرد میکند)

برای بلند کردن آب آلات آب کشی ازقبیل بمبه های پطرولی و برقــی فرمایش داده شده علاوه بر آن هشت عدد بمبه کلان که آب را به ارتفاع یکصدوده متر بلند میکند برای مکتب حربیه بالاحصار وتپه مــرنجان ودشت یلخمری با نل ها وسامان لازمه آن به‌زودی وارد کابل خواهد شد .

ماشینهای متفرقه دیگر ازارت گرفته تا بمبه های بادی نیز فرمایش داده‌شده ودرینجا قابل تذکار معلوم میشود .

ازموضوعات‌مهم‌زراعتی یکی‌موضوع آب و آبیاری است که تکامل و اصلاحات زیادی بکار دارد. زیرا این موضوع مهم آب برای افغانستان مسئلهٔ حیاتی است ودر راس تمام عومل فنی تولید قرار گرفته .

دانه های آب‌دردریای کابل‌ودرنهر نوآباد ریزه کوهستان پخته کاری‌شده ودرنتیجه قیمت زمین اراضی نهر ریزه کوهستان صعود نموده است .

درهرات نهر غوریان ذریعه قوه قومی وهمکاری رؤسای قوم به اتمام رسیده که قرار پلان مرتبهٔ ریاست زراعت باید هیئت ریاست بموضع مذکور رفته زمین رادربین مردم تقسیم نموده وبرای شان قباله بدهند .

حفرنهرغوریان که اراضی وسیع دشتی رامزروعی میسازد اولین نمونه همکاری و تعاون قومی است که در اثر تشویق ومساعی ریاست صورت وتکمیل پذیرفته وامید است نظیر آن درديگر نقاط افغانستان نیز همچو اشتراك مساعی دربین قوم روی کار آید زیرا همچو کار ها که ذریعه تعاون باهمی خودقوم به عمل می آید آیندهٔ بادوام بما معرفی خواهد داشت .

نقشه نهر چنغاریق بغلان و کچکی مشرقی که هردوی آن تاحدود چهل هزار جریب زمین آبیاری میکنند ترتیب شده وبه سال آینده تحت کار گرفته خواهدشد. در ریاست زراعت ذریعه هیئت های منصف دعاوی زیادی بالای آب حل وفصل شده ودر تعین حق آبه ها مساعی لازمه بخرچ برده شده .

آب های زیرزمینی ازمنابع مهم دیگریست که استفاده ازآنها ایجاب میکندو به ذرایع تکنیکی ووسایط فنی مثبت کردیم زیرا نصف آبهای باران و دریا ها درزیر زمین فرو میرود وذرایع استفاده ازآن درمملکت ما محدود بحفر کاریز وچاه است لهذا در باره استفاده ازاین آبها توجه ومساعی مخصوصی بکار است ازطرف دیگر مساحه امکانات استفاده ازین منابع تحت الارضی خیلی وسیع است زیرا بغیر ازاراضی مزارشریف ومیمنه درديگر نقاط آبزیر زمینی کافی به عمق کم موجود است که درروقت قلت آب میتوان به ذرایع فنی ازآن استفاده نمود و بهترین ویگانه راه این است که دشت های کته وازوفراه وهرات ازراه استفاده آبهای زیرزمینی قابل زرع وآباد کردند بعقیده ما بهترین آله کشیدن آب درین نقاط ارت های گاوی وپمپه های بادی است که نسبت به تعمیر بندهای پرمصرف .که آنهم عمر معین دارد آسان تر و کم قیمت تراست بناءً علیه بقسم تجربه فعلاً دوعدد پمپه بادی به فراه و لاش جوین ودو عدد پمپه به کته و از ودوعدد بهرات ویك عدد به اسلام قلعه ودوعدد نیز دراراضی تجارتی علی آباد نقل داده نصب شده است . تجربتاً معلوم گردیده است که یك عدد پمپه بادی چهار انچه از۱۲ تا ۱۵ جریب زمین را آب میدهد ـ به کته واز بیست وچهار جریب

بهلاش جوین ۳۲ جریب هرات سی جریب رادربیست و چهار ساعت آبیاری میکند علاوه براین برای این مرام اقدام شده که بهفابریکه حربی و مکتب میخانیکی ازین بمبه ها ساخته شده ودر بین اهالی تقسیم گردد.

در باره معلومات لازمه دراطراف خود که آبیاری زیرزمینی اقدامات و تشبثات متعددی بعمل آمده است وبالاخره درمکتب عالی تخنیکی ویانا بهاین موفق گردیده اند که ذریعه آله برقی میتوان تا به عمق یکصدوده متر آبهای زیر زمینی را با مقدار وسمت حرکت آنها معلوم نمود. قیمت دستگاه برقی آنچهار هزار دالر است ودر نظر است که ازین آله ازجرمنی خریداری شده بادونفر معاونین متخصص آن درافغانستان آورده شود متخصصین این عملیات مهم فنی مسترد وسن فریچی برای شش ماه درافغانستان برای کار آمده ودرضمن کار ده طلبه رانیز تعلیم بدهد تاعلاوه بهغرض معلومات یکعده طلبه نیز تحت تربیه گرفته شود معاش خود متخصص فیماه یکصد و هفتاد پوند و معاش معاونین آن فیماه هشتاد وپنج پوند خواهد بود بهاین قسم یک اصول جدید وسریع تحقیقات زیرزمینی داخل وطن گردیده بهوقت وزحمت بسیار کم نه تنها وضعیت و مقدار آبهای زیر زمینی را برای خود معلوم خواهد نمود بلکه درباره وضعیت وخصوصیات معادن نیز ذریعه اندکشن الکتریکی که آله مذکور بهاساس آن کار میکند برای خود معلومات حاصل خواهد نمود واز برمه های زیرزمینی که زحمت ومصرف وقت زیادی را ایجاب میکند صرف نظر خواهد شد بهمین مرام استفاده از آبهای زیر زمینی امید بوده که بعد از تحقیقات مقدار ووضعیت آب تحت الارضی وساختن بمبه های بادی به هزار ها بمبه از خود کابل تا هرات بهشمول کته واز وفراه ودشت بکوا براراضی لامزروع از آنها منوط بهاستفاده آبهای زیر زمینی است نصب گردیده به لکها جریب زمین تنها ذریعهٔ قوه باد که قوه طبیعی بسی رایگان است مورد استفاده قرار داده شود ونسبت به کاریـز آبیاری اراضی بصورت اقتصادی تر ومامون تر ویایه‌دار تر تامین نمائیم - زیرا که همگان بهچشم سر می بینیم که امروز تعداد نفر روز مزد رو به قلت است وحفر کاریز- پاك كردن ترمیمات سالانه آن اگر مد نظر گرفته شود خیلی ها بهمصرف بلند تمام میشود به قسمیکه مردم به حفر کاریز نفع خود را تامین ندانسته مجبور می شوند بیکدام ذریعهٔ دیگر آبیاری ارزان تر باشد

منشبث گردد ـ این ذریعه ارزان تر وطبعی همانا همین بمبه های بادی است که بوقت ومصرف کم بالای زمین نصب گردیده وهم مصارف مراقبت ومواظبت آن نسبت به کاریز خیلی ها کم است .

در صورتیکه موضوع آبیاری درتقویهٔ اراضی ودفع امراض حیوانی و نباتی واصلاح حیوانات ونباتات حل وفصل میشود عامل مهم دیگری باقی میماند که اگر آن تامین نگردد البته تمام اجراءات مختل وناقص خواهد ماند ـ این عامل مهم مدعا از تربیه وتعلیم زارعین وزمین دار وزارعت پیشه گان وطن است که از مدت هایست بهمان طرز قدیم آبائی خویش ادامه داده از اصول زراعت عصری هیچ نمیدانند ـ برای تعمیم وترویج فنی زراعت دربین توده که بصورت سهل ووقت کم عملی گردد دربن باره تجویزهای نافع وسریع التاثیر روی دست است آنهم بصورتیکه پروگرام آن تکمیل گردد عملی خواهد شد .

بهمین اساسیکه تمام اهالی مملکت بمرور ایام ازعلم زراعت عملی واقف گردند وپروگرام آن روی دست است ریاست زراعت با وزارت جلیلهٔ معارف نیز داخل مذاکره میباشد تا تمام تعلیمات زراعتی را جزو پروگرام تعلیمات عمومی مکاتب متوسط وعالی دانسته مطابق سویهٔ متعلمین مضامین را درباره زراعت به آنها بیاموزند تا آنها ازخصوصیات زراعت مملکت واقف گردیده به این وسیله وزارت معارف درتعلیم معلومات زراعتی در افغانستان باریاست زراعت همکاری ومعاونت نماید ودرابتدا چنین ترتیبات گرفته خواهد شد که درپروگرام وکتابهای تعلیمی مکاتب مضامین زراعتی را اقلاً بصورت بسیط وعام فهم که جنبه عملی آن زیاده تر باشد ونیز بطلبهٔ مکتب بعداز تعلیم دوازده سال اخیر درحدود امکان فی هفته دو ساعت لکچرهای زراعتی دادهشود ـ علاوه براین بهر مکتب به تناسب تعداد طلبه یك میدان عملیات زراعتی تهیه وآماده گردد که از دوتا ۵۰ جریب زمین مساحهٔ آن باشد .

ریاست زراعت حاضر است کهاین اندازه اراضی لازمه رابعد ازاخذ نظریه وزارت معارف وبعداز سنجیدن مسایل مربوطه آن بوزارت معارف تخصیص بدهد تادر هفته یك روز طلبه به کارات عملی زراعتی که بجسم وروح شان مفیداست

مشغولیت داشته باشند بطوریکه هرطلبه پنج مترمربع زمین را تحت عملیات کشت وکار گرفته درنهال شانی سبزیکاری وغیره معلومات واستعداد عملی پیدا کنند وحاصل زمینهای تجاربی مذکور هم بهمتعلمین ومعلمین آنها تعلق گیرد وبه این قسم متعلمین ویا معلمین از احتیاج - وارسته و نفری تعلیم یافته به زمین وطن خویش عشق وعلاقه پیدا کنند و اگر خدا بخواهد در آینده جوانهای لایق وفعال بهمیدان عمل عرض اندام نمایند که در زمینه اصلاحات و کارهای مفید که به توسعه زراعت این مملکت ارتباط کلی دارد مصدر خدمات قابل تقدیر سرمشق جوانان این وطن شده بتواند ونیز دراثر ترویج وانتشار وتطبیق معلومات زارعتی حاصل این سرزمین به تزئید وتولیدات خیلی نیازمنداست بلند برود زیرا که تولید هرچیز درافغانستان ازخارج ممکن است بدون آذرقه ومواداغذیه که آنهم بایست بهر صورتیکه باشد درخود خاك وطن حاصل وفراهم گردد ونیز هر تعداد وهرنوع دستگاه هائیکه در مملکت نصب گردد - تهداب آن به زراعت یعنی تولیدات ومحصولات زراعتی درداخل وتبادله وفرمایش آن در خارج استوار خواهدبود وبایست یك عده زیاد تعلیم یافته های زراعتی برای اعتلای اقتصادی این مملکت زراعتی موجود باشد .

از طرف دیگر از مدتی است که ریاست زراعت در تکمیل پروگرام تعلیمی مکتب زراعت کابل که از جنبهٔ عملی دارای نواقص زیاد است باوزارت معارف داخل مذاکره است زیرا کار عملی درین مکتب خیلی سطحی وقلیل است وبایست طلبه علاوه برمعلومات عملی که اساس کارات نیز به پیمانه مطلوب داشته باشند. زیرا به عقیده ما یکنفر دهقان خوب ولایق به مملکت زیاده ترخدمت خواهد کرد نسبت به صد نفرماموری که نظری میداند لیکن از معلومات عملی بهره ندارد. لهذا بموافقه وزارت معارف چنین نظریه قایم شده که اراضی علی آباد وگاوخانه وشیرخانه ودیگر مربوطات فنی آن بهدستوس طلبه مکتب زراعت گذاشته وطلبه موظف قرار داده شوند که تمام کارات گاوخانه وشیرخانه وغیره تحت نگرانی وهدایات اشخاص فنی ذریعه طلبه مذکور اجراء شود تا به این قسم معلومات نظری متعلمین تعلیم یافته زیاده تر وخوب تر کار کرده بتواند .

بهمین منظور تکمیل نمودن تعلیمات عملی و نظری طلبه است که متخصصین استریائی خود را موظف ساخته ایم تادرمکتب زراعت لابراتوار ها و تجربه خانه ها زراعتی را تاسیس نموده درحین تجارب وعملیات فنی خویش به طلبه نیز تعلیم بدهند چنانچه طلبه که امسال ازمکتب فارغ التحصیل میشوند قابل تر و بامعلومات تر خواهد بود چاره دیگری که برای ترویج وتعمیم عملیات زراعتی در افغانستان سنجیده شده است این است که از دهاقین شعب مختلف زراعتی اروپا یك تعداد خانه وار را داخل افغانستان نمائیم چنانچه سی خانه وار نظریه ریاست بوده وحال در انتقال صدخانه وار موافقه حاصل شده است .

دیگر از اجراءات ریاست زراعت تجارب دو ساله زراعتی است در نهر بغرا تا خواص زمین وانواع نباتاتیکه در اراضی بغرا روئیده میتواند بصورت فنی معلوم گردد- چنانچه برای انجام این کار یکنفر مدیر عمومی با چند نفر از فارغ التحصیلان زراعت در بغرا فرستاده شده راپورت تجارب و کار این هیئت فنی بریاست موجود است که اساس اجراءات آینده ریاست در اراضی بغرا خواهد بود علاوه براین اجراءآت عمده که قبلاً عرض گردیده اجراءآت متفرقه دیگری نیز شده که به نوبه خود دارای اهمیت میباشد که اصلاح و تکثیر لیموومته ومالته بمشرقی ازآن جمله است چنانچه برای انجام این مقصد مستر ینسگ امریکائی در سنه ۱۳۲۷ با یکنفر مدیرعمومی جهت تعین جای وسرویس یك فارم عصری وتشکیل یك قوریه بزرگ این اشجار به مشرقی فرستاده شده ونیز در باره استخدام چندنفر متخصصین عملی نارنجباب باهند داخل اقدامات هستیم - همچنین یك تن تخم زیتون برای سمت جنوبی فرمایش داده شده تا ازین درخت تکثر پذیرفته واستفاده از تیل وماحصل زیتون که دردیگر ممالك اهمیت اقتصادی زیادی دارد امکان پذیر گردد .

تهیه یك صدتن تخم لبلبو برای اراضی فابریکه قند بغلان که ازدنمارك خریداری شده بین زارعین بغلان تقسیم وهم چنین مسارعت ومراقبت در تعمیرات نسلگیری چهار آسیاب وتعمیرات بینی حصار وعلی آباد نیز از اجراءآت قابل تذکار ریاست است که صرف طوریادهانی از آن نام برده میشود .

بالاخره پیشتر از اعلام این راپور لازم دیده میشود که دراطراف فروش املاك وکشف زمین های چهل دختران وعایدات املاك وقرضهٔ که ازین جمله

نه تقاوی داده شده نیز طور خلص درین جا معلومات داده میشود املاك حکومتی که مورد ضرورت حکومت ودوایر حکومتی نبوده است بـــرای اینـکه اشخاص بی زمین صاحب زمین شده و آن را بصورت بهتر زرع و آباد نماید مطابق به لایحه فروش املاك بفروش رسانیده واز سنهٔ ۱۳۲۶ تا ماه عقرب سنه ۲۸ به اندازه ۱۹۱۷ جریب زمین و(۱۴۹۲۳) اصله تاك اشجار مثمر ونه در بند قلعه های قدیمه ورباط مخروبه ویك حجر آسیاب ودودانه کاریز قدیمه به مبلـغ (۲۲۱۲۳۸۲) افغانی بفروش رسانیده شده که از آن جمله (۱۴۳۶۹۵۰) افغانی تحویل خزانه شده ومابقی آن نیز تحت تحصیل است . در خصوص املاك که در اثر اقدامات ریاست زراعت جدید کشف شده صرف بجزو آن اکتفا ورزید خاطـــرنشان میگردد که در املاك چهل دختران ۵۳۹ جریب ودر املاك کاریز میرچهار صد و هشت جریب وهجده بسوه در زمین تپه احمد بیگ نجراب یکصد وچهل هشت جریب ودر قلعه بلند چهاریکار یك جریب ودر اراضی اوقاف حکومت شمالی پنجاه جریب ده بسوه جدید کشف گردیده که جمله اراضی در اثر فعالیت ریاست کشف گردیده بالغ بر (۱۱۴۷) جریب زمین وتعداد اشجار کشف شده بالـغ به (۲۱۹۱) اصله میباشد .

پولیکه جهت معاونت زارعین از پلان تقویه زراعتی برای حفر کاریز وحفر نهر به ولایت کابل داده شده بالـغ به (۱۱۰۸۸۳۸) افغانی است که از آن جمله برای خریداری ماشین وآلایت زراعتی (۱۰۰۳۵۰۰۰) وبرای پخته کاری دهنه جات (۷۹۴۹۱۷) افغانی وبرای مصارف متفرقه (۵۰۱۹۳) افغانی مصرف شد است همچنین در باره تحصیل باقیات اجراآت بی سابقه در سه سال به عمل آمده چنانچه در سنه ۱۳۲۵ (۳۶۹۰۳۹۴) افغانی و(۶۵۱) کلدار ودر سنه ۱۳۲۶ (۲۱۶۲۹۵۲) افغانی و (۱۶۸۲) کلدار ودرسنه ۱۳۲۷ (۱۸۱۹۳۹۸) افغانی و۱۳۲۸ مبـلغ (۱۰۲۹۲۰۱) افغـانـی تحصیـل شـده اسـت کـه جمله مبلـغ (۸۷۰۱۹۴۵) افغانی و (۲۳۳۳) کـلدار می‌شود .

❀ ❀ ❀

مدیریت زراعت ولایت جنوبی :

۱ـ یك دهنهٔ کاریز جدید از طرف مدیریت زراعت قرار نظریهٔ مقام ریاست تنظیمیه برای آبیاری شهر جدید گردیز بیکـار افتاده که طول کاریز مذکور تخمین سه هزار متر می‌شود ویك اندازه کـار ابتدائی آن در سال ۱۳۲۷ شده

وکارهای مهم آن در سال ۱۳۲۸ جاری گردیده ، آب کاریز مذکور تادهن کاریز رسیده است تخمیناً دوسه متر دیگر که در حصهٔ آبی آن کار شود ، در سال ۱۳۲۹ از آب آن در شهر جدید استفاده بعمل خواهد آمد .

۲- زارعین که زمین ها و کاریزهای شان خراب و قابل آبادی بوده به اندازهٔ تخمین سه لك افغانی به امر مقامات عالیه ذریعهٔ مدیریت زراعت برای شان تقاوی داده شده که پول مذکور را بمصرف آبادی زمین و کاریز های مخروبهٔ خود برسانند ، چنانچه نفری مذکور یکحصهٔ زیاد کاریز های زمین خود را لای کشی کرده اند واز آب کاریز های خود استفاده می کنند ، زمین هائیکه آباد شده ، آنرا تحت زراعت آورده اند .

مدیریت زراعت حکومت اعلای فراه :

۱- توسط اهالی مدیریت زراعت بسر کاریز ها وجوی ها (۱۱۲۰۴۲) نهال مثمر وغیر مثمر غرس نموده .

۲- به نسبت خشك سالی وقلت غله به اندازهٔ (۲۹۲) خروار جو وگندم بقیمت تمام شد بقسط ده ماه برای اهالی داده است .

۳- دوعدد دارت یکی بادی ودیگری حیوانی بطور پخته کاری در باغ جدید ساخته شده .

٤- نسلگیری گوسفند های مرینوس که بچند نفر زمینداران سپرده شده بود نتیجهٔ خوبی از آن گرفته شده .

❀ ❀ ❀

امور ولایت هرات

شق بلدیه :

۱- نظر بصوابدید مقامات رفیعه که بسال ۲٦ در نظر گرفته شده بود ، که برای آسایش مامورین بیخانه یك تعداد اپارتمان ساخته و در معرض استفاده گذاشته شود ، بنا بصوابدید مذکور درسال جاری یك عده اپارتمان های عصری که دارای تمام ضروریات است بموضع سمت شمال شفاخانهٔ ملکی تحت تعمیر گرفته شده که عنقریب بمعرض استفادهٔ مامورین بی خانه گذاشته خواهد شد .

۲ـ در بین شهر کهنه وشهرنو باغچهٔ وجودداشت، دراخیر سال ۲۷ نظر بتجویز وکلا باغچهٔ مذکور یك پارك صحیح واساسی که دارای باغچه های متعدد واطراف آن ازخشت پخته بصورت فنی واساسی کتاره وداخل آن اشجار مثمر وغیرمثمر وبته های گل وغیره غرس گردیده ، سرك کشی وتسطیح آن کاملاً تکمیل گردیده .

۳ـ جوی شهر کهنه که ازچند سال باینطرف خراب بود وبصورت دلخواه آب درآن جریان نداشت ، درسال جاری جوی مذکور بطول سه صد متر وعرض یکنیم متر پخته کاری واستر کاری گردیده .

امور ولایت مزارشریف

شق بلدیه :

۱ـ تسطیح سرك عزیزآباد ، چغدك وسمت شمالی روضهٔ شریف بافرش نمودن سنگ وریگ اندازی (۱۹۳۸۰) متر مربع .

۲ـ ساختمان وپخته کاری واستگاه پولیس درموضع چارسوق جنوبی روضهٔ شریف .

۳ـ احداث سرك دورهٔ دوم غربی روضهٔ مبارك (۲٤۰۰) متر مربع .

٤ـ تخریب وتسطیح واحداث سرك جنوبی روضه مبارکه (٥۰۰۰۰) « «

٥ـ پخته کاری وسنگ فرش « « « (۲۲۰۰) « «

٦ـ ترمیمات مساجد شهر (٤) باب

۷ـ ساختمان دوپل سرك جنوبی بالای نهر (۲) «

۸ـ ترمیمات رنگمالی تعمیر ریاست شهروالی ،

۹ـ ترمیم کاری تعمیر دیپوی دواخانه شهروالی .

۱۰ـ ترمیم تمام ابروهای شهروالی .

۱۱ـ ترمیم کاری حمام مسگری ملکیت شهروالی .

۱۲ـ ساختمان عمارت دوحمام عصری که دارای اطاقهای نمره هم میباشد .

۱۳ـ تاسیس وبکار افتادن مؤسسهٔ پوهنی نداری .

امورولایت جنوبی

شق بلدیه :

ریاست بلدیهٔ جنوبی یکدهنه کاریز کـه درسابق جهت آبیاری نوموړی باغ زیرکار گرفته شده بود ، در سال جاری نیز در کار مذکور ادامه داده وبه‌طول تخمین دوهزار وپنجصد متر کار آنرا انجام نموده ، آب تادهنهٔ کاریز رسیده وممکن که درسال ۱۳۲۹ ازآب مذکور استفاده بعمل بیاید .

تصویبات سال۱۳۲۸ هیئت شورای ملی

۱ـ تعدیل والغای بعضی مواد اصولنامهٔ محاکمات مامورین ملکیه وتزئید یك ضمیمهٔ اصولنامهٔ موصوفه .

۲ـ موازنه بودجه عمومی واردات ومصارفات سال ۱۳۲۸ مملکتی .

۳ـ قروض بانکی داخلی سال ۱۳۲۸ وزارات ودوائر واینکه اسباب موجبهٔ قروض راوزارت‌مالیه ازدوائر مذکورفراهم نموده وبه‌مجلس‌شوری برای تدقیق بسپارد.

٤ـ زیادت محصول مواشی واینکه محصول مواشی از روی شمار صحیح اخذ شود ودرگرفتن محصول مال مواشی بصورت بست قطعاً پرداخته نشود .

٥ـ عزیمت وتشریف فرمائی اعلیحضرت معظم همایونی بغرض همایونی بغرض معالجهٔ چشم مبارك شان باروپا ،

تصویبات سال ۱۳۲۸ ریاست عالی اعیان

اصولنامه ها وضمایم :

۱ـ لایحهٔ اصولنامهٔ تشویق صنایع .

۲ـ ضمیمهٔ اصولنامهٔ پاسپورت .

۳ـ راجع به‌بعضی تعدیلات اصولنامهٔ محاکمات مامورین ملکیه .

٤ـ « به سفراعلیحضرت همایونی‌ازراه ایران دراروپا جهت معالجهٔ‌چشم‌شان .

٥ـ « به‌فقرهٔ گـل نظیم وبسم‌الله ونصرالدین نامان .

امور ریاست عمومی محاکمات مامورین ملکیه

الف ـ محکمهٔ تمیز :

۱ـ مامورینکه در سال ۲۸ تمیز خواهی نموده اند	ده فقره (۱۰) نفر
۲ـ دربارهٔ مامورینکه فیصله صادر شده است	« « (۵) «
۳ـ فقرات تحت اجرا ومحاکمه	« « (۵) «

ب ـ محاکمهٔ مرافعه :

۱ـ مامورینکه درسال ۲۸ مرافعه خواهی نموده اند	(۴۷) نفر
۲ـ « دربارهٔ شان فیصله صادر شده	(۴۱) «
۳ـ فقرات تحت اجرا ومحاکمه	(۶) «

امور ریاست عمومی تفتیش

الف ـ فقراتیکه درانجمن ریاست تحقیق وتدقیق گردیده :

۱ـ تحقیق وتدقیق درفقرهٔ تیکه‌داران سرك تنگی غارو .

۲ـ « « « « سرکس جشن استقلال

۳ـ « « « گفتگوئی قیمت مصالح بین مدیریت داشها ووزارت معادن

۴ـ « « « تفتیش دوائر ولایت مشرقی

۵ـ « « « « « حکومت اعلای میمنه

۶ـ « « « « « « « شمالی

۷ـ « « « بیرسنگه

۸ـ « « « ضبطی (۱۲۰) جلد پوست قره‌قلی مال عبدالرؤف خان

۹ـ « « « اطلاعیهٔ حاجی شاه بیگ خان فیض آبادی

ب ـ فقراتیکه بتوسط ریاست تفتیش، تفتیش و درانجمن ریاست تحقیق وتدقیق گردیده :

۱ـ فقرهٔ عرض اهالی دهسبز برعلیه حاکمدهٔ سبز
۲ـ « تحقیق ثانی آبخورهٔ زمین منشی میرغلام خان
۳ـ « تفتیش و تحقیق بتك خوردگی گندم گدام جبل السراج
۴ـ « « « چهارساله حسابات مدیریت عمومی حمل ونقل ازسال ۱۳۲۲ الی ۱۳۲۵

ج ـ فقراتیکه بذریعهٔ ریاست تفتیش، تفتیش شده و هنوز در مجلس ریاست تدقیق نگردیده :

۱ـ تفتیش ریاست ارزاق ولایت قندهار
۲ـ « مدیریت ارزاق حکومت اعلای فراه
۳ـ « « مالیات برعایدات حکومت اعلای فراه
۴ـ « « « « ولایت هرات
۵ـ « شرکت مالداری ولایت هرات
۶ـ « ریاست بلدیه « «

دارائی : ـ

١ ـ طــلاء	٦٠ ر ٥١٢٥٩٣٤٨٨	افغانی
٢ ـ نقره	٥٨ ر ٦٤٥٧٢٢٨٨	»
٣ ـ اسعار خارجه	٩٨ ر ٨٩٧٦٩٣٠٧	»
٤ ـ نوتهای دولتی	٠٠ ر ١٧٢٧٠٨٣٨١	»
٥ ـ « بانـکی	٠٠ ر ٩٤٥٩٣٨٩٨	»
٦ ـ مسکوك	٨٥ ر ١٣٥٥٤١٤	»
٧ ـ مدیونین	٨٧ ر ٣٦٩٦٥٩٤٣	»
٨ ـ اشتراك	٦٦ ر ٢٩٥٨٠٧٦٦	»
٩ ـ عمارت	٦٩ ر ٨٦٣٥٢٣	»
١٠ ـ اثـاثیه	٠٠ ر ٦	»

جمع کـل دارائی ما ٢٣ ر ١٣٣٥٦٩٣٠١٩ افغانی

بدیهی : ـ

١ ـ سرمایه	٠٠ ر ١٢٠٠٠٠٠٠	افغانی
٢ ـ ذخیره	٧٨ ر ٢٠٢٩٨٦٢٥	»
٣ ـ مفاد تقسیم ناشده	٧٢ ر ٣٠٤٤٤٦٢٤	»
٤ ـ کریدتورها به افغانی	٩٧ ر ١٥١٠٩٠٨٠٥	»
٥ ـ « « اسعار خارجه	٢٤ ر ٢٧٣٤٥٣٩٨	»
٦ ـ امانات	٩٢ ر ٢١٨٣٥٠٣٧	»
٧ ـ حساب موقتی	٦٠ ر ٩٦٨٣٤١٦	»
٨ ـ نشریات دولتی	٠٠ ر ١٨٠٠٠٠٠٠٠	»
٩ ـ بانکنوتهای ما	٠٠ ر ٧٧٤٩٩٥١١٠	»

جمله بدیهی ما ٢٣ ر ١٣٣٥٦٩٣٠١٩ افغانی

مواد احصائیه واردات وصادرات تجارتی نظارت اسعار د افغانستان بانک - کابل

	۱۳۲٦ صادرات	۱۳۲٦ واردات		۱۳۲۷ صادرات	۱۳۲۷ واردات		۱۳۲۸ صادرات	۱۳۲۸ واردات	
حمل	۳۲۷۲٦۲۲۹	۱۲۸۷۷۷۸۱	افغانی	۲۰۱۸۱۲۰۳	۱٤۲۹۱٦۲٤	افغانی	۱٤۰۰۱۲۸۲	٤٦۷۸٤۵۹۳	افغانی
ثور	۲٤۵۰۷۹۹٤	۱۸۹۹۹٤۷۸	»	۲۱۱٤۹۰۷۸	۱۵۳٦۲۰۸۱	»	۳۵۹٦۷۱۸۸	۳۰۵۵۹۱۱۳	»
جوزا	۳۱۱٦۹٤۵۱	۱۱۷۳٤۵۹۷	»	۱۹۹۳۲٤۵۵	۱۵٦۹۱۰٦۷۰	»	٤۳۲۲٤۲۲۵	۳٦٤۷٤۳۱۷	»
سرطان	۱٦۳۸۳۱۹۵	۳۰۵۷۹۲۸۹	»	۱۸۱۰۹٤۵۹	۱٤۸۲۲۷۸٦	»	۱۹۹٦۲۳۱۰	٤۳۱۲۸۸۲٦	»
اسد	۱٤۹۹۱۸۰۲	۱۳٦۵۸۳۲۷	»	۲۸۰۷۹٦۲۷	۲٤۰۹۰۳۳۷	»	۱۱۰۵٤۰۷۲	۱٤۸۵۰٦۵۳	»
سنبله	۵۲۸۵۷۰۳	۱٦٦۸٦٦٦۰	»	٦۷٤٦۵۳۸۲	۲۰۳۲۰٤۳۸	»	۲۲۰۵۵۹۰۷	۲۰٦٤۳۰۰۰	»
جمله	۱۲۵۱۰۷۱۷٤ افغانی	۱۰٤۵۳٦۱۳۳ افغانی		۱۷٤۹۰۷۲۰٤ افغانی	۲٤۵۷۹۸۹۳٦ افغانی		٤٦۷٦۵٤۸٤ افغانی	۳۲٦۰۹٦٤۰	افغانی
میزان	۱۲۰۹۱۹۹۳	۲۵٤۷۳۵٤۳	»	۳۱٤۲۳۰۸۹	٦٤۳۳۵٤۸۳	افغانی			
عقرب	۱۸۱۲٤۸۹۱	۷۷۷۸۱٤۸	»	۵۰۳۱۵۸٤۸	۱٦۹٤۱۲۲۹	»			
قوس	۲۸۳۳۱۰۱۱	۲۸۲۳۵۱۷۱	»	۲۵۸۰٦۸٦۳	۳۰۰٥٤۵۲۸	»			
جدی	۱۹٤۹۱۲۳٦	۳۳٦۷٤۹۰۸	»	۳۸۹٦۲۸۷۹	۷۱۷۲۹٦۹۹	»			
دلو	۲۱۹۱۹۲۰۰	۱۹۰۸٦۲۲۰	»	۲۹۷۲۹۳۲۸	۲۱۷۰۰۱۰۱	»			
حوت	۳۱۳٦۹۱٦۵	۱٦۹۸۷۵۱۹	»	۲۷۹۳۳۹۵۰	٦٦۹۸۳۱٦۳	»			
جمله	۲۵٦٤۳٤٦۷۰	۲۳۵۷۷۱٦٤۲	افغانی	۳۷۹۰۷۹۱٦۱	۵۱۷۵٤۳۱۳۹	افغانی			

اعطای نشان

درسال ۱۳۲۸ ذواتیکه ازحضور اعلیحضرت معظم همایونی دراثرخدمات خود ها نائل باعطای نشان گردیده اند قرار ذیل است :

۱- حسب اعتبار نامهٔ نمبر ۲۷۲ مورخهٔ ۲ ثور نشان ستور درجه دوم برای حمیت مند بای الهامی مشاور بیطاریهٔ وزارت حربیه .

۲- حسب اعتبار نامهٔ نمبر ۲۷۳ ر ۲ ثور۱۳۲۸ نشان ستور درجه سوم برای حمیت مند بای شکری دواساز مستخدم بیطاریهٔ وزارت حربیه .

۳- حسب اعتبار نامهٔ نمبر ٤۹۹ مورخه ۲۱ ثور۱۳۲۸ نشان ستور درجه اول برای عزتمند دوکتور کامل متخصص امراض داخله .

٤- حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{۲۳۷٦}{٤۰۷۵}$ مورخه ۲۱ اسد نشان سردار اعلی برای ع، ج، س، ا، محمدعمرخان سابق وزیرحربیه .

۵- حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{۲۳۷۷}{٤۰۷٦}$ مورخه ۲۱ اسد نشان سردار عالی برای ع، ش، س، محمد عارف خان قوماندان قوای مرکز .

٦- حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{۳۲۹۱}{۵۷٦۹}$ مورخه ۱۵ عقرب نشان ستور درجه دوم برای ع، احمد قلیخان کفیل ریاست گمرك .

۷- حسب اعتبار نامه نمبر $\frac{۳۳۸۵}{٦۰۰۵}$ مورخه ۲۹ عقرب نشان ستور درجه دوم برای ع، عبداللطیف خان رئیس اطاق تجارت .

۸- حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{۳٤۲۷}{٦۱۳٦}$ مورخه٦ قوس نشان خدمت برای ص، محمد عزیزخان سرکاتب سرحدی وزارت داخله

۹ـ حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{۳٤۷٥}{٦۰۰۱}$ مورخه ۱۳ عقرب نشان ستور درجه دوم برای عزتمند پروفیسور بولانژه رئیس فاکولتهٔ طب .

۱۰ـ حسب اعتبارنامهٔ نمبر $\frac{۳٦۳۹}{٦۳٤٤}$ مورخه ۱۸ قوس نشان خدمت برای ص ، غلام محی الدینخان مدیر شعبهٔ فنی مکتب صنائع تجارتی .

۱۱ـ بهمکتوب نمبر $\frac{۱۰۱۲}{٦٦۱۸}$ مورخه ٥ جدی تقدیرنامهٔ درجه۳ برای ص محمود خان رتبه چهار شعبهٔ شخصی دارالتحریر شاهی .

ذواتیکه درقضیهٔ سرقت طلای خزانه خدمت نموده اند :

۱ـ حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{۳۳٦٤}{٦۰۱۳}$ برای ع ، ج ، س ، امیرزا محمدخان وزیر دولت نشان خدمت طلائی .

۲ـ حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{۳۳٦٥}{٦۰۱٤}$ برای ع،ش،س ، ع غلام رسول خان رئیس تنظیمیهٔ جنوبی نشان خدمت طلائی .

۳ـ حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{۳۳٦٦}{٦۰۱٥}$ برای ع ، ص غلام مجتبی خان رئیس تفتیش صدارت عظمی نشان خدمت طلائی .

٤ـ حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{۳۳٦۷}{۳۰۱٦}$ برای ح ، سید حبیب خان لوامشر نشان خدمت طلائی

٥ـ » » » نمبر $\frac{۳۳٦۸}{٦۰۱۷}$ » ع ، ص محمد امین خان «خوگیانی» رئیس تمیز نشان خدمت طلائی .

۶ـ حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{۳۳۶۹}{۶۰۱۸}$ برای ع ، ص محمدعمرخان کفیل ریاست د افغانستان بانك نشان خدمت طلائی .

۷ـ حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{۳۳۷۰}{۶۰۱۹}$ برای ح محمد آصف خان قوماندان امنیهٔ نشان خدمت طلائی .

۸ـ حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{۳۳۷۱}{۶۰۲۰}$ برای ص ، عبدالقادرخان مدیراستخبارات قوای مرکز نشان خدمت طلائی .

۹ـ حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{۳۳۷۲}{۶۰۲۱}$ « ع ،ص عبدالغفورخان مستوفی ولایت هرات نشان خدمت طلائی .

۱۰ـ حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{۳۳۷۳}{۶۰۲۲}$ « ع ، ص محمد علیخان سابق معاون اول د افغانستان بانك نشان خدمت طلائی .

۱۱ـ حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{۳۳۷۴}{۶۰۲۳}$ برای ص ، حفیظ الله خان مدیر د افغانستان بانك نشان خدمت طلائی .

دتیر کال سیاسی واقعاتو ته

یوه کتنه

ښاغلی محمد هاشم میوندوال :

تیر کال په عمومی ډول سره یوغلی او دآرامی کال گڼل کیږي که څه هم ددوو متقابلو بلوکونو په منز کښي کله کله تریووالی ښکاریده خو بیا هم دجنرال کارلاس رومولو دڅلورمی اسامبلي درئیس په عقیده ویل کیدای شی چه تیر کال زیاتره تردی چه دشخړی وخواته یوگام وپیژندل شی د صلح پرخوا شمیرل کیږي تیر کال په عمومی ډول سره دمتحده مللو پرموسسی هم ښه تیره شوه اوددې مؤسسی څلرمه اسامبله چه زیاتره په جریاناتو باندی دخوش بینی دلیل گرزی په خپلو مطروحه مسائلو کي چه ددنیا دمختلفو مناقشاتو دحل کولو لاره ئی پلټله کامیابه گڼله کیږده په اروپا کښي هم فضا ترهابل کال غلی او آرامه وه او په آسیا کښي که څه هم سیاسی تغیرات پیښ شول خو بیا هم دشرق او غـرب دبلوکو درقابت له حیثه څه داسی نازکی چه په بحـران منجر شی منځ ته رانغله چین ټول د کمونستیانو په قبضه کښي ولاړ اوداندونیزیا جمهوریت په خپل ملی اقتدار باندی نائل شو داوه دتیر کال د سیاسی واقعاتو یوعمومی نظر چه اوس به نو جلا جلا هم پرهره گوښه باندی یونظر واچوو .

په دننه هواد کښی

تیر کال کوم مهم واقعات چه دمملکت په جریاناتو کښي څه برجسته توب لری نوعبارت دی د کابینی د ترمیم اودمتحده مللو دځینو خانگو دهیئتو دراتگ او دامریکا دبانک دقرضی دمسئلی څخه چه پردی ټولو بیا داعلیحضرت معظم همایونی مسافرت اودهغه تاثیر دافغانستان دټولو خارجی مناسباتو پر فضا داهمیت وړ گڼل کیږی.

اعلیحضرت همایونی دمیزان په ۱۴ د کابل دفضائی میدان څخه دایرفرانس په یوه مخصوصه الوتکه کی دپاریس پرلور دایران دلاری څخه حرکت وفرمایه د اعلیحضرت همایونی دمسافرت سبب ددوی دسترگی ناروغی وه چه څو موده پخوا پیښه شوی وه اوداطباؤ دمشوری په اثـر دهغی علاج په خارج کښي تجویز شو .

په همدی اثر شاهانه ذات د پاریس پر اور حرکت وفـرمایه او دتګ اوراتګ په وقت کښې د اسلامی او متحابه مملکتو لـه خوا په درناو ومنل شو د اعلیحضرت همایونی په افتخار دعوتونه ترتیبی شوی او مخصوصاً د بیرته راتګ په وقت کښې د مصر، سعودی عرب ، عراق او ایران له خوا چه په دی دوو وروستو اسلامی مملکتو کښې د اعلیحضرت مسافرت رسمی جنبه درلوده خورا تاوده احساسات د افغانستان د پاچا په مناسبت ښکاره شوه اعلیحضرت په پاریس کښې د یونسکو مؤسسی ته هم ورغی او هلته ئی یوه بیانیه ایراد کړه شاهانه ذات وروسته لـه کامل صحت نه په ۱۳ د حوت د جینوا له بندر څخه دوطن پر لور رهی شو او په لاره کښې په اسلامی متبرکو مقاماتو او حـرمین شریفین هـم مشرف شو او د خیره سره د ملت د ښو احساساتو په استقبال د اسلام قلعه دلاری څخه وطن ته وارد شو .

د کابینې ترمیم د عقرب په میاشت کی د والاحضرت سپه سالار غازی تر ریاست لاندی اعلان شو او علاوه پردی چه یو څه نوی غړی په کابینه کښې ننوتل یوکښې دری نور ریاستونه هم جوړ شول چه د لمړی او دوهم او دریم ګروپ په نامه ترهریوه ریاست لاندی دهغه په اجراآتو متعلق وزارتونه وتړل شوه ددې نه علاوه د دولت دشورا تشکیل هم دغازی سپه سالار صدراعظم تر ریاست لاندی جوړ شو چه دهغی اعضاد ګروپو رئیسان او د صدارت معاونان اود کابینې دوه نور اعضا تاکل شوي دي.

د جدی په میاشت کښې ملی کلوب چه دځینو ځوانانو له خوا د مملکت پر مسائلو دخیـړنی او دافکارو د تبادلی د پاره تشکیل شوی افتتاح شو چه د دیمو کراسی د اصولو د تطبیق په لاری کښې به سره مرستیال وي .

دغه رنګه په تیر کال کښې اعلان شو چه د امریکا د اکسپورت او امپورت بانک د افغانستان د هلمند د وادی د عمرانی پروژی د پاره د ۲۱ ملیونو ډالـرو قرضه منلی ده څو موده وروسته لـه دی فیلپ جسپ د امریکا سیار سفیر چـه د آسیا د جنوب شرقی مملکتو په دوره تر کراچی راغلی و کابل ته وارد شو او وروسته د یوی ورځی د اقامت نه بیرته رهی شو دغه رنګه د متحده مللو د مؤسسی د تخنیکی امداد او دغه رنګه یو زراعتی هیئت د مطالعاتو د پاره کابل ته راغله چه وروسته د افکارو د تبادلی څخه بیرته رهی شول امید کیاوه شی چه ګران هیواد د عمرانی مؤثرو پروژو او د بین المللی امداد په اثر د پرمختیا پر لاری پیل وکړی .

د پښتونستان نهضت

دا نهضت د ملي بيرغو په اوچتيدو او د ملي شوراگانو او ځينو محلي حکومتو په تشکيل ورځ پـه ورځ ټينګک او مؤثر ثابتيږي د پښتونستان د آزاد وعلاقو جرگي چه د افغانستان د استقلال په جشن کښي کابل ته راغلي وې چه د آزاد پښتونستان د ټولو علاقو څخه سره راټول شوي و نوئې په کابل کښي د يـوې متفقه جرگي په اثر يوه فيصله داسي أعلان کړه چه دوی به وروسته له دې د پښتونستان د تشکيل مشترك ملي مـرام په متحد ډول او د يو بل په مشوري لاس ته راوړي او تجاوز به پريږ ددوی تجاوز پرټولو گڼل کېږي او ټول به د متجاوز په مقابل کښي سـره يو لاس او يو مصلحت وي او په يوازي او انفرادي ډول او بي مشوري د يو بل به څه نه سره کوی دا فيصله يـوه خورا مؤثره فيصله وه چه د پښتو نستان د تشکيل د پښتنو په حيث گڼل کېږده علاوه پر دې هغه پښتانه چه په هند لا په امريـکا او نورو ځايو کښي اوسي هغوی هم د آزاد پښتونستان څيغه پورته کـړه لکه چه په هند کښي د پښتون جرگـه د همدې کار د پاره جوړه شوه او د امريـکا د پښتنو څخه مرحوم سيد امير خان د خپلي کلې او کـهول سره د همدې عشق په اثر کابل ته راغي چه د نا جوړی په اثـر په نامراده مرگك له دنيا تېر شوخو د پښتني جذبي يو کـلکه نمونه ئې و ښودله .

په آزاد پښتونستان کي هم په خيبر، شنوار او تيراکي قوي شوراگاني جوړې شوې چه د پښتونستان نورو علاقو کي هم د هغې څانگې وپرانيتل شوې د غه رنگه د تيرا څانـگې د شورا له خوا يوه اعلاميه هم خپره شوه چه په هغې کښي د پښتونستان د حق غوښتلو سوال متحده مللو او اسلامي مللو او د افغانستان او پښتونستان ملت ته وړاندې شوی وددې اعلامئي په اثر په ټول افغانستان او په دباندنی پښتنو کښي د پښتونستان د پاره د اعانی د ټولو لو تحريك شروع شو چه په هغه کښي نرو او ښځو اوزړو او وړو ټولو په نقدو او گـېڼو او شخصی آماد گـيو شرکت وکاوه .

د صافي اوشنوارو قومونو د شيخ بابا په زيارت کښي هم يوه جرگه وکړه چه هلته ئې د ټول پښتونستان پر مسئله او د هغې ارتباط په يـوه مرکز پوری بحث وکاوه او خپل تصميم ئې د پښتونستان د آزادی د ساتلو د پاره اعلان کړ .

د پښتونستان د وزیرستان ځانګړی شورا یو قدم بل هم اوچت که او د وسطی پښتونستان محلی حکومت ئی د مشهور مجاهد عالیجاه حاجی میرزا علیخان تر ریاست لاندې جوړ کی چه مهم تصمیمات ئی نیولی او هر کله چه د پاکستان د متجاوز وقواوله خوا د دوی پر مواقعو تجاوز په عمل راغلی هغوی ته ئی سره د دوی د تجهیزاتو او هوائی حملو درانه شکست ور کړی او خپلی ملی اقتدار کی ساتلی دی دغه رنګه ئی د پښتونستون د عالی مکتب په نوم یو ښوونځی هم پرانیستلی دی .

ددی تولو ذکر شوی اقداماتو څخه څرګندیږي چه د پښتونستان ملت د خپل ملی قیام په لاری کښی بریالي دي او د دښمن متجاوزانه پالیسی ئی نشی ماتولی په تیره بیا چه په افغانستان کښي تول په یوه زغ د خپل ملی ورور پښتونستان آزادی غواړی او په دی لاری کښی د هری قربانی او فداکاری د منلو آمادګی ښکاروی .

د متحده مللو مؤسسه

د اقتصادی او سیاسی بحرانو او د سوړ جنګ او د موجود جنګ هغه خبرونه چه بین المللی صحنه تیاره او تروه ښکاره وی که څه هم تر اوسه لا د راډیو ګانو او مطبوعاتو څخه پله پسی دوام لری او اکثره پر کسبه کارو خلکو د هاقینو او د کورو پر مېرمنو چه تر غوږه ئی رسیږی د تأثر اغیزه کوی خو بیا هم د دوی د پاره یوازی امید د متحده مللو دستوری رڼا ده هغه ستوری چه د متحده مللو په پیدا ئښت د سان فرانسسکو پر آسمان ښکاره شوی او د لحېنو په نزد اوس لږ تیاره ښکاریږی خو دا تیاره د متحده مللو سرمنشی داسی رڼا کوی چه وائی « د متحده مللو موسسی په تیرو د وولسو میاشتو کی د سانفرانسسکو د تجویز هوښیاری او پو خوالی ښکاره کړ دي مؤسسی جنګو ته د نړی په مختلفو برخو کی خاتمه ور کړه او بین المللی همکاری ئی د بشر د فعالیت په صحنه کی ده بره کړه داسی چه هیڅ سابقه نلری » .

ددې سرمنشی په نظر د متحده مللو د قوت ده بریدو لویه منبع عمومی اسامبله ده لکه چه وائی « د عمومی اسامبلی ارتقاد نړی د صلح د خوراستړی قوی په حیث تر اوسه نظیر نه لری » د عمومی اسامبلی دا ترقی هم د متحده مللو په تاریخ کی د سانفرانسسکو راهیسی یوه د توقع لری خبره ده عمومی اسامبلی یوه تدقیقی او شورائی ځانګه ده چه قانونی قوت او صلاحیت د خپلو هدایاتو د اعمالو د پاره

نلری ځکه چه دا اصلاً دعمومی آراءو دمرکز په حیث ددنیا دخلکو اوحکوماتو دپاره کار کوی د متحده مللو منشور امنیه مجلس نهعمومی اسامبله دخپلی مؤسسی د هغه عضو په حیث تاکی چه دمتحده مللو اساسی مطلب یعنی د یوه نوی جنګ جلوګیری عملی کړی بیاهم عمومی اسامبله د وړیدونکی قوت سره زغیږی او دخپلو قضاوتو اخلاقی قوتئی د متجاوزینو مخی ته نیولی او پههر اغتشاش کیهرچیرته چه وودامنیه مجلسدپاره یوقوی ملګری ثابتشویدغه رنګه کوچنی ممالك دعمومی اسامبلی دلاری څخه موفق شوی چه دشرقی اوغربی بلوکونومخالفتونه لنږ کړی .

تیر کال دعمومی اسامبلی څلرمه دوره وه ددیدوری پهفهرست کښی دامیدونو موضوع ګانی هغه ترقی غوښتونکی راپورونه وو چه دخورا مهمو اجتماعی او اقتصادی مسائلو سره کوم چه دصلح د پاره مؤثر دی اړه اری لکه دا پشیا دفقرمسئله یادبشر حقوق نوری مسئلی لکه دبرلن محاصرهد فلسطین او داندونیزیا جنګ اودا سې نوروو چه دبین المللی خطر پهحیث ګڼل کیده اوتولیئی که څههم فیصلی ته رسیدلی نهدی خو بیا هم دونه شوی چه دشدت او حدت نهئی لنږ شوی او د کنفرانس مصئونوخونو ته سپارل شوی کومشیچه پهتیر کال کښی دمتحده مللو دمؤسسی دپاره اهمیت لری دهغی دمرکزی بنادتهداب ایښو دل دی چهپه مجللو مراسموسره دامریکادجمهوریرئیساودمتحده مللود ۹ ه ـ اعضاؤدنمایندګانوپه حضور کښیښودشو چهپههغی دمتحدهمللو دمؤسسی دمرکز خورامجلل عمارت جوړیږی .

داتوم انرجی

د شرق او غرب داختلافاتو د حل کولو په لاری کیخورا مهمه مسئله داتوم دانرجی بین المللی کنترول دی دنړی څلورستری قواوی لکه امریکا، روسیه انګلستان او فرانسه سره دچین او کانادا حاضر شوی وو چه د عمومی اسامبلی د ۱۹٤٦ فیصله ومنی دې فیصلی داتوم دانرجی یو کمیسیون جوړاوهچه اتومیك بم او نوری هغه وسلی چه دبشریت کتلی به تباه کوی دملتوله تسلیحاتو څخه بیرته کړی اودمؤثر مراقبت لاری دنه عملی کیدو په مقابل کښی وسنجوی .

ددی مراقبت پرموضوع یوه کلی ناسازګاری پښه شوه ځکه چه بین المللی مراقبت دمتحدهمللودمؤسسی تول غړیئی مکلف کول چه د یونو تفتیش په خپله منطقه کی

ومنی دنوی تجویز سره شوروی روسیه مخالف‌و د روسیه نماینده غوښت چه لمړی باید داتوم موجوده اسلحه تو له تخریب شی او بیا د راتلونکی دپاره تدابیر و نیول شی چه ددی سره امریکا موافقه نکوله بلکه هغی غوښت چه یوه بین المللی کنترول موافقه وشی .

تیر کال د عمومی اسامبلی سیاسی کمیټی شپږ لوی دولتونه ئی چه د اسامبلی د ۱۹٤٦ تجویز ئی منلی‌و مجبور کړه چه دهغه مشکل نه چه د نیا د راتلونکی اتومی جنګ څخه نه ژغوری دوتلولاره پیدا کړی او هغه خه چه دا خطرئی لا پسی ډېر کی د یوی خوا په اتحاد شوروی کښی د اتومیك بم د جوړیدو خبرو چه لوی زوزئی په جهان کی واچاوه او راډیو مسکو هم اعلان وکی چه اتحاد د شوروی داتم بم لری په دی پسی خو موده وروسته په امریکا کی د هایدروجن بم په نامه د یوی نوی تباه کوونکی وسلی زوز پورته شو چه وائی څومرتبه د اتوم د بم څخه قوی دی نو ودی لیدل شی چه ددی تباه کونکو وسلو جلو ګیری به مسئول ممالك په څه ډول کوی .

د شرق او غرب اختلافات

د روسی او دغربی مملکتو اختلافات دنړی په ډېر و برخو کی د ملاحظی وړ موضوع ګرزیدلی ده لکه د کوریا او د برلین مسئله چه په دی وروسته ځای کی دهمدی اختلافاتو په اثر د ۱۹٤۸ په مارچ کی ټول مواصلات او حمل و نقل د برلن او د جرمنی دغربی منطقو په منځ کی معطله وو دغه رنګه دغربی دولتو الزامات پر شرقی دولتو باندی هم دهمدی اختلافاتو یوه نښه ښکاریده داهغه الزامات وو چه پر هنګری او بلغاریا باندی په دی ډول چه هلته بشری حقوق او ملکی او مذهبی آزادی ګانی تر پښو لاندی شوی په عمل راغلی وو دغه رنګه دا اختلافات وروسته له هغه چه دچین د کمونستیانو دولت دځینو دولتو د خوا په رسمیت وپیژندل شو په بین المللی محافلو کښی لاستر شو ځکه چه د روسی نماینده ګانو غوښته چه باید د کوامن تانګ نماینده ګان دامنیه مجلس او د متحده مللو د مؤسسی له نورو څانګو څخه ووزی ځکه چه هغو نور حق نلری چه دچین دمملکت څخه نماینده ګی وکړی او بیا کله چه دا پیشنهاد دغربی دولتو د نماینده ګانو له خوانه منل کیده نو به دروسی نماینده دا حتجاج په ډول د هغه مجلس ځینی ووت خوسره له دی هم خوشبین مبصرین دا احتمال ښکاره کوی چه د دواړو خواو تر منځ به د مفاهمی لار پیدا شی .

د اندونیزیا آزادی

داندونیزیا مهمه مسئله له یوی خوا په امنیه مجلس کښي پرته وه او له بلي خوا دهالند اوملیونو په منځ کښي هم مذاکـرات یری جاری ووسره لهدی چه مسلح تصادمات به هم کله نه کله پیښیدل .

داندونیزیا جمهوریت خپله آزادی د ۱۹٤٥ په اگست کـی دوی ورځی وروسته دجاپان له سقوط نه اعلان کړ دا اعلان لههغه تاریخ نه چه دمتحدینو داشغال قوی اندونیزیا ته راغلی یوه میاشت دمخه په عمل راغلی وو په دی وقت کښي داندونیزیا ملیو نو کـلك مقاومت ښکاراوه چه ددوی په مقابل کښي د برطانئی او هالند مشترکو قواو یوازی وکولای شو چهدجاوا اوسماترالحینی بندرونه اشغال کړی . پهدی وقت کی هالندیانو دمذاکری آمادگی ښکاره کړه اووروسته د یوه کـال ترمذاکرو د ۱۹٤٦ په نومبر کیدملیونو او هالند تر منځ دلنگاجاتی معاهده امضا شوه ددي قرار داد پـه اثر داندونیزیا دمتحده اضلاعو حکومت دهالندیانو لهخوا تسلیم شو چهپه ۱۹٤۹ کښي د جنوری په میاشت کی جوړ شی اودهالند سره پهیوی اتحادیه کیشامل وی دا پروژه که څه دهالند دسفیر لهخوا تائید شوی وه خو دهالند دحکومت نقض شوه او د ۱۹٤۷ په دوبی کی هالندی عسکرو د پولیسی عملیاتو په نامه دمدورا ، جاوا او سماتـرا د کنترول لاس ته را وستلو ته ئی پیل وکړ .

دامنیه مجلس امر داور دغلی کولو په مناسبت وروسته له هغه چهپه دین ویل کی متارکه امضا شوه عملی شوه خو بیا هم ددواړو په منځ کښي کـلی موافقه را نغله بلکه هالندیانو دملیونو پرضد خپلی اقتصادی مجادلی ته دوام ورکړ دتیرکال په دسمبر کښي امنیه مجلس په پاریس کښي یوه فوری غونډه وکړه ځکه چه دامنیه مجلس اعزامی کمیټی داندو نیزیا څخه یو راپور استولی وو چه هالندیانو دمتارکی څخه تجاوز کړی او عسکری عملیات ئی شروع کـړی دی مجلس په فوری ډول هالندیانوته دعسکری عملیاتو دقطع کولو امر ورکه او په عینحال کیئی دخپل کمیسیون اختیارات هم ډیر کړه ددي په اثر دهاگ دگردمیز کـنفرانس تجویزشو چههلته دهالند اوداندونیزیا دملیونو نمایندگانو داختیاراتو

دانتقال پر موضوع دملیونو ته پهمذاکرو شروع وکړه او د یونودخلرمی اسامبلی ترسیوری لاندیمذاکری او موفقیت خواته وړانـــدی کېدی ، بالاخره فیصله وشوه چه داختیاراتو واکی دملیونو جمهوریت ته چه داندونیزیا دمتحده اضلاعو د جمهوریت په نامه په یادیږی وسپارل شی په همدی اثر داندونیزیا متحده اضلاعو جمهوریت تشکیل شو او داکتر عبدالرحیم سکارنو دهغه لمړنی رئیس جمهور وټاکل شو چه وروسته دجمهوریت تر افتتاح ئې هند او پاکستان ته هم یومسافرت وکی .

هند اوپاکستان

ددی دوو دومنیونو شخړه پر کشمیر باندی دامنیه مجلس ودی فیصلی ته رسیدلی ده چه د کشمیر درای گیری دپاره دامنیه مجلس له خوا ثالث ولېږل شی دغه رنگه ددیدووددومینیو داقلیتو په مسئله کی هم پهخپلمنځ کی دمفاهمی ښخه کار واخیست او په دی باره کی ئې وروسته له دی چه لیاقت علی دهلی ته ولاړ یو معاهده هم تجویز کړه په مقابل کی نهرو وهم یو مسافرت د کراچی په لورو کی .

په هند کی خورامهمه واقعه دهغی دجمهوریت افتتاح ده چه دجنوری په مباشت کی داکتر راجندر پرشاد دهند لمړنی رئیس جمهور دوفا داریسوگـند وخوړ دهند آخرنی گورنر جنرال راجاگوپالاچاری وخپل وطن مدارس ته ولاړ دغه رنگهپهتېر کال کی دهندصدر اعظم پنډت جواهرلال نهرو و امریـکی تههم یومسافرت وکی چه په همدی سلسله د پاکستان صدر اعظم هم د امریـکی پهلورو بلل شو . په پاکستان کی دهغه مملـکت دواکــــوالانو د خطا سیاست په اثر له یوی خوا داخلی بی انتظامی ډیریږی او له بلی خوا دهغوی خارجی مناسبات مخصوصاً له گاونډیانو سره خوراوران شو یدی لـکه چه دافغانستان حقه تمنیات د پښتونستان دملـت په باره کی دپاکستان دواکمنو لهخوا په بېځایه خصومت اوعناد مقابله کیږی چه دپاکستان اوهم دپښتون ملت دخوراشدید خپگـان موجب گرزیدلی دی .

ایران

زمونږ وروړ گـاونډی ایران تېر کـال د خپلو اجتماعی شیونـو د پرمخ تـگ په لاره کی ښه تېر کی ددی مملـکت په نوی جریاناتو کی دسناد مجلس تأسیس

چه د اعلیحضرت محمدرضا پهلوی په اراده په عمل راغلی خوراغوره گټل کیږی دغه رنگه دایران ملی مجلس هم په بلی نوی تقنینی دوری کی داخل او د اعلیحضرت دایران د شهنشاه له خوا افتتاح شوچه په همدی اثر په کابینه کښی هم تغیر واقع شو.

دایران باچا د امریکا د رئیس جمهور هاری اس ترومن په دعوت یو رسمی مسافرت هم د امریکی په لور وکاوه چه هلته ئی د یونو په عمومی اسامبله کښی هم یوه بیانیه ایراد کړه دغه رنگه دپاکستان حکومت هم دایران باچا ته دپاکستان د دوری بلنه وکړه چه پنځلس ورځی ئی وخت ونیو دایران حکومت او ملت د اعلیحضرت همایونی محمد ظاهرشاه د افغانستان باچا استقبال کوم وخت چه دپاریس په عزم په غیر رسمی ډول او بیا دوطن په عزم په رسمی ډول ایران ته وارد شو په صمیمانه ډول سره وکی چه ددواړو ملتو دښو نیاتو او دوررو گلوی د مناسباتو نمایندگی ئی کوله.

دایران دولت د خپل فقید شهنشاه اعلیحضرت رضاشاه پهلوی جنازه هم ایران ته راوړه د فقید شاهنشاه تابوت په مصر کی واو کوم وخت چه دده د مدفن تعمیر و پای ته ورسیدنو جنازه هم په رسمی ډول د مصرنه ایران ته راوړه شوه او ابدی مدفن ته وسپارل شوه.

عربی جامعه

دعربی جامعی سیاسی اوضاع او سیاسی فعالیت د فلسطین د مسئلی تر تاثیر لاندی و د فلسطین د مسئلی دوهم باب تیر کال شروع شو لمړی باب ئی هلته ختم شو چه داکتر رالف بنچ دیونو ثالث خو نریزی په متارکی بدله کړه.

دعربو او یهودو جگړه چه د ۱۹٤۸ د می په میاشت کی یعنی د برطانوی ماندیت تر ختمیدو پخوا شروع شوی وه د تیر کال په منی کی خورا مشکله و گرزیده او په سرباز جنگ دامنیه مجلس د حکم او د متارکی مخالفت وشو د تیر کال په ستمبر کښی د سویدنی حکم یعنی کونت برنادوت د قتل زوز پورته شو او دده پرځای داکتور الف بنچ چه د کښت برنادوت دستاف مشرو دیونو د سرمنشی له خوا وټاکل شو خو د فلسطین د واړه پادتی و متارکی ته راولی دیونو عمومی اسامبلی د پاریس د اجلاس په وخت کی یو دروغی کمیسیون هم جوړ کی چه په هغی کی فرانسه، ترکیه او اتازونی شامل و او مرام ئی داوو چه وروسته د جنگ ترغلی کیدو د عربو او یهودو د اختلافاتو په حل کولو کی مرسته وکړی.

متارکه د بنچ تر نگرانی لاندی عملی شوه او دده پر بلنه د رودز په جزیره کی مذاکرات شروع شول چه نتیجتاً د یهودو او مصر، شرق اردن، لبنان او شام په منځ

کې متارکه ومنل‌شوه او په جولائي کې د یونو حکم په منځني شرق کې خپل کار
چه رالف بنچ ئې د فلسطین د اختلاف دعسکري مخ پرته کول بولي تمام ته ورساوه.

د فلسطین کمیسیون کوم چه د اسامبلۍ د خواتا کل شوی و د بیت‌المقدس دپاره
ئې د یوه دائمي بین‌المللي رژیم سره د مقدسو مقاماتو د ساتنې پیشنهاد وکې د اسرائیل
دولت تقاضا کوله چه بیت‌المقدس او ۹۰۰۰۰ یهود ساکنین ئې هغې ته وسپارل شي
د بلې خوا د عربو جامعې هم په کله سره ددې تجویز مخالف وو، خو عمومي اسامبلې
په خپله فیصله ئې د بیت المقدس ټول اقتدار یونو ته وسپاره چه د هغه په اساس به په
بیت‌المقدس کې یو داسې حکومت چه د یونو یو کمشنر به پکې شامل‌وي د یوه مجلس
سره چه یو څه به انتخابي وي دغه رنګه به هلته یو بین‌المللي تریبونال او یو مخلوط
تریبونال هم‌وي او یونو به پر دې‌ښار دائمي نګراني لري په عین حال کې د ښار
د قسمتو خورا محلي اداره به د عربو او یهودو مقاماتو ته سپارل کیږي.

کمشنر به و مقدسو مقاماتو ته د زائرینو او مشاهدینو دپاره د سهولت تهیه کولو
مسئول وي او دغه رنګه به دې د خلع سلاح کېدو مراقبت کوي او په ټوله رقبه کې
به د بشري حقوقو د مراعات تیقن حاصلوي دغه رنګه عمومي مجلس به د پنځو غړو
څخه جوړیږي چه د بیت‌المقدس د هرې ناحیې څخه به انتخابیږي او څلورغړي نور به د
یونو د کمشنر له خوا ټاکل کیږي او د امجلس به د تجارت او د مختلفو
ناحیو د نورو مناسباتو د مساعدت دپاره کار کوي د یونو تاکل شوی مصالحتي
کمیسیون چه په لوزان کې جلسې کولې د فلسطین د تقسیم په باره ئې داسې نظریه
ښکاره کړه چه دا تقسیم نشي عملي کېدای ترڅو چه د عربو د پناه ګزیناتو مسئله
چه شمیر ئې یو ملیون ته رسیږي او د خپلو کورو څخه جلا د یونو تر تعاوني حمایه لاندې
ژوندي پاتې شوي فیصله نشي د اسرائیلو دولت ددې تجویز په مقابل کې داسې وویل
چه که غازه هغې ته ور کړه شي هغه به ټول عربي نفوس که مهاجرین وي او که اصلي ساکنین
د خپل تبعې د حقوقو څخه مستفید کړي د بلې خوا د عربو اصرار داوو چه عرب پناه
ګزیناتو باید په متنازع فیه مواضعو کې چه اوس د اسرائیل تر اداري لاندې دي
فوري ومنل شي د یونو کمیسیون د پناه ګزیناتو په مسئله کې د دوی دپاره د یو تخنیکي
پرو ګرام تجویز هم کوي چه د ترومن د څلرمې مادې او همدا رنګه د یونو تر مرستې
لاندې و پناه ګزینو عربو ته د کار تهیه کولو دپاره تر سنجش لاندې نیول
شوی دی خو اوس د موضوع سیاسي جنبه زیاتره د توجه وړ ګرځېدلې ده ځکه چه د
شرق اردن دولت د عربي جامعې نه بې له مشورې څخه په جلا ډول د اسرائیلو سره په

روغه جوړه لګیاشوی‌دی لکه‌چه‌په همدی‌اثرعربی فلسطین هم‌دشرق اردن‌دولت‌په خپل‌سلطنت کی‌شامل کړچه‌داد عربو دجامعی دنارضائی‌سبب وګرزید اوس نوعربی جامعه‌دشرق اردن ه باچاد پلان‌سره چه‌د لوئی سوریا په‌نامه ئی‌دعراق‌اوشام په شمول جوړدوی مقابله‌ده اوالبته‌آینده کښی به داخرګندیږی چه‌کوم‌یوشکل به‌پاته شی .

چین

دچین لوی اوتاریخی مملکت چه‌دجنګ اورلاتراوسه یکښی سولی په نری کښی دواقعاتو له‌نظره د اضطراب په‌نظر کتل کیږی‌مخصوصاً چه‌غربی دولتونه د کمونزم دپیشرفت په‌اثر اودآسیاد جنوب شرقی دعلاقی له‌حیث زیاتره اضطراب ښکاروی په‌تیر کال کښی د چین کمونستیانو دموت سی‌تنګ ترادارې لاندی دپر پیشرفت وکی اوپه‌تول چین ئی خپله قبضه وکوله لکه چه‌دچین دکمونستیانو له‌خوا دچین جمهوریت دموت سی تنګ ترریاست لاندی تشکیل شو اونو موړی دچین درئیس جمهور په حیث دچوئن لای سره چه‌دده خارجه وزیر دی مسکوته هم یو مسافرت وکی اودانحاد شوروی‌سره‌ئی یوه ددوستی معاهده لاس‌لیک کړه دچین کمونستی جمهوریت اوس که څه هم پرجنوبی چین قبضه لری خو لکه چه اعلان ئی کړی‌دی دوی تبت‌هم پخپله علاقه کی شمیره نولحکه ددی ایالت د عملی شمول ترموډی پوری لادنورو واقعاتو انتظار هم کیږی .

د کوامن تانګ حکومت سره له‌دی چه‌خپل تول مراکز ئی په‌جنوبی چین کی پرله پسی دلاسه ورکړه خوبیاهم خپل‌مقامات ته‌دوام ورکوی لکه چه‌د فارموسا په‌جزیره کښی‌ئی په‌تایپی کښی مرکز ونیو نولکه چه ښکاریږی په‌دی رژیم کی دشکست سره یوځای سیاسی اضطراب هم موجود دی لکه چه‌په همدی‌اثر چیانګ کائی شیك چه‌لځان ئی کښاره کړی‌وو بیرته میدان ته‌راغی اولځان ئی درئیس جمهور په‌حیث وټاکه‌ترده پخوالیو تسن‌جن درئیس جمهور د کفیل په حیث کار کاوه دچیانګ کائی شیك پرریاست جمهوراعتراضات هم‌وخوده په‌دی باره کی دیوه چینی حقوقی عالم فتوا باندی استناد وکی .

کله چه‌دچین مرکزی حکومت فارموساته ولاړ نولخینو مبصرینو به ویل چه ګوندی دامریکا څخه ودوی ته‌امداد ورسیږی‌خواوس ګمان نه کیږی چه‌په‌فارموسا کی د کوامن تانګ رژیم په‌چین کی دبیا سلطی دپاره څه همدردی وویني .

عجالةً دچین کمونستی حکومت دډیرو دولتو له خوا په‌رسمیت پیژندل‌شوی او په

همدی اساس غواړی چه په بین المللی محافلو کښې هم خپل نماینده ګان کښینوی ځکه چه دوی دچین د خاوری د اکثریت څخه نمایندګی کوی د اتحاد شوروی نماینده ګان هم دچین د کمونستی نماینده ګانو پرمنلو خورا ډیر اصرار کوی داسی چه که د کوامن تانګ نماینده په هغه محفل کښېوی نودوی نړی وزی .
چین د امینه مجلس د پنځو ګونو لویو غړو څخه یو دی چه دویتو حق هم لری ځکه نو موت سی تنګ غواړی چه خپل نماینده ژرهلته د کوامن تانګ د نماینده پرځای کښینوی ګوا کې اوس دچین کمونستیان په داخلی جګړه کښې برشوی او غواړی چه خپل بین المللی موقعیت ټینګ کړی .

دنړی نور واقعات

دنړی په نورو واقعاتو کې وروسته دلیبیا د مملکت تر آزادی چه دایطالیا دسابقو مستعمراتو دسر نوشت به ترخ کې د هغې آزادی داسلامی ممالکو دنماینده ګانو په پافشاری ومنله شوه هغه څه چه دذکر وړدی عبارت دی دالمان له جریانات اود انګلستان له انتخاباتو اودامریکا داقتصادی امدادونو څخه . په المان کښې په غربی برخه کې ددری ګونو منطقو په امتزاج دغربی المان دولت جوړ شو چه رئیس جمهوری هم وټاکل شو او کابینی ئې هم په کار شروع وکړه دغه رنګه په شرقی المان کې داتحاد شوروی په منطقه کې دشرقی المان یو جلا جمهوریت جوړ شو چه دا دواړه دمتقابلو بلوکو دسیاستو نه پیشرو ی کوی د انګلستان په انتخاباتو کې دکار ګر حزب بری و موند او اتلی بیانوی کابینه جوړه کړه چه په هغې کې بیون بیاد خارجه وزیر په حیث ټاکل شوی .
دامریکا دولت خپل امدادی پروګرامونه غربی اروپا اودنړی نورو برخوته لا پسی دوام ورکوی کوم واقعات چه د امریکا دننه جریاناتو له کبله دذکر وړدی هغه رسمی مسافرتونه دی چه د ترومن په بلنې دایران شهنشاه اودهند اوپا کستان صدر اعظمانو هغه مملکت ته کړی دی .
داتحاد شوروی مملکت هم علاوه په دی چه خپل عمرانی او اقتصادی پلانونه پرمخ بیائی کوم موفقیت چه تیر کال لاس ته ورغلی دی عبارت دی داتوم دبم له جوړولو څخه چه رسماً دمسکو له مقاماتو څخه هم تائید شوی .
داوودنړی دمهمو مسائلو په عمومی منظره چه په ایجاز ذکر شوه او خدای دی وکی چه د استری اوستوما نه او زخمی دنیا په بل کال کې یو بل قدم دخپلی هوسا ینی په لاره کښېږدی واخلی . آمین

فهرست مندرجات سالنامه

۱۳۲۸

مضامين :

د کابل په عمومي مطبعه کښي چاپ شو